

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

SPRÁVA O STAVE MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2016

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

Správa o stave
malého a stredného podnikania
v Slovenskej republike v roku 2016

Bratislava, október 2017

Obsah

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov	6
Zoznam skratiek.....	7
1 Úvod	10
2 Manažérske zhrnutie	12
3 Vývoj ekonomického prostredia SR v roku 2016.....	19
3.1 Postavenie a vývoj MSP v roku 2016.....	20
4 Hodnotenie postavenia MSP z hľadiska implementácie jednotlivých princípov iniciatívy SBAfE	24
4.1 Princíp 1: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie	24
4.1.1 Hodnotenie situácie	24
4.1.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	25
4.1.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	27
4.1.4 Odporúčania	46
4.2 Princíp 2: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu	48
4.2.1 Hodnotenie situácie	48
4.2.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	50
4.2.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	51
4.2.4 Odporúčania	52
4.3 Princíp 3: Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“	53
4.3.1 Hodnotenie situácie	53
4.3.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	55
4.3.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	57
4.3.4 Odporúčania	63
4.4 Princíp 4: Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP	64
4.4.1 Hodnotenie situácie	64
4.4.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	65
4.4.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	68
4.4.4 Odporúčania	70
4.5 Princíp 5: Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP - uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP	73
4.5.1 Hodnotenie situácie	73
4.5.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	74
4.5.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	75
4.5.4 Odporúčania	86
4.6 Princíp 6: Uľahčiť MSP prístup k financiam a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií	88
4.6.1 Hodnotenie situácie	88
4.6.2 Vývoj legislatívneho prostredia.....	91
4.6.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy.....	92
4.6.4 Odporúčania	104
4.7 Princíp 7: Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh	105
4.7.1 Hodnotenie situácie	105

4.7.2	Vývoj legislatívneho prostredia.....	106
4.7.3	Podporné programy a opatrenia.....	107
4.7.4	Odporúčania	115
4.8	Princíp 8: Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií	117
4.8.1	Hodnotenie situácie	117
4.8.2	Vývoj legislatívneho prostredia.....	118
4.8.3	Podporné programy a opatrenia.....	118
4.8.4	Odporúčania	137
4.9	Princíp 9: Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti	139
4.9.1	Hodnotenie situácie	139
4.9.2	Vývoj legislatívneho prostredia.....	140
4.9.3	Podporné programy a opatrenia.....	142
4.9.4	Odporúčania	148
4.10	Princíp 10: Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov	150
4.10.1	Hodnotenie situácie	150
4.10.2	Vývoj legislatívneho prostredia.....	151
4.10.3	Podporné programy a opatrenia.....	151
4.10.4	Odporúčania	158
4	Záver	160

Zoznam tabuliek

Tab. č.1:	Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016	21
Tab. č.2:	Celkový prehľad schválených finančných prostriedkov a pracovných miest vo výzvach určených na podporu MSP a tvorby prac.miest pre mladých ľudí	34
Tab. č.3:	Prehľad zmluvne viazaných a skutočne naplnených hodnôt (vytvorených pracovných miest) projektov v rozdelení podľa krajov za predmetné výzvy spolu.....	35
Tab. č.4:	Realizácia vybraných nástrojov AOTP v roku 2016	38
Tab. č.5:	Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov	40
Tab. č.6:	Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy de minimis 16/2014	40
Tab. č.7:	Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy de minimis 7/2015	40
Tab. č. 8:	Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy na zamestnanosť	41
Tab. č. 9:	Rozdelenie štátnej pomoci v zmysle čl. 32 až 35 nariadenia Komisie č. 651/2014	41
Tab. č. 10:	Rozdelenie štátnej pomoci v zmysle čl. 31 nariadenia Komisie č. 651/2014.....	41
Tab. č. 11:	Rozdelenie investičnej pomoci.....	42
Tab. č. 12:	Vývoj početnosti vyhlásených konkurzov MSP v rokoch 2014 až 2016	49
Tab. č. 13:	Vývoj početnosti povolených reštrukturalizácií MSP v rokoch 2014 až 2016.....	50
Tab. č. 14:	Prehľad novelizácií kľúčových legislatívnych predpisov pre podnikanie	55
Tab. č. 15:	Vybrané aktivity JKM za obdobie rokov 2014 až 2016	69
Tab. č. 16:	Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci (k 31.12.2016).....	76
Tab. č. 17:	Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR (NFP) pre MSP v roku 2016 (údaj zo súhrnných žiadostí o platbu, schválených certifikačným orgánom - MF SR).....	77
Tab. č. 18:	Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR (NFP) pre MSP k 31.12.2016 (so započítaním nezrovnalostí a vratiek)	78
Tab. č. 19:	Prehľad počtu príjemcov OP KaHR pre MSP v roku 2015 a 2016 (spracované na základe údajov o vyplatení NFP za jednotlivé výzvy OP KaHR)	78
Tab. č. 20:	Prehľad vyplatených NFP pre MSP v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR v roku 2016	79
Tab. č. 21:	Počet podporených MSP v roku 2016 z PRV SR 2014-2020.....	81
Tab. č. 22:	Prehľad štátnej pomoci poskytnutej MPRV SR v roku 2016	82
Tab. č. 23:	Regionálne rozdelenie celkovej poskytnutej štátnej pomoci v roku 2016.....	83
Tab. č. 24:	Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci OPZ	83
Tab. č. 25:	Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci OPZ z pohľadu lokalizácie projektu.....	84
Tab. č. 26:	Vývoj financovania MSP v rokoch 2008 - 2016	88
Tab. č. 27:	Objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP v roku 2016 podľa zdroja, z ktorého pochádzajú	89
Tab. č. 28:	Hodnotenie financovania podnikania na Slovensku z pohľadu GEM NES v rokoch 2012 – 2016 (uplatnená výška skóre 1 – 5).....	91
Tab. č. 29:	Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa centier.....	93
Tab. č. 30:	Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu v r. 2015-2016.....	93
Tab. č. 31:	Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy	95
Tab. č. 32:	Počet a výška realizovaných investícií za jednotlivé fondy	95
Tab. č. 33:	Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov	96
Tab. č. 34:	Prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií v roku 2016	96
Tab. č. 35:	Výška realizovaných investícií rizikového kapitálu na Slovensku v roku 2016.....	98
Tab. č. 36:	Priame úvery v období rokov 2013 - 2016 (údaje len za MSP)	99
Tab. č. 37:	Bankové záruky v období rokov 2013 - 2016 (údaje len za MSP).....	101
Tab. č. 38:	Vývoj majetkovej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2015 - 2016 (v tis. Eur).....	102

Tab. č. 39: Vývoj poisťnej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2015 - 2016 (v tis. Eur).....	103
Tab. č. 40: Výsledky SBA v rámci projektu BISS Slovakia 2016	108
Tab. č. 41: Podiel MSP na podpore exportu poisťovacími činnosťami za roky 2012 - 2016.....	111
Tab. č. 42: Poskytnutá podpora zo Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis) v roku 2016	119
Tab. č. 43: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi za OP KaHR k 31.12.2016 v Eur (MSP a veľké podniky s odpočítaním nezrovnalostí a vratiek)	121
Tab. č. 44: Prehľad vyplatených NFP v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR, Opatrenie 1.1, v roku 2016*.....	121
Tab. č. 45: Prehľad vyplatených NFP v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR, Opatrenie 1.3, v roku 2016*	122
Tab. č. 46: Prehľad čerpania NFP v rámci výziev OP VaV v roku 2016	125
Tab. č. 47: Prehľad zmluvného viazania a čerpania prostriedkov MSP v rámci OP VaV	126
Tab. č. 48: Prehľad poskytnutej podpory pre MSP v rámci OP VaV (Eur) z hľadiska NUTS III v roku 2016.....	127
Tab. č. 49: Celkový objem poskytnutej pomoci v relevantných výzvach OP V podľa uzatvorených zmlúv o poskytnutí NFP k 31.12.2016 v Eur	129
Tab. č. 50: Poskytnutá pomoc podľa uzavretých zmlúv o poskytnutí NFP v rámci OP V k 31.12.2016 podľa krajov (Eur).....	129
Tab. č. 51: Výzvy pre podporu podnikateľských subjektov v rámci OP KŽP v r. 2016	145
Tab. č. 52: Implementované projekty v rámci programu "Zelené inovácie v priemysle"	146
Tab. č. 53: Prehľad aktivít POCE	152
Tab. č. 54: Percentuálne vyjadrenie podpory exportu bankovými produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov.....	158
Tab. č. 55: Percentuálne vyjadrenie podpory exportu poisťovacími produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov.....	158

Zoznam grafov

Graf č. 1:	Podiel MSP na vybraných ukazovateľoch.....	23
Graf č. 2:	Vybrané postoje obyvateľov Slovenska k podnikaniu - prieskum GEM	25
Graf č. 3:	Početnosť vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií v MSP v rokoch 2011 - 2016.....	48
Graf č. 4:	Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM za obdobie rokov 2013 až 2016.....	64
Graf č. 5:	Vývoj počtu vzniknutých MSP v členení na FO a PO v období r. 2013 - 2016.....	65
Graf č. 6:	Podiel MSP na celkovej výške poskytnutej štátnej pomoci v roku 2016	73
Graf č. 7:	Medziročné porovnanie čerpania zdrojov OP KaHR (2015,2016).....	77
Graf č. 8:	Štruktúra foriem financovania MSP v roku 2016.....	89
Graf č. 9:	Poskytnuté zdroje pre mikropôžičky podľa odvetví v roku 2016.....	94
Graf č. 10:	Podiel vývozu MSP na jednotný trh v rokoch 2014 - 2016.....	105
Graf č. 11:	Percentuálny podiel produktov bankovej divízie na financovaní MSP k 31.12.2016	110
Graf č. 12:	Podiel MSP na využívaní podporných nástrojov vývozu EXIMBANKY SR v r. 2015 a 2016	110
Graf č. 13:	Podiel MSP s inovačnou činnosťou v krajinách EÚ v r. 2014 a 2012.....	117
Graf č. 14:	Schéma inovačných voucherov - Zameranie riešených projektov podľa jednotlivých sektorov v r. 2016 (pomerné vyjadrenie zo 43 realizovaných projektov)	119
Graf č. 15:	Podpora zo Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis) podľa krajov za obdobie 2013 - 2016	120
Graf č. 16:	Prehľad čerpania NFP v rámci výziev OP VaV podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2016.....	126
Graf č. 17:	Poskytnutá podpora pre MSP v rámci OP VaV podľa krajov v roku 2016	127
Graf č. 18:	Prehľad prijímateľov pomoci v rámci OPV podľa veľkostných kategórií podnikov, stav k 31.12.2016.....	130
Graf č. 19:	Vykonávanie environmentálnych aktivít v MSP	140
Graf č. 20:	Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2016	150
Graf č. 21:	Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014.....	151

Zoznam skratiek

AOTP	aktívne opatrenia na trhu práce
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
ASPEK	Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku
AT	Rakúska republika
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CIS	Community Innovation Survey
CLR	Centrum lepšej regulácie
CRIF	Slovak Credit Bureau s.r.o.
CSR	spoločenská zodpovednosť podnikov
DE	Spolková republika Nemecko
DPH	daň z pridanej hodnoty
DSM	Digital Single Market
EBAE	European Business Awards for the Environment
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
ECB	Európska centrálna banka
EEN	Enterprise Europe Network
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHP	Európsky hospodársky priestor
EIB	Európska investičná banka
EIF	Európsky investičný fond
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
FLPG	First Loss Portfolio Guarantee
FO	fyzická(é) osoba(y)
GEM	Global Entrepreneurship Monitor
HDP	hrubý domáci produkt
ICC	Medzinárodná obchodná komora
JKM	jednotné kontaktné miesto
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
MSKD	Medzinárodný strojársky kooperačný deň
MSP	malé a stredné podniky
MŠVVaŠ	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
MŠVVaŠ	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NBS	Národná banka Slovenska
NES	National Expert Survey
NFP	nenávratný finančný príspevok
NIPaIP	Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce
NP	národný projekt
NPC	Národné podnikateľské centrum
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
NV MOK SR	Národný výbor Medzinárodnej obchodnej komory v SR
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP BK	Operačný program Bratislavský kraj
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OP KaHR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP VaI	Operačný program Výskum a inovácie
OP VaV	Operačný program Výskum a vývoj
OPV	Operačný program Vzdelávanie
OPZ	Operačný program Zdravotníctvo
ORMP	Oddelenie realizácie Mikropôžičkového programu
OV	Obchodný vestník
OZ TCP	Občianske združenie Top centrum podnikateliek
PM	pracovné miesta
PO	právnická(é) osoba(y)
POCE	Podnikateľské centrum
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRSL	Portfolio Risk Sharing Loan
PRV	Program rozvoja vidieka
RPIC	Regionálne poradenské a informačné centrum
RPO	Register právnických osôb
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SBA	Slovak Business Agency
SBAfE	Small Business Act for Europe
SBL	SARIO Business Link
SCCF	Slovenské centrum cvičných firiem
SCM	Standard Cost Model
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SKB	Slovenská kooperačná burza
SNŠ	Spoločenstvo nezávislých štátov

SOPK	Slovenská obchodná a priemyselná komora
SR	Slovenská republika
SZČ	samostatná zárobková činnosť
SZČO	samostatne zárobkovo činná osoba
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVP OP	Štátne vzdelávacie programy v oblasti vzdelávania a prípravy
UCITT	Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR
UoZ	uchádzači o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VO	verejné obstarávanie
VZPS ŠÚ SR	výberové zisťovanie pracovných síl Štatistického úradu SR
ZMPS	Združenie mladých podnikateľov Slovenska
ZP	zdravotné postihnutie
ZPS	Združenie podnikateľov Slovenska
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

1 Úvod

Postavenie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) v národnom hospodárstve z hľadiska tvorby pracovných miest, podpory miestnej ekonomiky, či vyrovňovania disparít regionálneho rozvoja je na Slovensku z dlhodobého hľadiska významné. V roku 2016 mali na podmienky podnikania MSP pozitívny vplyv nielen makroekonomický vývoj, resp. stabilné tempo ekonomického rastu, ale aj ponuka mnohých podporných opatrení realizovaných v rámci hospodárskej politiky Slovenska a jeho pôsobenia v štruktúrach Európskej únie (ďalej len „EÚ“). V oblasti zahraničného obchodu a zavádzania inovácií do hospodárskej praxe však nenastalo zlepšenie postavenia slovenských MSP, nielen v porovnaní s väčšími podnikmi, ale ani v porovnaní s MSP v krajinách EÚ. Prehlbovanie týchto medzier môže vzhľadom na vyššie spomínané postavenie MSP v národnom hospodárstve výrazným spôsobom ovplyvniť budúci spoločensko-ekonomický rozvoj Slovenska. Zintenzívnenie naplňovania adresných národných stratégií a politík, resp. vytváranie právneho prostredia zohľadňujúceho potreby MSP, ako aj zvýšenie efektívnosti realizácie projektov v rámci čerpania zdrojov štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2014 – 2020, predstavuje potenciál na zmenšenie spomínanej medzery.

Predkladaná publikácia nadväzuje na sériu prehľadných sumárov informácií o postavení a trendoch prebiehajúcich v prostredí MSP na Slovensku, ktoré sú spracovávané už od roku 1993. Cieľom predloženej Správy o stave MSP v SR v roku 2016 je poskytnúť informáciu o vývoji postavenia MSP (1), o významných zmenách v legislatívnom prostredí s vplyvom na MSP (2), o opatreniach a iniciatívach zameraných na podporu MSP na Slovensku (3) a poskytnúť relevantné odporúčania na ich zlepšenie do budúcnosti (4) na základe údajov o stave MSP a podmienkach, v ktorých podnikali MSP na Slovensku v roku 2016. Spomínané štyri oblasti informácií sú prezentované za každý jeden z 10 princípov iniciatívy Small Business Act for Europe (SBAfE) zvlášť, v snahe podnietiť efektívnejšie uplatňovanie týchto princípov v prospech zlepšenia podmienok podnikania MSP na Slovensku. Správu je preto možné považovať za nástroj monitorovania iniciatívy SBAfE, ako kľúčovej stratégie Európskej komisie pre rozvoj konkurencieschopnosti MSP do roku 2020. Správu dopĺňa kapitola o vývoji ekonomického prostredia Slovenska v roku 2016.

Súčasťou hodnotenia situácie podnikania MSP na Slovensku v roku 2016 sú interpretácie vývoja relevantných štatistických ukazovateľov ako aj výsledky prieskumov v oblasti podnikania a MSP, vrátane prezentácie výsledkov prieskumu Global Entrepreneurship Monitor (GEM), ktorý predstavuje významnú globálnu štúdiu o dynamike podnikania. Správa obsahuje viaceré tabuľky a grafy, ktoré sú zaradené priebežne v textovej časti. Ich úlohou je priblíženie a dokladovanie informácií a trendov. Predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov MSP, ktoré sú prezentované v rámci osobitných tematických analýz a štúdií vydávaných SBA. Prierezový ale detailný pohľad na aktuálne vývojové trendy ponúka štatistický dokument „MSP v číslach v roku 2016“, v ktorom sú prezentované výsledky štatistických ukazovateľov MSP zahrňujúce demografiu (početnosť), vznik a zánik, odvetvovú a regionálnu štruktúru, zamestnanosť, postavenie MSP v ekonomike a v zahraničnom obchode.

Hodnotenie stavu a trendov rozvoja MSP je podkladom pre analýzu stavu podnikateľského prostredia v SR, ktorá sa každoročne predkladá vláde SR ako súčasť Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v zmysle uznesenia vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Správa slúži ako podklad pre činnosť Vyslanca pre MSP (SME Envoy). Dokument je taktiež využívaný ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, a ďalších subjektov a pri spracovaní analýz a štúdií podnikateľského prostredia na Slovensku.

Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2016 je rovnako ako jej predchádzajúce ročníky prístupná verejnosti prostredníctvom webstránky SBA. Tvorcovia dokumentu ďakujú spolupracovníkom z organizácií štátnej správy, verejnej správy, podnikateľských zväzov a združení, ako aj z mimovládneho sektora za dodané podklady, bez ktorých by nebolo možné pripraviť dokument v požadovanom rozsahu a kvalite.

2 Manažérske zhrnutie

Význam malých a stredných podnikov v slovenskej ekonomike vystihuje viacero ukazovateľov. Aj v roku 2016 tvorili 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v slovenskom hospodárstve, zamestnávali okolo troch štvrtín (74,1 %) aktívnej pracovnej sily v podnikovej ekonomike a viac ako polovicou (52,7 %) sa podieľali na tvorbe pridanej hodnoty. Pozitívny vývoj národného hospodárstva sa pretavil aj do pozitívneho vplyvu na vývoj spomínaných ukazovateľov, keď oproti roku 2015 vzrástla zamestnanosť v MSP o 3,5 %, pridaná hodnota o 4,3 % a vytvorený zisk o 3,3 %. Jedine vývoz tovarov MSP zostal na úrovni z roku 2015.

Počet aktívnych¹ podnikateľských subjektov evidovaných Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“) v roku 2016 dosiahol 557 758, z toho 557 122 predstavovali MSP. Oproti roku 2015 počet aktívnych MSP vzrástol o 4,9 %. Z celkového počtu podnikov bolo 97,1 % mikropodnikov (541 719), 2,3 % (12 662) malých podnikov a 0,5 % (2 741) stredných podnikov. Počet aktívnych evidovaných veľkých podnikov dosiahol 636. Ich podiel predstavoval 0,1 %. Vývoj celkovej početnosti aktívnych MSP pokračuje v rastúcom trende. Pod úrovňou početnosti subjektov z roku 2008 sa síce stále nachádza početnosť stredných subjektov (50 – 249), ale najmä malých podnikov (10 – 49), keďže dosiahla v roku 2016 len 43 % z dosahovaného počtu v predkrízovom roku 2008. Na druhej strane, v roku 2016 dochádza prvýkrát od roku 2008 k nárastu celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov, nielen malých a stredných podnikov – právnických osôb. Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR došlo v roku 2016 k zastaveniu trendu poklesu vznikov malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,8 % (resp. o 6 192) na 58 838.

Na komplexné hodnotenie stavu podnikateľského prostredia pre MSP je od roku 2008 k dispozícii rámec Európskej iniciatívy Zákona o MSP – Small Business Act (ďalej len „SBAfE“). V nadväznosti na Európsku chartu pre MSP z roku 2000 má SBA 10 princípov a za cieľ sprevádzať tvorcov regulácií a politik pri zlepšovaní podmienok a postavenia MSP v krajinách EÚ, prispieť k dosiahnutiu cieľov ekonomického rozvoja EÚ v zmysle Stratégie Európa 2020 zvýšením konkurencieschopnosti MSP jednotlivých členských krajín ako aj celej EÚ vo svete. Zároveň slúži rámec 10 princípov SBA Európskej komisii na každoročné hodnotenie uplatňovania princípov pre vypracovanie tzv. profilov krajín.

V roku 2016 zaradila Európska komisia na základe údajov z roku 2015 medzi silné stránky v rámci profilu SBA na Slovensku uplatňovanie princípov 6 (prístup k financovaniu) a 9 (životné prostredie), avšak na druhej strane boli zistené nedostatky v uplatňovaní princípu 2 („druhá šanca“) a princípu 4 (ústretová správa). Najväčšie rezervy SR sa však viažu k princípu 10 (internacionalizácia). V implementácii zvyšných princípov sa Slovensko zaradilo medzi priemer EÚ.

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využil ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

Profil hodnotenia princípov SBA na Slovensku v roku 2016 – zhrnutie

Princíp 1 - Prístup k podnikaniu

V legislatívnom prostredí najvýznamnejšou zmenou bolo prijatie zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania, ktorý upravuje formy a spôsob poskytovania podpory a pôsobnosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) v oblasti malého a stredného podnikania. MH SR môže poskytnúť podporu priamou alebo nepriamou formou v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci a minimálnej pomoci žiadateľovi, ktorého možno charakterizovať ako mikropodnikateľa, malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa. V prípade nepriamej formy podpory môže byť podpora poskytnutá aj fyzickej osobe – nepodnikateľovi. V rámci podporných opatrení bol najvýznamnejšou iniciatívou spustenie prvej fázy projektu Národného podnikateľského centra, komplexného centra podporných služieb pre podnikateľov na 1 mieste (one-stopshop) poskytovaných s cieľom zvýšenia uplatnenia nielen mladých ľudí, absolventov, ale aj zamestnancov a seniorov zamýšľajúcich sa nad vstupom do podnikania, vrátane poradenstva a podpory pre podnikateľov etablovaných ako aj pre podnikateľov z marginalizovaných skupín obyvateľstva.

V rámci prípravy národného projektu NPC II – BA kraj, Hlavná aktivita č. 1 – Národné Podnikateľské Centrum v BSK, mohli v roku 2016 malí a strední podnikatelia i záujemcovia o podnikanie využívať podporu v rámci podaktivít projektu 1.1 Front Office a 1.2 Akceleračný program. Klientske centrum Front Office od 1.6. 2016 zabezpečuje prvý kontakt s klientom. V rámci jednotlivých pracovísk poskytujú informácie kvalifikovaní zástupcovia viacerých zmluvných partnerov a hlavného realizátora projektu Slovak Business Agency. Na jednom mieste tak môžu klienti, počas pracovných dní, získať informácie o najviac dopytovaných produktoch a službách, zameraných na podporu MSP a záujemcov o podnikanie a nechať si poradiť pri výbere finančnej i nefinančnej podpory.

Princíp 2 - Druhá šanca

V roku 2016 pokračoval trend poklesu počtu vyhlásených konkurzov ako aj povolených reštrukturalizácií malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet konkurzov znížil o 22 % (o 77) na počet 273 (na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o.). Z celkového počtu konkurzov bolo 87,5 % (239) vyhlásených v kategórii mikropodnikov, pričom ich počet sa medziročne znížil o 18,7 %. V medziročnom porovnaní sa počet povolených reštrukturalizácií znížil o 25,3 % na 68. Z celkového počtu povolených reštrukturalizácií MSP bolo 69,1 % v kategórii mikropodnikov. Takmer polovica (45,4 %) konkurzov malých a stredných podnikov v roku 2016 bola vyhlásená v odvetví služieb. Viac ako jedna štvrtina (25,6 %) konkurzov MSP bola vyhlásená v odvetví obchodu. Najviac povolených reštrukturalizácií MSP bolo v oblasti služieb (42,6 %) a obchodu (29,4 %). Významnou zmenou bolo prijatie zákona č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Účelom zákona je riešenie úpadku fyzických osôb. Zavádza sa register úpadcov online, t.j. prehľad všetkých konaní na jednom mieste.

Princíp 3 - Najskôr myslí v malom

Prostredníctvom schválenia zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sú od 1. januára 2016 účinné nové pravidlá, ktoré upravujú legislatívny proces prijímania akýchkoľvek právnych predpisov, a teda aj tých, ktoré priamo ovplyvňujú podnikanie.

Za významné zmeny, ktoré predmetný zákon prináša možno považovať najmä zákaz zmeny právnych predpisov formou nepriamej novelizácie, obmedzenia novelizácie právnych predpisov iným právnym predpisom, spustenie elektronického systému tvorby právnych predpisov a povinné zverejňovanie právneho predpisu na pripomienkové konanie s cieľom zabezpečenia účasti verejnosti. Zvyšuje sa tým pravdepodobnosť väčšej participácie podnikateľskej verejnosti pri tvorbe právnych predpisov, ktoré budú vo väčšej miere reflektovať, že sa „najskôr myslí v malom.“ V roku 2016 spustilo Ministerstvo spravodlivosti v SR aj pilotnú prevádzku nového právneho a informačného portálu www.slov-lex.sk, ktorého súčasťou je aj elektronická Zbierka zákonov (eZbierka) a nový informačný systém pre tvorbu právnych predpisov a sledovanie legislatívneho procesu (eLegislativa).

Princíp 4 - Ústretová správa

V legislatívnom prostredí najvýznamnejšou zmenou bolo prijatie Zákona č.341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od januára 2017 si živnostníci budú môcť uplatniť paušálne výdavky až vo výške 60 percent. V roku 2016 je to na úrovni 40 percent. Zvyšuje sa aj ročný strop ich výšky, z 5 040 Eur na maximálne 20 tisíc Eur ročne. V októbri 2016 schválený zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania, zdefinoval vykonávanie ***testu vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky.***

V rámci poverenia vykonávalo v súlade so zákonom o podpore MSP a Jednotnou metodikou posudzovania vplyvov, aj prostredníctvom Testu MSP spôsobom ex ante (t. j. v predstihu, vo fáze prípravy danej regulácie), ako aj formou ex post (t. j. následne, tzv. analýzou prínosov a nákladov už účinnej regulácie) Centrum lepšej regulácie (ďalej len „CLR“), analytický odbor Slovak Business Agency. Poslaním CLR je znižovanie regulačnej záťaže a celkové zlepšovanie podnikateľského prostredia posudzovaním vplyvov predpisov v procese ich prípravy a schvaľovania. CLR v priebehu roka 2016 odporúčalo predkladateľom, aby návrhy konzultovali s podnikateľmi v 59 prípadoch, najmä pred, ale aj po spustení portálu [slov-lex](http://slov-lex.sk), ktorý zverejňuje predbežné informácie o príprave materiálu (od 1.4.2016).

Z vecného a obsahového hľadiska sa CLR zapojilo do konzultácií v 18 pripravovaných materiáloch. V priebehu roka 2016 vypracovalo 1 Test MSP ex ante k návrhu novely zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS a 2 Testy MSP ex post k novým povinnostiam pri vysielaní zamestnancov a absolútnej objektívnej zodpovednosti podnikateľov za nelegálne zamestnávanie a k pracovnej zdravotnej službe. Výsledkom spolupráce medzi CLR a predkladateľom pripravovaných zmien právnych predpisov bola kvantifikácia finančných vplyvov zmeny na MSP, ktorá prispela k širšej diskusii počas pripomienkového konania a k zvráteniu ich vzniku.

Princíp 5 - Štátna pomoc a verejné obstarávanie

V legislatívnom prostredí najvýznamnejšou zmenou v roku 2016 bolo prijatie Zákona o registri partnerov verejného sektora (zákon č. 315/2016 Z. z.). Tento zákon na rozdiel od doterajšej právnej úpravy registra konečných užívateľov výhod, ktorá je limitovaná len na procesy spojené s verejným obstarávaním, má plošný charakter z hľadiska prístupu k verejným zdrojom. Zavádza sprísnený režim verifikácie konečného užívateľa výhod. Filozofia zákona predpokladá, že prístup k verejným zdrojom bude podmienený zápisom v registri, z ktorého musia byť zrejmi koneční užívatelia výhod a súčasne aj tzv. oprávnená osoba spoluzodpovedná za zapísané údaje. Vysoká miera administratívnej záťaže, ale najmä

nestabilita legislatívneho rámca v oblasti verejného obstarávania (v roku 2016 bola prijatá celkovo 1 novelizácia Zákona o verejnom obstarávaní, za posledných 5 rokov bolo prijatých až 13 novelizácií Zákona o verejnom obstarávaní) prispieva k tomu, že podiel MSP na celkovej hodnote uzavretých zmlúv v rámci verejného obstarávania dosiahol len 16,1 %. Podiel malých a stredných podnikov na celkovej výške poskytnutej štátnej pomoci v roku 2016 medziročne vzrástol (o 2,5 p. b.) na 63,3 %.

Hlavným nástrojom podpory MSP však bola aj v roku 2016 podpora zo štrukturálnych fondov EÚ. Čerpanie finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ v gescii MH SR bolo zrealizované prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007-2013 (ďalej len „OP KaHR“). Uvedené čerpanie za rok 2016 predstavovalo len administratívne dofinancovanie výdavkov vzniknutých v predchádzajúcom období. Napriek tomu, celkovo bolo prostredníctvom OP KaHR podporených formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) 1 427 projektov realizovaných MSP. V OP KaHR bola za účelom financovania projektov MSP využitá aj forma pomoci z nástrojov finančného inžinierstva, kde k 31.12.2016 bolo prostredníctvom iniciatívy JEREMIE podporených 937 projektov.

MSP boli podporení aj nepriamo spôsobom poradenstva a informovanosti, realizovaného formou národných projektov. Podpora MSP bola v OP KaHR zabezpečovaná v oblasti inovácií, technologických transferov, výskumu a vývoja, zvyšovania energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie a podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu. Na aktivity realizované prostredníctvom OP KaHR v programovom období 2007 - 2013 nadväzuje Operačný program Výskum a inovácie (ďalej len „OP VaI“), ktorý predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) ako riadiaceho orgánu a MH SR ako sprostredkovateľského orgánu pre poskytovanie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020.

Princíp 6 - Prístup k financovaniu

V roku 2016 z hľadiska štruktúry foriem zvyšovania prístupu MSP k financovaniu z verejných zdrojov dominovali granty EÚ s vyše 33 % podielom, úvery zo zdrojov ŠR s podielom 20,01 % a opatrenia aktívnej politiky trhu práce s podielom 19,58 %. Významný podiel (16,24 %) na financovaní MSP mali v danom období aj úvery s podporou EÚ, z ktorých sa prispelo na podporu MSP sumou 114,12 mil. Eur. Objem grantov EÚ sa medziročne znížil o 7,9 mil. Eur, čo predstavuje pokles až o 3,24 %. V prípade úverov s podporou EÚ došlo k medziročnému poklesu o 21 % (v dôsledku dočerpaniu prostriedkov v rámci iniciatívy JEREMIE). Najvýznamnejšia medziročná zmena v percentuálnom vyjadrení bola v rámci Rizikového kapitálu, kde došlo k nárastu o 64,39 % (6,69 mil. Eur).

Výrazné medziročné zvýšenie objemu finančných prostriedkov, ktoré využili MSP na financovanie svojich aktivít, nastalo aj pri opatreniach aktívnej politiky trhu práce, kde došlo k nárastu o 46,62 % (o 43,76 mil. Eur). Z hľadiska negatívneho vývoja nastala významná zmena predovšetkým pri podpore v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá medziročne poklesla až o 84,26 (o 51,91 mil. Eur), z dôvodu, že sa rozbieha nové programové obdobie Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Z medziročného porovnania sumárneho objemu finančných prostriedkov čerpaných MSP z verejných finančných nástrojov možno konštatovať pokles čerpania prostriedkov v roku 2016 o 8,41 % na úroveň 702,8 mil. Eur.

V roku 2016 boli finančné nástroje realizované v rámci iniciatívy JEREMIE za účelom podpory MSP prostredníctvom úverového nástroja PRSL dočerpávané. Napriek tomu, medziročne vzrástol objem poskytnutých úverov o 318 % (28,2 mil. Eur), na hodnotu

37 mil. Eur. Využívanie nástroja FLPG naopak pokleslo o 36 % (36,3 mil. Eur), na hodnotu 65,8 mil. Eur. Investície rizikového kapitálu podporené v rámci iniciatívy JEREMIE sa pri medziročnom porovnaní zvýšili o 169,3 % (10,3 mil. Eur). Zároveň bol spustený nový finančný nástroj Portfóliový úver zdieľaného rizika (PRSL II) s dodatočnou alokáciou z OP KaHR a z presunu časti nevyužitej alokácie iných nástrojov. Súčasne bolo upravené zdieľanie rizika z pomeru 1:1 na 7:3, čo zvýšilo atraktivitu finančných nástrojov pre komerčných sprostredkovateľov.

Princíp 7 - Jednotný trh

S účinnosťou od 18. júna 2016 dochádza k aplikácii ustanovení zákona č.351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb. Nový zákon upravuje povinnosti vysielajúceho zamestnávateľa a k nim prináležiacej pôsobnosti Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce (ďalej len „NIPaIP“). Povinnosti hostujúceho zamestnávateľa podľa § 4 ods. 1 až 3 tohto zákona sú trojakého charakteru. Jedná sa o notifikačnú povinnosť hostujúceho zamestnávateľa voči NIPaIP najneskôr v deň vyslania zamestnanca, ktorá sa týka balíka informácií vzťahujúcich sa na samotného zamestnávateľa, vysielaných zamestnancov, vyslania ako i nahlásenie kontaktnej osoby na doručovanie písomností, ktorá sa počas vyslania bude nachádzať na území SR.

Hostujúci zamestnávateľ je povinný viesť evidenciu v mieste výkonu práce vyslaného zamestnanca k balíku údajov či dokladov (napr. uchovávanie dokladu potvrdzujúceho pracovnoprávny vzťah s vyslaným zamestnancom a dokladov o mzde, evidencia pracovného času). Hostujúci zamestnávateľ je povinný NIPaIP predložiť či doručiť dokumenty podľa bodu 2., prípadne ich prekladať do slovenského jazyka v rámci stanovených lehôt. Povinnosťou domáceho zamestnávateľa podľa § 4 ods. 4 tohto zákona je vyhovieť žiadosti NIPaIP, poskytnúť informácie na účely identifikácie vyslania, kontroly dodržiavania jeho pravidiel ako i ďalšie skutočnosti súvisiace s vyslaním. Samotný podiel vývozu malých a stredných podnikov do krajín EÚ – 28 sa v roku 2016 po predchádzajúcom poklese zvýšil na 91,3 %. V porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ je však Slovensko na druhom mieste od konca v podiele MSP na vývoze do krajín EÚ, ktorý dosahuje podľa údajov Eurostatu len 29,8 % (2014).

Z výsledkov prieskumu „Exportné aspirácie malých a stredných podnikov“, ktorý zrealizovala SBA v spolupráci s agentúrou AKO, s. r. o. vyplýva, že slovenským malým a stredným podnikateľom v súčasnosti chýba najmä finančná (39,4 %) a informačná (33,2 %) forma podpory ich exportných aktivít.

Napriek priestoru na zintenzívnenie podpory, partneri siete EEN (Enterprise Europe Network) realizovali informačné a asistenčné služby zamerané na rozvoj medzinárodnej spolupráce MSP v oblasti podnikania, inovácií a výskumu. V roku 2016 bolo uzatvorených 34 zmlúv o medzinárodnej spolupráci MSP, boli realizovaných 17 regionálnych podujatí (semináre), v rámci ktorých bolo podporených 418 subjektov. Špecifické hĺbkové internacionalizačné a inovačné služby zamerané na zvyšovanie prístupu MSP k trhom a podnikanie na zahraničných trhoch boli poskytnuté 141 subjektom. Navyše, bolo zorganizovaných 41 medzinárodných kooperačných podujatí, na ktorých nadviazalo kontakt 499 MSP.

Rôzne podujatia zamerané na podporu expanzie MSP na jednotný trh (najmä semináre a obchodné misie) realizovala aj v roku 2016 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu ako aj Slovenská obchodná a priemyselná komora. Národné kontaktné miesto, zriadené Úradom normalizácie, metrológie a skúšobníctva SR, poskytlo v roku 2016 informácie o technických predpisoch a požiadavkách na výroby v SR a jednotlivých členských krajinách

EÚ, vrátane predpisov upravujúcich požiadavky predchádzajúceho schvaľovania v 56 prípadoch, väčšinou pre klientov z prostredia MSP, čo predstavuje navýšenie o 51,4 %.

Princíp 8 - Zručnosti a inovácie

Významnou legislatívnou zmenou bolo prijatie novely zákona č. 185/2015 Z. z., tzv. Autorského zákona. Nová právna úprava predstavuje komplexnú úpravu autorského práva, práv súvisiacich s autorským právom, práv k databáze a správy práv, ktorá odráža úpravu medzinárodných zmlúv a dohôd a práva Európskej únie v tejto oblasti. Hlavným dôvodom potreby vypracovania a prijatia novej autorskoprávnej zákonnej úpravy bola výrazná zmena týkajúca sa používania autorských diel a iných predmetov ochrany na internete, ktorú prinieslo najmä posledné desaťročie a súvisiaci rozvoj digitálneho prostredia.

V rámci Schémy na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko – výskumných pracovísk formou Inovačných voucherov bolo v roku 2016 podporených 44 inovačných projektov MSP v celkovom objeme 220 tis. Eur. V rámci Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov bolo podporených 6 klastrových organizácií v celkovej výške 221 tis. Eur. Prostredníctvom Inovačného fondu bola poskytnutá návratná finančná pomoc 5 podnikateľským subjektom v celkovej výške 640 tis. Eur.

V rámci Prioritnej osi 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti OP KaHR bolo do roku 2016 podporených 1 030 projektov realizovaných MSP formou NFP. Z toho predstavovali projekty v rámci opatrení ako napr. Inovácie a technologické transfery, alebo Podpora inovačných aktivít v podnikoch, čerpanie 511,5 mil. Eur, resp. 98 % alokácie na prioritnú os 1.

Princíp 9 - Životné prostredie

Významnou zmenou bolo prijatie Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ktorý nahradil zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch ako aj zákon č. 119/2010 Z. z. o obaloch. Cieľom nového zákona je najmä zníženie množstva odpadov, ktoré sa zneškodňujú skládkovaním a predchádzanie vzniku odpadu. Nový zákon obsahuje tri rozhodujúce zmeny oproti súčasnému stavu v oblasti odpadového hospodárstva. Najväčšou zmenou je zrušenie Recyklačného fondu (k 31. decembru 2016) a z toho vyplývajúce zrušenie povinnosti výrobcov a dovozcov platiť relevantný príspevok. Funkcia Recyklačného fondu prejde na výrobcov a na štát. Druhá zmena sa priamo dotýka vzniku a fungovania organizácií zodpovednosti výrobcov. Zavádza sa povinnosť autorizácie týchto organizácií, pričom autorizáciu bude udeľovať Ministerstvo životného prostredia SR. Tretou zmenou je výrazné sprísnenie podmienok a kontroly výkupu kovového odpadu od fyzických osôb – nepodnikateľov a zákazu ukladať na skládky odpadov vytriedené zložky komunálneho odpadu, na ktoré sa uplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov a vytriedený biologicky rozložiteľný odpad.

Podpora obehovej ekonomiky, efektívneho využívania zdrojov a znižovania uhlíkovej stopy pokračovala v roku 2016 podporou investícií do udržateľnej energie zo strany Európskej banky pre obnovu a rozvoj (ďalej len „EBRD“). Vzhľadom na úspech prvých dvoch fáz programu SLOVSEFF pokračoval záujem slovenských bánk o sprostredkovanie a vzhľadom na vysoký záujem o projekty energetickej efektívnosti medzi menšími firmami a domácnosťami boli prostriedky dostupné v rámci tretej fázy programu (SLOVSEFF III) už začiatkom roka 2016 plne vyčerpané. EBRD preto pristúpila k navýšeniu o 60 mil. Eur, čím sa celkový objem prostriedkov programu SLOVSEFF III vyšplhal na úroveň 100 mil. Eur.

Na druhej strane, v oblasti podpory zo štrukturálnych fondov MSP neboli úspešné. Po medziročnom náraste pomoci poskytnutej v roku 2015 z Operačného programu Životné

prostredie o 302,6 %, kedy dosiahol podiel pomoci poskytnutej MSP stále len 5%, neboli v roku 2016 podporené žiadne MSP.

Implementácia Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu prostredníctvom Úradu vlády SR umožnila čerpanie podpory MSP v rámci Schémy štátnej pomoci pre zelené inovácie v priemysle a Schémy na podporu zavádzania zelených inovácií v priemysle (schéma de Minimis). Spolu bolo na rok 2016 zazmluvnených 6 projektov, z toho sa implementovalo 5 projektov. Podpora bola poskytnutá prostredníctvom nenávratného finančného príspevku (grantu).

Princíp 10 - Internacionalizácia podnikania

V roku 2016 sa podľa predbežných výsledkov Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „ŠÚ SR“) celkový vývoz malých a stredných podnikov takmer nezmenil. V absolútnom vyjadrení dosiahol hodnotu 17 977,7 mil. Eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). Podiel MSP na celkovom vývoze sa tiež takmer nezmenil, podobne ako v predchádzajúcom roku dosiahol 29,0 %. Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ dosahuje podľa údajov Eurostatu len 14,3 % (2014), o 3,8 p. b. menej ako v roku 2013, čo drží Slovensko na poslednej priečke v rámci krajín EÚ.

Úroveň medzinárodnej aktivity MSP je reflektovaná aj vo využívaní finančných nástrojov. V rámci finančných nástrojov EXIMBANKY SR dosiahol podiel úverov poskytnutých klientom segmentu MSP 22,95 % (pokles o 2,9 p.b. v porovnaní s rokom 2015) z celkovej úverovej angažovanosti. Podiel vystavených záruk pre segment MSP predstavoval zanedbateľný podiel 1,51 % z celkového objemu vystavených záruk, ktorého veľkosť medziročne poklesla o 61,53 % (2,02 mil. Eur). Pritom využili MSP na export mimo krajín EÚ len 10,2 % z poskytnutých bankových produktov EXIMBANKY a 5,28 % v rámci poisťovacích produktov.

3 Vývoj ekonomického prostredia SR v roku 2016

Makroekonomický rámec slovenského podnikateľského sektora sa v roku 2016 vyznačoval rastom slovenskej ekonomiky. Tempo rastu presahovalo nielen priemer krajín Európskej únie, ale patrilo medzi najvyššie aj spomedzi susedných krajín, resp. krajín eurozóny, ktoré predstavujú hlavných obchodných partnerov slovenskej ekonomiky. Napriek miernemu spomaleniu oproti predchádzajúcemu roku, národné hospodárstvo si podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR zachovalo relatívne vysokú dynamiku na úrovni 3,3 %. K udržaniu vysokej ekonomickej výkonnosti prispel najviac nárast v druhom štvrtroku, na úrovni 3,8 %, z ktorého kleslo tempo rastu v treťom a štvrtom štvrtroku na 3 %. Medzi kľúčové faktory spomalenia patrilo spomalenie čerpania prostriedkov EÚ fondov v rámci nového programového obdobia ako aj odklad očakávaných strategických investícií verejného či súkromného sektora (Jaguar Land Rover). Čistý export, jeden z rozhodujúcich faktorov tejto dynamiky, si udržal stále relatívne vysokú mieru rastu, aj keď nezopakoval silný rast z roku 2015. Najväčší pozitívny príspevok však zaznamenala spotreba domácností, ktorú ťahal rastúci dopyt na trhu práce a klesajúce ceny ropy či dosiahnutie deflačného dna s ročným priemerom na úrovni -0,5 %. Pokračujúca záporná dynamika spotrebiteľských cien v roku 2016 v rozhodujúcej miere súvisela s poklesom cien energií. V medziročnom porovnaní sa znížili aj ceny priemyselných výrobkov tak pre tuzemsko (o 4,3 %), ako aj pre export (o 3,8 %). V stavebníctve ceny stavebných prác narástli (o 1,2 %) a ceny stavebných materiálov naopak medziročne zaznamenali pokles (o 0,4 %).

Oproti dynamickému rastu vývozu, ale hlavne dovozu tovaru a služieb v roku 2015, objem vývozu tovarov a služieb medziročne vzrástol síce „len“ o 4,7 %, ale objem dovozu tovarov a služieb ešte menej, a to o 2,9 %. Celkové saldo zahraničného obchodu tovarov a služieb sa tak v roku 2016 medziročne zvýšilo o 3,4 %, resp. o 5 789,7 mil. Eur. Podiel vývozu tovarov a služieb na HDP na úrovni 99,3 % potvrdzuje aj v roku 2016 vysokú exportnú výkonnosť ekonomiky. Podobne aj otvorenosť vyjadrená ako podiel vývozu a dovozu tovarov a služieb na HDP na úrovni 191,2 % ostáva vysoká a rastúca. Vysoké tempá rastu investícií sa minulý rok nezopakovali. Naopak, medziročne tvorba fixného kapitálu zaznamenala pokles. Najpozitívnejší vplyv na podnikateľské prostredie mala v roku 2016 spomínaná domáca spotreba, ktorá medziročne vzrástla o 2,5 %. Pritom na rozdiel od predchádzajúceho roku konečná spotreba domácností (2,9 %) rástla v roku 2016 dynamickejšie ako konečná spotreba verejnej správy (1,8 %).

V rámci odvetvovej štruktúry hospodárstva súvisel dosiahnutý rast ekonomiky predovšetkým s vyššou produkciou v rámci priemyslu (rast o 4,7 %), ktorý ťahala predovšetkým výroba dopravných prostriedkov (rast o 7,4 %), či výroba kovov a kovových konštrukcií (rast o 8,6 %). Na druhej strane pomerne významný sektor výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov nezaznamenal pozitívny vývoj ani v roku 2016 (pokles o 0,1 %). Pokles o 10,7 % zaznamenala v roku 2016 po predchádzajúcom raste aj stavebná produkcia. Tržby sa medziročne zvýšili vo veľkoobchode a maloobchode (o 2,1 %, resp. o 2,2 %), v doprave a skladovaní (o 5,0 %) a vo vybraných trhových službách (o 10,0 %).

V roku 2016 sa stabilný ekonomický rast posledných rokov a očakávaný nárast súkromných ako aj verejných investícií v najbližších rokoch začal prejavovať aj na slovenskom trhu práce. Historicky najvyšší počet pracujúcich (podľa metodiky ESA 2010) presiahol 2,3 mil. osôb pri medziročnom zvýšení počtu o nových 54 tisíc pracovných miest. V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore zvýšila o 2,7 % (o 48,4 tis. osôb). V kategórii MSP (vrátane FO – podnikateľov) zamestnanosť medziročne vzrástla o 3,5 % (o 46,4 tis. osôb) na 1 368 782 zamestnaných osôb. Dosiahnutý

rast zamestnanosti v sektore MSP bol najvýznamnejší od predkrízového roku 2008. Vzhľadom na to, že počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa neznižoval, zrkadlovo sa nárast zamestnanosti prejavil aj na poklese miery nezamestnanosti, ktorá po desiatich rokoch klesla na jednocifernú úroveň. V roku 2016 bolo nezamestnaných 9,7 % ekonomicky aktívnych ľudí (podľa metodiky VZPS ŠÚ SR). Miera nezamestnanosti poklesla medziročne o 1,8 p. b., takže v priebehu roku 2016 bolo v priemere 266 tisíc ľudí bez práce. To je o 48,3 tisíc ľudí menej ako v roku 2015. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca na Slovensku sa zvýšila o 3,3 % na úroveň 912 Eur. Z odvetvového hľadiska bola najvyššia mzda dosahovaná v sektore finančných a poisťovacích činností (1 747 Eur), informačných a komunikačných činností (1 739 Eur) a v dodávkach energií (1 626). Najnižšia je naopak zaznamenaná v ubytovacích a stravovacích činnostiach (554 Eur), v ostatných činnostiach (598 Eur) a v stavebníctve (651 Eur). V medziročnom porovnaní sa priemerná mzda zvýšila takmer v celom spektre odvetví, okrem informačných a komunikačných činností (pokles o 0,7 %).

Dôsledky pokrízových nástrojov monetárnej politiky Európskej centrálnej banky ako aj podporných opatrení Európskej únie zameraných na zvyšovanie prístupu podnikov k úverom a financiám najmä od roku 2014, vyústili do pozitívnejšieho vnímania situácie v podnikovom sektore a do zvýšenia dopytu ako aj ponuky zo strany bankového sektora. Popri náraste pohľadávok bankových inštitúcií voči podnikateľskému sektoru druhým rokom v poradí sa v roku 2016 (o 5,3 %) navyše podnikatelia vyznamenali zároveň druhým rokom v poradí poklesom podielu zlyhaných úverov (o 0,8 p. b.). Náklady podnikateľských subjektov na financovanie bankových úverov v roku 2016 pokračovali v mierne klesajúcom trende z minulého obdobia. V roku 2016 zaznamenali mierny pokles aj úrokové sadzby nových úverov pre malé a stredné podniky (údaje NBS za MSP nie sú harmonizované v zmysle odporúčaných kritérií EK).

3.1 Postavenie a vývoj MSP v roku 2016

V uvedenej Správe sú prezentované len vybrané ukazovatele MSP za rok 2016. Detailnejší prehľad vývoja prostredníctvom štatistických údajov možno nájsť v dokumente SBA s názvom [MSP v číslach v roku 2016](#). Ten je možné nájsť na internetovej stránke Slovak Business Agency.

V roku 2016 evidoval Štatistický úrad SR 557 758 aktívnych podnikateľských subjektov, z toho 557 122 aktívnych malých a stredných podnikov (o 26 059 viac ako v roku 2015). Najväčšie zastúpenie v rámci malých a stredných podnikov mali mikropodniky s počtom 541 719 (97,1 %), malé podniky s počtom 12 662 (2,3 %) a nakoniec stredné podniky s počtom 2 741 (0,1 %). Takmer dve tretiny (62,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov tvorili fyzické osoby – podnikatelia. Kým početnosť malých a stredných podnikov – fyzických osôb v období rokov 2009 – 2015 klesal, v roku 2016 zaznamenal nárast (o 2,5 %), rovnako ako v prípade malých a stredných podnikov - právnických osôb (o 9,1 %). Počet aktívnych podnikateľských subjektov v členení podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov ku koncu roka 2016 znázorňuje tabuľka (Tab. č.1) na nasledujúcej strane.

Tab. č. 1: Počet aktívnych podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016

Veľkostné kategórie/ právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	SPOLU	
					abs.	v %
Mikropodniky (0 – 9)	196 006	321 738	18 512	5 463	541 719	97,1
Malé podniky (10 – 49)	11 440	1 173	41	8	12 662	2,3
Stredné podniky (50 – 249)	2 684	57	0	0	2 741	0,5
Veľké podniky (250 a viac)	636	0	0	0	636	0,1
Spolu MSP (0 – 249)	210 130	322 968	18 553	5 471	557 122	99,9
Spolu podnikateľské subjekty	210 766	322 968	18 553	5 471	557 758	100,00

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Približne polovica (47,4 %) aktívnych malých a stredných podnikateľov vykonávala svoju hlavnú podnikateľskú činnosť v obchode a v obchodných službách. Najmenšie zastúpenia mali MSP v oblasti pôdohospodárstva (4,5 %) a v oblasti ubytovania a stravovania (3,6 %). Viac ako jedna pätina (21,6 %; 75 007) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodu a podobný podiel dosiahol zastúpenie fyzických osôb - podnikateľov v odvetví stavebníctva (21,5 %; 74 607). Najnižšie zastúpenie MSP – fyzických osôb pôsobilo v ubytovaní a stravovaní 3,5 % (12 009). Aj v prípade MSP – právnických osôb dosiahli najväčšie zastúpenie sektor obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N- 32,6 %; 68 478) a sektor obchodu (26,6 %; 55 940). Naopak, najnižšie zastúpenie dosiahol sektor pôdohospodárstva (3,3 %; 6 888).

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov. Zastúpenie žien medzi aktívnymi MSP - fyzickými osobami bolo v roku 2016 na úrovni 28,8 %. Po predchádzajúcom poklese došlo medziročne k opätovnému nárastu zastúpenia žien podnikateliek medzi MSP – fyzickými osobami, a to o 0,4 p. b.. Relatívne stabilne sa držalo rozdelenie žien podnikateliek podľa právnej formy podnikania. Podľa registra organizácií Štatistického úradu SR prevažujúcou právnou formou v rámci podnikania žien boli slobodné povolania (52,3 %), za ktorými nasledovali živnostnícky (27,5 %) a samostatne hospodáriace roľnícky (26,5 %). Viac ako jednu štvrtinu (27,3 %), podnikateľov tvorila veková kategória 40 až 49-ročných. Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (25,3 %) a následne vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,2 %).

Na základe údajov Registra organizácií Štatistického úradu SR počet novovzniknutých MSP v roku 2016 predstavoval 58 838, pričom sa zvýšil o 11,8 % oproti počtu novovzniknutých MSP v roku 2015. Počet zaniknutých MSP sa v roku 2016 po predchádzajúcom poklese medziročne zvýšil o 25,5 % na 53 878, z toho viac ako štyri pätiny (80,7 %) tvorili živnostníci. Keďže miera prežitia novovzniknutých subjektov do dvoch rokov od svojho vzniku bola v aktuálne dostupnom roku 2014 na úrovni 68,5 %, približne tretina subjektov do dvoch rokov od svojho vzniku na Slovensku zaniká. Medzi krajiny s najvyššou mierou prežitia sa zaraďujú Švédsko, Luxembursko (77,6 %) a Belgicko (79,5 %). Najmenej podnikateľských subjektov je ekonomicky aktívnych po dvoch rokoch od svojho vzniku v Litve, Portugalsku, Dánsku a Taliansku.

Z regionálneho hľadiska každý piaty (22,0 %) aktívny MSP pôsobí na území Bratislavského kraja, resp. každý tretí aktívny MSP – právnická osoba (33,9 %). V prípade MSP – fyzických osôb, najväčší počet pôsobil v roku 2016 v Žilinskom kraji (15,5 %),

až následne v Bratislavskom kraji (14,8 %). Z hľadiska okresov, najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP – PO bola v roku 2016 zaznamenaná v okresoch v rámci mesta Bratislava a Košice a najnižšia v okresoch Gelnica (2,0 %) Revúca (2,4 %) a Sobrance (2,4 %). Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľov bola v roku 2016 zaznamenaná v okresoch Námestovo (27,9 %), Bratislava I (21,5 %) a Stará Ľubovňa (21,1 %), kým najnižšia v okresoch Revúca (7,8 %) a Košice - okolie (7,8 %). Najvyššia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO v období rokov 2011 – 2016 bola zaznamenaná v okresoch Bratislava I (23,0 p. b.), Bratislava III (9,6 p. b.), a najnižšia v okresoch Medzilaborce (0,5 p.b.), Sobrance (0,6 p.b.), Gelnica (0,6 p.b.). Nárast miery podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov vo vzťahu k ekonomickému obyvateľstvu v období rokov 2011 – 2016 bol dosiahnutý iba v okrese Levice (o 0,3 p. b.).

V porovnaní s rokom 2015 vzrástol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve v roku 2016 o 2,5 % na 2 307,0 tisíc. Pritom tvorili podnikateľské subjekty pracovné miesta pre 1 846,0 tisíc osôb a malé a stredné podniky pre 1 368,0 tisíc osôb, resp. 74,1 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,3 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR. V kategórii MSP (vrátane FO – podnikateľov) zamestnanosť medziročne vzrástla o 3,5 % (o 46,4 tis. osôb). Na celkovej zamestnanosti v podnikovom sektore podieľali mikropodniky (vrátane FO – podnikateľov a nimi zamestnávanými osobami) 45,3 %, malé podniky 13,5 %, stredné podniky 15,3 % a veľké podniky 25,9 %. V porovnaní s krajinami EÚ sa podieľajú MSP na Slovensku na zamestnanosti nadpriemerným podielom.

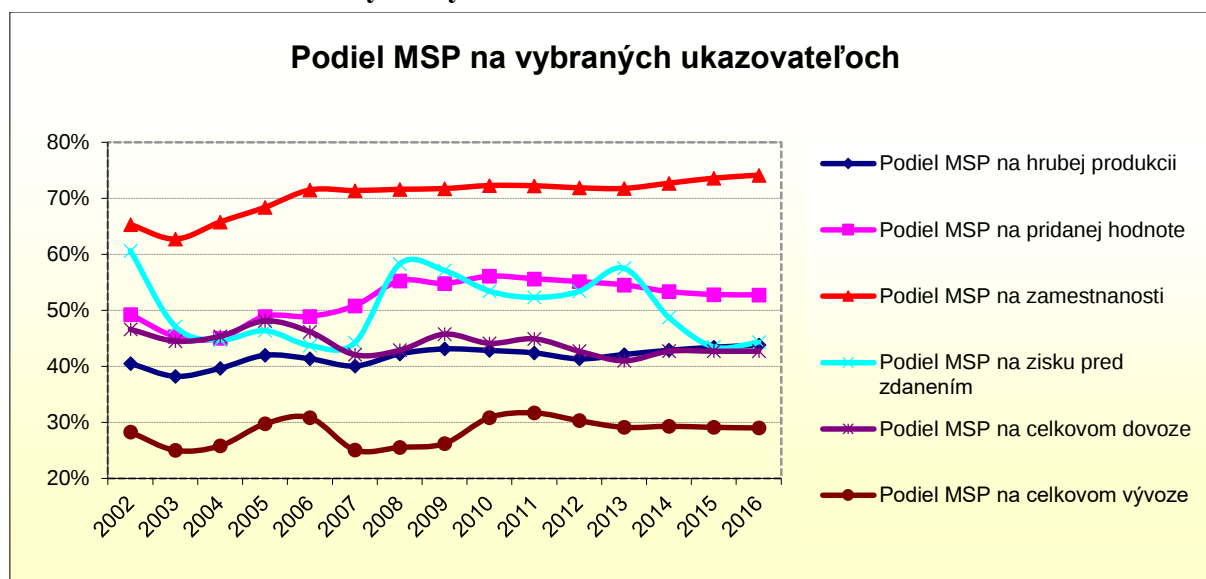
Z hľadiska kľúčových ekonomických ukazovateľov sa MSP v roku 2016 vyvíjali pozitívne. V porovnaní s rokom 2015 sa podiel MSP – právnických osôb na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore zvýšil o 0,4 p. b na 43,8 %, resp. pokračoval v rastúcom tempe a stupňovaní dosiahnutej najvyššej hodnoty od roku 2006. K tomu prispeli najmä mikro podniky (10,8 % a nárast o 0,4 p. b.) a malé podniky (12,7 % a nárast o 0,2 p. b.), menej stredné podniky (20,3 % a pokles o 0,2 p. b.). Podiel MSP – právnických osôb na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore však zostal v roku 2016 na takmer nezmenenej úrovni (klesol o 0,1 p. b. na 52,8 %). Podiel mikro podnikov klesol o 0,4 p. b. (na 15,4 %) a stredných podnikov o 0,1 p. b. (na 20,9 %), ale podiel malých podnikov na pridanej hodnote v nefinančnom sektore vzrástol o 0,4 p. b. (na 16,4 %). Podiel MSP – právnických osôb na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 44,3 %, pričom sa oproti roku 2015 zvýšil o 0,8 p. b.. Podiel mikropodnikov vzrástol o 1,4 p. b. (13,2 %), podiel malých podnikov vzrástol o 1,1 p. b. (17,4 %), ale podiel stredných podnikov na zisku v nefinančnom sektore klesol o 1,8 p. b. (13,6 %).

Z odvetvového hľadiska MSP zaznamenali medziročný nárast tržieb (v bežných cenách) vo všetkých posudzovaných odvetviach okrem stavebníctva, v rámci ktorého sa vyprodukovaná produkcia MSP znížila o 6 %. Najpozitívnejší vývoj z pohľadu tržieb zaznamenali MSP vo vybraných trhových službách (nárast tržieb o 10,0 %). Podiel MSP na celkovom objeme tržieb vo vybraných odvetviach sa pohyboval v roku 2016 v rozpätí medzi 34,2 % v priemysle po 83,8 % vo vybraných trhových službách.

Z hľadiska zapojenia sa MSP do zahranično-obchodnej výmeny tovarov a služieb sa situácia nezlepšila, keď podiel MSP na celkovom vývoze klesol o 0,1 p. b. na 29,0 %. V absolútnom vyjadrení sa podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR celkový vývoz malých a stredných podnikov takmer nezmenil. Vývoz tovaru podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR vykonávalo len 5,4 % z celkového počtu aktívnych MSP (29 973), pričom koncentrácia vývozu do krajín EÚ dosiahla 91,3 %. Slovensko sa v roku 2014 podľa údajov Eurostatu umiestnilo na poslednom mieste v podiele malých a stredných podnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ (14,3 %).

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo na konci roka 2016 evidovaných v high-tech sektoroch (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja) 19 180 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov). To predstavuje mierny nárast podielu na celkovom počte aktívnych MSP na 4,4 %. Z hľadiska početnosti pretrvávajú dlhodobý rastúci trend. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o 63,6 %. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP na tržbách v high-tech odvetviach zvýšil o 2,8 p. b. na 32,4 %. A podiel MSP na zamestnanosti v high-tech odvetviach sa zvýšil o 2,7 p. b. na 53,5 %.

Graf č. 1: Podiel MSP na vybraných ukazovateľoch

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Využitie informačných a komunikačných technológií so zvyšujúcou veľkosťou podniku narastá, od 84,3 % mikro podnikov, cez 97,3 % malých podnikov až po 98,6 % stredných podnikov. Podiel malých a stredných podnikov (10-249), u ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja však dosahuje na Slovensku len 11 %, čo zaraďuje Slovensko medzi krajiny s podpriemernými výsledkami v rámci EÚ.

4 Hodnotenie postavenia MSP z hľadiska implementácie jednotlivých princípov iniciatívy SBAfE

4.1 Princíp 1: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

4.1.1 Hodnotenie situácie

❖ Postoje obyvateľov k podnikaniu - Globálny monitor podnikania (GEM)

Globálny monitor podnikania - Global Entrepreneurship Monitor je najväčšia svetová akademická štúdia o podnikaní. Slovensko sa do neho po prvýkrát zapojilo v roku 2011. Snahou výskumu GEM je skúmať úlohu podnikania v národnom ekonomickom raste prostredníctvom odhaľovania črt a charakteristík podnikateľskej aktivity. Na druhej strane tiež skúma, aké je samotné podnikateľské prostredie a poskytuje informácie o uplatňovaní princípu SBAfE č. 1 „Vytvoriť priaznivé a motivujúce prostredie pre podnikateľov.“ Hlavnými cieľmi výskumu GEM je odmerať rozdiely v úrovni podnikateľských aktivít medzi krajinami, odhaliť faktory, ktoré odlišujú národné úrovne podnikateľskej aktivity a identifikovať politiky, ktoré môžu zlepšiť národnú úroveň podnikateľskej aktivity. Dáta výskumu sú každoročne zozbierané na dvoch úrovniach. Jeden zo základných prvkov výskumu GEM tvorí **prieskum na dospeléj populácii (APS)**. Národné tímy GEM uskutočňujú prieskum na reprezentatívnej vzorke minimálne 2000 respondentov.

Najdôležitejšie zistenia z prieskumu dospeléj populácie sú nasledovné:

• Sebavedomie

- vnímanie **vhodných príležitostí na podnikanie**, ako významného determinanta podnikania sa po predchádzajúcom náraste opätovne znížilo (z 26,4 %) na 23,0 %, stále sa však nachádza nad úrovňou šesť ročného priemeru. Slovensko sa vo vnímaní vhodných príležitostí zaraďuje pod priemerom krajín EÚ;
- **vnímanie schopností začať** podnikat' na Slovensku sa taktiež znížilo. V porovnaní s rokom 2015 došlo k poklesu z úrovne 52,4 % na 44 %. Vnímanie schopností začať podnikat' dosiahlo najnižšiu úroveň od roku 2011;
- **strach zo zlyhania podnikania sa v medziročnom porovnaní zvýšil** z úrovne 33,7 % na 39,7 %, pričom dosiahol najvyššiu úroveň od roku 2011.

• Spoločenské postoje k podnikaniu

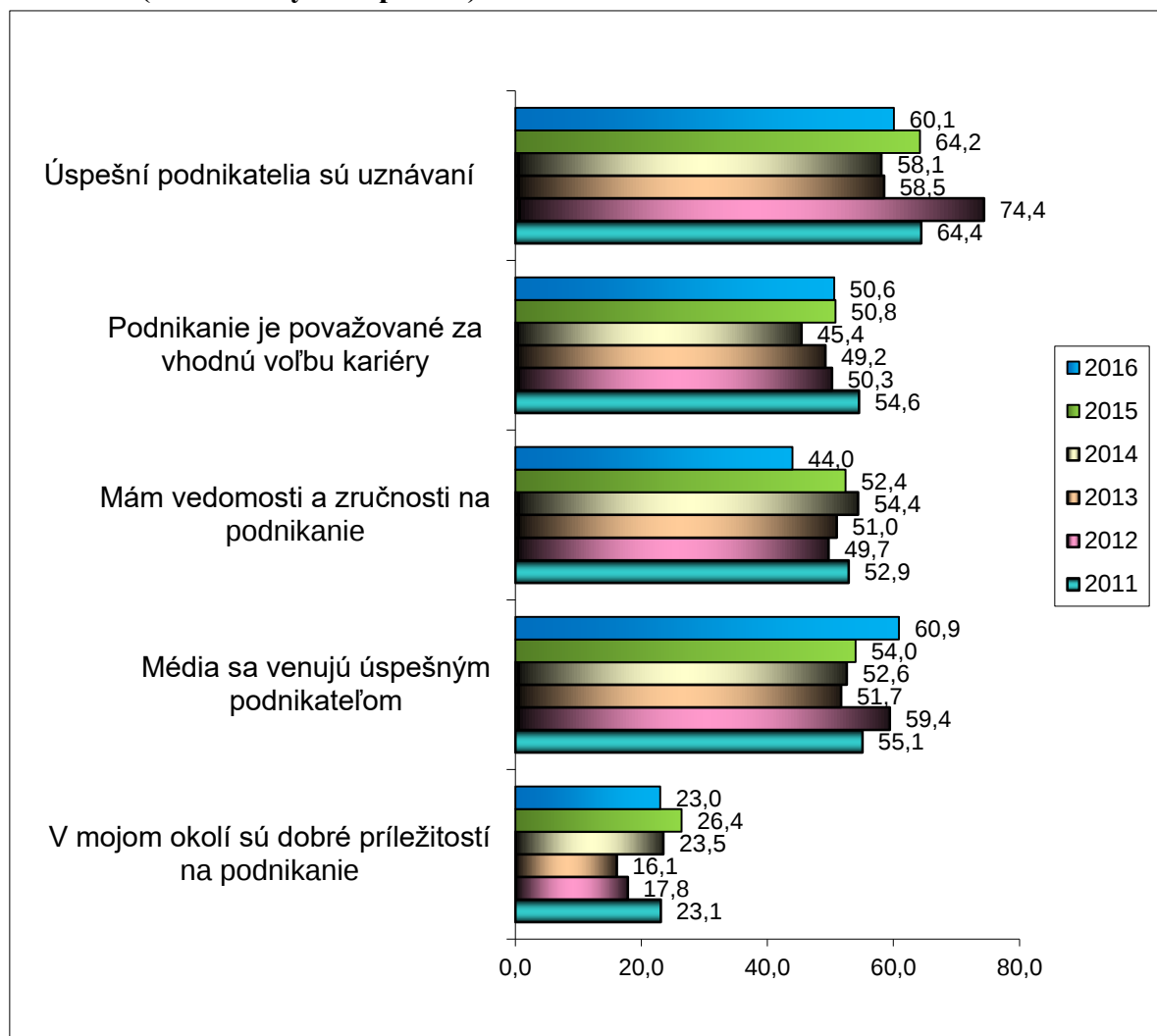
- viac ako polovica obyvateľov považuje **podnikanie ako vhodnú kariérnu voľbu**. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie obyvateľov, ktorí vnímajú podnikanie ako vhodnú kariérnu takmer nezmenilo (50,6 %);
- **vnímanie úspešných podnikateľov** a ich spoločenský status v roku 2016 pokleslo. Viac ako 60 % obyvateľov si myslí, že podnikatelia sú na Slovensku uznávaní, čo je však o 4,1 p. b. menej ako v roku 2015, ako aj pod úrovňou šesť ročného priemeru.

• Hodnotenie jednotlivých fáz podnikania

- v roku 2016 zaznamenal **zámer začať podnikat' v najbližších 3 rokoch negatívny vývoj**. Podiel dospeléj populácie, ktorá má záujem v najbližších 3 rokoch začať podnikat' sa v medziročnom porovnaní znížil o takmer polovicu (z 15,7 % na 8,0 %);
- **počiatočná podnikateľská aktivita (TEA)** vyjadrujúca percento dospeléj populácie (18 - 64 ročných), ktorí sú buď rodiaci sa podnikatelia alebo vlastníci - manažéri nových firiem sa v medziročnom porovnaní takmer nezmenila (mierny pokles z 9,6 % na 9,5 %);

- **podiel etablovaných podnikateľov** (podnikatelia podnikajúci dlhšie ako 42 mesiacov) **medziročne mierne vzrástol** z 5,7 % na úroveň 6,1 %.

Graf č. 2: Vybrané postoje obyvateľov Slovenska k podnikaniu - prieskum GEM
(% súhlasných odpovedí)

Zdroj: Global Entrepreneurship Monitor, spracované SBA

4.1.2 Vývoj legislatívneho prostredia

V záujme podpory rastu MSP prostredníctvom stimulácie podnikateľských ambícií, podnikateľských zručností a podpory úspešných firiem, výrobkov, myšlienok a iniciatív podporujúcich rozvoj podnikateľského myslenia, boli v roku 2016 prijaté tieto opatrenia a legislatívne zmeny:

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Východiskom zákona sú medzinárodné záväzky Slovenskej republiky, ako aj komparácia existujúcich úprav v rámci vybraných členských štátov Európskej únie. Zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov ukladaných právnickým osobám a postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov v trestnom konaní proti právnickým osobám. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. júla 2016.

Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Novoprijatý zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania upravuje formy a spôsob poskytovania podpory a pôsobnosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v oblasti malého a stredného podnikania. MH SR môže poskytnúť **podporu priamou alebo nepriamou formou** v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci a minimálnej pomoci žiadateľovi, ktorého možno charakterizovať ako mikropodnikateľa, malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa. V prípade nepriamej formy podpory môže byť podpora poskytnutá aj fyzickej osobe – nepodnikateľovi. MH SR alebo vykonávateľ podpory vykonáva v súlade s novoprijatým zákonom **test vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky**, ktorý v rámci agendy lepšej regulácie sleduje cieľ znižovania neprimeranej regulačnej záťaže podnikov a zlepšovania podnikateľského prostredia v SR s dôrazom na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky. Navrhované opatrenia na zníženie regulačnej záťaže pre mikropodniky, malé podniky a stredné podniky spolu so zisteniami o systematickom monitorovaní a výskume malého a stredného podnikania zapracováva MH SR alebo vykonávateľ podpory do **Správy o stave malého a stredného podnikania v SR**. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

V novelizovanom zákone č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR dochádza k zmene v podmienkach poskytovania dotácií na podporu výskumu, vývoja a inovácií. Dotáciu možno poskytnúť na základe schválenej schémy pomoci a výzvy na predkladanie projektov fyzickej osobe – podnikateľovi alebo právnickej osobe na financovanie projektov.

Zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní

Cieľom zákona je uplatňovanie peňažných nárokov PO a FO – podnikateľov na súde alternatívnym spôsobom (elektronickou formou) k postupu podľa Civilného sporového poriadku v záujme zrýchlenia a zefektívnenia procesu vymáhania pohľadávok a to za polovičný súdny poplatok. Koncentrácia elektronickej agendy platobných rozkazov je na Okresnom súde v Banskej Bystrici. Zavádza sa inštitút žiadosti o povolenie plnenia v splátkach. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. februára 2017.

Zákon č. 339/2016 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Poisťovňa, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné z poistných zmlúv uzavretých po 31. decembri 2016 odviesť 8 % z prijatého poistného z neživotného poistenia. Ide o rozšírenie odvodu z odvetvia povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla aj na ostatné odvetvia neživotného poistenia. Finančné prostriedky z odvodu časti poistného budú príjmom štátneho rozpočtu

4.1.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

❖ **Slovak Business Agency**

Slovak Business Agency, ako špecializovaná inštitúcia na podporu malých a stredných podnikov na Slovensku, dlhodobo realizuje komplex podporných programov a projektov:

- **Národný projekt „Podpora zriadenia a rozvoja Národného podnikateľského centra na Slovensku – II. etapa“**

Národný projekt NPC II., ktorého projektový zámer bol schválený Monitorovacím výborom OP Val dňa 9.7.2015, si kladie za cieľ poskytnúť komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov, ako aj pre záujemcov o podnikanie s pôsobnosťou na území Bratislavského samosprávneho kraja. Jeho základy boli položené v programovom období 2007 – 2013, keďže priamo nadväzuje na úspešnú realizáciu Národného projektu Podpora zriadenia a rozvoja Národného podnikateľského centra na Slovensku – I. etapa. V súčasnej etape národný projekt plánuje uviesť všetky predošlé výstupy do praxe a urobiť z nich štandardné, efektívne využívané podporné prvky v živote malých a stredných podnikateľov i záujemcov o podnikanie v rámci BSK.

Národné podnikateľské centrum sa nachádza v priestoroch Business Centra Twin City A na Karadžičovej ulici v Bratislave, ktoré boli v rámci realizácie prvej etapy upravené pre špecifické potreby realizácie jednotlivých programov a služieb NPC. Podporné, odborne garantované služby národného projektu sú určené najmä pre podniky v počiatočnom štádiu rozvoja alebo už existujúce etablované podniky, spĺňajúce kritériá mikro, malých a stredných podnikov (MSP). Národné podnikateľské centrum v Bratislave vytvára tiež podmienky pre uplatnenie tých, ktorí nad začiatkom podnikania uvažujú – nielen mladých ľudí, absolventov VŠ a SŠ, doktorandov ale aj ľudí zo znevýhodnených sociálnych skupín ako sú napríklad ženy, seniori/generácia 50+, sociálne a zdravotne handicapovaní a pod., ktorí uvažujú nad realizáciou vlastných biznis nápadov.

V rámci prípravy národného projektu NPC II – BA kraj, Hlavná aktivita č. 1 – Národné Podnikateľské Centrum v BSK, mohli malí a strední podnikatelia i záujemcovia o podnikanie využívať podporu v rámci podaktivít projektu 1.1 Front Office a 1.2 Akceleračný program. Klientske centrum Front Office od 1.6. 2016 zabezpečuje prvý kontakt s klientom. V rámci jednotlivých pracovísk poskytujú informácie kvalifikovaní zástupcovia viacerých zmluvných partnerov a hlavného realizátora projektu Slovak Business Agency. Na jednom mieste tak môžu klienti, počas pracovných dní, získať informácie o najviac dopytovaných produktoch a službách, zameraných na podporu MSP a záujemcov o podnikanie a nechať si poradiť pri výbere finančnej i nefinančnej podpory.

Fyzické osoby – nepodnikatelia sa tiež v rámci prípravy národného projektu NPC II - BA kraj mohli od 1.6. 2016 zúčastňovať rôznych skupinových činností Akceleračného programu, ktorý predstavuje jeden zo štyroch programov NPC. Tieto sprevádzajú životný cyklus podniku od jeho založenia až po rast na domácom alebo zahraničnom trhu. Cieľom Akceleračného programu je motivovať záujemcov zo širokej verejnosti k tvorbe nových podnikateľských nápadov, popularizovať podnikanie ako kariérnu voľbu a rozvíjať podnikateľské zručnosti. Pre záujemcov o podnikanie ponúka nasledujúce služby:

- odborné a individuálne poradenstvo;
- skupinové modulové poradenstvo;
- letná škola Akceleračného programu;
- skupinové poradenstvo;

- coworking Akceleračného programu;
- akcelerator;
- roadshow.

V rámci prípravnej fázy projektu NPC – II. etapa v období od júna 2016 do decembra 2016 bolo realizovaných 14 skupinových aktivít vrátane Letnej školy biznisu a Kurzů podnikateľských zručností. Zameriavali sa na širokú škálu tém súvisiacich s rozbehom podnikania, ako sú napríklad špecifické aspekty právnych foriem, ekonomické aspekty podnikania, finančný manažment či základy marketingu. Nechýbali ani motivačné aktivity, ako napr. akcia „Podnikavá mama – ako zlúčiť materstvo s podnikaním?“, „Per, var a bloguj“ či „Čo robí úspešná zmrzlinárka na jeseň?“, ktoré boli zamerané predovšetkým na ženy, ženy na materskej dovolenke a ich motiváciu k založeniu vlastného biznisu.

V júli 2016 bola realizovaná pilotná Letná škola biznisu, ktorej hlavnou témou bolo zostavenie vlastného biznis modelu prostredníctvom metódy Business Model Canvas. Začiatkom decembra 2016 záujemcovia o podnikanie absolvovali Kurz podnikateľských zručností. Program kurzu tvorili série samostatných seminárov pod vedením skúsených lektorov, ktoré sa venovali nasledovným oblastiam:

- právne zručnosti;
- manažérske zručnosti;
- účtovné zručnosti;
- finančné a marketingové zručnosti.

V minulom roku sa za sledované obdobie jún 2016 – december 2016 zúčastnilo skupinových aktivít v rámci podaktivity 1.2 Akceleračný program viac ako 200 nepodnikateľov z Bratislavského samosprávneho kraja.

Na schválený projektový zámer Národného projektu NPC II – BA kraj synergicky nadväzuje obsahové zameranie ďalších národných projektov, realizovaných s participáciou SBA, ktorých realizácia sa plánuje v programovom období 2014 – 2020 na základe schválenia ich projektových zámerov príslušným monitorovacím výborom. Ide najmä o nasledujúce Národné projekty:

1. NPC v regiónoch (OPVal) – menej rozvinutý región (SR s výnimkou BSK);
2. Podpora internacionalizácie MSP (POVal) – menej rozvinutý región (SR s výnimkou BSK);
3. Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“ (OPVal) – celé územie SR;
4. Projekt vytvorenia analytickej jednotky pre RIA a MSP test – Centrum lepšej regulácie (OP EVS) – celé územie SR.

• **Projekt Rozvoj inkluzivity podnikania vybraných znevýhodnených skupín na Slovensku: pragmatický prístup „INKLUPOD“**

Projekt INKLUPOD (Rozvoj inkluzivity podnikania vybraných znevýhodnených skupín na Slovensku: pragmatický prístup) je financovaný z prostriedkov Agentúry na podporu výskumu a vývoja so sídlom v Bratislave, pričom je zameraný na rozvoj podnikania ako jednu z ciest riešenia súčasných problémov národných ekonomík – nezamestnanosť, nízka tvorba nových pracovných miest a stagnujúci ekonomický rast. Realizácia projektu prebieha v rozmedzí štyroch rokov (júl 2015 – jún 2019). Vedúcou organizáciou projektu je Univerzita Komenského v Bratislave – Fakulta managementu. Slovak Business Agency vystupuje v pozícii spoluriešiteľskej organizácie.

Inkluzivita podnikania je jednou z oblastí, ktorej sa nevenovala dostatočná pozornosť ako v zahraničí, tak aj na Slovensku. Predstavuje zapojenie znevýhodnených skupín (napr. ženy, seniori, mladí, migranti a pod.) do podnikateľských aktivít, čím dochádza k uvoľneniu ich tvorivého potenciálu vedúcemu k ekonomickej sebestačnosti. Reálnosť, aplikovateľnosť projektu a vysokú úroveň aplikačných výstupov zabezpečuje nielen profesionálne zapojenie expertov a partnerov z akademickej oblasti, ale aj expertov zo špecializovaných inštitúcií ovplyvňujúcich inkluzivitu podnikania.

Ciele

Hlavným cieľom projektu je na základe analýzy súčasného stavu, najnovších teoretických poznatkov ako aj praktických skúseností v Európe a vo svete, vypracovať komplexnú metodiku rozvoja inkluzivity podnikania na Slovensku na národnej i regionálnej úrovni pre vybrané znevýhodnené skupiny (ženy, mladých, seniorov a migrantov). Súčasne je cieľom verifikácia a testovanie vybraných súčastí metodiky formou pilotných projektov a spracovanie analýzy kvantifikácie potenciálnych dopadov vybraných atribútov metodiky (tzv. dopadová štúdia).

Aktivity

- analýza inkluzivity podnikania na Slovensku z pohľadu jednotlivých vybraných znevýhodnených skupín (ženy, seniori, mladí, migranti). (7/2015 - 6/2017);
- vypracovanie komplexnej metodiky pre rozvoj inkluzivity podnikania žien, mladých, seniorov a migrantov na Slovensku na národnej a regionálnej úrovni a spracovanie dopadovej štúdie jej potenciálnych vplyvov. (7/2017 - 6/2018);
- monitorovanie stavu inkluzivity podnikania na Slovensku z pohľadu jednotlivých znevýhodnených skupín (ženy, seniori, mladí, migranti) metodikou GEM. (7/2017 - 6/2019);
- návrh, realizácia, podpora a hodnotenie dopadu pilotných projektov v partnerských organizáciách. Verifikácia metodiky. (7/2018 - 6/2019) .

Výsledky projektu za rok 2016

Projekt INKLUPOD sa v roku 2016 nachádzal v I. etape riešenia, ktorej cieľom bola realizácia komplexnej analýzy inkluzivity podnikania na Slovensku z pohľadu jednotlivých vybraných znevýhodnených skupín. Rozsah analýzy pokrýva hodnotenie stavu inkluzivity podnikania uvedených skupín na Slovensku, identifikáciu a zhodnotenie stavu jej bariér, relevantnú medzinárodnú komparáciu ukazovateľov inkluzivity podnikania, identifikáciu rozhodujúcich stakeholderov a ich záujmov a tiež skúmanie najúspešnejších a najneúspešnejších praktík rozvoja inkluzivity podnikania v zahraničí, ako aj najlepších praktík v oblasti hodnotenia efektívnosti politík, programov a nástrojov rozvoja inkluzivity podnikania. Táto etapa je rozvrhnutá do prvých dvoch rokov riešenia projektu (07/2015 – 06/2017).

V súlade so zameraním I. etapy boli v roku 2016 pri riešení projektu uskutočnené nasledovné aktivity:

- identifikácia relevantných stakeholderov angažovaných do aktivít súvisiacich s inkluzivitou na území SR;
- identifikácia, sumarizácia a analýza „best/worst practises“ v oblasti inkluzivity podnikania na Slovensku a v zahraničí ako aj najvýznamnejších poskytovateľov podpory v oblasti inkluzivity podnikania v SR a zahraničí;
- identifikácia ďalších zdrojov dát súvisiacich s inkluzivitou podnikania vybraných znevýhodnených skupín;

- realizácia kvantitatívnych a kvalitatívnych prieskumov zameraných na analýzu stavu inkluzivity podnikania na území SR (kvantitatívny prieskum zameraný na inkluzivitu podnikania migrantov a kvalitatívny prieskum zameraný na inkluzivitu podnikania seniorov).

Dopad

Na základe výsledkov projektu bude vypracovaná komplexná metodika zameraná na rozvoj inkluzivity podnikania znevýhodnených skupín, t.j. žien, mladých, seniorov a migrantov. Inklúzia uvedených skupín obyvateľstva do podnikateľského prostredia na Slovensku bude predstavovať prínos z dôvodu prílevu nových podnikateľských nápadov a myšlienok prameniacych z odlišného kultúrneho a spoločenského prostredia, z ktorého tieto skupiny obyvateľstva pochádzajú, čo povedie k väčšej rozmanitosti a teda aj konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia. To bude mať za následok celkové posilnenie podnikateľskej sféry na Slovensku, čo zákonite povedie k zlepšeniu situácie v oblasti zamestnanosti, nakoľko fungujúce a rastúce podniky budú mať väčší potenciál zamestnávať ďalších občanov. Taktiež v konečnom dôsledku to bude mať priaznivý vplyv ekonomickú situáciu na Slovensku, resp. na rast HDP, nakoľko čím je podnik úspešnejší a generuje vyšší zisk, tým vyššie dane odvádza do štátneho rozpočtu.

• Projekt Slovak-Austrian-German-Alliance for Vocational Education and Training „SAGA for VET“

Projekt SAGA for VET je inovatívnym projektom, ktorý pomáha pri systematickej a programovej prestavbe slovenského vzdelávacieho prostredia pri využívaní priamych poznatkov a osvedčených učebných programov z nemecky hovoriacich krajín (Nemecko a Rakúsko). Je financovaný z fondov EÚ a programu ERASMUS +. Ide o 2-ročný projekt realizovaný od októbra 2015 do septembra 2017. Idea realizácie projektu vznikla na základe analýzy situácie v SR, ktorá čelí dlhodobému problému pri výchove mladých ľudí potrebných pre trh práce. Slovenský systém školstva prechádza radom zmien od legislatívy (nový zákon o odbornom vzdelávaní a príprave), cez iniciatívy priemyslu, zamestnávateľských združení, cechov a zahraničných odborných komôr až po pilotné aktivity slovenských národných inštitúcií.

Ciele

- uspokojovať potreby MSP a priemyslu v oblastiach, ktoré sú podľa analýz ÚPSVaR nedostatkové;
- rýchlo a efektívne prekonať medzery v odbornom vzdelávaní v tých odboroch, kde za súčasného stavu nie je možné v krátkodobom horizonte očakávať zlepšenie;
- vymieňať a overovať získané poznatky vo všetkých fázach realizácie projektu.

Aktivity

- komparatívna analýza vzdelávacích programov;
- príprava Vzdelávacích kurzov pre tréning trénerov v každom zo zadefinovaných odborov - t.j. pre pracovníkov vo Vodohospodárskom podniku, zámočníkov, šičky, murárov, pracovníkov vo veľkoobchode a v maloobchode;
- tréningy trénerov pre vzdelávacie odbory;
- vypracovanie podkladov k akreditácii vzdelávacích kurzov určených pre každý zadefinovaný vzdelávací program;
- pilotné testovanie;
- vytvorenie metodiky prenosu elementov duálneho vzdelávania z AT a DE na SK ako príkladu dobrej praxe;

- návrh odporúčaní pre slovenské, rakúske a nemecké národné autority.

Výsledky projektu za rok 2016

V roku 2016 sa pripravila komparatívna analýza, ktorej cieľom je porovnať systém ďalšieho vzdelávania (vzdelávania dospelých) vo vybraných krajinách partnerov projektu SAGA for VET. Týmto krajinami sú Slovensko, Rakúsko a Nemecko. Analýza sa prioritne zameriava na deskripciu systémov ďalšieho vzdelávania a tiež na podrobnú komparáciu šiestich vzdelávacích programov, ktoré boli zadefinované v projekte. Na Slovensku je tento systém veľmi „mladý“ a neuplatňuje sa v podmienkach vzdelávania dospelých. Iba v malom množstve pilotných vzdelávacích projektov. Aj v týchto ojedinelých prípadoch praktická výučba neprebíha vždy v partnerských podnikoch, teda priamo v podniku, ale častokrát v umelo vytvorených podmienkach školiaceho strediska. Veľa praktickej výučby v takto vytvorených učebniach nie vždy prispieva k správne pochopeniu praktických činností výkonu jednotlivých profesií. Hlavnou úlohou pri prenose duálneho systému bude absolvovať min. 30 % praktickej časti výučby priamo v partnerskom podniku. Okrem možnosti absolvovania praktickej výučby priamo v podniku, prevádzke, výrobe je dôležitý aj pomer teoretickej a praktickej výučby. U nemeckých a rakúskych partnerov vidíme, že markantný dôraz je kladený na absolvovanie praktickej časti výučby v partnerskom podniku. Na druhej strane partnerský podnik si takto vychováva kvalifikovaný personál, ktorý vie ihneď po ukončení vzdelávania zaradiť do prevádzky bez ďalšieho potrebného preškolenia.

Počas mesiaca október 2016 sa zrealizoval „Tréning trénerov“ v rakúskom Linzi. Bol určený pre odbory „Zámočník - kovoobrábač“, „Šička v automobilovom priemysle – čalúnnické práce v automobiloch“ „Pracovník vo vodohospodárskom podniku“. Cieľom tohto programu bolo poskytnúť vybraným účastníkom s ohľadom na vybraný vzdelávací program/profesiou komplexné poznatky k teoretickej aj praktickej časti vzdelávania. Na základe získaných informácií by mali byť účastníci schopní porozumieť analýzám jednotlivých povolání, ktoré budú vypracované partnermi BBRZ-Group a EBG a tiež by mali byť aktívni pri rozvoji (akreditácii) jednotlivých vzdelávacích programov na Slovensku. Okrem toho budú účastníci programu „Tréning trénerov“ schopní samostatne viesť vzdelávacie programy a odovzdávať nadobudnuté informácie účastníkom akreditovaných vzdelávacích programov na Slovensku. Viac sa informácii o tréningoch sa dozviete na: www.sagaforvet.eu.

Dopad

Na základe meraní výsledkov vzdelávacieho procesu partneri vyhodnotia poznatky a závery z prenosu elementov duálneho vzdelávania a pripraví odporúčania pre prijatie opatrení pre trh práce, ktoré budú prostredníctvom hlavných aktérov smerované a komunikované s vládou SR. Poznatky a závery z prenosu elementov duálneho vzdelávania budú zároveň aplikovateľné aj v budúcnosti pri podobných projektoch, čím sa zefektívni celý proces zavádzania týchto systémových zmien. Projekt zároveň propaguje národnú reformu v oblasti odborného vzdelávania a napomáha bojovať s nezamestnanosťou špecifických cieľových skupín. Je doplnujúcim k aktivitám rezortu školstva a taktiež mobilizuje MSP pre podporu duálneho vzdelávania.

• Program podpory úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu

Predmetom programu je prezentácia úspešných príkladov podnikania malých a stredných podnikov a realizácia aktivít zameraných na zvyšovanie motivácie pre vstup do podnikania a presadzovanie podnikania ako kariérnej alternatívy k pracovnému úväzku. Program podpory úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu je určený širokej verejnosti. Prijímateľom pomoci prostredníctvom tohto programu nesmie byť podnik v zmysle

čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ – t. j. subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť bez ohľadu na svoje právne postavenie a spôsob financovania. Rozpočet programu na rok 2016 bol 60 000 Eur.

Ciele

Cieľom programu je posilniť záujem verejnosti o podnikanie prostredníctvom stimulácie podnikateľských ambícií, rozvoja podnikateľských zručností, propagácie úspešných podnikateľov/podnikateliek a ich podnikov, produktov či myšlienok, verejno-súkromných partnerstiev a iniciatív na podporu rozvoja podnikania a podnikateľského myslenia.

Aktivity

- identifikácia a zhodnotenie úspešných aktivít a iniciatív, ktoré boli zrealizované za účelom podpory podnikov a podnikania;
- predstavenie a diseminácia príkladov najlepších podnikateľských politík a skúseností vrátane sociálneho podnikania a podnikania marginalizovaných skupín (mladí, seniori, handicapovaní, migranti, ženy);
- verejná prezentácia príkladov úspešných politík podpory podnikania a sprostredkovanie skúseností úspešných podnikateľov;
- posilnenie dôvery spoločnosti v prospešnosť poslania podnikateľov/podnikania;
- povzbudenie a inšpirácia potenciálnych podnikateľov/podnikateliek;
- implementácia medzinárodne osvedčených postupov a metód vo výchove k podnikaniu;
- stimulácia podnikateľských ambícií, rozvoj podnikateľského potenciálu a podnikateľských zručností potenciálnych podnikateľov.

Výsledky projektu za rok 2016

V roku 2016 bolo zorganizovaných niekoľko podujatí zameraných na zvýšenie záujmu verejnosti o podnikanie, rozvoj podnikateľských zručností, podporu podnikateľského prostredia či prezentáciu a ocenenie úspešných podnikateľských nápadov. Medzi najvýznamnejšie podujatia realizované v roku 2016 patrili:

- Podnikové médium roka 2015;
- Ľudové umelecké remeslá 2016;
- Búranie mýtov o podnikaní – Zdieľaná ekonomika – nové výzvy pre podnikateľské prostredie;
- Búranie mýtov o podnikaní – Čo spôsobuje vyššiu záťaž – dane alebo ostatné regulačné zaťaženie;
- Výročná konferencia JCI – Slovensko 2016;
- Medzinárodná výstava pre podnikanie a franchising;
- Deň slovenských podnikateliek a manažérok;
- Cesty k úspechu v podnikaní na Slovensku.

Slovak Business Agency v rámci iniciatívy SME Week pripravila pre malých a stredných podnikateľov nielen zvýhodnené mikropôžičky, ale aj odborné podujatia pre verejnosť, ktorých cieľom bolo osloviť regióny s najvyššou mierou nezamestnanosti.

Dopad

Prostredníctvom jednotlivých podujatí, ktoré SBA vďaka programu realizovala sa poukázalo na príkladné podnikateľské aktivity, ktoré boli účinným nástrojom motivácie verejnosti. Podstatou jednotlivých podujatí bolo aj nepriamo sa podieľať na kreovaní priaznivého podnikateľského prostredia, podporiť vytváranie nových podnikov a ich

oceňovanie za vyvinuté podnikateľské úsilie. Podujatia organizované v roku 2016 zlepšovali dostupnosť informácií o podnikaní a propagovali dobré príklady podnikateľskej praxe v rámci širokej verejnosti, čo je jedným z cieľov Programu úspešnej podnikateľskej praxe. Štatistiky z podujatí dokazujú, že verejnosť má záujem rozvíjať svoj podnikateľský potenciál a zručnosti v rôznych oblastiach, a tak si zvoliť podnikanie ako kariérnu voľbu. SBA má ambíciu aj v ďalších rokoch prostredníctvom programových aktivít podporovať záujemcov o podnikanie s cieľom podporiť ich podnikateľské nápady a poukázať na atraktivitu podnikania.

Propagácia nových myšlienok stimuluje produktivitu a pomáha odstrániť existujúce mentálne bariéry, ktoré častokrát demotivujú potenciálnych podnikateľov v naštartovaní vlastného biznisu. Prostredníctvom prezentácie pozitívnych príkladov podnikateľskej praxe sú záujemcom o podnikanie sprostredkované skutočné skúsenosti úspešných podnikateľov, čo posilňuje dôveru verejnosti v zmysel a podstatu podnikania. Informovaním verejnosti a zdôrazňovaním spoločensko-hospodárskeho prínosu podnikania pre spoločnosť sa tiež prispieva k postupnej zmene podnikateľskej kultúry. Významným prvkom je taktiež podnikanie žien, ktoré predstavuje veľký potenciál, ktorý dosiaľ nebol využitý. Vzhľadom k tomu by sa mal klásť väčší dôraz práve na potenciálne podnikateľky a prenos know-how, ako aj informovanosť o možnostiach podnikania na Slovensku.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Program zameraný na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí²

V rámci programu zameraného na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu **zamestnávania** mladých ľudí boli v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v priebehu rokov 2012 – 2013 vyhlásené 3 výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. V rámci nich bolo pôvodne schválených 665 projektov v sume schváleného NFP 291,8 mil. € so záväzkom vytvoriť viac než 3000 pracovných miest (z nich takmer 1900 určených pre mladých do 29 rokov). Aktuálne (vplyvom mimoriadneho ukončenia niektorých schválených projektov) je uzatvorených 580 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 242,3 mil. Eur. Ich realizáciou sa očakáva vytvoriť celkovo 2 716 nových pracovných miest, z čoho viac ako 60% (1 707) pracovných miest bude určených pre mladých nezamestnaných ľudí do 29 rokov. Doposiaľ sa prijímateľom podarilo vytvoriť celkovo 1 439 nových pracovných miest, čo predstavuje plnenie na 52,98%. Z celkového počtu vytvorených pracovných miest bola viac ako polovica (832) obsadená mladými nezamestnanými.

²**Zdroj:** Priebežná správa k 27.7.2017 o plnení programu zameraného na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí
(http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-194662?prefixFile=m_)

Tab. č. 2: Celkový prehľad schválených finančných prostriedkov a pracovných miest vo výzvach určených na podporu MSP a tvorby prac. miest pre mladých ľudí

Výzva	Počet schválených projektov	Výška schváleného NFP na výzvu v Eur	Plánované nové pracovné miesta ukazovateľ výsledku	
			všetky	pre mladých do 29 rokov
KaHR-111SP-1201	163 (191)*	149 700 505,79 (188 159 457,56)*	1725 (1 878)*	975 (1 053)*
KaHR-31SP-1201	73	43 476 187,99	458	270
KaHR-111DM-1301	401	60 174 261,37	893	642
SPOLU	637 (665)*	253 350 955,15 (291 809 906,92)*	3 076 (3 229)*	1 887 (1 965)*

Zdroj: MH SR

*pozn: ide o hodnoty vrátane žiadosti o NFP zo zásobníka.

V súčasnosti pri výzvach KaHR-111SP-1201, KaHR-31SP-1201 a KaHR-111DM-1301 v plnej miere prebieha implementácia kontrahovaných projektov. Realizáciou verejných obstarávaní došlo prostredníctvom dosahovaných úspor k miernemu poklesu zmluvne viazanej výšky finančných prostriedkov pri jednotlivých projektoch oproti schválenej sume. Vzhľadom na skutočnosť, že počas implementácie projektov dochádza k mimoriadnemu ukončovaniu niektorých z nich, t. j. prijímatelia odstupujú z rôznych dôvodov od Zmlúv o poskytnutí NFP, zmluvne viazaná suma, počet projektov ako aj plánovaný počet vytvorených pracovných miest v porovnaní so stavom vykázaným v momente schválenia postupne klesá. Zároveň je potrebné poukázať na skutočnosť, že pracovné miesta sú vytvárané najmä vo fáze ukončenia fyzickej realizácie projektu. Aktuálne je zaznamenaný najdynamickejší nárast hodnôt ukazovateľov pracovných miest.

V rámci všetkých troch výziev zameraných na zintenzívnenie zamestnávania mladých nezamestnaných ľudí vo veku do 29 rokov je aktuálne uzatvorených 580 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 242 308 877,04 Eur. Ich uzatvorením sa prijímatelia zaviazali vytvoriť celkovo 2 716 nových pracovných miest, z čoho viac ako 60% (1 707) pracovných miest bude určených pre mladých nezamestnaných ľudí do 29 rokov.

Vývoj počtu a zmluvne viazanej sumy kontrahovaných projektov bude mať postupne klesajúcu tendenciu a to z dôvodu, že na strane prijímateľov dochádza k mimoriadnemu ukončovaniu zmlúv o poskytnutí NFP. Najčastejšími príčinami sú vo všeobecnosti najmä neschopnosť plniť podmienky zmluvy o poskytnutí NFP, strata schopnosti spolufinancovať projekt, strata odbytu na trhu, resp. celková zlá finančná kondícia prijímateľa častokrát smerujúca k zániku subjektu. Zároveň pri určitej časti projektov je otázná schopnosť prijímateľov dodržať zmluvne viazaný termín ukončenia realizácie projektu.

V rámci výziev KaHR-111SP-1201, KaHR-111DM-1301 a KaHR-31SP-1201 doteraz došlo k mimoriadnemu ukončeniu 85-tich projektov, čo spôsobilo pokles kontrahovaného NFP v sume 49,5 mil. Eur a úbytok záväzku tvorby pracovných miest o 513, z toho v počte 279 tvorili pracovné miesta pre mladých ľudí. Podrobný prehľad zmluvne viazaných a skutočne naplnených hodnôt projektov v rozdelení podľa krajov je uvedený v tabuľke.

Tab. č. 3: **Prehľad zmluvne viazaných a skutočne naplnených hodnôt (vytvorených pracovných miest) projektov v rozdelení podľa krajov za predmetné výzvy spolu**

Kraj	Aktuálne zmluvne viazaný NFP (€)	Plánované nové pracovné miesta		Vytvorené pracovné miesta		% plnenia pracovných miest		Počet aktuálne zmluvne viazaných projektov
		všetky	mladí	všetky	mladí	všetky	mladí	
Banskobystrický kraj	43 791 475,35	428	250	196	122	45,79	54,71	94
Košický kraj	16 415 605,37	220	149	117	96	53,18	64,43	57
Nitriansky kraj	20 462 174,62	243	167	159	100	65,43	59,88	63
Prešovský kraj	68 506 510,75	686	419	336	157	48,98	37,47	120
Trenčiansky kraj	27 476 775,46	338	216	197	112	58,28	51,85	69
Trnavský kraj	21 361 065,69	330	187	114	46	34,55	24,60	57
Žilinský kraj	44 295 269,80	471	319	320	199	67,94	62,38	120
SPOLU	242 308 877,04	2 716	1 707	1 439	832	52,98	48,74	580

Zdroj: MH SR

❖ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

V oblasti podpory rozvoja podnikateľských zručností a osvojenia si základných poznatkov o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl v rámci implementácie Európskej charty pre malé podniky prijalo Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky nasledujúce opatrenia.

• Štátne vzdelávacie programy

Podnikavosť ako kľúčová kompetencia je zapracovaná v štátnych vzdelávacích programoch všetkých učebných a študijných odborov stredných škôl vo vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť v predmete občianska náuka, kde žiaci získavajú vedomosti a zručnosti z oblasti samostatnej zárobkovej činnosti, živnostenského podnikania a zakladania živnosti.

S účinnosťou od 1. 9. 2015 MŠVVaŠ SR schválilo vzorové učebné plány a vzorové učebné osnovy pre 65 odborov vzdelávania, ktoré vstúpili do systému duálneho vzdelávania. Základným cieľom odborného vzdelávania je naďalej osvojenie si teoretických vedomostí a získanie praktických zručností potrebných pre zvládnutie budúceho povolania. Ďalšie ciele výchovy a vzdelávania v ŠVP OVP sú zamerané na to, aby si žiaci vytvorili zodpovedajúce schopnosti nevyhnutné pre cieľavedomé a zodpovedné riadenie a organizovanie svojho osobného, spoločenského a pracovného života. Kompetencie absolventov učebných a študijných odborov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v oblasti rozvoja podnikateľských zručností v revidovaných ŠVP OVP v kategórii teoretického vzdelávania určujú obsahové a výkonové štandardy stanovené v spoločnej vzdelávacej oblasti Ekonomické vzdelávanie. Okrem štandardov pre výchovu k podnikaniu sú jej súčasťou aj štandardy pre oblasti sveta práce, ekonomiky, pravidiel riadenia osobných financií a spotrebiteľskej výchovy. K tomu prispieva aj Aktualizovaný Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.2, vypracovaný MŠVVaŠ SR v spolupráci s Ministerstvom financií Slovenskej republiky, ktorý bol schválený 9. marca 2017 s účinnosťou od 1. septembra 2017 začínajúc prvým ročníkom. Potreba aktualizácie Národného štandardu finančnej gramotnosti vychádzala z podnetov MFSR, Ministerstva hospodárstva SR a Úradu vlády SR, ktoré reagujú na neustále meniace sa podmienky na finančnom trhu s možnosťou negatívnych dopadov. Učivo je

vymedzené spoločne pre všetky učebné odbory alebo študijné odbory na príslušnom stupni vzdelania.

- **Rozvojové projekty**

MŠVVaŠ SR pridelo účelové finančné prostriedky na financovanie rozvojových projektov podpory organizačného zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu na rok 2016 vo výške 59 300 Eur.

V tejto súvislosti minister školstva, vedy, výskumu a športu SR schválil návrh na poskytnutie finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových projektov pre 4 základné školy a 23 stredných škôl v celkovej výške 59 296,20 Eur dňa 25. mája 2016 v rámci Výzvy na podanie žiadosti o financovanie rozvojového projektu Podpora organizačného zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu. Prioritné témy rozvojových projektov sú v súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti verzia 1.1, zamerané okrem vzdelávania v oblasti financií aj na oblasti výchovy k podnikaniu a ochrany spotrebiteľa. Podrobné informácie o realizácii výziev sú zverejnené na webovom sídle MŠVVaŠ SR v časti Regionálne školstvo - Rozvojové projekty v regionálnom školstve - Výzvy na podávanie žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov zverejnené v roku 2016.

- **Kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov**

V rámci kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov je akreditovaných 21 programov kontinuálneho vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov. Pre príklad uvádzame niekoľko z nich:

- ✓ vidiecky cestovný ruch, ktoré je určené učiteľom stredných odborných škôl a majstrom odbornej výchovy;
- ✓ podpora podnikavosti a tvorba podnikateľských projektov vo výučbe na stredných školách;
- ✓ nové trendy podnikateľského vzdelávania cestou cvičných firiem;
- ✓ podnikanie v cestovnom ruchu a tvorba podnikateľského plánu;
- ✓ malé a stredné podnikanie na Slovensku v rámci ekonomických predmetov.

- **Cvičná firma**

Na podporu podnikateľského, ekonomického a finančného vzdelávania všetkých stredných odborných škôl je možné vyučovanie odborných predmetov Ekonomické cvičenia v cvičnej firme, Cvičná firma a Cvičná firma – praktikum.

Cvičná firma, alebo jej variácie, je voliteľným odborným predmetom, ktorý má v sústave odborných predmetov špecifické postavenie. Cvičná firma je mostom medzi teóriou a praxou. Využíva predovšetkým metódu simulácie a „learning by doing“ teda učenie sa prácou. Sieť cvičných firiem v každom štáte spravuje národná centrála cvičných firiem, ktorá pre cvičné firmy simuluje orgány štátnej správy. Tieto činnosti na Slovensku zabezpečuje Slovenské centrum cvičných firiem (ďalej len „SCCF“), ktoré je oddelením Štátneho inštitútu odborného vzdelávania (ďalej ŠIOV), a simuluje pre cvičné firmy činnosť úradov štátnej správy – obchodný súd, živnostenský úrad, daňový a colný úrad, sociálnu a zdravotnú poisťovňu, poštový úrad a banku pre domáci a zahraničný platobný styk. Centrobanka pri SCCF vedie aj personálne účty cvičných firiem, ako aj účty poisťovní a daňového úradu, čím simuluje tok financií cvičných firiem. Cvičná firma má naštartovať tvorivosť a rozvoj osobných, odborných, podnikateľských a sociálnych zručností ľudí a konkrétnych podnikateľských zručností pre osobný rozvoj jednotlivca, ako aj pre hospodársky rast a zamestnanosť. Podporovanie podnikateľského uvažovania ide súbežne s finančnou gramotnosťou. Cvičná firma pracuje

s fiktívnymi peniazmi a tovarom, ale reálnymi dokladmi hospodárskej praxe. Pri správnom vedení sa cvičná firma ako forma odborného vzdelávania a prípravy flexibilne prispôsobuje neustálym zmenám v oblasti legislatívy.

Každý zamestnanec cvičnej firmy „získa na nečisto“ pracovné návyky, zistí, čo môže a má robiť na tej ktorej pracovnej pozícii. Veľkým prínosom je aj to, že bude vedieť, čo ho čaká, keď sa vydá sám na cestu podnikania a preto je veľmi dôležité, aby bol finančne gramotný. Cvičné firmy sa zakladajú predovšetkým ako náhrada reálnej praxe. Vyučujú sa ako predmet na slovenských stredných školách od roku 1992. Od založenia SCCF na ŠIOV v januári 1998 sa ich počet zvýšil z 35 na cca 680.

SCCF spustilo 2. septembra 2013 on-line prevádzku na www.sccf.sk, reprezentuje Slovensko aj na medzinárodnej úrovni a zabezpečuje spoluprácu so zahraničnými centrálnymi a cvičnými firmami v cca 50 krajinách sveta. SCCF bolo od roku 2001 pridruženým a od roku 2008 je riadnym členom svetového združenia cvičných firiem EUROPEAN PEN International, čo umožňuje cvičným firmám využívať internetbanking, zlaté stránky, e-shopy a ďalšie aplikácie združenia. Cvičné firmy môžu vykonávať zmeny údajov v živnostenskom alebo obchodnom registri, pozastaviť činnosť cvičnej firmy na zvolené obdobie alebo požiadať o výmaz. Súčasťou on-line systému je Internet banking.

ŠIOV – SCCF pripravuje na obdobie 2017 – 2022 národný projekt s názvom „Zvyšovanie podnikateľských kompetencií a finančnej gramotnosti cez simulované prostredie cvičných firiem“.

Aktivity Slovenského centra cvičných firiem v roku 2016

- ✓ vzdelávanie na diaľku - cvičné firmy v Keni mentoruje SCCF;
- ✓ kontraktačné dni cvičných firiem 2016;
- ✓ finále 5. ročníka celoslovenskej súťaže Najlepší podnikateľský zámer;
- ✓ 19. medzinárodný veľtrh cvičných firiem v priestoroch Incheby v Bratislave ako súčasť Bibliotéky.

❖ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

• Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

Na trhu práce v roku 2016 pôsobili aktívne opatrenia s cieľom podporiť motiváciu zamestnávateľov pri vytváraní nových pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie (UoZ), podporiť vytváranie reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni a podporiť udržanie zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch na podporu širšej skupiny znevýhodnených UoZ.

V roku 2016 v súvislosti so zabezpečením rozšírenia podmienok na podporu mobility za prácou a v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov tak, aby sa zohľadňoval aj prechodný pobyt, ktorý občan získa v súvislosti so získaním zamestnania v inom mieste ako je jeho trvalý pobyt, sa upravil názov (z príspevku na presťahovanie za prácou na príspevok na podporu mobility za prácou) a znenie § 53a. Zároveň sa znížila administratívna záťaž žiadateľov o príspevky.

Tab. č. 4: Realizácia vybraných nástrojov AOTP v roku 2016

Nástroj AOTP	Rok 2015		Rok 2016	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v Eur)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v Eur)
Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)	2 656	9 759 184	1 951	8 249 299
Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)	3 396	7 990 141	1 739	7 054 949
Príspevok na podporu vytvárania a udržiavania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c)	0	42 025	0	0
Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)	3 315	4 223 827	3 086	12 978 320
Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)	756	5 841 780	2 090	3 381 145
Projekty a programy (§ 54)	16 693	41 942 518	30 408	73 320 345
Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)	545	2 929 705	368	1 310 103
Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)	90	390 473	75	385 398
Vybrané nástroje na zvyšovanie zamestnanosti	27 451	73 119 653	39 717	106 679 559
Príspevok na vzdelávanie a prípravu zamestnanca pre trh práce (§ 47)	103	193 388	208	61 212
Príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a)	20	412 939	0	0
Príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)	126	10 248	0	0
Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)	29	33 050	28	39 544
Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)	831	3 255 676	990	4 206 871
Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)	9 808	23 614 157	9 723	26 633 613
Vybrané nástroje na udržanie existujúcich PM	10 917	27 519 458	10 949	30 941 240
SPOLU	38 368	100 639 111	50 666	137 620 799

Zdroj: ÚPSVaR

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť podľa § 49 zákona o službách zamestnanosti

Príspevok môže úrad poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“). Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona a vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákonom o službách zamestnanosti definovaného násobku celkovej ceny práce a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest nástroj napomáha vstup UoZ na otvorený trh práce ako samostatne zárobkovo činných osôb. Príspevok má fakultatívny charakter (nie je naň právny nárok).

V roku 2016 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 1 951 UoZ, čo je o 705 menej ako v roku 2015, kedy bolo vytvorených **2 656** pracovných miest na samozamestnanie. Celková čerpaná suma v roku 2016 je **8 249 299 €**, čo je o 1 509 885 menej, ako v roku 2015. Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na využití tohto opatrenia zvýšil z 37,27 % v roku 2015, na 65,62 % v roku 2016.

• Poskytnutá pomoc mikro, malým a stredným podnikom (MSP) v roku 2016³

Štátna pomoc a minimálna pomoc sa poskytovala z verejných finančných prostriedkov, a to najviac z Európskeho sociálneho fondu a v menšej miere zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Celkový objem poskytnutej pomoci za Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie“) v roku 2016 bol vo výške **108,86 mil. Eur**, z toho pre malé a stredné podniky ústredie poskytlo pomoc v celkovom objeme **100,51 mil. Eur**, čo predstavuje **92,33 %**, z celkovej poskytnutej štátnej pomoci. Štátna pomoc sa realizovala prostredníctvom aktívnej politiky zamestnanosti a politiky trhu práce, v rámci ktorej sa realizujú a podporujú opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ, najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce, prostredníctvom nástrojov a príspevkov AOTP. Okrem toho AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových a udržiavania existujúcich pracovných miest a zamestnancov zamestnaných na týchto podporovaných miestach. Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kritérií podnikov je uvedené v tabuľke na nasledujúcej strane:

³ Poskytovala sa v súlade s právnymi predpismi ES podľa:

- nariadenia Komisie (EU) č. 1407/2013 (o uplatňovaní článkov 107 a 108 zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc de minimis) a to v rámci Schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti, schéma DM č. 16/2014 (ďalej len „schéma de minimis 16/2014“);
- nariadenia Komisie (EU) č. 1408/2013 (o uplatňovaní článkov 107 a 108 zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc de minimis v sektore poľnohospodárstva) a to v rámci Schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby, schéma DM č. 7/2015 (ďalej len „schéma de minimis 7/2015“);
- nariadenia Komisie (EU) č. 651/2014 a to v rámci Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a pomoci na prijímanie do zamestnania a zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a zamestnancov so zdravotným postihnutím (ďalej len „schéma na zamestnanosť“).

Tab. č. 5: Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov

Pomoc podnikom	Celková štátna pomoc		108,86 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	73,28 mil. Eur	72,90 %
		Pomoc pre malé podniky	21,02 mil. Eur	20,91 %
		Pomoc pre stredné podniky	6,26 mil. Eur	6,23 %
		SPOLU MSP	100,51 mil. Eur	92,33 %
	Pomoc pre veľké podniky		8,35 mil. Eur	7,67 %

Zdroj: MPSVR SR

Pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 16/2014

Pomoc na podporu zamestnanosti bola v roku 2016, rovnako ako v minulých rokoch realizovaná predovšetkým ako minimálna pomoc prostredníctvom viacerých programov a projektov. V roku 2016 ústredie poskytlo štátnu pomoc podľa schémy de minimis 16/2014 malým a stredným podnikom v celkovom objeme **97,55 mil. Eur**, čo je **98,04 %** z celkovej poskytnutej pomoci. V rámci tejto schémy sa uplatnilo sa na trhu práce **40 947** pracovných miest. V najväčšej miere bola štátna pomoc poskytnutá mikro podnikom v Košickom kraji na podporenie 2 724 pracovných miest.

Tab. č. 6: Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy de minimis 16/2014

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 16/2014	Podľa typu podniku		98,60 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	71,78 mil. Eur	72,58 %
		Pomoc pre malé podniky	20,35 mil. Eur	20,86 %
		Pomoc pre stredné podniky	5,47 mil. Eur	5,60 %
		SPOLU MSP	97,55 mil. Eur	98,94 %
	Pomoc pre veľké podniky		1,05 mil. Eur	1,06 %

Zdroj: MPSVR SR

Pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 7/2015

Pomoc de minimis na podporu zamestnanosti v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby bola v roku 2016 realizovaná prvý krát (dovtedy neexistovala príslušná schéma). Vzhľadom na skutočnosť, že ide o novú schému a celková výška pomoci de minimis, ktorá sa poskytuje jedinému podniku nesmie presiahnuť 15 000 Eur v priebehu obdobia troch fiškálnych rokov, zodpovedajú tomuto stavu aj menšie čísla, ako pri pomoci podľa schémy de minimis 16/2014. V roku 2016 ústredie poskytlo pomoc podľa schémy de minimis 7/2015 malým a stredným podnikom v celkovom objeme **1,93 mil. Eur**, čo je **100 %** z celkovej poskytnutej pomoci. V rámci tejto schémy sa uplatnilo na trhu práce celkom **313** pracovných miest. V najväčšej miere bola pomoc poskytnutá mikro podnikom v košickom kraji na podporenie 89 pracovných miest.

Tab. č. 7: Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy de minimis 7/2015

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy de minimis 7/2015	Podľa typu podniku		1,93 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	1,40 mil. Eur	72,54 %
		Pomoc pre malé podniky	0,40 mil. Eur	20,73 %
		Pomoc pre stredné podniky	0,13 mil. Eur	6,74 %
		SPOLU MSP	1,93 mil. Eur	100,0 %

Zdroj: MPSVR SR

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy na zamestnanosť

Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej v roku 2016 malým a stredným podnikom bol v objeme **1,03 mil. Eur**, čo je **12,36 %** z celkovej poskytnutej štátnej pomoci podľa Schémy na zamestnanosť.

Tab. č. 8: Rozdelenie štátnej pomoci podľa schémy na zamestnanosť

Štátna pomoc poskytnutá podľa schémy na zamestnanosť	Podľa typu podniku		8,33 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	0,10 mil. Eur	1,20 %
		Pomoc pre malé podniky	0,27 mil. Eur	3,24 %
		Pomoc pre stredné podniky	0,66 mil. Eur	7,92 %
		SPOLU MSP	1,03 mil. Eur	12,36 %
	Pomoc pre veľké podniky		7,30 mil. Eur	87,64 %

Zdroj: MPSVR SR

Predmetná schéma na zamestnanosť v sebe zlučuje dve základné oblasti pomoci, a to:

- pomoc na prijímanie do zamestnania a zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a zamestnancov so zdravotným postihnutím a
- pomoc na vzdelávanie.

Pomoc poskytnutá **na prijímanie do zamestnania a zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a zamestnancov so zdravotným postihnutím** (v zmysle čl. 32 až 35 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014) – bola poskytnutá v celkovej výške 0,46 mil. Eur 48 prijímateľom a pomohla predovšetkým tvorbe a udržaniu nových pracovných miest s dôrazom na skupiny uchádzačov o zamestnanie znevýhodnených na trhu práce a občanom so zdravotným postihnutím. V zmysle uvedenej schémy bolo podporených celkom 268 pracovných miest, z toho 22 pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a 246 pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím.

Tab. č. 9: Rozdelenie štátnej pomoci v zmysle čl. 32 až 35 nariadenia Komisie č. 651/2014

Štátna pomoc v zmysle čl. 32 až 35 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014	Podľa typu podniku		Počet príjemcov	0,46 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Mikropodniky	9	0,10 mil. Eur	21,74 %
		Malé podniky	24	0,27 mil. Eur	58,70 %
		Stredné podniky	15	0,09 mil. Eur	19,56 %
	Veľké podniky		0	0 mil. Eur	0 %

Zdroj: MPSVR SR

Pomoc poskytnutá na vzdelávanie, v zmysle čl. 31 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 na podporu vzdelávania – bola v roku 2016 poskytnutá výlučne z prostriedkov štátneho rozpočtu SR podľa § 47 zákona o službách zamestnanosti v celkovom objeme 4,49 mil. Eur. Táto pomoc bola poskytnutá 3 oprávneným prijímateľom pomoci. Počet zamestnancov zaradených na vzdelávanie v roku 2016 predstavoval spolu 409 osôb.

Tab. č. 10: Rozdelenie štátnej pomoci v zmysle čl. 31 nariadenia Komisie č. 651/2014

Štátna pomoc v zmysle čl. 31 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014	Podľa typu podniku		Počet príjemcov	4,49 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Mikropodniky	0	0 mil. Eur	0 %
		Malé podniky	0	0 mil. Eur	0 %
		Stredné podniky	1	0,004 mil. Eur	0,09 %
	Veľké podniky		2	4,49 mil. Eur	99,91 %

Zdroj: MPSVR SR

Investičná pomoc

V roku 2016 bol poskytnutý príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta prijímateľom investičnej pomoci v celkovom objeme 3,38 mil. Eur, pričom investičná pomoc bola poskytnutá 9 oprávneným investorom. Podiel poskytnutej investičnej pomoci na celkovej štátnej pomoci poskytnutej MPSVR SR v roku 2016 predstavoval 40,58 %. Príspevok bol v roku 2016 poskytnutý na realizáciu 2 investičných zámerov v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 3 investičných zámerov v Prešovskom samosprávnom kraji a 4 investičných zámerov v Košickom samosprávnom kraji. Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci bola v roku 2016 investorom poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta vo výške 3,38 mil. Eur za 1 325 pracovných miest udržaných 1 rok a 765 pracovných miest udržaných 2 roky. Z hľadiska veľkosti podnikov bola poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta 2 stredným podnikom v celkovej výške 0,57 mil. Eur a zbytok – 2,81 Eur išiel pre 7 veľkých podnikov.

Tab. č. 11: Rozdelenie investičnej pomoci

Štátna pomoc v zmysle čl. 31 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014	Podľa typu podniku		Počet príjemcov	3,38 mil. Eur	100,00 %
	z toho MSP	Mikropodniky	0	0 mil. Eur	0 %
		Malé podniky	0	0 mil. Eur	0 %
		Stredné podniky	2	0,57 mil. Eur	16,86 %
		Veľké podniky	7	2,81 mil. Eur	83,14 %

Zdroj: MPSVR

Národné projekty zamerané na podporu MSP z Operačného programu Ľudské zdroje

V roku 2016 sa v rámci aktívnej politiky na trhu práce realizovali a podporili opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ – najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce prostredníctvom nástrojov aktívnej politiky trhu práce. Okrem toho AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových pracovných miest a udržiavania existujúcich pracovných miest a zamestnancov zamestnaných na týchto podporovaných miestach.

Prioritná os 2

NP „Praxou k zamestnaniu“

Cieľom projektu je získanie alebo zvýšenie a prehľbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku, ktoré zodpovedajú najmä ich dosiahnutému stupňu vzdelania formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý na tento účel vytvorí pracovné miesto. Hlavnou aktivitou projektu je poskytovanie finančných príspevkov na mentorované zapracovanie a prax u zamestnávateľa, ktorý na tento účel vytvorí pracovné miesto. NP bol schválený v roku 2015 s celkovou výškou NFP 50 000 000 Eur.

NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“

Cieľom projektu je podpora zamestnateľnosti a zamestnanosti absolventov škôl prostredníctvom získavania a prehľbovania pracovných zručností. Projekt má dve hlavné aktivity:

- zabezpečenie absolventa školy na účely vykonávania absolventskej praxe pre zamestnávateľa a poskytovanie finančného príspevku na vykonávanie absolventskej praxe;
- poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest.

NP bol schválený v roku 2015 s celkovou výškou NFP 50 000 000 Eur.

NP „Úspešne na trhu práce“

Hlavným cieľom projektu je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Projekt má dve hlavné aktivity:

- poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní;
- poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania.

NP bol schválený v roku 2016 s celkovou výškou NFP 50 000 000 Eur.

Prioritná os 3

NP „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Cieľom NP je podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom získavania a prehlbovania pracovných zručností. NP sa realizuje prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NP bol schválený v roku 2016 s celkovou výškou NFP 50 000 000 Eur.

NP „Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení na trhu práce“

Cieľom NP je zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti, podpora pracovnej mobility, podpora udržiavania, pracovných návykov, zvýšenie uplatnenia uchádzačov o zamestnanie na trhu práce prostredníctvom samozamestnania a získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. V rámci NP sa implementujú vybrané aktívne opatrenia na trhu práce podľa §§ 43, 46 ods. 4, 46 ods. 7, 49, 50, 50j, 52, 52a, 53, 53a a § 54 ods. 1 písm. d) zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NP bol schválený v roku 2015 s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku je 50 000 000,00 €.

NP „Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím“

Národný projekt je zameraný na podporu zamestnanosti, adaptability a znižovania nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím formou poskytovania príspevkov. Príspevky sú poskytované podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Príspevky poskytované zamestnávateľom, resp. znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie so ZP majú fakultatívny alebo obligatórny charakter. Fakultatívne príspevky na nástroje AOTP – podľa § 56, 56 a 57 zákona o službách zamestnanosti, na ktorých poskytnutie nie je právny nárok. Obligatórne príspevky na nástroje AOTP – podľa § 59 a 60 zákona o službách zamestnanosti, na ktorých

poskytnutie je právny nárok. NP bol schválený v roku 2015 s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku je 50 000 000,00 €.

❖ **Top centrum podnikateliek**

Občianske združenie Top centrum podnikateliek sa už 15 rokov zameriava na aktivity, ktorých cieľom je podnecovať účasť žien v hospodárskom živote spoločnosti. Svoju činnosť realizuje prostredníctvom pravidelne organizovaných klubov v regionálnych strediskách (Prešov-Východ, Lučenec, Banská Bystrica, Žilina, Levice, Bratislava). Obsahom klubov sú témy zamerané na podnikanie, riadenie firiem, legislatívu, podnikateľské prostredie a tiež na výmenu skúseností, nadviazanie obchodných kontaktov a spoluprácu. Svoju činnosť realizuje aj v zahraničí (Česká republika, Švajčiarsko, Taliansko) a súčasťou aktivít sú aj medzinárodné Podnikateľské fóra a prezentácia slovenských podnikateliek v zahraničí.

Vzdelávacie aktivity organizuje OZ TCP prostredníctvom:

- a) Akadémie pre malé firmy (8 modulový program prezenčnou a dištančnou formou – Biznis plán I.- II., Marketing I. – II., Finančný manažment, Personálny manažment, Tvorba ceny a predaj, Budovanie značky).
- b) Akadémie pre začínajúce podnikateľky (Vízia a ciele podnikania, Marketing a biznis model, Financie, Networking a budovanie kontaktov).
- c) Odborných seminárov a školení (IT školenia, Ochranná známka, Legislatíva súvisiaca s podnikaním, Obchodné zmluvy, On-line marketing).

Všetky aktivity sú realizované vo vlastnej réžii OZ TCP, v spolupráci so Samosprávnymi krajmi (Žilina, Prešov) a slovenskými zastupiteľskými úradmi a partnerskými zväzmi v zahraničí.

❖ **Združenie mladých podnikateľov Slovenska**

Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS) bolo založené v roku 2010 ako organizácia združujúca slovenských podnikateľov do 40 rokov. Poslaním ZMPS je aktivizovať mladých ľudí, predstaviť im podnikanie ako životný štýl a zároveň pomôcť pri realizácii ich originálnych a inovatívnych podnikateľských nápadov.

ZMPS aj v roku 2016 ako oficiálny koordinátor pre Slovensko spolupracovalo na celosvetovom podujatí **Globálny týždeň podnikania**, ktorého cieľom je propagovať podnikanie. Prípravy na ročník 2016 sa začali na celosvetovom kongrese s názvom **Global Entrepreneurship Congress**, ktorý sa konal 14. – 17.3.2016 v kolumbijskom Medellíne. Okrem tohto podujatia sa uskutočnilo aj niekoľko inšpiratívnych podujatí s názvom **Cesty k úspechu v podnikaní na Slovensku** s podtitulom 50 odtieňov podnikania, ktoré sa s podporou Slovak Business Agency konali na dvoch vysokých školách v Bratislave. Prvé sa konalo 28.11.2016 na Fakulte managementu Univerzity Komenského v Bratislave a druhé 30.11.2016 na Fakulte podnikového manažmentu Ekonomickej univerzity v Bratislave. Podujatia boli zamerané najmä na študentov vysokých škôl a boli realizované formou panelovej diskusie, ktorej spíkrami boli zástupcovia rôznych foriem podnikania, od klasického cez franchising, MLM až po start-upy. Podujatia mali za cieľ inšpirovať mladých ľudí k podnikaniu a ukázať, že možností a spôsobov, ako vybudovať úspešnú firmu, je viacero.

Unikátnym podujatím organizovaným v spolupráci so Slovak Business Agency bol workshop **Boost Your Business with Facebook**, ktorý sa uskutočnil 24.11.2016 v Bratislave. Workshop bol zameraný na malé a stredné podniky a ich rozvoj pomocou Facebooku. Hlavným bodom programu bola prezentácia na tému „Vývoj komunikácie“ manažéra Facebooku pre MSP, ktorý účastníkom predstavil rôzne možnosti a budúce trendy propagácie firmy

na sociálnych sieťach Facebook a Instagram. V záverečnej diskusii sa predstavili zástupcovia dvoch malých firiem, ktoré časť svojho marketingu postavili na Facebooku či Instagrame a pomocou tejto sociálnej siete sa dostali do povedomia svojich zákazníkov.

Dňa **3.6.2016** sa konali dve podujatia zamerané na vzdelávanie a networking. Prvým bol workshop o **E-konaní a rozhodcovskom súde**, kde sa účastníci dozvedeli, že je možné vyriešiť súdny spor už za približne 200 € a za 6 týždňov bez zbytočných prietáhov, odvolaní. Druhým podujatím v rámci tohto dňa bol **General Assembly meeting najväčšej organizácie združujúcej mladých podnikateľov v EÚ, JEUNE (Young Entrepreneurs Organization of the European Union)**. V Bratislave hostilo ZMPS zástupcov organizácií združujúcich mladých podnikateľov v Európe a Rusku. Predmetom diskusie boli spoločné aktivity, ktoré môžu pomôcť podporiť podnikanie mladých.

Okrem uvedených podujatí sa ZMPS zúčastňovalo aj na iných seminároch zameraných na vzdelávanie a zahraničnú expanziu. Medzi týmito podujatiami bola napríklad DSM Roadshow (Digital Single Market Roadshow), ktorá bola zameraná na stratégiu jednotného digitálneho trhu Európskej únie a digitálnu transformáciu slovenských firiem. Jej cieľom bolo oboznámiť malé a stredné podniky s problematikou DSM a pomôcť im nájsť konkrétne riešenia, prostredníctvom ktorých vstúpia do DSM a budú môcť využívať inovácie informačných technológií pre rozvoj svojho podnikania. DSM Roadshow sa uskutočnila v termínoch od 5. – 13.4.2016 v šiestich slovenských mestách (Bratislava, Nitra, Banská Bystrica, Košice, Poprad a Žilina). Ďalšími podujatiami z tejto oblasti boli IT Fitness Test (15.3.2016), Business Leaders Club, ktorý organizoval Forbes 16.6.2016 v Trenčíne, 20.9.2016 v Žiline, 21.9.2016 v Košiciach a 18.10.2016 v Banskej Bystrici, na ktorý nadväzovalo podujatie Diamanty slovenského biznisu (22.11.2016), ale napríklad aj Business Ladies Day (22.9.2016 v Rakúskom Hainburgu), Randy Gage v Prahe (23.9.2016), či Doing Business in Austria, kde sa účastníci dozvedeli o možnostiach podnikania v Rakúsku a aj to, na aké legislatívne regulácie si treba dávať pozor (2.11.2016 Žilina a 15.11.2016 Trnava). ZMPS bolo taktiež partnerom seminára zameraného na rozvoj podnikania v Singapore s názvom Opportunities for Central Europe-Singapore Tech Partnerships (14.11.2016).

V roku 2016 ZMPS intenzívne inšpirovalo mladých ľudí k podnikaniu najmä na pôde univerzít. Intenzívna spolupráca bola nadviazaná s **Fakultou podnikového manažmentu Ekonomickej univerzity v Bratislave**, pre ktorú je ZMPS „partner v pedagogickom procese“.

❖ **Združenie podnikateľov Slovenska**

Združenie podnikateľov Slovenska (ZPS) je prvým záujmovým združením súkromných podnikateľov Slovenskej republiky založeným po „nežnej revolúcii“ v novembri roku 1989. Združenie podnikateľov Slovenska chráni podnikateľský stav pred obmedzovaním podnikateľských práv a slobôd a zabráňuje všetkým politickým a ekonomickým opatreniam vedúcim k zhoršovaniu rovnoprávneho trhového podnikateľského prostredia. Združenie podnikateľov Slovenska organizovalo dňa 30. marca 2016 v Bratislave on-line seminár pod názvom **„Podnikateľské prostredie v programovom vyhlásení vlády pre obdobie 2016-2020“**. Partnermi podujatia boli Slovak Business Agency, spoločnosť Deloitte, portál Aktuality.sk a Nadácia F. A. Hayeka. Cieľom seminára bolo diskutovať pred on-line publikom portálu aktuality.sk o otázkach spojených s problematikou zlepšovania podnikateľského prostredia na Slovensku a opatreniach novovznikajúcej vlády pre podnikateľov. Okrem uvedeného on-line semináru organizovalo aj ďalšie semináre zamerané na podporu podnikateľského prostredia – on-line seminár k podnikateľskému prostrediu v EÚ, k daniam a odvodom, k zdieľanej a digitálnej ekonomike.

ZPS sa v spolupráci s Junior Chamber International už niekoľko rokov podieľa na organizovaní a vyhlasovaní výsledkov súťaží, ktorých cieľom je vyhľadávať a oceňovať mladých podnikateľov. Jednou z nich je súťaž **Mladý inovatívny podnikateľ**, ktorá je súčasťou celosvetovej súťaže „Creative Young Entrepreneur Award“. Je to národná súťaž mladých podnikateľov, ktorí uplatňujú vo svojej firme inovatívne prístupy. Jej cieľom je podporiť na jednej strane chuť mladých ľudí do podnikania na Slovensku ako aj kreativitu, uplatňovanie nových prístupov na druhej strane.

V rámci projektu **Byrokratický nezmysel 2015**, ktorého cieľom je identifikovať legislatívne opatrenia alebo byrokratické povinnosti strpčujúce podnikateľom život, vystupuje ZPS ako odborný garant. Zmyslom súťaže je pokúsiť sa odstrániť „víťaza“ súťaže z legislatívy a pomôcť tak vylepšovať podnikateľské prostredie na Slovensku. Do štvrtého ročníka Byrokratického nezmyslu nominovali podnikatelia 47 opatrení.

4.1.4 Odporúčania

- preorientovať výchovno-vzdelávací systém na systém podnecujúci mladých ľudí k prevzatíu väčšej zodpovednosti za seba a ekonomickú sebarealizáciu;
- podporovať rozvoj podnikateľského myslenia, podnikateľskej kultúry a podnikateľských zručností na všetkých stupňoch škôl, pričom je potrebné kombinovať formálny prístup (úprava existujúcich učebných osnov) ako aj neformálny prístup spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou;
- sprísnenie systému akreditácie vysokých škôl, ktorý umožní dosiahnuť zvýšenie kvality vzdelávania pre potreby trhu práce;
- otázky výchovy a vzdelávania budúcich generácií živnostníkov musia tvoriť sústavu celoživotného vzdelávania. V školskom systéme je potrebné vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu od zamestnaneckej k zamestnávateľskej spoločnosti. Vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, finančného trhu, práva a v oblasti informatiky a komunikácie;
- zvýšiť investície do vzdelávania pomocou osobitných programov pre MSP a ich poradcov v podporných štruktúrach a organizáciách zastupujúcich záujmy MSP;
- zintenzívniť partnerskú spoluprácu medzi privátnym sektorom, verejnou správou, vzdelávacími inštitúciami a vedecko-výskumnými pracoviskami;
- odporučiť samosprávnym krajom a subjektom miestnej samosprávy zapracovať opatrenia Zákona o malých podnikoch (SBA) do svojich stratégií;
- vytvoriť motivačný systém na investovanie do vzdelávania;
- prijať Národnú stratégiu podpory spoločensky zodpovedného podnikania (CSR) v SR a Akčný plán pre aplikáciu CSR na národnej úrovni, presadzovať princípy zodpovednosti v podnikaní;
- upraviť rodinné podnikanie osobitným legislatívnym predpisom. Rodinné podnikanie je špecifická forma podnikania, ktorú je vhodné upraviť formou právnych predpisov, ktoré by upravovali ako majetkové, tak pracovno-právne vzťahy, ako aj prípadné dedenie a medzigeneračný transfer podnikania. V tejto súvislosti navrhujeme zvážiť zavedenie systému rodinného zdaňovania, v rámci ktorého by sa rodina stala subjektom daňového práva ako celok;

- využiť doterajšiu organizačnú bázu poskytujúcu podporu podnikateľom a dobudovať ju tak, aby zabezpečovala aj podporu rodinného podnikania so všetkými jeho potrebami a špecifikami;
- vypracovať metodickú pomôcku – manuál pre podnikateľov, ktorá sa bude zaoberať účtovno-psychologicko-právnymi aspektmi generačnej výmeny v rodinných podnikoch, po vzore Holandska odporúčame distribuovať túto príručku všetkým podnikateľom v rodinných podnikoch starším ako 55 rokov;
- informačná kampaň zameraná na podporu záujmu žien o podnikanie, zvýšenie informovanosti ďalších potenciálnych skupín podnikateľov, ktorí doposiaľ nevyužili svoj potenciál (absolventi škôl, imigranti, seniori, osoby so zdravotným postihnutím);
- zaviesť hodnotenie daňových subjektov na základe spoľahlivosti s prihliadnutím na podnikateľské subjekty, ktoré upadli do druhotnej platobnej neschopnosti v dôsledku neuhradených pohľadávok.

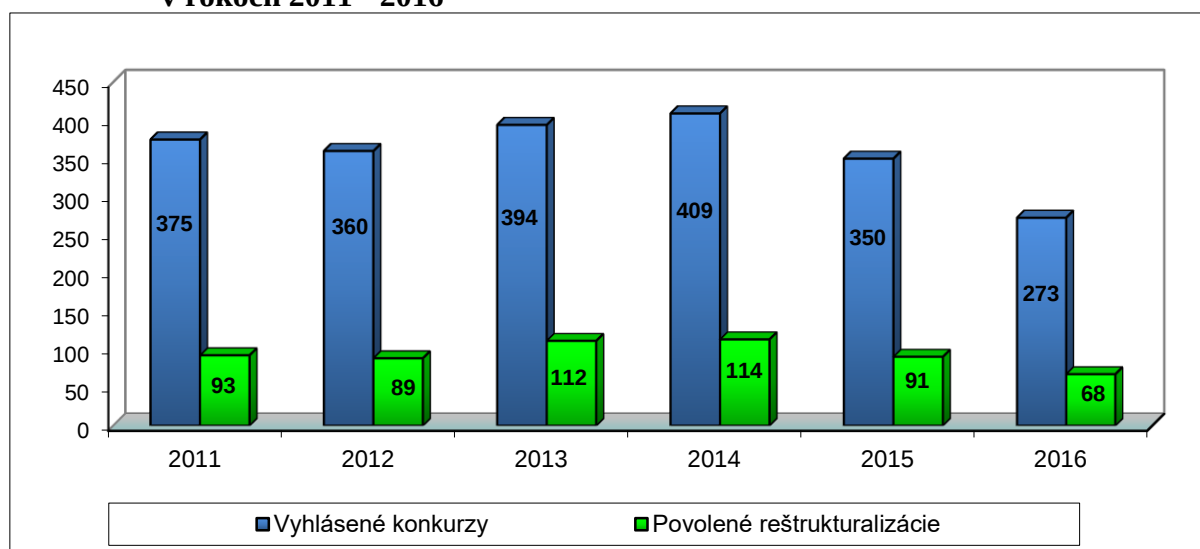
4.2 Princíp 2: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

4.2.1 Hodnotenie situácie

❖ Vývoj konkurzov a reštrukturalizácií

Trend poklesu počtu vyhlásených konkurzov malých a stredných podnikov pokračoval aj v roku 2016. V medziročnom porovnaní sa ich počet znížil o 22 % (o 77) na počet 273 (na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o.). Z celkového počtu konkurzov bolo 87,5 % (239) vyhlásených v kategórii mikropodnikov, pričom ich počet sa medziročne znížil o 18,7 %. V malých podnikoch bolo v roku 2016 vyhlásených 30 konkurzov (11,0 %), pričom ich počet sa v medziročnom porovnaní znížil o 37,5 %. Štyri konkurzy boli vyhlásené v kategórii stredných podnikov.

Graf č. 3: Početnosť vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií v MSP v rokoch 2011 - 2016

Zdroj: SBA na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o. (do početnosti MSP sú započítaní podnikatelia - FO a podniky s neznámym počtom zamestnancov)

Takmer polovica (45,4 %) konkurzov malých a stredných podnikov v roku 2016 bola vyhlásená v odvetví služieb. Viac ako jedna štvrtina (25,6 %) konkurzov MSP bola vyhlásená v odvetví obchodu, 13,6 % v priemysle, 11,0 % v stavebníctve a 2,6 % v pôdohospodárstve. V porovnaní s rokom 2015 sa počet konkurzov znížil vo všetkých odvetviach, okrem služieb, v rámci ktorých sa zvýšil o 11,7 %.

Obdobne ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2016 bol najvyšší počet konkurzov zaznamenaný v Bratislavskom kraji (25,3 %). 17,2 % konkurzov malých a stredných podnikov bolo vyhlásených v Košickom kraji, 12,1 % v Trnavskom kraji, 11,0 % v Banskobystrickom kraji, 10,6 % v Prešovskom kraji, 9,2 % v Nitrianskom kraji, 8,8 % v Žilinskom kraji a 5,9 % v Trenčianskom kraji. Oproti roku 2015 sa počet vyhlásených konkurzov MSP znížil vo všetkých krajoch SR.

Vývoj početnosti vyhlásených konkurzov MSP v rokoch 2014 až 2016 znázorňuje tabuľka na nasledujúcej strane:

Tab. č. 12: Vývoj početnosti vyhlásených konkurzov MSP v rokoch 2014 až 2016

Veľkostné kategórie/druh právnej formy	Vyhlásené konkurzy			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Mikropodniky*	345	294	239	81,3
Malé podniky	53	48	30	62,5
Stredné podniky	11	8	4	50,0
Spolu	409	350	273	78,0
Odvetvie	Vyhlásené konkurzy			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Pôdohospodárstvo	12	13	7	53,8
Priemysel	68	60	37	61,7
Stavebníctvo	58	54	30	55,6
Obchod	137	110	70	63,6
Služby	134	111	124	111,7
Nezadané	0	2	5	250,0
Spolu	409	350	273	78,0
Kraj SR	Vyhlásené konkurzy			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Bratislavský kraj	122	82	69	84,1
Trnavský kraj	25	46	33	71,7
Trenčiansky kraj	20	28	16	57,1
Nitriansky kraj	29	30	25	83,3
Žilinský kraj	51	37	24	64,9
Banskobystrický kraj	52	40	30	75,0
Prešovský kraj	52	38	29	76,3
Košický kraj	58	49	47	95,9
Spolu	409	350	273	78,0

Zdroj: spracované SBA na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o. (* do početnosti mikropodnikov sú započítané fyzické osoby a podniky bez zadaného intervalu počtu

Pokles počtu povolených reštrukturalizácií malých a stredných podnikov pokračoval aj v roku 2016. V medziročnom porovnaní sa počet povolených reštrukturalizácií znížil o 25,3 % na 68. Z celkového počtu povolených reštrukturalizácií MSP bolo 69,1 % v kategórii mikropodnikov, 26,5 % v kategórii malých podnikov a 4,4 % v kategórii stredných podnikov.

Najviac povolených reštrukturalizácií MSP bolo v oblasti služieb (42,6 %) a obchodu (29,4 %). V medziročnom porovnaní sa počet povolených reštrukturalizácií MSP znížil vo všetkých odvetviach, okrem služieb, kde zaznamenal rast o 45 %.

Takmer jedna tretina (30,9 %) všetkých povolených reštrukturalizácií MSP bola v Banskobystrickom kraji a takmer jedna pätina (19,1 %) v Bratislavskom kraji. Najnižší počet povolených reštrukturalizácií bol zaznamenaný v Žilinskom kraji (2,9 %), v Nitrianskom kraji (4,4 %) a v Trenčianskom kraji (5,9 %). V medziročnom porovnaní sa znížil počet povolených reštrukturalizácií v Bratislavskom kraji, v Trenčianskom kraji, v Nitrianskom kraji a v Žilinskom kraji. Naopak, zvýšený počet bol zaznamenaný v Trnavskom kraji a v Banskobystrickom kraji. Počet povolených reštrukturalizácií MSP zostal na nezmenenej úrovni v Prešovskom a Košickom kraji.

Tab. č. 13: Vývoj početnosti povolených reštrukturalizácií MSP v rokoch 2014 až 2016

Veľkostné kategórie/druh právnej formy	Povolené reštrukturalizácie			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Mikropodniky*	70	53	47	88,7
Malé podniky	33	30	18	60,0
Stredné podniky	11	8	3	37,5
SPOLU	114	91	68	74,7
Odvetvie	Povolené reštrukturalizácie			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Pôdohospodárstvo	5	8	3	37,5
Priemysel	31	22	8	36,4
Stavebníctvo	24	12	8	66,7
Obchod	28	28	20	71,4
Služby	26	20	29	145,0
Nezadané	0	1	0	0,0
SPOLU	114	91	68	74,7
Kraj SR	Povolené reštrukturalizácie			Index 2016/2015
	2014	2015	2016	
Bratislavský kraj	19	21	13	61,9
Trnavský kraj	21	9	11	122,2
Trenčiansky kraj	9	11	4	36,4
Nitriansky kraj	11	7	3	42,9
Žilinský kraj	13	10	2	20,0
Banskobystrický kraj	18	19	21	110,5
Prešovský kraj	15	8	8	100,0
Košický kraj	8	6	6	100,0
SPOLU	114	91	68	74,7

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o. (* do početnosti mikropodnikov sú započítané fyzické osoby a podniky bez zadaného intervalu počtu zamestnancov)

4.2.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017. Cieľom rámcového rozhodnutia je uľahčiť spoluprácu medzi členskými štátmi pri uznávaní a výkone príkazov na konfiškáciu vydaných v trestnom konaní. **Uznanie a výkon majetkového rozhodnutia** vo vykonávajúcim štáte predstavuje účinný mechanizmus na zabezpečenie efektívnej konfiškácii výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti v rámci Európskej únie.

Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Najväčšou zmenou je rozsiahly zoznam ustanovení týkajúcich sa spoločností v kríze. Zámerom týchto ustanovení je chrániť bežných veriteľov.

Krízou sa v zmysle novely rozumie situácia, ak je spoločnosť v úpadku alebo jej úpadok hrozí. Spoločnosti bude hroziť úpadok v prípade, ak pomer vlastného imania a záväzkov bude menej ako:

4 ku 100 v roku 2016,

6 ku 100 v roku 2017,

8 ku 100 v roku 2018 a v rámci nasledujúcich rokov.

Za spoločnosť v kríze sa bude považovať spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a komanditná spoločnosť, ktorej komplementárom nie je žiadna fyzická osoba. **Novela ustanovuje** osobitné povinnosti štatutárnych orgánov. **Novým pojmom** je „plnenie nahradzujúce vlastné zdroje“. **Počas obdobia, kedy sa spoločnosť nachádza v kríze**, bude mať táto spoločnosť zákaz vrátiť plnenia nahradzujúce vlastné zdroje vrátane ich príslušenstva a zmluvných pokút. **Ustanovuje sa vyslovený zákaz** vrátenia vkladov spoločníkov.

Zákon č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

Účelom zákona je riešenie úpadku fyzických osôb. Úvodné ustanovenie zákona stanovuje predpoklady, za splnenia ktorých môže dlžník – fyzická osoba vstúpiť do procesu oddĺženia (právny záujem). **Úprava oddĺženia je prístupná pre fyzické osoby** a to bez ohľadu na to, či majú alebo nemajú záväzky z podnikateľskej činnosti. **Dlžník si môže vybrať pre oddĺženie jednu z alternatív – splátkový kalendár alebo konkurz.** Za účelom predchádzania zneužívaniu inštitútu dlžník môže do procesu oddĺženia vstúpiť len raz za 10 rokov. Po novom sa už nebude viac vyžadovať žiaden minimálny majetok na pokrytie nákladov konkurzného konania, ktorý v súčasnosti musí byť v hodnote minimálne 1 650 Eur. Dlžníka v konaní bude musieť povinne zastupovať advokát alebo centrá právnej pomoci.

Oprávnená osoba so súhlasom dlžníka má právo kedykoľvek a ktorúkoľvek časť majetku vykúpiť z konkurznej podstaty za cenu stanovenú znaleckým posudkom. Ustanovenia o pravidlách speňažovania sa v tom prípade nepoužijú. Zavádza sa štandardná európska definícia úpadku, možnosť popierať pohľadávky inými veriteľmi a upravujú sa niektoré lehoty, ktoré neboli v súlade s ústavným poriadkom Slovenskej republiky. V súlade so štandardami európskeho práva sa zavádza právo prihlasovať pohľadávky počas konkurzného konania. Upravuje sa okruh účastníkov konania, vrátane procesných práv, ktoré im v jednotlivých fázach konania prináležia. Odstraňuje sa podávanie prihlášok veriteľov u správcu aj na súde. Umožňuje sa, aby veriteľ mohol uplatniť svoj nárok v jednej prihláške, ak ide o nároky týkajúce sa všeobecnej podstaty. Zavádza sa register úpadcov online – prehľad všetkých konaní na jednom mieste

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

4.2.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

V rámci princípu 2 neboli identifikované žiadne podporné programy, opatrenia a iniciatívy pre malé a stredné podniky.

4.2.4 *Odporúčania*

- zrealizovať opatrenia, ktoré povedú k rýchlemu konaniu spojenému s ukončením podnikania a vysporiadaním finančných a majetkových vzťahov;
- v duchu nového zákona č. 307/2016 o upomínacom konaní, ktorý ukladá žalovanému v platobnom rozkaze do 15 dní podať odpor alebo zaplatiť žalobcovi uplatňovaný nárok, zvrátiť trend predlžovania sa mediánovej dĺžky konania pri rozhodovaní súdnych sporov v obchodných veciach z hodnoty 13,33 mesiacov v roku 2016 pod hodnotu z roka 2010 resp. 7,77 mesiacov;
- odstrániť podmienku možnosti výmeny pohľadávok veriteľov za majetkovú účasť na dlžníkovi z reštrukturalizačného plánu a umožniť vstúpiť do procesu reštrukturalizácie aj spoločnostiam s menším počtom veriteľov pri minimálnom základnom imaní;

4.3 Princíp 3: Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“

4.3.1 Hodnotenie situácie

Agenda lepšej regulácie

Na Slovensku je agenda lepšej regulácie pomerne mladou témou. Prvý dokument prijatý v rámci tejto agendy bola Agenda lepšej regulácie v Slovenskej republike a Akčný program znižovania zaťaženia podnikania v Slovenskej republike 2007-2012, ktorý bol prijatý v nadväznosti na európsky Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania z roku 2007. V tomto materiáli sa SR, podobne ako ďalšie členské krajiny EÚ, zaviazala znížiť administratívnu záťaž podnikania o 25 % do konca roka 2012 a zároveň sa definoval základný rámec rozvoja danej agendy v SR vrátane jej inštitucionálneho, personálneho a finančného zabezpečenia. Realizácii konkrétnych opatrení s cieľom znižovania administratívneho zaťaženia však predchádza časovo náročná identifikácia pôvodu tohto administratívneho zaťaženia a jeho kvantifikácia. V súlade s uvedeným cieľom realizovalo Ministerstvo hospodárstva SR v priebehu rokov 2009 – 2015 tri etapy merania administratívnych nákladov vyplývajúcich z legislatívy SR za použitia metodiky Štandardného nákladového modelu (SCM – Standard Cost Model), ktorá je na účely merania administratívnej záťaže využívaná vo väčšine členských krajín EÚ.

Prijaté zákony a iniciatívy zlepšujúce podmienky pre podnikanie MSP

Vláda SR si za jednu zo svojich kľúčových úloh stanovila priaznivé a stabilné podnikateľské prostredie vytvárajúce podmienky pre hospodársky rast. V kontexte programového vyhlásenia Vlády SR bol 11.10.2016 schválený **zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania**, ktorý upravuje formy a spôsob poskytovania podpory a pôsobnosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v oblasti malého a stredného podnikania. MH SR môže poskytnúť **podporu priamou alebo nepriamou formou** v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci a minimálnej pomoci žiadateľovi, ktorého možno charakterizovať ako mikropodnikateľa, malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa. V prípade nepriamej formy podpory môže byť podpora poskytnutá aj fyzickej osobe – nepodnikateľovi.

MH SR alebo vykonávateľ podpory, ktorého určí MH SR na základe písomnej zmluvy, môže poskytnúť podporu na:

- zakladanie mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov;
- rozvoj existujúcich mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov;
- vytváranie nových pracovných miest alebo udržanie existujúcich pracovných miest v mikropodnikoch, malých podnikoch a stredných podnikoch;
- zvyšovanie konkurencieschopnosti mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov a posilnenie ich postavenia na vnútornom trhu Európskej únie a mimo vnútorného trhu Európskej únie;
- projekty združení na rozvoj mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov;
- zachovanie a rozvoj tradičných priemyselných odvetví, remesiel, tradičných ľudových remesiel a ľudových umeleckých výrob;
- zakladanie a rozvoj obchodných spoločností povinne vytvárajúcich základné imanie, so sídlom v SR, od vzniku ktorých neuplynulo viac ako 36 mesiacov a ktoré sú ovládané fyzickými osobami, ktoré sú jej zakladateľmi, a sú inovačným podnikom, mikropodnikom, malým podnikom alebo stredným podnikom;
- výskum a vývoj okrem pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov;

- inovácie produktov, služieb a procesov;
- zlepšovanie podnikateľského prostredia.

MH SR alebo vykonávateľ podpory vykonáva v súlade s novoprijatým zákonom **test vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky** na základe metodiky pre vykonávanie testu vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky so zámerom lepšej regulácie. Pod lepšou reguláciou sa rozumie súhrn činností zameraných na znižovanie neprimeranej regulačnej záťaže podnikov a zlepšovanie podnikateľského prostredia v SR s dôrazom na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky.

Centrum lepšej regulácie – analytický odbor Slovak Business Agency

V priebehu roka 2016 rámci zverených úloh zákonom o podpore MSP a Jednotnou metodikou CLR **hodnotilo posudzované vplyvy prostredníctvom Testu MSP** spôsobom **ex ante** (t. j. v predstihu, vo fáze prípravy danej regulácie) ako aj formou **ex post** (t. j. následne, tzv. analýzou prínosov a nákladov už účinnej regulácie). CLR v priebehu roka 2016 odporúčalo predkladateľom, aby návrhy konzultovali s podnikateľmi v 59 prípadoch, najmä pred, ale aj po spustení portálu slov-lex, ktorý zverejňuje predbežné informácie o príprave materiálu (od 1.4.2016). Z vecného a obsahového hľadiska sa CLR zapojilo do konzultácií v 18 pripravovaných materiálov. CLR v priebehu roka 2016 vypracovalo **jeden Test MSP ex ante** k návrhu novely zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS a **dva Testy MSP ex post** k novým povinnostiam pri vysielaní zamestnancov a absolútnej objektívnej zodpovednosti podnikateľov za nelegálne zamestnávanie a k pracovnej zdravotnej službe. Výsledkom spolupráce medzi CLR a predkladateľom pripravovaných zmien právnych predpisov bola kvantifikácia finančných vplyvov zmeny na MSP, ktorá prispela k širšej diskusii počas pripomienkového konania a k zvráteniu ich vzniku.

Prijatý bol aj **zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje pravidlá legislatívneho procesu, ktorý predchádza prijatiu akýchkoľvek právnych predpisov, a teda aj tých, ktoré priamo ovplyvňujú podnikania. Účinnosť nadobudol 1. januára 2016 okrem čl. I § 2 až 10, ktoré nadobudli účinnosť 1. apríla 2016.

V roku 2016 Ministerstvo spravodlivosti SR spustilo aj pilotnú prevádzku nového právneho a informačného portálu **www.slov-lex.sk**, ktorého súčasťou je aj elektronická Zbierka zákonov (eZbierka) a nový informačný systém pre tvorbu právnych predpisov a sledovanie legislatívneho procesu (eLegislativa).

Za významné zmeny, ktoré predmetný zákon prináša možno považovať najmä nasledovné:

1. **zákaz zmeny právnych predpisov formou nepriamej novelizácie** - novelizácia právneho predpisu musí byť vykonaná formou priamej novelizácie. Teda spôsobom, že novelizácia určitého právneho predpisu bude obsiahnutá v samostatnom novelizačnom článku s uvedením konkrétnych ustanovení novelizovaného právneho predpisu, ktoré sa menia alebo dopĺňajú;
2. **obmedzenia novelizácie právnych predpisov iným právnym predpisom** - t.j. jedným právnym predpisom je možné priamo novelizovať viac právnych predpisov len v prípade, ak novelizácia daných právnych predpisov vzájomne obsahovo súvisí;
3. **elektronický systém tvorby právnych predpisov** - tvorba právnych predpisov ako aj ďalších sprievodných dokumentov sa bude uskutočňovať v tzv. elektronickom systéme tvorby právnych predpisov, ktorý predstavuje informačný systém verejnej správy;

4. **povinné zverejňovanie právneho predpisu na pripomienkové konanie** - t.j., aby bola zabezpečená aj účasť verejnosti. Povinnosť realizácie pripomienkového konania prostredníctvom elektronického systému sa bude vzťahovať nielen na vládne návrhy zákonov, ale aj na návrhy zákonov pripravované a predkladané poslancami a výbormi NR SR.

Elektronizácia Zbierky zákonov upravuje pravidlá pre Zbierku zákonov ako štátny publikačný nástroj. V elektronickej podobe Zbierky zákonov by mali byť zverejňované konsolidované znenia právnych predpisov, t. j. v podobe pôvodného znenia právneho predpisu so zapracovaním všetkých právnych predpisov, ktoré ho menia alebo dopĺňajú.

Stabilný a predvídateľný legislatívny rámec je určujúcim faktorom kvalitného podnikateľského prostredia. Legislatívny rámec pre podnikanie je z dlhodobého hľadiska hodnotený negatívne, a to najmä pre časté zmeny. Ako vyplýva z tabuľky uvedenej na nasledujúcej strane, kľúčové legislatívne predpisy ovplyvňujúce podnikanie boli v roku 2016 novelizované vo viac ako 27 prípadoch.

Tab. č. 14: Prehľad novelizácií kľúčových legislatívnych predpisov pre podnikanie

Názov zákona	Dátum prijatia	Počet novelizácií celkom	Počet novelizácií 2016
Živnostenský zákon (č. 455/1991 Zb.)	1991	126	3
Zákon o súkromnom podnikaní občanov (č. 105/1990 Zb.)	1990	5	0
Zákonník práce (č. 311/2001 Z. z.)	2001	38	0
Zákon o sociálnom poistení (č. 461/2003 Z. z.)	2003	73	3
Zákon o zdravotnom poistení (č. 580/2004 Z. z.)	2004	47	5
Obchodný zákonník (č. 513/1991 Zb.)	1991	44	1
Daňový poriadok (č. 563/2009 Z.z.)	2009	24	3
Zákon o dani z príjmov (č. 595/2003 Z. z.)	2003	68	2
Zákon o dani z pridanej hodnoty (č. 222/2004 Z. z.)	2004	26	3
Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (č. č. 582/2004 Z. z.)	2004	23	0
Stavebný zákon (č. 50/1976 Zb.)	1976	34	0
Zákon o verejnom obstarávaní (č. 25/2006 Z. z., 343/2015 Z.z.)	2006, 2015	29	1
Zákon o konkurze a reštrukturalizácii (č. 7/2005 Z. z.)	2005	28	5
Zákon o účtovníctve (č. 431/2002 Z.z.)	2002	22	1
Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (č. 124/2006 Z.z.)	2006	12	0

Zdroj: Zbierka zákonov, spracované SBA

4.3.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Cieľom zákona je zvýšenie úrovne tvorby právnych predpisov a odstránenie nedostatkov súčasnej legislatívnej praxe, odstránenie nežiaducej synonymie a homonymie v textoch právnych predpisov, ktorých dôsledkom je v neposlednom rade aj zníženie prehľadnosti a zrozumiteľnosti právneho poriadku, jednoznačné a nespochybniteľné vymedzenie podoby, v akej sa zbierka zákonov vydáva, a naplnenie očakávaných predpokladov na vznik oficiálnej elektronickej zbierky zákonov, ktorá by vyvolávala právne účinky.

Podľa § 9 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa pred spustením tvorby návrhu právneho predpisu v záujme informovania verejnosti a orgánov verejnej správy, zverejní na portáli Slov-Lex predbežná informácia o pripravovanom návrhu právneho predpisu. V predbežnej informácii predkladateľ stručne uvedie základné ciele a tézy pripravovaného návrhu právneho predpisu, zhodnotí súčasný stav a uvedie predpokladaný termín začatia pripomienkového konania (už konkrétneho návrhu právneho predpisu). V praxi predkladatelia zároveň vyzývajú verejnosť, aby sa zapojila do prípravy právneho predpisu. Odborná i laická verejnosť tak môže formou zaslania podnetov či návrhov v súlade s cieľmi návrhu právneho predpisu (napr. novely zákona) prispieť k tvorbe legislatívy.

Zákon definuje, že konsolidované znenia sa uverejňujú výlučne v elektronickej podobe zbierky zákonov. Nový zákon výslovne ustanovuje, že zbierka zákonov je uverejňovaná v elektronickej podobe aj listinnej podobe, čím sa stavia budúca elektronická podoba zbierky zákonov na právnu úroveň súčasnej listinnej podoby. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Zákon č. 389/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

V novelizovanom zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník *dochádza k zavedeniu* novej právnej formy podnikania v podobe *jednoduchej spoločnosti na akcie* (v skratke „j.s.a.“) predstavujúcej spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti. Akcie spoločnosti môžu mať len zaknihovanú podobu a môžu znieť len na meno. Spoločnosť môže založiť jedna alebo viacero osôb, pričom hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 1 Euro.

Pred vznikom spoločnosti musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatené všetky vklady. Spoločnosť nemôže byť založená na základe výzvy na upisovanie akcií. Zvýšenie základného imania upísaním nových akcií na základe verejnej výzvy sa takisto nepripúšťa. Spoločnosť zabezpečuje vedenie registra akcionárov, ktorý nahrádza zoznam akcionárov. Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina musí byť vyhotovená vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone. Orgánmi spoločnosti sú valné zhromaždenie, predstavenstvo a eventuálne aj dozorná rada, ktorú spoločnosť nemá povinnosť zriaďovať. Ak dozorná rada nie je zriadená, akcionári majú právo nad rámec práva požadovať od predstavenstva informácie a vysvetlenia súvisiace so záležitosťami spoločnosti. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Sadzba dane z príjmov právnických osôb sa znižuje o 1 percento, t. j. zo súčasných 22 % na 21 %. Zvyšuje sa limit paušálnych výdavkov až na 60 % z dosiahnutých príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti najviac do maximálnej sumy 20 000 €.

- U fyzických osôb sa zavádza zdanenie podielov na zisku (dividend) a iných príjmov zahrnutím do osobitného základu dane v podanom daňovom priznaní.
- Dividendy plynúce od zamestnávateľa zamestnancovi bez účasti na základnom imaní zamestnávateľa sa budú zdaňovať štandardne preddavkovo ako súčasť príjmov zo závislej činnosti, t. j. nebudú už príjmom oslobodeným od dane.
- Podiel člena pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou sa fyzickej osobe oslobodzuje do výšky 500 € od jednotlivého pozemkového spoločenstva.

- **U právnickej osoby** – daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou budú dividendy a iné príjmy zdaniteľnými príjmami, **len ak budú plynúť od daňovníka z nezmluvného štátu.**
- Spresňuje sa, že podmienka zahrnutia výdavkov do základu dane až po zaplatení sa aplikuje aj na odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie predmetu priemyselného vlastníctva, počítačových programov (softvér), návrhov alebo modelov, plánov, výrobnotechnických a iných hospodársky využiteľných poznatkov (know-how) a odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie autorského práva alebo práva príbuzného autorskému právu
- Rozširuje sa definícia zamestnávateľa na účely zákona o službách zamestnanosti o samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá chce prijať uchádzača o zamestnanie na vykonávanie absolventskej praxe z dôvodu zabezpečenia možnosti vykonávania absolventskej praxe aj v zamestnaniach vykonávaných spravidla formou samostatnej zárobkovej činnosti (napr. kaderníčka, kozmetička, obuvník).
- Rozširuje sa okruh fyzických osôb, ktoré sa na účely tohto zákona považujú za samostatne zárobkovo činnú osobu, o prokuristu. Ide o zrovnoprávnenie prokuristu s inými fyzickými osobami, ktoré vykonávajú činnosti podľa Obchodného zákonníka a sú považované za samostatne zárobkovo činnú osobu (napr. konateľ, člen dozornej rady, člen predstavenstva).

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

4.3.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

❖ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

- **Agenda lepšej regulácie, program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania a politika vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia**

Táto agenda zahŕňa ex-ante a ex-post nástroje na zvýšenie kvality právnych predpisov v záujme ich účelnosti a odbúravania nadbytočného regulačného zaťaženia. Už v roku 2014 začala sa implementovať zásadná reforma lepšej regulácie, konkrétne procesu posudzovania vplyvov. Na základe novelizovanej Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov (ďalej len „jednotná metodika“), účinnej od 01. 10. 2015, sa do procesu posudzovania vplyvov zaviedlo niekoľko dôležitých zmien.

Jednotná metodika v roku 2016 prešla obsahovo menšou novelizáciou, ktorá sa týkala začlenenia analytického posúdenia vybraných vplyvov na SR do riadneho predbežného stanoviska (čl. 12 ods. 4 Systému tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stavu koordinácie realizácie politík EÚ) a novej kategórie vybraných vplyvov - vplyvy na služby verejnej správy pre občana.

Najdôležitejšie zmeny v procese posudzovania vplyvov od 01. 10. 2015, ktoré sa týkajú podnikateľského prostredia sú:

- **zriadenie Stálej pracovnej komisie** Legislatívnej rady vlády SR na posudzovanie vybraných vplyvov pri Ministerstve hospodárstva SR (ďalej len „komisia“),
- **zavedenie inštitútu konzultácií** s podnikateľskými subjektmi a zavedenie testu vplyvov na malé a stredné podniky.

Stála pracovná komisia Legislatívnej rady vlády SR na posudzovanie vybraných vplyvov pri Ministerstve hospodárstva SR.

Komisia zastáva funkciu národného koordinátora posudzovania vplyvov v SR. V rámci svojich stanovísk sa komisia obmedzuje výlučne na problematiku posudzovania vybraných vplyvov, teda nepripomienkuje samotný obsah materiálu. **V období od 01. 10. 2015 do 15. 11. 2016 komisia posúdila 369 materiálov, veľkú väčšinu v rámci predbežného pripomienkového konania (181).** 62 stanovísk komisie bolo súhlasných, 34 stanovísk bolo súhlasných s pripomienkou a 85 stanovísk bolo nesúhlasných. 17 materiálom komisia udelila výnimku z procesu. 62 materiálov komisia posudzovala v záverečnom posúdení. Komisia k nim vydala 20 súhlasných stanovísk, 11 súhlasných s pripomienkou a 27 nesúhlasných.

Konzultácie s podnikateľskými subjektmi

Jednotná metodika účinná od 01. 10. 2015 zavádza aj systém konzultácií s podnikateľskými subjektmi počas prípravy materiálu. MH SR vytvorilo zoznam podnikateľských subjektov a ich zastupiteľských organizácií, ktoré majú záujem byť oslovené pri konzultáciách k návrhom týkajúcich sa podnikateľského prostredia a zverejnilo ho na svojom webovom sídle. **Zoznam ku dňu 14. 11. 2016 obsahuje 46 subjektov a je otvorený všetkým podnikateľským subjektom a združeniam.** Komisia od začiatku roka 2016 eviduje 119 informácií o príprave, predbežných informácií, resp. informácií o začatí konzultácií. Do konzultácií sa väčšinou zapájajú podnikateľské zväzy a združenia, výnimkou ale nie je aj zapojenie konkrétnych firiem, vrátane MSP. Evidenciou o miere zapojenia podnikateľov do konzultácií MH SR nedisponuje, nakoľko konzultácie sú v kompetencii predkladateľa.

Test vplyvov na malé a stredné podniky

Test vplyvov na malé a stredné podniky (ďalej len „test MSP“) je špecifický nástroj zameraný na vyhodnocovanie vplyvov pripravovaného materiálu osobitne na malé a stredné podniky. **Test MSP vykonáva združenie na podporu MSP (v súčasnosti Slovak Business Agency – SBA) prostredníctvom Centra lepšej regulácie v spolupráci s predkladateľom.** Od 01. 10. 2015 do 15. 11. 2016 vykonala SBA 1 test MSP, a to k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Lepšia regulácia v Európskej únii

Začiatkom roka 2016 vznikla na pôde Európskej komisie expertná skupina REFIT Platforma, v rámci ktorej Slovensko zastupuje MH SR. **Platforma je zameraná na identifikovanie potenciálnych bariér európskej legislatívy.** V dňoch 14. – 15. 06. 2016 v Bratislave bolo stretnutie riaditeľov a expertov pre lepšiu reguláciu (DEBR – Directors and Experts of Better Regulation) a pracovnej skupiny pre lepšiu reguláciu Rady pre konkurencieschopnosť, ktorého hlavnou témou bol vzťah regulácie a inovácií.

Cieľom MH SR je primárne systematicky a koncepčne znižovať administratívne a regulačné zaťaženie podnikania. Tento cieľ vychádza aj z odporúčaní Rady Európskej únie pre Slovensko k Národnému programu reforiem 2016 - prijať komplexný plán na odstránenie administratívnych a regulačných prekážok pre podnikateľský sektor.

Správa o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike, ktorú vláda SR vzala na vedomie 11. 01. 2017 bola východiskovým analytickým dokumentom pre prípravu

opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR, ktoré **v priebehu roku 2016 pripravovalo MH SR a sú zamerané na dve roviny:**

- na zlepšenie umiestnenia SR v medzinárodných komparáciách kvality podnikateľského prostredia a
- na konkrétne problematické oblasti slovenského podnikania.

Dokument „**Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia**“ o. i. vychádza z dlhodobej priority vlády SR na uľahčovanie podnikania - **odbúrať neopodstatnené regulačné bariéry a byrokraciú**, ktorá podnikateľom spôsobuje dodatočné finančné náklady, či časové zaťaženie.

MH SR v roku 2016 iniciovalo zriadenie **Medzirezortnej pracovnej skupiny** na najvyššej úrovni pre Doing Business (ďalej len „medzirezortná skupina“), ktorej ciele a proces fungovania boli zverejnené v „Správe o stave podnikateľského prostredia“. Cieľom medzirezortnej skupiny je iniciovať identifikovanie kritických miest SR vo všetkých sledovaných indikátoroch Svetovej banky v hodnotení Doing Business a odstránenie týchto nedostatkov, ako aj zamerať sa na riešenie konkrétnych problémov slovenských podnikateľov. Medzirezortná skupina sa v roku 2016 zaoberala návrhom okruhov opatrení, ktoré vyšpecifikovalo MH SR z pôvodne cca 400 zozbieraných podnetov z podnikateľskej sféry, na základe ktorých sa ďalej vypracoval vyššie uvedený dokument „*Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia*“, ktorý bol predložený na rokovanie vlády SR podľa Plánu práce vlády SR v júni 2017.

❖ **Slovak Business Agency**

• **Centrum lepšej regulácie**

Centrum lepšej regulácie bolo založené **za účelom plnenia cieľov agendy lepšej regulácie pre mikro, malé a stredné podniky**. V prvom úplnom roku existencie, t. j. v roku 2016, sa CLR venovalo celému spektru oblastí regulácie podnikateľského prostredia, materiálom z dielne ministerstiev SR a iných ústredných orgánov štátnej správy či podnetom adresovaným podnikateľskými subjektami alebo identifikovaným ako problematické na základe vlastnej vyhládávacej činnosti. V období od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016 CLR registrovalo 502 samostatných materiálov, z toho 297 samostatných materiálov s vplyvom na podnikateľské prostredie identifikovaným CLR, resp. 373 unikátnych, z toho 196 s vplyvom na podnikateľské prostredie identifikovaným CLR. CLR sa vyjadrovalo k regulatívnym návrhom, ktorých **náklady na podnikateľské prostredie tvorili okolo 410 miliónov Eur, z čoho až okolo 8 miliónov Eur predstavovali administratívne náklady**, avšak tie sa týkali takmer výlučne predpisov vzťahujúcich sa na subjekty finančného trhu a opatrení vyplývajúcich zo zabezpečenia súladu činností dotknutých subjektov s predpismi predstavujúcimi transpozíciu európskych regulácií.

V rámci legislatívneho procesu CLR v prípade identifikácie významného vplyvu na MSP vypracúva Test MSP ex ante, v ktorom podrobne zobrazuje postup a výsledok merania vplyvu predkladateľom navrhovanej regulácie na MSP ako i vyhodnotenie alternatívnych riešení k týmto návrhom, nevynímajúc analýzu identifikovaného gold-platingu. CLR v priebehu roka 2016 odporúčalo predkladateľom, aby návrhy konzultovali s podnikateľmi v 59 prípadoch, najmä pred, ale aj po spustení portálu slov-lex, ktorý zverejňuje predbežné informácie o príprave materiálu (od 1.4.2016). Z vecného a obsahového hľadiska sa CLR zapojilo do konzultácií v 18 pripravovaných materiáloch. V priebehu roka 2016 vypracovalo jeden Test MSP ex ante k návrhu novely zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS a dva Testy MSP ex post k novým povinnostiam pri vysielaní

zamestnancov a absolútnej objektívnej zodpovednosti podnikateľov za nelegálne zamestnávanie a k pracovnej zdravotnej službe, ktorými prispelo k identifikácii nadmernej záťaže, jej vyčísleniu a k prezentácii alternatívnych riešení vo forme úspory okolo 3,5 mil. Eur (úhrady za služby verejnosti RTVS, ktorých novela napokon nepokračovala na rokovanie vlády SR) a ďalších 2,2 mil. Eur (pracovná zdravotná služba, ktorej novela bola v dôsledku akceptovania pripomienok CLR zmenená) využitej v nadväzujúcom procese prípravy novely tohto zákona, a to len skupine MSP.

Výška potenciálnych úspor v prípade akceptovania pripomienok CLR Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, vyplývajúcich z ex post testu MSP v oblasti objektívnej zodpovednosti podnikateľov za nelegálne zamestnávanie ich dodávateľmi by „len“ v prípade odbremenenia od zodpovednosti pri dodávkach na území Slovenskej republiky ušetrilo všetkým evidovaným podnikateľom 4,8 mil. Eur vo forme administratívnych nákladov spojených s jednorazovým preverovaním súladu podmienok dodávanej služby so zákonom, alebo násobok 2000 Eur v prípade pokutovania za prípadné prijatie služby od dodávateľa, ktorý zamestnáva nelegálne.

Nad rámec úloh, ktoré vyplývajú Centru lepšej regulácie zo zákona o podpore MSP či Jednotnej metodiky, sa vzhľadom na svoje poslanie zapájalo aj do medzirezortného pripomienkového konania. Pripomienky CLR možno rozdeliť na dva druhy – procesné a vecné. CLR predložilo pripomienky v 13 prípadoch, pričom väčšinou boli zásadného charakteru a následne predmetom rozporových konaní. Zároveň, CLR upozornilo na existenciu byrokratických prekážok vyplývajúcich zo zákonov o správnych poplatkoch a súdnych poplatkoch, z daňového poriadku, či zákona o dani z príjmov a zákona o DPH, a navrhlo ich jednoduché vyriešenie, ktoré by pre verejnú správu nepredstavovalo žiadne dodatočné finančné náklady.

Slovak Business Agency je partnerom vyhlasovateľa ankety **Byrokratický nezmysel roka**, Združenia mladých podnikateľov Slovenska, takmer od začiatku jej vyhlasovania v roku 2012. Anketa predstavuje platformu na zber podnetov od podnikateľov, ktorým v praxi vybrané regulácie spôsobili nemalé prekážky bez opodstatneného dôvodu, resp. si rôzne predpisy navzájom odporujú. Súhrn návrhov opatrení výberových desiatok jednotlivých ročníkov ankety, ktoré sa nepodarilo zodpovedným orgánom štátnej a verejnej správy v rámci úpravy legislatívy zohľadniť doteraz, ako aj širší rámec kandidátov z posledného ročníka 2016 predstavoval východisko tvorby aktuálneho zoznamu 60 opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktoré predložilo CLR ako podklad Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky na otvorenie rokovaní o úpravách s relevantnými rezortmi. Dodnes zo 40 závažných problémov (za roky 2012-2015) pri podnikaní bolo 8 odstránených a vyriešených. Samotné vyčíslenie nákladov, ktorého výsledkom sú mnohokrát i 7 ciferné sumy, ktoré predstavujú celkový náklad týchto byrokratických nezmyslov na celé podnikateľské prostredie na Slovensku, má byť akýmsi podnetom k tomu, aby kompetentné orgány prehodnotili, či význam plnenia týchto povinností skutočne stojí za takto neúmerne vynaložené prostriedky zo strany podnikov.

❖ Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK)

Zhromaždenie delegátov Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory považuje kvalitné podnikateľské prostredie za základný prvok konkurencieschopnosti našej ekonomiky. V záujme udržania ekonomického rastu a zlepšenia podnikateľského prostredia v roku 2016 i v ďalšom období Zhromaždenie delegátov SOPK na svojom zasadnutí 19. apríla 2016 v Bratislave schválilo komuniké – odporúčania, ktoré boli dané k dispozícii prezidentovi SR, predsedovi NRSR, predsedovi vlády SR, ďalším členom vlády SR a predsedom parlamentných politických strán.

Svoje konkrétne činy SOPK už dlhodobo smeruje do nasledujúcich oblastí:**1. Zníženie daňového a odvodového zaťaženia**

- znížiť daň z príjmov pre právnické aj fyzické osoby s cieľom dosiahnutia úrovne 20 % v roku 2020;
- znížiť zrážkovú daň;
- zrušiť povinnosť odberateľa platiť DPH za dodávateľa, ktorý ju nezaplatil;
- zrušiť zdravotné odvody z dividend;
- znížiť limity na uplatňovanie paušálnych výdavkov pre živnostníkov.

Zároveň navrhuje vykonať audit súčasného stavu zaťaženia podnikania z hľadiska finančnej a administratívnej náročnosti a následne realizovať konkrétne kroky na jej radikálne zníženie.

2. Zlepšenie vymáhateľnosti práva, presadzovanie transparentnosti vo verejnom obstarávaní a potláčanie korupcie

- prijať účinný protischránkový zákon;
- realizovať opatrenia navrhnuté v „Rule of Law“ pri príprave legislatívy v rámci boja proti korupcii a aj pri výkone súdnictva.

SOPK podporí prijatie zákona o preukazovaní pôvodu majetku smerovaného hlavne na exekutívu a zastupiteľské orgány, podporí aj verejnú kontrolu justície a posilnenie občianskeho prvku v Súdnej rade a zrušenie inštitútu doživotného menovania sudcov.

3. Ďalšie oblasti majúce vplyv na podnikateľské prostredie

- v makroekonomickej oblasti SOPK podporuje zámer dosiahnuť vyrovnaný rozpočet v pôvodne stanovenom termíne do roku 2018;
- za rovnako dôležité považuje dokončenie základnej diaľničnej siete a rýchlostných komunikácií s uvedením záväzných termínov ich dokončenia;
- presadzuje zníženie administratívnej záťaže podnikania, vykonanie auditu všetkých administratívnych prvkov zaťažujúcich podnikanie a následne presadzovať ich zrušenie, prípadne minimalizáciu;
- dôsledne uplatňovať sociálny dialóg, tak aby zohľadňoval aj záujmy podnikania;
- požadovať uskutočnenie zásadných zmien v školstve s cieľom vytvorenia efektívneho systému a až následne zvýšiť verejné investície do vzdelávania, metodicky a finančne zveriť celý systém vzdelávania do zodpovednosti ministerstva školstva;
- zaviesť funkčný systém duálneho vzdelávania s vyčlenením príslušných finančných prostriedkov;
- zosúladiť počty absolventov vzdelávacej sústavy s potrebami praxe;
- upraviť pridelovanie prostriedkov vysokým školám;
- vypracovať strednodobú hospodársku stratégiu a vytvoriť účinný koncept proexportnej politiky;
- SOPK odporúča zohľadňovať pri príprave legislatívy pre podnikanie skutočnosť, že 96 % spoločností na Slovensku zamestnáva menej ako 50 zamestnancov. Z tohto dôvodu ich schopnosť vyrovnávať sa s novými administratívnymi požiadavkami, prípadne s ich častými zmenami je zásadne odlišná ako u veľkých spoločností.

❖ Združenie podnikateľov Slovenska (ZPS)

Odborné aktivity ZPS v roku 2016

ZPS organizovalo dňa 30. marca 2016 v Bratislave:

- on-line seminár pod názvom „Podnikateľské prostredie v programovom vyhlásení vlády pre obdobie 2016-2020“. Partnermi podujatia boli Slovak Business Agency, spoločnosť Deloitte, portál Aktuality.sk a Nadácia F. A. Hayeka;
- v poradí druhý seminár organizovalo Združenie podnikateľov Slovenska dňa 27. júna 2016 na tému „Je EÚ dobré miesto pre podnikanie? Slovensko čaká predsedníctvo v Rade EÚ, čo sa môže zmeniť?“. Partnermi podujatia boli aktuality.sk a Nadácia F. A. Hayeka;
- tretí seminár zo série „Búranie mýtov o podnikaní“ organizovalo 27. septembra 2016 Združenie podnikateľov Slovenska na tému „Čo spôsobuje vyššiu záťaž – dane alebo ostatné regulačné zaťaženie?“ Partnermi podujatia boli Slovak Business Agency, portál Aktuality.sk a Nadácia F. A. Hayeka.
- posledný zo série seminárov organizovalo Združenie podnikateľov Slovenska v spolupráci s SBA a Nadáciou F. A. Hayeka koncom októbra. Podujatie bolo rozdelené na dve časti:
 - prvá časť seminára bola venovaná téme „Zdieľaná ekonomika – nové výzvy pre podnikateľské prostredie“;
 - druhá časť seminára bola na tému „Digitálna ekonomika a potenciál jej využitia vo verejnom sektore“.

❖ Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS)

Aktivity združenia v roku 2016:

Okrem aktivít zameraných na vzdelávanie a pomoc pri expanzii na zahraničné trhy (uvedené v princípe 1), realizovalo ZMPS v priebehu roka 2016 aj aktivity zamerané na:

a) *Domáci a zahraničný networking*

Networkingové aktivity umožňujú členom ZMPS stretávať sa, nadväzovať nové kontakty a spoluprácu. Prvým takýmto networkingovo-vzdelávacím podujatím bol **Biznis meetup**, ktorý sa konal 26.2.2016 na Slovakiaringu. Po úspešnom pilotnom ročníku sa aj v roku 2016 uskutočnilo ďalšie podujatie zo série Biznis Walks dňa 22.7.2016 v Nových Zámkoch a okolí.

b) *Inšpirácia k podnikaniu*

Jednou z najzaujímavejších aktivít z roku 2016, ktorá je zameraná na inšpiráciu mladých ľudí k podnikaniu, bola spolupráca s Podnikajte.sk na projekte 19 príbehov podnikania formou franchisingu, s podtitulom **Ako uspieť so známou značkou na Slovensku**.

c) *Podnikateľskí anjeli a investície*

K hlavným cieľom ZMPS patrí podpora začínajúcich podnikateľov a v tejto oblasti realizuje hneď niekoľko aktivít. Jednou z nich je sieť angel investorov s názvom Klub podnikateľských anjelov Slovenska, ktorá funguje už od roku 2011 a v súčasnosti združuje viac ako 20 investorov. V roku 2016 sa na ZMPS cez túto sieť obrátilo so žiadosťou o financovanie 125 projektov. S portálom Podnikajte.sk ZMPS spolupracovalo na projekte 39 rád ako budovať svetovú firmu s investorom, s podtitulom **Od inovatívnych nápadov až po vstup na burzu**.

d) *BiznisInfo*

ZMPS si uvedomuje, že pre mladých podnikateľov je byrokratická a legislatívna záťaž jedným z najväčších problémov na Slovensku. Slovenská legislatíva je veľmi nestála a mení sa príliš často. Preto ZMPS rozhodlo sa vytvoriť mobilnú aplikáciu BiznisInfo. V aplikácii je taktiež možnosť vyjadriť svoje názory k pripravovaným zmenám. Tieto názory potom ZMPS bude tlmočiť v rámci legislatívneho procesu kompetentným. Tento projekt bol podporený z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR **“Programy pre mládež 2014 - 2020”**, ktorú administruje IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže. Aplikáciu si môže ktokoľvek zdarma stiahnuť z AppStore alebo Google Play.

4.3.4 *Odporúčania*

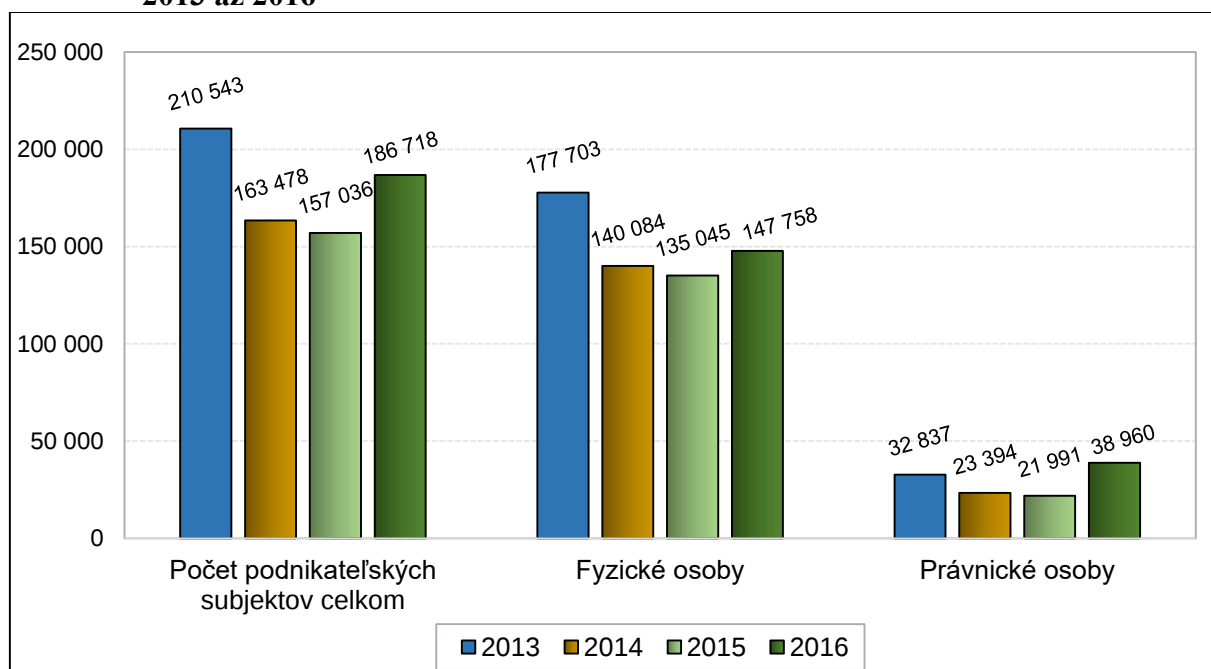
- pripravovať návrhy zákonov na základe princípov jednoduchosti, čitateľnosti, stručnosti a zrozumiteľnosti;
- zaviesť povinnosť predkladateľa právnej normy spracovať spolu s návrhom aj jednoduché, stručné a ľahko zrozumiteľné výklady pravidiel a povinností, ktoré z nej vyplývajú;
- zaviesť povinnosť vecne príslušného rezortu vyhodnocovať skutočné dopady prijatých predpisov s určitým časovým odstupom od ich prijatia a v prípade identifikácie nežiaducich negatívnych vplyvov na podnikateľské prostredie vykonať potrebné úpravy;
- legislatívnou úpravou zaviesť povinné včleňovanie tzv. „sunset clauses“ do novoprijímaných predpisov, v rámci ktorých sa vopred stanoví termín ukončenia platnosti danej právnej normy a spôsob jej prehodnotenia. Zároveň prijať zásadu, podľa ktorej sa budú môcť novelizovať všetky daňovo-odvodové zákony a iné predpisy len raz ročne, napr. k 1. januáru b. r.;
- prehodnotiť zásady činnosti profesijných komôr, ktoré sú zriadené zákonom a na ktoré je prenesený výkon verejnej moci, regulácia ich počtu a prehodnotenie povinného členstva v komorách pre podnikateľské subjekty;
- prostredníctvom daňových úradov viesť jednotný informačný systém, ktorému by sa zasielali všetky prihlášky, odhlášky a výkazy o zamestnancoch tak, aby sa zamedzilo dvojitému plneniu týchto povinností. Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne by čerpali informácie z tohto systému;
- zvážiť zavedenie alternatívneho daňového režimu pre živnostníkov – tzv. živnostenské licencie ako preddavok na úhradu dane z príjmy a odvodov živnostníka bez následnej povinnosti vedenia účtovníctva (návrh: zavedenie fixnej výšky licencie pre živnostníkov so ziskom do istej hranice, napr. 30 000 Eur, daň by sa platila vo forme nenávratného preddavku). Opatrenie má za cieľ riešiť zníženie administratívnej záťaže živnostníkov;
- znížiť administratívnu záťaž spojenú s vedením cenovej evidencie pre skupinu podnikateľov, ktorá spadá do kategórie malých a stredných podnikov;
- v oblasti obchodného práva aktívne podporovať využívanie alternatívnych metód riešenia sporov, najmä mediáciu a rozhodcovské konanie, a zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov v tejto oblasti;
- zaradenie kontroly elektronického podnikania do programov dohľadu nad trhom kompetentných orgánov, kontrola a postihovanie nepoctivých praktík pri elektronickom podnikaní (osoby nedodržiavajúce predpisy získavajú konkurenčnú výhodu oproti čestným podnikateľom).

4.4 Princíp 4: Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

4.4.1 Hodnotenie situácie

Podľa údajov Ministerstva vnútra SR využilo v roku 2016 služby jednotných kontaktných miest celkovo takmer 187 tisíc podnikateľských subjektov, z toho bolo takmer 148 tisíc fyzických osôb - podnikateľov a takmer 39 tisíc právnických osôb. V medziročnom porovnaní sa celkový počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM zvýšil o 18,9 %, pričom počet fyzických osôb - podnikateľov vzrástol o 9,4 % a právnických osôb až o 77,2 %. Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM v roku 2016 bol najvyšší za posledné tri roky.

Graf č. 4: Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM za obdobie rokov 2013 až 2016

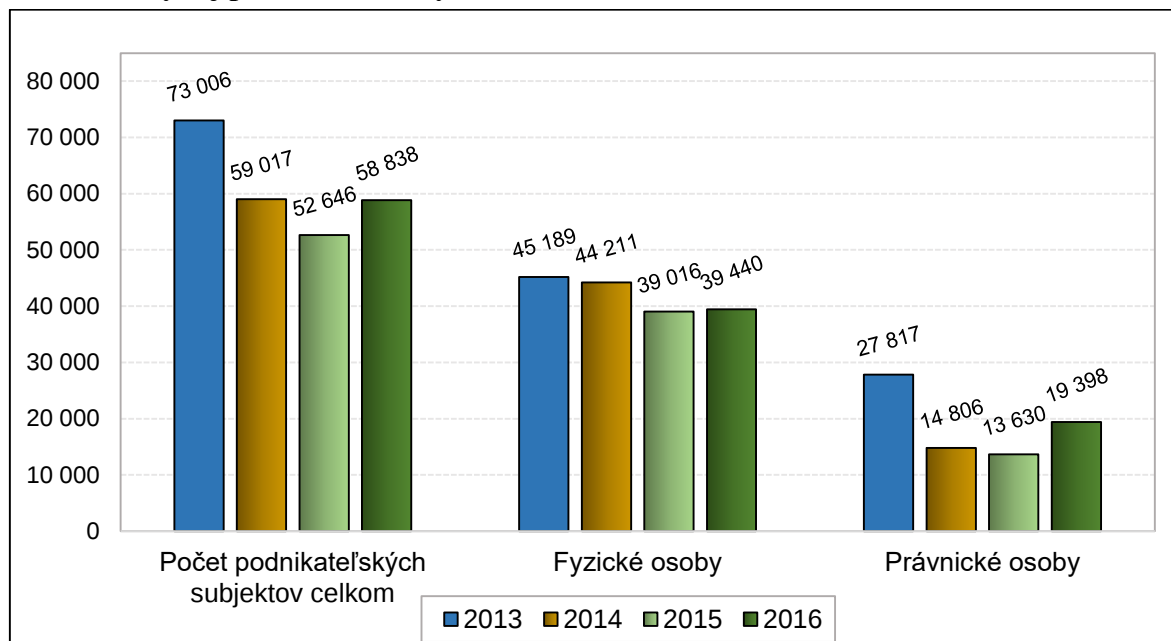

Zdroj: MV SR, spracované SBA

Trend vývoja počtu podnikateľských subjektov, ktoré využívajú služby JKM v posledných rokoch do značnej miery súvisí s vývojom počtu vzniknutých malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,8 % (resp. o 6 192) na 58 838, čo sa mohlo prejavíť aj na rastúcom počte podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM.

Jednu tretinu (33,0 %, resp. 19 398) z celkového počtu vzniknutých malých a stredných podnikov predstavovali podniky (MSP - právnické osoby) a dve tretiny (67,0 %, resp. 39 440) fyzické osoby - podnikatelia. V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet vzniknutých podnikov (MSP - právnických osôb) o 42,3% a počet fyzických osôb - podnikateľov o 1,1 %. Vývoj počtu vzniknutých MSP v členení na FO a PO v období r. 2013 – 2016 znázorňuje graf:

Graf č. 5: Vývoj počtu vzniknutých MSP v členení na FO a PO v období r. 2013 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

4.4.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 374/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci

Cieľom zákona je dosiahnutie dvoch zmien vo vzťahu k nábehu aktivácie elektronických schránok. **Prvou zmenou** je uľahčenie situácie pri aktivácii elektronickej schránky všetkým subjektom, ktorým sa zo zákona aktivuje povinne – teda najmä právnickým osobám. **Zavádza sa pravidlo desiatich dní**, ktoré znamená, že po tom, ako sa na strane správcu modulu elektronických schránok urobí úkon k tomu, aby sa do schránky dalo doručovať, začne plynúť lehota 10 dní v rámci ktorej má majiteľ schránky čas na organizačné zabezpečenie preberania elektronických správ. **Druhou zmenou** je prechodné ustanovenie, podľa ktorého v prípade tých elektronických schránok právnických osôb zapísaných v obchodnom registri a organizačných zložiek, ktoré k 31.12.2016 nie sú aktivované, bude vyššie uvedená lehota plynúť až do 30. júna 2017. Tento zákon nadobudol účinnosť 31. decembra 2016.

Zákon č. 268/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Novelou zákona sa ruší povinnosť **zložiť zábezpeku na daň v prípade, že zdaniteľná osoba v čase podania žiadosti o dobrovoľnú registráciu pre daň neuskutočňuje dodanie tovarov alebo služieb, ale vykonáva len prípravnú činnosť na podnikanie**. Podnikatelia, ktorí podávajú žiadosť o registráciu pre daň z pridanej hodnoty povinne, keďže dosiahli obrat 49 790 Eur za najviac dvanásť predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo aj tí, ktorí podávajú žiadosť o registráciu pre DPH dobrovoľne, ak takýto obrat nedosiahli, **by mali byť registrovaní pre DPH aj v prípade, že zábezpeku na DPH nezložia alebo zložia nižšiu zábezpeku**. Výšku určenej zábezpeky pritom bude daňový úrad naďalej vymáhať. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Zákon č.297/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 331/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov

Na základe novelizovaného zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, ak daňový úrad začal daňovú kontrolu v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu a nadmerný odpočet nebol vrátený do uplynutia šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtu, má platiteľ nárok na **úrok z nadmerného odpočtu** vo výške dvojnásobku základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta, a ak táto úroková sadzba nedosiahne 1,5 %, pri výpočte úroku z nadmerného odpočtu sa použije ročná úroková sadzba vo výške 1,5 %.

Ak platiteľ počas daňovej kontroly nadmerného odpočtu opakovane neplnil povinnosti pri daňovej kontrole, opakovane nepreberal písomnosti, opakovane sa bez ospravedlnenia nedostavil na predvolanie daňového úradu alebo opakovane nebol zastihnutelný na adrese sídla, miesta podnikania a ani na adrese prevádzkarne, nemá nárok na úrok z nadmerného odpočtu, o čom daňový úrad vydá rozhodnutie.

Súčasne sa na základe novelizovaného zákona **upravujú podmienky platenia dane správcovi dane**. Ak platiteľ dodá stavebné práce alebo dodá tovar s inštaláciou alebo montážou a má za to, že tieto stavebné práce alebo tovar s inštaláciou alebo montážou sú plnením, ktoré patrí do sekcie F štatistickej klasifikácie produktov podľa činností (CPA) a vyhotovená faktúra obsahuje slovnú informáciu „**prenesenie daňovej povinnosti**“, platiteľ, ktorý je príjemcom plnenia, je osobou povinnou platiť daň. Tento zákon nadobudol účinnosť 31. decembra 2016.

Zákon č. 253/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Zníženie poplatkov za registráciu spoločností do obchodného registra

Od začiatku roku 2016 dochádza k zníženiu väčšiny poplatkov vo veciach obchodného registra. Po novom napríklad za zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra je poplatok len **300 Eur namiesto 331,50 Eur**. Využitím **elektronickej žiadosti** je možné ušetriť na súdnych poplatkoch ešte viac. Podľa zákona o súdnych poplatkoch vo veciach týkajúcich sa obchodného registra platí, že ak sa **celý návrh podáva elektronickými prostriedkami**, je sadzba poplatku **50 % z pevnej sumy ustanovenej v sadzobníku**. Podnikateľ, ktorý zapíše svoj podnik v roku 2016 do registra spoločností využitím elektronickej žiadosti, tak ušetrí až 181,50 Eur.

Zvýšenie vymeriavacieho základu na platbu poisťného na sociálne a zdravotné poistenie

Od 1. januára 2016 sa pre samostatne zárobkovo činné osoby zvyšuje **minimálny, ako aj maximálny vymeriavací základ na platenie poisťného na sociálne a zdravotné poistenie**. Súčasne tak vzrastie minimálna aj maximálna suma poisťného, ktoré sú SZČO povinné platiť.

Minimálny vymeriavací základ sa zvýši zo **412 na 429 Eur**. Od januára preto stúpnu minimálne mesačné odvody do Sociálnej poisťovne z **136,57 na 142,20 Eura**. Maximálny vymeriavací základ sa zvýši zo **4 120 na 4 290 Eur**. Najvyššie odvody sa zvýšia z **1 365,78 na 1 422,13 Eura**. Minimálne mesačné zdravotné odvody stúpnu z **57,68 Eura na 60,06 Eura**. Maximálny vymeriavací základ sa zvýši zo **4 120 na 4 290 Eur**, takže maximálny odvody do zdravotnej poisťovne stúpne na **600,60 Eura**.

Ak si občan SR založil v roku 2015 živnosť a bol zároveň zamestnancom či poistencom štátu, výšku preddavkov do zdravotnej poisťovne si určí sám. Môže sa rozhodnúť, že preddavky až do konca roku 2016 nebude platiť. Na základe vykonaného ročného zúčtovania za rok 2015 by mu vyšlo platiť preddavky od 1. januára 2017 vo výške v závislosti od dosiahnutého základu dane za rok 2015. Ak by však medzitým ukončil štúdium alebo pracovný pomer a bol len SZČO, preddavky by musel platiť najmenej vo výške 60,06 Eura mesačne.

Zákon č. 269/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Novela daňového poriadku priniesla **zmeny v podaniach**. Ustanovenie § 13 sa doplnilo odsekom 10, podľa ktorého **osoba povinná doručovať podania elektronickými prostriedkami** (t. j. daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, daňový poradca za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní, advokát za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní a zástupca neuvedený v predošlom texte za daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ktorého zastupuje pri správe daní), **ktorá nedoručila podanie elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom** alebo v súlade s dohodou uzavretou so správcom dane, bude **vyzvaná na správne doručenie** podania. V zmysle doplneného ust. § 14 sa na podanie, ktoré **nebude spĺňať** predpísanú štruktúrovanú formu a nebude doručené elektronickými prostriedkami so zaručeným elektronickým podpisom a subjekt ani dodatočne nevyhovie výzve správcu dane, také podanie sa bude považovať **za nepodané**. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Zákon č. 356/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Zákon č. 356/2016 Z. z. o zdravotnom poistení ruší od 1.1.2017 maximálny vymeriavací základ **pre platenie odvodov do Zdravotnej poisťovne**. Zamestnanci, zamestnávateľia a SZČO budú platiť zdravotné odvody z vymeriavacieho základu neohranicheného stropom. A to jednak v ročnom zúčtovaní, jednak **pri výpočte preddavkov**.

Zákon č. 429/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Platiteľ dividend je povinný písomne alebo elektronicky **vykázať** príslušnej zdravotnej poisťovni **celkovú výšku vyplatených dividend** a preddavky na poistné do ôsmich dní odo dňa vyplatenia dividend. Novelou zákona o zdravotnom poistení sa **za zamestnanca na účely zdravotného poistenia nebude od 01.01.2017 považovať** fyzická osoba, ktorá poberá odmenu za výkon funkcie predsedu, člena a zapisovateľa volebnej komisie, predsedu, člena a zapisovateľa komisie pre referendum a sčítacieho komisára.

Zákon č. 285/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Od 1.1.2017 suma maximálneho vymeriavacieho základu vzrastie z 5-násobku na 7- násobok priemernej mesačnej mzdy. Sedemnásobok priemernej mesačnej mzdy za rok

2015 je vo výške 6 181 Eur. Novelou zákona o sociálnom poistení od 1.1.2017 sa zvyšuje maximálny vymeriavací základ živnostníkov a iných SZČO o 1 776 Eur.

Zákon č. 376/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

Požiadavky, oprávnenia a povinnosti vyplývajúce zo zákona vypúšťajú klauzulu vzájomného uznávania z dôvodu požiadavky Európskej komisie na jej uvedenie v každom vykonávacom predpise k zákonu a v súčasnosti aj jej zmene znenia. Ďalej nahrádza povinnosť nahlásenia sa pred dodávkou niektorých druhov potravín pri distribúcii z členských štátov v zmysle podmienok voľného pohybu tovaru a dovoze potravín z tretích krajín bežnou trhovou kontrolou. Upravuje možnosť neposkytovať informáciu o výživovej hodnote potravín výrobcami malých množstiev potravín a zároveň povinnosť označovať pri nebalených potravinách informáciu o alergénoch v potravinách, ak ich obsahujú. Uvedeným zákonom sa vypúšťa požiadavka na zverejňovanie percentuálneho podielu z obratu z predaja potravín vyrobených na Slovensku. Zároveň rieši aj spôsob úradnej kontroly potravín pri ich predaji na diaľku formou tzv. kontrolného nákupu. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

Vyhláška č. 188/2016 Z. z. Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje počet vydaných pokladničných dokladov na účely používania virtuálnej registračnej pokladnice.

Počet vydaných pokladničných dokladov v jednom kalendárnom mesiaci na účely používania virtuálnej registračnej pokladnice podľa § 4a ods. 2 zákona je 3 000. Táto vyhláška nadobudla účinnosť 1. júla 2016.

Nariadenie vlády SR č. 279/2015 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2016

Prijatím nariadenia vlády SR č. 297/2015 Z. z. sa zvyšuje suma minimálnej mzdy z 380 Eur na sumu **405 Eur mesačne**. Oproti predchádzajúcej sume predstavuje zvýšenie o 6,58 %. Od novej sumy minimálnej mzdy je odvodená aj hodinová minimálna mzda, ktorá predstavuje sumu **2,328 Eura za hodinu** pri pracovnom mieste s najnižším prvým stupňom náročnosti.

Nariadenie vlády SR č.280/2016, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2017

Suma minimálnej mzdy na rok 2017 sa ustanovuje na **435,00 Eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou**. Od novej sumy minimálnej mzdy je odvodená aj **hodinová minimálna mzda**, ktorá predstavuje sumu **2,500 Eura za hodinu** pri pracovnom mieste s najnižším prvým stupňom náročnosti.

4.4.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

❖ Ministerstvo vnútra SR

Aktivity na odbore živnostenského podnikania realizované v roku 2016

Ministerstvo vnútra SR, odbor živnostenského podnikania, pokračovalo v roku 2016 v ďalších (hlavne back-office) prácach na optimalizovaní fungovania elektronického systému JKM tak, aby poskytoval čo najvyšší používateľský komfort a znižoval prácnosť jednotlivých úkonov pre pracovníkov JKM. Ako príklad je možné uviesť integráciu administratívneho

systému úradu na register adries. Využívanie elektronických služieb JKM občanmi má každoročne stúpajúcu tendenciu a platí to aj pre rok 2016, kedy bol zaznamenaný približne o 40% vyšší počet využívania elektronických služieb JKM v porovnaní s rokom 2015 (v roku 2015 boli elektronické podania využité celkom 34 400 krát, kým v roku 2016 to už bolo 48 788 krát). Neustály vývoj v elektronickej komunikácii a fakt, že slovenské JKM sa v budúcnosti stane súčasťou jednotnej európskej elektronickej digitálnej brány, ktorá bude integrovať viaceré elektronické služby fungujúce v rámci jednotného trhu EÚ si vyžiadala začiatok prác na nových elektronických formulároch JKM, ktoré by spĺňali najnovšie normy a požiadavky kladené na elektronickú komunikáciu.

Tab. č. 15: Vybrané aktivity JKM za obdobie rokov 2014 až 2016

Typ úkonu JKM a počet subjektov	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Celkový počet úkonov služby JKM pre DR	205 671	197 451	229 741
Celkový počet úkonov služby JKM pre ZP	145 403	138 864	141 015
Celkový počet úkonov služby pre OR	183	202	551
Celkový počet výpisov z registra trestov	111 851	120 728	124 955

Zdroj: MV SR

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

Prevádzka portálu Business Friendly Slovakia

Cieľom tohto portálu je najmä zabezpečiť zlepšenie podnikateľského prostredia s perspektívou vyššej prosperity a tvorby nových pracovných miest. V súčasnosti totiž neexistuje centralizované riešenie, ktoré by umožňovalo podnikateľským subjektom vyjadriť svoj názor na legislatívu ovplyvňujúcu podnikanie. Prostredníctvom portálu je umožnené podnikateľom zapojiť sa pomocou pripomienok, podnetov a návrhov do verejnej diskusie o právnych predpisoch, ktoré ich obmedzujú, vytvárajú zbytočné náklady alebo sú nerealizovateľné. Primárnym cieľom podnetov je získať od podnikateľov spätnú väzbu na prijaté zákony, verejné listiny, zmeny legislatívy, rozhodnutia a pod., ktoré nevedú k zlepšeniu podnikateľského prostredia v SR ale naopak, obmedzujú podnikateľské prostredie alebo vyvolávajú zbytočné náklady pre podnikateľské subjekty. Na základe spätnej väzby a podnetov od podnikateľov prostredníctvom portálu ministerstvo hospodárstva daný problém začne riešiť alebo posunie inému rezortu, ktorého sa príslušná agenda týka. Príslušné ministerstvo (ústredný orgán štátnej správy) následne predloží návrhy a opatrenia na zlepšenie v danej oblasti (prijatie zmien v zákonoch, nariadeniach či rozhodnutiach príslušných orgánov).

❖ Štatistický úrad SR

Prepojenie registrov a informačných systémov jednotlivých rezortov

V ďalšej fáze implementácie zákona do praxe v roku 2016 viedol ŠÚ SR intenzívne rokovania s povinnými osobami, ktoré z objektívnych dôvodov nemohli naplniť povinnosti, vyplývajúce z § 5 a 8 zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (ďalej len „zákon“), ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, t. j. k 1. 11. 2015. Rokovaniu predchádzalo poskytnutie integračných manuálov a ostatnej dokumentácie 38 povinným osobám, výsledkom čoho bola séria osobných stretnutí týkajúcich sa hlavne detailného objasnenia postupu pri jednotlivých formách poskytovania zdrojových údajov do RPO. V prípade rozhodnutia o používaní generického registra boli vykonané školenia k praktickej aplikácii tohto programového nástroja (pre 2 povinné osoby) a príslušným povinným osobám poskytnuté prístupy do produkcie. Validáciu zdrojových údajov vedených

povinnými osobami, pripravenými na integráciu týchto údajov do RPO, ŠÚ SR vykonal v prípade 14 zdrojových registrov resp. iných evidencií.

Dohody o poskytovaní údajov z RPO v elektronickej forme boli uzatvorené s 28 orgánmi štátnej správy, resp. inými orgánmi verejnej moci.

Zrušenie, doplnenie a predkladanie niektorých štatistických zisťovaní

V roku 2016 sa z vyhlášky k Programu štátnych štatistických zisťovaní vypustilo zisťovanie Ceny Priem 2-99 „Parametrické porovnanie úžitkových vlastností výrobkov“. Zrušený bol aj „Dotazník na aktualizáciu registra organizácií“ Org 4-99, nakoľko v danej veci sú využívané služby poskytované IS RPO. **S cieľom harmonizovať termíny ŠÚ SR s termínmi pre podávanie výkazov k DPH, respektíve k dani z príjmu**, sa pristúpilo k posunu lehoty na odovzdanie štatistických údajov v prospech spravodajskej jednotky v 36 štatistických zisťovaniach. **Týmto sa respondentom poskytol väčší časový priestor na vyplnenie výkazu** bez toho, aby bola ohrozená produkcia štatistického výstupu. ŠÚ SR do Programu štátnych štatistických zisťovaní na rok 2016 nezaradil žiadne nové zisťovanie u právnických a fyzických osôb – podnikateľov. Od začiatku roka 2016 sa stal elektronický zber údajov povinný pre všetky spravodajské jednotky (právnické osoby, podnikateľov). **Elektronizácia procesov priniesla zníženie administratívnej záťaže**, spravodajské jednotky získali väčší komfort pri vyplňaní štatistických formulárov a proces spracovania sa zefektívnili. Príkladom je doplnenie modulu do formulára, v ktorom sú uvedené kontaktné údaje na zamestnanca ŠÚ SR, ktorý respondentovi v prípade potreby poskytne metodickú pomoc. Zavedením elektronického zberu stúpla návratnosť elektronicky predložených štatistických výkazov zo 154 585 v roku 2015 (čo predstavovalo 36,98 % z celkového počtu predložených výkazov) na 346 208 v roku 2016, čo predstavovalo 86,06 % z celkového počtu predložených výkazov.

4.4.4 Odporúčania

- znížiť administratívnu záťaž podnikania, odstrániť duplicitu predkladania dokladov pre štátnu správu, zjednodušiť a zmenšiť rozsah požadovaného výkazníctva;
- pri tvorbe každej právnej normy uplatňovať zásadu, podľa ktorej orgány verejnej správy, verejnoprávne inštitúcie nebudú požadovať v správnom alebo inom konaní subjektov dokumenty, listiny, rozhodnutia a pod., ktoré sú vydané iným orgánom štátnej alebo verejnej správy, verejno-právnu inštitúciou (Sociálnom poisťovňou a pod.). V tejto súvislosti podporiť informatizáciu verejnej správy a urýchlené zavádzanie služieb e-governmentu vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s podnikateľskými subjektmi;
- zdokonaľiť prechod na elektronickú komunikáciu, zavádzanie povinných elektronických hlásení. V prípade malých podnikov treba brať ohľad aj na ich technické vybavenie a schopnosti. Preto považujeme za vhodné, ak sa prechodne umožní alternatívna možnosť malým firmám, resp. firmám v regiónoch, aby takéto hlásenia mohli podať aj poštou;
- pokiaľ niektorá zo štátnych inštitúcií vyžaduje elektronickú komunikáciu s podnikateľom alebo zamestnávateľom, predmetná inštitúcia by mala automaticky doručiť elektronické prístupové údaje a ušetriť tak podnikateľovi náklady a čas na osobné vybavovanie týchto formalít v predmetnej inštitúcii;
- zasielať aktuálne vzory tlačív – k zníženiu administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikateľov by tiež prispelo, keby na príklade opatrenia realizovaného v prípade

Devízového zákona č. 202/1995 Z. z. daňové úrady v rámci elektronickej komunikácie podnikateľom dopredu zasielali vzor príslušného tlačiva daňového priznania a aj týmto spôsobom ich upozornili na daňovú povinnosť;

- vytvoriť stimulujúce podmienky pre široké využívanie elektronického podpisu podnikateľskými subjektmi. V tejto súvislosti je potrebné zjednodušenie slovenskej legislatívy upravujúcej problematiku elektronického podpisu;
- zjednotenie funkcie Živnostenského a Obchodného registra do jednej inštitúcie;
- vytvorenie nových typov obchodných spoločností so zníženými požiadavkami na vytváranie základného imania, pri s. r. o. napr. na 1 Euro (tzv. 1-eurové s. r. o.), pri a. s. napr. na polovicu súčasného stavu (aj vo väzbe na jednoduchú akciovú spoločnosť);
- zrušenie podmienky vyžiadania súhlasu správcu dane so zápisom s.r.o. do OR resp. s prevodom obchodného majetku. Navrhujeme, aby si OR sám a priamo vyžiadaval informácie od správcu dane a odbremenil tak podnikateľov od zbytočnej administratívy;
- na základe analýzy možností použitia elektronického výpisu z Obchodného registra SR na právne účely prerokovanej vládou SR 7. marca 2012 zabezpečiť, aby elektronický výpis z Obchodného registra bol použiteľný na právne účely;
- aplikovať súdny poplatok za návrh na zápis zmeny vo výške 66 Eur aj na prvozápisy, príp. by bolo možné zvážiť úplné odstránenie poplatkov pri zakladaní spoločností;
- systémovo riešiť postavenie živnostníka ako samozamestnávateľa. Súčasná legislatíva nepriznáva živnostníkovi výhody zamestnanca (samozamestnanca) a chápe ho skôr ako organizáciu, kde živnostník vystupuje len ako majiteľ, pričom sa nezohľadňuje jeho vlastná práca. Jedná sa predovšetkým o možnosť uznať ako výdavky ovplyvňujúce základ dane z príjmu vlastnú prácu živnostníka (najmenej vo výške minimálnej mzdy) a umožniť tvorbu a čerpanie Sociálneho fondu aj pre živnostníka za rovnakých podmienok ako u zamestnanca;
- znížiť administratívnu náročnosť prijímania zamestnanca, vedenia evidencie a podávania hlásení počas doby zamestnávania ako aj pri ukončení zamestnávania jednotlivých zamestnancov, zjednodušiť výmenu nevyhnutných informácií a znížiť rozsah sankcií vyplývajúcich z nedodržania uvedených povinností;
- odporúčame tiež prenesenie povinnosti stavebníka zabezpečiť podklady pre konanie v podobe vyjadrenia dotknutých orgánov na stavebný úrad. Perspektívne by bolo možné uvažovať o vytvorení informačného systému, ktorý by prepájal všetky dotknuté orgány v danom území, ktorý by umožňoval skrátiť stavebné konanie;
- odporúčame, aby Štatistický úrad SR nezaraďoval mikropodniky do štatistického zisťovania viac ako raz za tri roky s výnimkou, ak si to potreba štatistických a iných druhov informácií vyžaduje inak;
- navrhujeme „motivovať“ súdy urýchliť vydanie rozhodnutia vo veci samej – napr. zmenou zákona o súdnych poplatkoch, ktorou by sa prijali nasledujúce opatrenia. V prípade, ak od zaplatenia súdneho poplatku za návrh na začatie konania do 1. termínu pojednávania uplynú napríklad viac ako 3 mesiace, účastníkom konania sa vráti 50 % zo všetkých zaplatených poplatkov. Alternatívne navrhujeme zaviesť väčšie možnosti nenárokovateľného odmeňovania sudcov v závislosti od výsledkov hodnotenia ich práce;
- prehodnotenie potreby vytvárania rezervného fondu (nedeliteľného fondu) pri podnikoch spadajúcich do kategórie mikropodnikov;

- prehodnotiť a zvýšiť hranicu na vykonanie povinného overovania účtovnej závierky audítorom;
- vo väzbe na novoprijatý inštitút záväzného stanoviska finančného riaditeľstva k uplatneniu daňových predpisov v rámci daňového poriadku (nadobudol účinnosť od 1. septembra 2014) navrhujeme prehodnotiť výšku poplatkov za dané stanoviská;
- skrátenie lehôt na uznanie odbornej praxe a na uznanie odbornej kvalifikácie osôb z členských štátov EÚ, EHP alebo Švajčiarska na účely získania živnostenského oprávnenia.

4.5 Princíp 5: Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP - uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

4.5.1 Hodnotenie situácie

V podmienkach SR sa dlhodobo prejavuje pomerne veľká fragmentácia a nedostatočná koordinovanosť programov a opatrení zameraných na podporu MSP. Na základe údajov zverejnených v Správe o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike **za rok 2016 dosiahol podiel MSP na celkovej výške štátnej pomoci 63,3 %**. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP zvýšil o 2,5 p. b.. Najvyšší podiel štátnej pomoci pre MSP (vo výške 100 %) poskytli Ministerstvo obrany SR, Audiovizuálny fond a Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

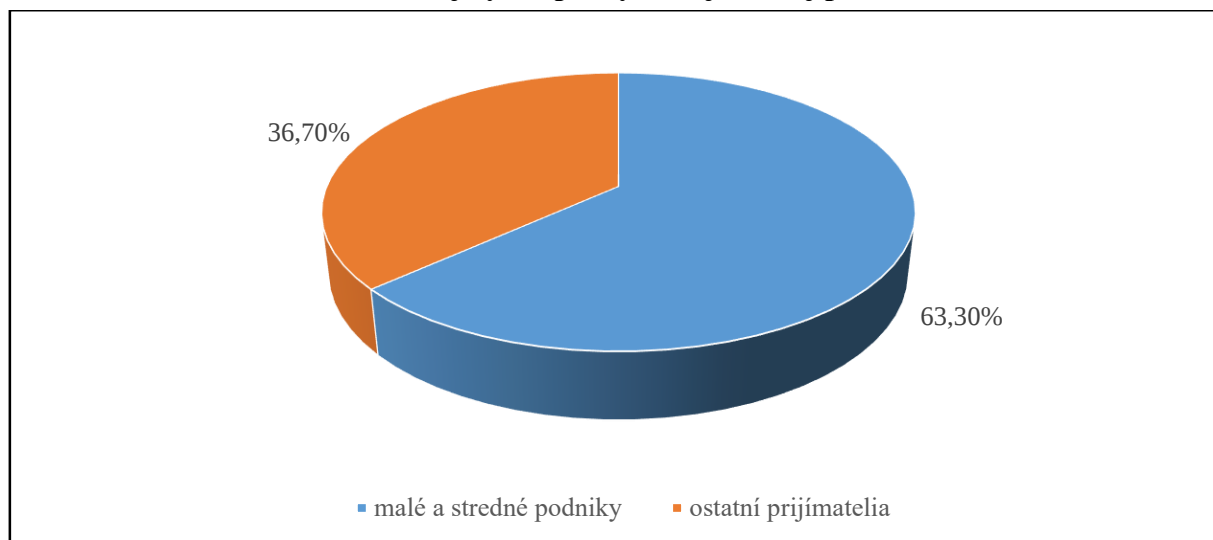
MO SR v roku 2016 poskytlo štátnu pomoc v celkovej výške 1,66 mil. Eur. Podiel fondov EÚ predstavuje 0,0001 %. V porovnaní s rokom 2015 sa poskytnutá štátna pomoc znížila o 0,27 mil. Eur, t. j. o 13,99 %.

Audiovizuálny fond v roku 2016 poskytol štátnu pomoc v celkovej výške 6,5 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2015 sa poskytnutá štátna pomoc zvýšila o 0,22 mil. Eur z 5,87 mil. Eur, t. j. o 3,7 %.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2016 poskytlo štátnu pomoc v celkovej výške 62,76 mil. Eur. Zo zdrojov EÚ bolo poskytnutých 51,51 mil. Eur, čo predstavuje 82,07 % z celkového objemu štátnej pomoci poskytnutej rezortom. V porovnaní s rokom 2015 sa poskytnutá štátna pomoc zvýšila o 25,84 mil. Eur, t. j. o 69,99 %.

Podľa štatistického vyhodnotenia verejného obstarávania na malé a stredné podniky, ktoré uspeli v procese verejného obstarávania a uzavreli zmluvy v roku 2016 pripadlo **16,1 % z celkovej hodnoty uzavretých zmlúv**. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov pripadlo na veľké podniky (250 a viac zamestnancov) 61,4 % z hodnoty uzavretých zmlúv, na MSP 16,1% a na podnikateľské subjekty so sídlom v zahraničí a iné nezistené subjekty 22,5 %.

Graf č. 6: Podiel MSP na celkovej výške poskytnutej štátnej pomoci v roku 2016

Zdroj: Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2016, spracované SBA

Pre zlepšenie využívania podporných nástrojov zo strany MSP je nevyhnutné nielen zvýšiť samotné množstvo vládnych programov, ale aj zvyšovať ich efektivitu a zlepšovať ich dostupnosť pre jednotlivé cieľové skupiny. Spektrum podporných programov by malo poskytovať komplexný rozsah podpory podnikania, od vzdelávania, informačnej podpory a usmerňovania či poradenstva a biznis podpory resp. k zvýšeniu podielu MSP v procese verejného obstarávania.

4.5.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci)

Zákonom, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2016 prechádza kompetencia koordinátora štátnej pomoci z Ministerstva financií Slovenskej republiky na Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, a to vo vzťahu k poskytovateľom štátnej pomoci v Slovenskej republike a vo vzťahu k Európskej únii. Zákon vymedzuje hlavné účely, na ktoré sa môže najmä poskytovať štátna pomoc v Slovenskej republike, a to v súlade s príslušnými predpismi Európskej únie pre štátnu pomoc. Žiadosť o schválenie štátnej pomoci (notifikáciu) predkladá poskytovateľ štátnej pomoci Európskej komisii prostredníctvom koordinátora pomoci, a to na príslušnom notifikačnom formulári.

Notifikačná povinnosť sa nevzťahuje na:

- poskytnutie minimálnej pomoci,
- schémy štátnej pomoci, ktoré sú v súlade s osobitnými predpismi Európskej únie pre skupinové výnimky,
- individuálnu pomoc poskytovanú na základe schém štátnej pomoci,
- pomoc ad hoc, ktorá je v súlade s osobitnými predpismi Európskej únie pre skupinové výnimky alebo s osobitnými predpismi pre poskytovanie služieb vo verejnom záujme.

S cieľom zabezpečiť transparentnosť v oblasti poskytovania pomoci sa zriaďuje centrálny register. Súčasťou centrálného registra bude register štátnej pomoci, register minimálnej pomoci, register poskytovateľov a vykonávateľov schém pomoci a register príjemcov. Správcom centrálného registra bude koordinátor.

Ruší sa platný zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada SR 18.11.2015 schválila nový zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, ktorý v celom rozsahu nahrádza doterajší zákon o verejnom obstarávaní č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní. Hlavnou príčinou pre jeho prijatie bola potreba implementácie nových smerníc EÚ, ktorých hlavnými cieľmi sú zefektívnenie a urýchlenie procesov verejného obstarávania prostredníctvom povinnej elektronizácie, väčšia flexibilita a zníženie administratívnej záťaže, uľahčenie prístupu malým a stredným podnikom na trh, podpora využívania verejného obstarávania ako kľúčového nástroja na plnenie cieľov environmentálnej a sociálnej politiky a taktiež zavedenie väčšej právnej istoty pri aplikácii jednotlivých inštitútov, do právneho poriadku SR. Navrhovaná právna úprava okrem toho reflektuje aj požiadavku na vnútroštátnu reguláciu zadávania zákaziek, ktoré nepatria pod pôsobnosť európskej legislatívy a upravuje aj činnosť Úradu pre verejné obstarávanie.

Zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora

Zákon zavádza sprísnený režim verifikácie konečného užívateľa výhod. Partnerom verejného sektora bude fyzická osoba a právnická osoba, ktorá spĺňa návrhom zákona vymedzené znaky a ktorá prijíma verejné zdroje vrátane majetku nad určený zákonný limit.

Filozofia zákona predpokladá, že prístup k verejným zdrojom bude podmienený zápisom v registri, z ktorého musia byť zrejmi koneční užívatelia výhod a súčasne aj tzv. oprávnená osoba spoluzodpovedná za zapísané údaje. Zápis do registra bude za partnera verejného sektora podávať oprávnená osoba (advokát, daňový poradca, audítor, banka alebo pobočka zahraničnej banky). Po novom už nebude identifikácia končeného užívateľa výhod možná len cez čestné prehlásenie, naopak, zavádza sprísnený režim verifikácie konečného užívateľa výhod v rámci tzv. verifikačného dokumentu a spoluzodpovednosť oprávnenej osoby, ktorá vykonáva zápis za jeho pravdivosť. Registráciu bude vykonávať Okresný súd Žilina a to výlučne elektronickou formou. Partnerom verejného sektora je fyzická alebo právnická osoba, ktorá prijíma finančné prostriedky z verejných rozpočtov prevyšujúce sumu 100 000 eur alebo v úhrne 250 000 eur v kalendárnom roku, resp. majetok alebo iné majetkové práva verejnej organizácie, ktorých všeobecná hodnota úhrnne prevyšuje sumu 100 000 eur. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. februára 2017.

Zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon rozširuje definíciu zamestnávateľa na účely zákona o službách zamestnanosti o **samostatne zárobkovo činnú osobu**, ktorá chce prijať uchádzača o zamestnanie na vykonávanie absolventskej praxe z dôvodu zabezpečenia možnosti vykonávania absolventskej praxe aj v zamestnaniach vykonávaných spravidla formou samostatnej zárobkovej činnosti (napr. kaderníčka, kozmetička, obuvník). Okrem uvedeného **rozširuje okruh fyzických osôb, ktoré sa na účely tohto zákona považujú za samostatne zárobkovo činnú osobu, o prokuristu**. Ide o zrovnoprávnenie prokuristu s inými fyzickými osobami, ktoré vykonávajú činnosti podľa Obchodného zákonníka a sú považované za samostatne zárobkovo činnú osobu (napr. konateľ, člen dozornej rady, člen predstavenstva).

4.5.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Podpora rozvoja strategických investícií – Investičné stimuly

V roku 2016 schválila vláda SR **investičnú pomoc** pre jeden investičný zámer realizovaný stredným podnikom so sídlom v Banskobystrickom kraji. Celková výška oprávnených nákladov je naplánovaná na 5 000 000 Eur s vytvorením 101 nových pracovných miest. Investičná pomoc bola schválená v celkovej výške 2 250 000 Eur, z ktorej nebolo v roku 2016 realizované žiadne čerpanie.

Dotáciu na obstaranie dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku čerpal v roku 2016 jeden subjekt kvalifikovaný ako MSP, a to vo výške 381 054 Eur.

V roku 2015 vstúpil do platnosti zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V nadväznosti na uvedený zákon bol novelizovaný aj zákon o investičnej pomoci, v ktorom sa podmienky pre poskytnutie investičnej pomoci pre investičné zámery z oblasti priemyselnej výroby v najmenej rozvinutých okresoch zásadne znížili, a to až na min. investíciu 200 tis. Eur a min. počet nových pracovných miest 10. Podniky kategórie MSP musia splniť podmienku min. investície 100 tis. Eur.

Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci sú uvedené v Tab. č.16

Tab. č. 16: Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci (k 31.12.2016)

Kategória: Priemyselná výroba	Minimálna výška investície		Podiel nového techno- logického zariadenia	Min. počet nových pracovných miest	Krytie vlastným ímaním	
	Veľký podnik	MSP			Veľký podnik	MSP
MEN ⁴ nižšia než celoslovenský priemer	10 mil. Eur	5,0 mil. Eur	60 %	40	min. 50 % z oprávnených nákladov	
MEN vyššia než celoslovenský priemer	5 mil. Eur	2,5 mil. Eur	50 %	40		
MEN aspoň o 35 % vyššia než celoslovenský priemer	3 mil. Eur	1,5 mil. Eur	40 %	40		
Najmenej rozvinuté okresy	200 tis. Eur	100 tis. Eur	30 %	10		

Zdroj: MH SR

V súvislosti s investičnou pomocou MH SR uvažuje o ďalších zmenách, ktoré by obdobne zvýhodnili investičné zámery v oblasti technologických centier v najmenej rozvinutých okresoch. Taktiež sa v súčasnosti pripravuje systém a zázemie pre spoluprácu s koordinátormi akčných plánov a súvisiacich aktivít v najmenej rozvinutých okresoch. Plánovaná spolupráca má viesť k lepšej informovanosti lokálnych podnikateľov o investičnej pomoci, ako aj k ich pripravenosti na podanie a následnú realizáciu investičného zámeru. Od uvedených aktivít sa očakáva predovšetkým podpora malých a stredných podnikov, nakoľko práve tieto zväčša nedisponujú dostatkom zdrojov na financovanie poradenských služieb v oblasti štátnej pomoci.

• Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007-2013

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) podporuje malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) vo významnej miere aj formou realizácie operačných programov spolufinancovaných zo zdrojov Európskej únie. V programovom období 2007 - 2013 prebiehala táto podpora formou implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len „OP KaHR“).

Celkovo bolo prostredníctvom OP KaHR podporených formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) 1 427 projektov⁵ realizovaných MSP. V OP KaHR bola za účelom financovania projektov MSP využitá aj forma pomoci z nástrojov finančného inžinierstva, kde k 31. 12. 2016 bolo prostredníctvom iniciatívy JEREMIE podporených 937 projektov. MSP boli podporení aj nepriamo spôsobom poradenstva a informovanosti, realizovaného formou národných projektov. Podpora MSP bola v OP KaHR zabezpečovaná v oblasti inovácií, technologických transferov, výskumu a vývoja, zvyšovania energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie a podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.

⁴ MEN – miera evidovanej nezamestnanosti

⁵ Pokles počtu podporených projektov je v dôsledku mimoriadneho ukončenia projektov.

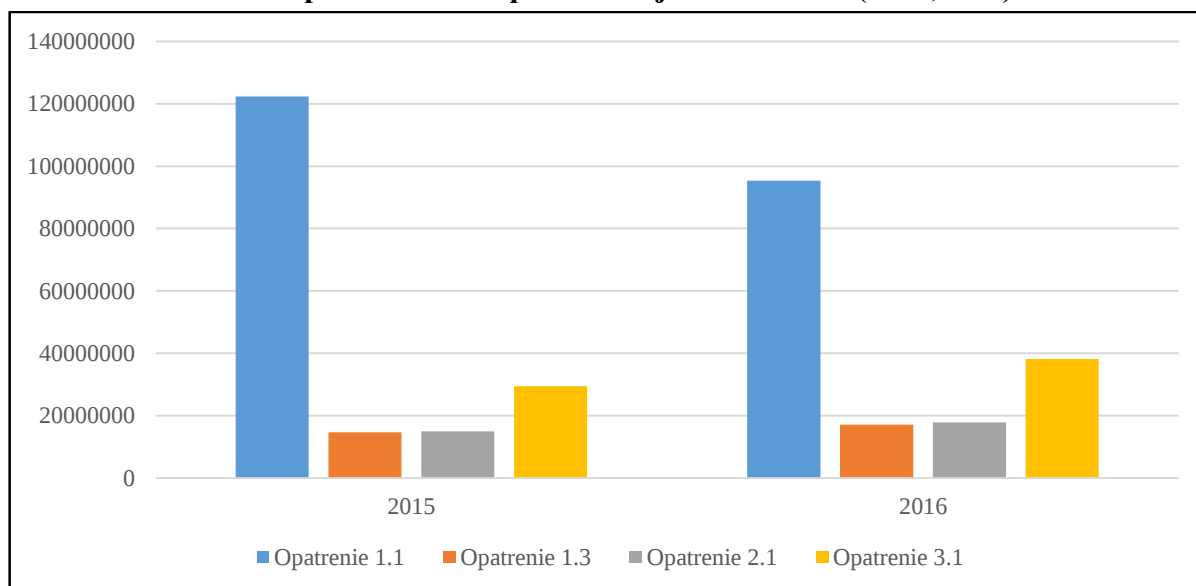
Aj v roku 2016 bolo čerpanie finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ v gescii MH SR zrealizované prostredníctvom OP KaHR. Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR pre MSP v roku 2016 znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 17: **Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR (NFP) pre MSP v roku 2016 (údaj zo súhrnných žiadostí o platbu, schválených certifikačným orgánom - MF SR)**

Opatrenia OP KaHR	2015			2016		
	Čerpanie spolu (Eur)	Čerpanie MSP (Eur)	Podiel čerpania MSP (%)	Čerpanie spolu (Eur)	Čerpanie MSP (Eur)	Podiel čerpania MSP (%)
Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery	122 306 911	122 306 911	100,0	95 567 424	95 304 278	99,7
Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	15 044 196	14 621 484	97,2	17 131 112	17 131 112	100,0
Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	73 905 968	14 905 968	20,2	17 849 869	17 849 869	100,0
Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	29 375 202	29 375 202	100,00	38 125 600	38 125 600	100,0
Spolu	240 632 277	181 209 565	75,3	168 674 005	168 410 859	99,8

Zdroj: MH SR

Graf č. 7: **Medziročné porovnanie čerpania zdrojov OP KaHR (2015,2016)**

Zdroj: SBA, na základe podkladov MH SR

V roku 2016 bolo na základe uzavretých zmlúv o NFP vyplatených MSP celkovo 168 410 859 Eur, pričom čerpanie týchto prostriedkov prostredníctvom MSP predstavovalo 99,8 %. Výrazný nepomer medzi rokmi 2015 a 2016 predstavoval prevod finančných prostriedkov na realizáciu nástroja finančného inžinierstva JESSICA v rámci opatrenia 2.1, ktorý nepredstavuje podporu MSP.

Uvedené čerpanie za rok 2016 predstavovalo len administratívne dofinancovanie výdavkov vzniknutých v predchádzajúcom období, nakoľko oprávnenosť výdavkov zrealizovaných formou NFP končila 31. 12. 2015. Z tohto dôvodu čerpanie OP KaHR v roku 2016 predstavuje konečné čerpanie programu.

Tab. č. 18: **Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR (NFP) pre MSP k 31.12.2016 (so započítaním nezrovnalostí a vratiek)**

Opatrenia OP KaHR, v rámci ktorých sú oprávneným prijímateľom MSP	Čerpanie spolu (Eur)	Čerpanie MSP (Eur) ⁶	Podiel čerpania MSP (%)
Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery	483 267 645	466 151 948	96,5%
Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	76 949 263	74 783 193	97,2%
Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	177 988 053	103 830 509	58,3%
Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	175 064 321	175 064 321	100,00%
SPOLU	913 269 282	819 829 971	89,8%

Zdroj: MH SR

Ku koncu roka 2016 dosiahlo celkové čerpanie zdrojov v rámci OP KaHR pre MSP 819 829 971 Eur (vrátane tranží vyplatených prijímateľovi na realizáciu iniciatívy JEREMIE), pričom podiel čerpania MSP na celkovom čerpaní zdrojov v rámci opatrení určených aj na podporu MSP predstavoval 89,8 %.

Tab. č. 19: **Prehľad počtu príjemcov OP KaHR pre MSP v roku 2015 a 2016 (spracované na základe údajov o vyplatení NFP za jednotlivé výzvy OP KaHR)**

Opatrenia OP KaHR	Počet príjemcov 2015	Počet príjemcov 2016
Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery	298	238
Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	39	42
Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	39	60
Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	65	117
SPOLU	441	457

Zdroj: spracované SBA na základe údajov SIEA

Počet príjemcov z kategórie MSP v rámci OP KaHR sa v medziročnom porovnaní zvýšil z hodnoty 441 na úroveň 457 MSP.

⁶ Vrátane tranží vyplatených prijímateľovi na realizáciu iniciatívy JEREMIE.

Prioritná os 3 – Cestovný ruch

Prioritná os 3 – Cestovný ruch je zameraná špecificky na oblasť cestovného ruchu. V rámci tejto prioritnej osi sú vytvorené podmienky pre realizáciu dopytovo orientovaných projektov a národného projektu zameraného na podporu propagácie slovenského cestovného ruchu doma i v zahraničí s nepriamym zameraním na MSP pri ich prezentácii na domácom i zahraničnom trhu a na tvorbu imidžu pri podnikaní v cestovnom ruchu. V roku 2016 bolo pre MSP v rámci jednotlivých výziev opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu vyplatený NFP v hodnote 29 295 002,00 Eur.

Tab. č. 20: Prehľad vyplatených NFP pre MSP v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR v roku 2016

Kód výzvy	Vyplatené NFP pre MSP v 2016 (Eur)
KaHR-31SP-1201	16 422 143,28
KaHR-31DM-1401	12 872 858,72
SPOLU	29 295 002,00

Zdroj: spracované SBA na základe údajov SIEA

• Operačný program Výskum a inovácie (OP VaI)

Na aktivity realizované prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v programovom období 2007 - 2013 nadväzuje **Operačný program Výskum a inovácie** (ďalej len „OP VaI“), ktorý predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) ako riadiaceho orgánu a MH SR ako sprostredkovateľského orgánu pre poskytovanie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov **v programovom období 2014 – 2020**. OP VaI je zameraný na vytvorenie stabilného prostredia priaznivého pre inovácie pre všetky relevantné subjekty a podporu zvýšenia efektívnosti a výkonnosti systému výskumu, vývoja a inovácií, ako základného piliera pre zvyšovanie konkurencieschopnosti, udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Prostredníctvom OP VaI bude v programovom období 2014 – 2020 zabezpečovaná komplexná a širokospektrálna podpora MSP – začínajúcich ako aj existujúcich.

❖ Štátna pomoc poskytnutá Ministerstvom financií SR

V zmysle Správy o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2016 bola orgánmi finančnej správy poskytnutá štátna pomoc prostredníctvom daňových úradov ako aj colných úradov.

Daňové úrady v roku 2016 poskytli štátnu pomoc v celkovej výške 27,55 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2015 sa poskytnutá štátna pomoc znížila o 6,83 mil. Eur, t. j. o 19,87 %. Štátna pomoc v roku 2016 bola poskytnutá 28 prijímateľom formou:

- úľavy na dani z príjmov podľa § 30a zákona o dani z príjmov formou investičnej pomoci. Štátna pomoc bola poskytnutá 25 príjemcom v celkovej výške 26,97 mil. Eur, t. j. 97,89 % z celkovej sumy poskytnutej štátnej pomoci;
- úľavy na dani z príjmov podľa § 30b zákona o dani z príjmov formou stimulov pre výskum a vývoj. Štátna pomoc bola poskytnutá 1 príjemcovi v celkovej výške 0,01 mil. Eur, t. j. 0,04 % z celkovej sumy poskytnutej štátnej pomoci;

- úľavy na dani z príjmov podľa § 35a zákona o daniach z príjmov. Štátna pomoc bola poskytnutá 2 príjemcom v celkovej výške 0,57 mil. Eur, t. j. 2,07 % z celkovej sumy poskytnutej štátnej pomoci.

V roku 2016 bola štátna pomoc na daňových úradoch na 98 % čerpaná formou investičnej pomoci. Vzhľadom na stúpajúci počet spoločností, ktorým bolo vydané rozhodnutie o schválení čerpania štátnej pomoci formou investičnej pomoci, možno do budúcnosti očakávať, že čerpanie štátnej pomoci touto formou bude narastať, čo sa týka počtu príjemcov pomoci, ale aj výšky čerpanej pomoci. U spoločností, ktoré mali schválené čerpanie štátnej pomoci podľa § 35a zákona o daniach z príjmov, postupne dobieha čerpanie štátnej pomoci, pričom prevažná väčšina spoločností má toto čerpanie už ukončené. **Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP Daňovou správou v roku 2016 tvoril 12,78 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.**

Colné úrady v roku 2016 poskytli štátnu pomoc v celkovej výške 13,55 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2015 sa poskytnutá štátna pomoc znížila o 8,71 mil. Eur, t. j. o 60,87 %. **Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP colnými orgánmi v roku 2016 tvoril 59,15 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.**

❖ **Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR**

• **Dotácie na podporu rozvoja cestovného ruchu**

V roku 2016 bolo v zmysle § 29 zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu **podporených 31 oblastných organizácií cestovného ruchu a 4 krajské organizácie cestovného ruchu.** Výška poskytnutej dotácie v roku 2016 predstavovala **4 352 259,08 Eur.** Cieľom dotácie je rozvoj destinačného manažmentu cestovného ruchu zameraného na projekty, ktoré realizujú organizácie cestovného ruchu. Výsledkom podpory je rozvoj cestovného ruchu charakterizovaný rastom výkonov ubytovacích zariadení a prejavujúci sa v platobnej bilancii zahraničného cestovného ruchu. Možno konštatovať, že príjmy z aktívneho cestovného ruchu v roku 2016 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 13,3 %.

❖ **Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR**

• **Podpora MSP v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 v roku 2016**

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) v roku 2016 podporilo celkovo 34 podnikov spadajúcich do kategórie MSP. Celkový vyplatený finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka (ďalej len „PRV“) predstavoval sumu takmer 9,7 mil. Eur. V rámci pokračujúceho opatrenia z PRV SR bolo v rokoch 2007-2013 na podporu pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov podporených 25 MSP v sume 5,6 mil. Eur. V rámci rovnomeného opatrenia bolo dosiaľ od roku 2014 podporených 7 MSP v sume 3,5 mil. Eur. MPRV SR vyplatilo finančný príspevok z PRV SR 2014-2020 aj dvom MSP v hodnote 525 736 Eur na podporu investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností. Podrobný prehľad o počte podporených MSP podľa veľkostných kategórií znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 21: Počet podporených MSP v roku 2016 z PRV SR 2014-2020

Opatrenie	Počet podporených MSP v roku 2016 (s vyplateným fin. prostriedkom v priebehu roka 2016)					Celkový vyplatený fin. príspevok z PRV SR 2014-2020 v Eur pre MSP v roku 2016 (zdroj EÚ + SR)
	celkom	mikro podniky	malé podniky	stredné podniky	iné podniky	
4.2 Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov (pokračujúce op. 1.2 (123) z PRV SR 2007-2013)	26	9	8	8	1	5 635 033
4.2 Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov	7	1	0	6	0	3 533 943
6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	2	2	0	0	0	525 736
SPOLU	35	12	8	14	1	9 694 712

Zdroj: PPA

- **Podpora MSP v rámci Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 - 2020**

V roku 2016 neboli uskutočnené žiadne aktivity na podporu MSP z OP RH 2014-2020.

- **Štátna pomoc poskytnutá MPRV SR v roku 2016**

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky poskytlo v roku 2016 **štátnu pomoc** v rámci Programu rozvoja vidieka a podľa osobitných právnych predpisov (napr. Regionálny operačný program, výnos Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve) **v celkovej sume 62,76 mil. Eur**. Z uvedenej sumy tvorili zdroje EÚ 51,51 mil. Eur (82 %) a zdroje ŠR SR 11,25 mil. Eur (18 %).

Ministerstvo zvýšilo objem poskytnutých finančných prostriedkov na štátnu pomoc oproti roku 2015 o 70 %. K navýšeniu objemu finančných prostriedkov poskytnutých ministerstvom na štátnu pomoc v roku 2016 v porovnaní s rokom 2015 došlo najmä preto, že v roku 2015 boli vo väčšej miere realizované projekty v rámci posilnenia kultúrneho potenciálu regiónov.

Celý objem finančných prostriedkov 62,76 mil. Eur bol poskytnutý mikro, malým a stredným podnikom. Podrobný prehľad štátnej pomoci poskytnutej MPRV SR v roku 2016 podľa jednotlivých schém v absolútnom aj relatívnom vyjadrení znázorňuje tabuľka č. 22.

Tab. č. 22: **Prehľad štátnej pomoci poskytnutej MPRV SR v roku 2016**

Číslo schémy	Názov schémy	Poskytnutá pomoc v mil. Eur	Percentuálny podiel
SA.41129 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na eradikáciu a prevenciu ochorení zvierat	0,58	0,92
SA.41086 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách	0,07	0,11
SA.41094 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie	0,38	0,61
SA.41124 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na kontrolu úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty hospodárskych zvierat	0,90	1,43
SA.42876	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií na spracovanie/ uvádzanie na trh poľnohospodárskych výrobkov (podopatrenie 4.2 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	1,03	1,64
SA.41947 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií do infraštruktúry súvisiacej s rozvojom, modernizáciou alebo/a prispôbením lesného hospodárstva – investície týkajúce sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde (podopatrenie 4.3 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	4,34	6,92
SA.42551	Schéma štátnej pomoci na podporu investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (podopatrenie 6.4 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	0,53	0,84
SA.41971 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu prevencie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami (podopatrenie 8.3 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	8,86	14,12
SA.42026 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na podporu obnovy lesov poškodených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami (podopatrenie 8.4 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020)	6,19	9,86
SA.42265 (2015/XA)	Schéma štátnej pomoci na lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa podľa opatrenia 15 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	0,45	0,72
SA.45524	Schéma štátnej pomoci na znevýhodnenia v súvislosti s lesnými oblasťami sústavy Natura 2000 podľa podopatrenia 12.2 Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	0,85	1,35
Pokračovanie v záväzkoch schémy N 165/2010	Schéma štátnej pomoci na prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy podľa opatrenia 5.3.2.2.1. Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (podopatrenie 8.1. PRV SR 2014-2020) – bez schémy	0,11	0,18
SA.36678 (2013/N)	Schéma štátnej pomoci posilnenia kultúrneho potenciálu regiónov	38,47	61,30
SPOLU		62,76	100,00

Zdroj: MPRV SR

Tab. č. 23: Regionálne rozdelenie celkovej poskytnutej štátnej pomoci v roku 2016

Kraj	Poskytnutá pomoc v mil. Eur	Percentuálny podiel
Bratislavský	0,13	0,21
Trnavský	8,11	12,92
Trenčiansky	4,20	6,69
Nitriansky	2,72	4,34
Žilinský	12,83	20,44
Banskobystrický	13,60	21,67
Prešovský	10,57	16,84
Košický	10,60	16,89
SPOLU	62,76	100,00

Zdroj: MPRV SR

- **Národný program podpory poľnohospodárskych produktov a potravín „Značka kvality SK“**

Národný program podpory poľnohospodárskych produktov a potravín Značka kvality SK slúži na podporu spotreby domácej potravinovej produkcie v silnom konkurenčnom prostredí v rámci jednotného trhu EÚ. Prioritou programu od začiatku bolo zviditeľniť kvalitné domáce výrobky a posilniť tak ich konkurencieschopnosť na domacom trhu. Cieľovou skupinou sú slovenskí výrobcovia, ktorým pomáha zvyšovať konkurencieschopnosť svojich výrobkov na trhu a spotrebiteľia, ktorí nákupom výrobkov označených Značkou kvality SK dostávajú záruku, že sa jedná o kvalitné a bezpečné potraviny a zároveň podporujú rozvoj domácej ekonomiky. **V roku 2016 Značku kvality SK získalo 52 výrobcov na 209 výrobkov.** Na propagáciu Značky kvality SK boli použité finančné prostriedky vo výške **222 636,51 Eur.**

❖ Ministerstvo zdravotníctva SR

- **Operačný program Zdravotníctvo (OPZ)**

V roku 2016 MZ SR nevyhlásilo žiadnu výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽoNFP“) z operačného programu Zdravotníctvo (ďalej len „OPZ“). V priebehu roka 2016 sa riadne **ukončilo 6 projektov, kde prijímateľom bolo zdravotnícke zariadenie spadajúce do kategórie malého/stredného podniku.** Celkovo bolo zazmluvnených 33 projektov, kde prijímateľom bolo zdravotnícke zariadenie spadajúce do kategórie malého/stredného podniku. Ako prijímateľ NFP v týchto projektoch vystupovalo 31 rôznych zdravotníckych zariadení. V roku 2016 sa nekontrahovali žiadne NFP z dôvodu blížaceho sa ukončovania programového obdobia 2007 – 2013 (ďalej len „PO 2007 - 2013“). Čerpanie NFP za rok 2016 bolo minimálne. Ku koncu roka 2016 bol kumulatívny stav čerpania na úrovni 62,78 mil. Eur.

Tab. č. 24: Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci OPZ

Typ podniku	Čerpanie v Eur k 31. 12. 2016			
	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	NFP	Súkromný vlastný zdroj
Malý podnik	32 861 050,40	5 799 196,27	38 660 246,67	2 049 433,80
Stredný podnik	20 498 009,48	3 617 296,32	24 115 305,80	1 269 226,91
SPOLU	53 359 059,88	9 416 492,59	62 775 552,47	3 318 660,71

Zdroj: MZ SR

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci poskytnutej pre malé a stredné podniky v rámci OPZ možno konštatovať, že pomoc bola k 31. 12. 2016 lokalizovaná vo všetkých regiónoch NUTS III okrem Bratislavského kraja.

Z 33 projektov, v rámci ktorých malé a stredné podniky vystupovali ako prijímateľ, sa 14 projektov realizovalo v západoslovenskom regióne (3 v Trnavskom kraji, 7 v Nitrianskom kraji a 4 v Trenčianskom kraji), 8 v stredoslovenskom regióne (3 v Banskobystrickom kraji a 5 v Žilinskom kraji) a 11 vo východoslovenskom regióne (7 v Prešovskom kraji a 4 Košickom kraji).

Tab. č. 25: **Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci OPZ z pohľadu lokalizácie projektu**

Lokalizácia projektu NUTS III	Čerpanie v Eur k 31. 12. 2016			
	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	NFP	Súkromný vlastný zdroj
TT	4 247 338,75	749 716,77	4 997 055,52	277 442,04
NR	8 232 616,33	1 452 815,02	9 685 31,35	509 996,40
TN	4 846 635,03	855 288,73	5 701 923,76	300 101,32
BB	7 864 244,79	1 387 808,15	9 252 052,94	486 950,31
ZA	6 010 731,00	1 060 717,44	7 071 448,44	372 189,30
PO	17 502 414,61	3 088 661,80	20 591 076,41	1 083 741,05
KE	4 655 079,37	821 484,68	5 476 564,05	288 240,29
SPOLU	53 359 059,88	9 416 492,59	62 775 552,47	3 318 660,71

Zdroj: MZ SR

Celkový prehľad

MZ SR k 31. 12. 2016 implementovalo v rámci OPZ celkovo 81 projektov. Z toho v 19 projektoch v celkovej výške NFP 38 786 737,91 Eur bol prijímateľom malý podnik a v 14 projektoch v celkovej výške NFP 24 184 699,56 Eur bol prijímateľom stredný podnik. Medziročný prírastok čerpania NFP bol vo výške 4 473 187,29 Eur.

- **Dotácie v oblasti zdravotníctva v zmysle zákona č. 525/2010 Z. z.**

V roku 2016 MZ SR poskytlo dotácie na podporu protidrogových aktivít celkovo 29 subjektom vo výške 509 679,46 Eur. Z toho **2 subjekty z kategórie MSP získali dotáciu na projekty v celkovej výške 91 998,49 Eur.**

❖ **Ministerstvo kultúry SR**

- **Dotačný systém Ministerstva kultúry SR**

Ministerstvo kultúry SR vytvorilo stabilný a transparentný systém financovania kultúrnych a umeleckých aktivít prostredníctvom dotačného systému ministerstva. V rámci svojej kompetencie riadi činnosť slovenských inštitútov v zahraničí v oblasti ich kultúrneho pôsobenia. Ministerstvo kultúry SR aplikuje zákon č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

a Opatrenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK-3186/2015-110/17632 z 15. decembra 2015 o podrobnostiach poskytovania dotácií zo štátneho rozpočtu.

Dotačný systém Ministerstva kultúry SR v roku 2016 podporil formou dotácie v celkovej sume 793 976 Eur spolu 83 MSP. Subjekty mohli byť podporené prostredníctvom nasledovných programov Dotačného systému, konkrétne:

1. Obnovme si svoj dom

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **30 MSP** – vlastníci a správcovia národných kultúrnych pamiatok a organizátori verejných kultúrnych podujatí v celkovej sume **384 000 Eur**.

2. Kultúrne poukazy

Týmto programom bolo formou dotácie podporených **53 MSP** – organizátori verejných kultúrnych podujatí v celkovej sume **409 976 Eur**.

• **Podporná činnosť Audiovizuálneho fondu**

V podpornej činnosti Audiovizuálneho fondu sú malé a stredné podniky najväčšou skupinou prijímateľov podpory, nakoľko takmer všetky podnikateľské činnosti súvisiace s tvorbou, výrobou a šírením audiovizuálnych diel a tiež súvisiace činnosti v audiovizii vykonávajú práve MSP. Základným zámerom Audiovizuálneho fondu vo vzťahu k prijímateľom finančných prostriedkov je zabezpečiť rovnosť príležitostí pri uchádzaní sa o finančné prostriedky z Audiovizuálneho fondu. Dlhodobým cieľom Audiovizuálneho fondu je zvyšovať transparentnosť a efektivitu audiovizuálneho prostredia v Slovenskej republike, podporovať jeho kontinuálny hodnotový rast aj ekonomickú výkonnosť.

Audiovizuálny fond v roku 2016 podporil formou dotácie v celkovej sume 6 468 164 Eur celkovo 92 subjektov MSP. Subjekty boli podporené prostredníctvom nasledovných programov Štruktúry podpornej činnosti na rok 2016:

1. Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel:

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **60 MSP** – producentov slovenských audiovizuálnych diel v celkovej sume **5 632 300 Eur**.

2. Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosti:

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **44 MSP** – distributéri audiovizuálnych diel a organizátori verejných kultúrnych podujatí v audiovizii v celkovej sume **782 464 Eur**.

3. Výskum, vzdelávanie a edičná činnosť v oblasti audiovizuálnej kultúry:

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporené **4 MSP** – vydavatelia a organizátori vzdelávacích a tréningových podujatí v celkovej sume **16 500 Eur**.

4. Rozvoj audiovizuálnych technológií v Slovenskej republike:

V rámci tohto programu boli formou dotácie podporené **3 MSP** – prevádzkovatelia technických zariadení na premietanie filmov (kiná) v celkovej sume **36 900 Eur**.

• **Program Kreatívna Európa**

Cieľom programu Kreatívna Európa je zvýšiť hospodársky rast a pracovné miesta v sektore kultúry a kreatívneho priemyslu, podporiť umelecké aktivity, profesionálov, spoločnosti a organizácie v kultúre, a tým im pomôcť osloviť nové publikum v Európe i mimo nej a zlepšiť ich zručnosti v digitálnom veku.

Program Kreatívna Európa má dva podprogramy: Kultúra a MEDIA. Podprogram Kultúra, podporuje divadelné a vizuálne umenie, kultúrne dedičstvo a ďalšie oblasti, a podprogram MEDIA, financuje filmový a audiovizuálny sektor. Podprogram Kultúra podporuje kultúrne a kreatívne organizácie s cieľom pomôcť im pôsobiť medzinárodne a podporovať cezhraničný pohyb kultúrnych diel a mobilitu kultúrnych hráčov. Pomáha naštartovať projekty s európskym rozmerom a zdieľať kultúrny obsah cez národné i Európske hranice. Umožňuje kultúrnym a kreatívnym hráčom pracovať medzinárodne a internacionalizovať ich kariéry a aktivity v Európskej únii i ďalej, financuje programy kooperácie, literárne preklady, siete a platformy. Podprogram MEDIA má ako hlavný cieľ zvyšovať konkurencieschopnosť európskeho audiovizuálneho priemyslu v rámci otvoreného európskeho trhu a v digitálnej ére, cirkuláciu európskych audiovizuálnych diel a mediálnu gramotnosť. **Program Kreatívna Európa je zameraný predovšetkým na podporu malých a stredných podnikov v kultúrnych a kreatívnych sektoroch.** Kultúrne a kreatívne sektory sú pritom zadefinované ako všetky sektory, ktorých činnosti sú založené na kultúrnych hodnotách a/alebo umeleckých a iných kreatívnych prejavoch, bez ohľadu na to, či sú tieto činnosti orientované na trh alebo nie, bez ohľadu na druh štruktúry, v ktorej sa realizujú, a nezávisle od spôsobu financovania tejto štruktúry.

V roku 2016 bolo v rámci podprogramu Kultúra podporené 3 subjekty, pričom celková výška podpory dosiahla 273 224,00 Eur. V rámci podprogramu MEDIA dosiahla výška podpory partnerom zo Slovenska 1 034 420,00 Eur, pričom bolo podporených 17 slovenských partnerov a 23 kín.

4.5.4 Odporúčania

- zavádzať pravidlá transparentnosti na centrálnej úrovni i na úrovni regiónov – samospráv, prijať účinné opatrenie na obmedzenie korupcie a klientelizmu, úradníkom zodpovedným za obstarávanie zvýšiť osobnú zodpovednosť;
- vytvoriť väčší priestor pre uplatnenie kritérií kvality v procese obstarávania, najmä v prípade dodávky služieb. Súčasná legislatívna prax spojená s výrazným preferovaním kritéria ceny spôsobuje problémy pri výbere najvhodnejšej ponuky z hľadiska požiadaviek zákazky. Požiadavka na najnižšiu cenu pri verejnom obstarávaní vytvára priestor pre nepoctivé podnikanie. Pri verejnom obstarávaní stavebných prác navrhujeme zakázať ako jediné kritérium najnižšiu cenu, pokiaľ súťažné dielo nie je definované podrobným projektom, presným a vyčerpávajúcim výkazom výmer a riadnou realizačnou dokumentáciou alebo kvantitatívne a kvalitatívne vyčerpávajúcim popisom diela;
- uskutočňovať praktické školenia pre MSP zamerané na znižovanie miery technických a formálnych nedostatkov pri procese VO z ich strany, pravidelné zverejňovanie najčastejších nedostatkov pri procese VO spolu s praktickými radami a odporúčaniami pre MSP/ podnikateľov;
- vo väzbe na problém nevyplácaných subdodávateľov prác pri veľkých verejných zákazkách víťazmi verejného obstarávania, navrhujeme prehodnotiť jestvujúci spôsob realizácie platieb a zavedenie možnosti pre verejných obstarávateľov vykonávať priame platby za dodaný tovar, vykonané práce a poskytnuté služby priamo subdodávateľom;
- analyzovať dopad existujúcich programov štátnej pomoci MSP a prispôsobiť podmienky ich poskytovania potrebám MSP;
- spracovanie kódexu včasného uhrádzania platieb zo strany orgánov verejnej moci a obmedzenie možnosti predlžovania splatnosti faktúr nad 30 dní pre orgány verejnej správy;

- zvýhodňovanie etablovaných domácich subjektov pri poskytovaní investičnej pomoci a zvýšenie transparentnosti poskytovania investičnej pomoci;
- zjednodušiť pravidlá pre účasť MSP na VO;
- zvýšiť hranicu objemu plnenia jednorazovo poskytnutých finančných prostriedkov „partnerom verejného sektora“ (resp. nadobudnutie majetku, práva k majetku alebo iných majetkových práv), ktorí sa musia registrovať v registri partnerov verejného sektora, zo sumy 100.000 Eur alebo v úhrne neprevyšujúce sumu 250.000 Eur v kalendárnom roku, ak ide o opakujúce sa plnenie a zosúladiť tieto limity so sumami štátnej pomoci de minimis – t. j. 200.000 Eur ročne a 500.000 Eur v úhrne ročne.

4.6 Princíp 6: Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

4.6.1 Hodnotenie situácie

❖ Vývoj financovania MSP

Využívanie bankových úverov ako externého zdroja financovania MSP pokračovalo v náraste z predchádzajúceho obdobia. Na základe spracovaných dostupných finančných výkazov podnikateľských subjektov bol v roku 2016 stav poskytnutých bankových úverov pre MSP (k 31. 12. 2016) vo výške 14 729 mil. Eur (predbežný údaj). V medziročnom porovnaní sa stav poskytnutých bankových úverov pre MSP zvýšil o 11,7 %. Podiel dlhodobých bankových úverov na celkových bankových úverov MSP predstavoval 57,4 %. Miera využívania bankových úverov MSP (podiel MSP-PO s bankovými úvermi) sa v roku 2015 medziročne zvýšila o 0,5 p. b. na 18,2 %. Podiel podnikateľských subjektov, ktoré využívajú bankové úvery sa medziročne zvýšil v rámci mikropodnikov (o 0,5 p. b.) a malých podnikov (o 0,8 p. b.). V kategórii stredných podnikov naopak došlo k poklesu (o 0,8 p. b.). Dlhodobo najvyšší podiel podnikateľských subjektov s bankovými úvermi je v kategórii stredných podnikov (52,0 %). V kategórii malých podnikov vykazuje 42,8 % subjektov využívanie bankových úverov a v kategórii mikropodnikov 15,7 %.

Štátom zaručené úvery poskytuje Slovenská záručná a rozvojová banka predovšetkým tým MSP, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejší. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt. V roku 2016 dosiahla celková výška portfólia bankových záruk MSP 104 mil. Eur (pokles o 4,6 %). Štátom poskytnuté záruky pre MSP sa v medziročnom porovnaní taktiež znížili, dosiahli úroveň 34 mil. Eur (SZRB, Eximbanka). Priemerná úroková sadzba poskytnutých bankových úverov MSP sa v roku 2016 podľa údajov NBS opätovne znížila a dosiahla úroveň 3,1 %.

Tab. č. 26: Vývoj financovania MSP v rokoch 2008 - 2016

Ukazovateľ	Rok								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Poskytnuté bankové úvery pre MSP (stav) v mil. Eur	12 092	12 032	12 046	10 600	11 038	10 734	11 902	13 170	14 729
Spolu poskytnuté bankové úvery (stav) v mil. Eur	15 679	15 156	15 174	16 117	15 523	15 102	14 837	16 119	16 943
Poskytnuté krátkodobé úvery pre MSP (stav) v mil. Eur	4 797	4 981	4 987	4 188	4 481	4 532	5 385	5 766	6 277
Poskytnuté dlhodobé úvery pre MSP (stav) v mil. Eur	7 295	7 051	7 059	6 412	6 557	6 202	6 517	7 404	8 453
Podiel MSP-PO s bankovými úvermi	16,0%	18,2%	17,7%	16,5%	16,3%	16,4%	17,7%	18,2%	
Štátom poskytnuté záruky pre MSP v mil. Eur	99	81	70	84	87	38	26	38	34
Štátom zaručené úvery pre MSP v mil. Eur	157	143	139	167	136	157	113	109	104
Úroková sadzba MSP v %	4,6	3	3,2	3,2	3,8	3,6	3,8	3,4	3,1

Zdroj: spracované SBA na základe finančných výkazov podnikateľských subjektov (DataCentrum), NBS, SZRB a Eximbanky.

Poznámka: Poskytnuté podnikateľské úvery pre MSP v roku 2016 predstavujú predbežné údaje.

❖ Prehľad finančnej podpory MSP z hľadiska foriem financovania a zdrojov finančných prostriedkov

V roku 2016 z hľadiska štruktúry foriem financovania dominovali granty EÚ s vyše 33 % podielom, úvery zo zdrojov ŠR s podielom 20,01 % a opatrenia aktívnej politiky trhu práce 19,58 %. Významný podiel (16,24 %) na financovaní MSP mali v danom období aj úvery s podporou EÚ, z ktorých sa prispelo na podporu MSP sumou 114,12 mil. Eur.

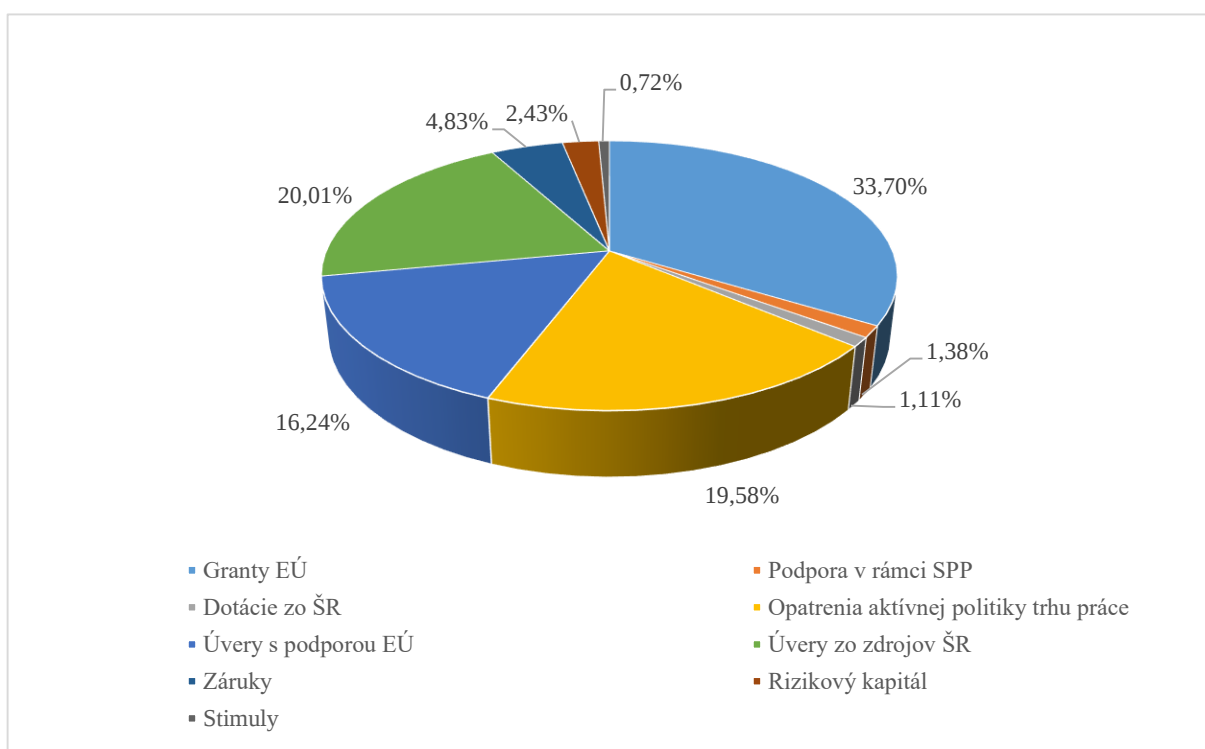
Tab. č. 27: Objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP v roku 2016 podľa zdroja, z ktorého pochádzajú

Forma financovania	Objem finančných prostriedkov (Eur)	Percentuálne vyjadrenie
Granty EÚ	236 836 605,39	33,70%
Podpora v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky	9 694 712,00	1,38%
Dotácie zo ŠR	7 790 698,49	1,11%
Opatrenia aktívnej politiky trhu práce	137 620 799,00	19,58%
Úvery s podporou EÚ	114 116 335,72	16,24%
Úvery zo zdrojov ŠR	140 627 000,00	20,01%
Záruky	33 971 000,00	4,83%
Rizikový kapitál	17 080 046,00	2,43%
Stimuly	5 061 070,00	0,72%
SPOLU	702 798 266,60	100,00%

Zdroj: SBA

Záruky sa podieľali na objeme finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP na úrovni 4,83 %. Podiel financovania MSP v roku 2016 prostredníctvom Fondov rizikového kapitálu predstavoval 2,43 %.

Graf č. 8: Štruktúra foriem financovania MSP v roku 2016

Zdroj: SBA

Z hľadiska medziročného vývoja došlo k zníženiu objemu finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP, a to o 8,41 %, čo predstavuje 64,54 mil. Eur. Najvýznamnejšia medziročná zmena v percentuálnom vyjadrení bola v rámci Rizikového kapitálu, kde došlo k nárastu o 64,39 % (6,69 mil. Eur). Výrazné medziročné zvýšenie objemu finančných prostriedkov, ktoré využili MSP na financovanie svojich aktivít, nastalo aj pri Opatreniach aktívnej politiky trhu práce, kde došlo k nárastu o 46,62 % (43,76 mil. Eur).

Z hľadiska negatívneho vývoja nastala významná zmena predovšetkým pri podpore v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá medziročne poklesla až o 84,26 % (51,91 mil. Eur), z dôvodu, že sa rozbieha nové programové obdobie Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

❖ **Prieskum využívania externých zdrojov financovania**

Začiatkom roka 2017 zrealizovala SBA v spolupráci s agentúrou Actly s.r.o. prieskum, ktorý bol zameraný na hodnotenie názorov a stanovísk MSP k využívaniu externých foriem financovania. Zber dát sa uskutočnil v období od 1. februára do 23. februára 2017 na celkovej vzorke 1000 podnikateľov (MSP).

Podľa výsledkov prieskumu najčastejšie využívaným zdrojom financií na začiatku podnikania boli vlastné úspory (75 %). 2 z 10 oslovených podnikateľov 22% uviedli bankový úver ako zdroj, ktorým financovali začiatok svojho podnikania.

Takmer polovica podnikateľov (46 %) deklarovala, že nevyužila v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov žiadnu formu externého financovania. Takmer 3 z 10 oslovených respondentov (27 %) uviedli, že v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov využili ako zdroj externého financovania bankový úver. 23 % podnikateľov deklarovalo využitie leasingu a 18% formu prečerpania na bankovom účte.

Takmer polovica podnikateľov (48 %) uviedla, že nepriaznivá situácia v oblasti získavania externých zdrojov financovania nie je žiadna prekážka pre fungovanie a rozvoj firmy. 27 % podnikateľov uviedlo, že ide len o miernu prekážku pre fungovanie a rozvoj firmy. Naopak, pätina (20 %) konštatovala, že ide o prekážku pre rozvoj a fungovanie firmy.

Takmer dve tretiny podnikateľov (64 %) v predchádzajúcich 12 mesiacoch o bankový úver z komerčnej banky vôbec nežiadalo. Viac ako štvrtina podnikateľov (28 %) o bankový úver žiadala. Celkovo takmer štvrtina (23 %) podnikateľov bola plne úspešná. Len čiastočne uspokojil bankový úver potreby 5 % podnikateľov.

V priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov sa podľa pätiny (20 %) podnikateľov podmienky pre získanie bankových úverov zlepšili. Skoro tretina podnikateľov (31 %) si myslí, že podmienky pre získanie bankových úverov zostali nezmenené a 9 % ich považuje za zhoršené.

Za najdôležitejšie limitujúce faktory pri získavaní bankových úverov podnikatelia považujú najmä vysoké úrokové miery (27 %). Takmer pätina nepostačujúce zabezpečenie (19 %) a nepriaznivé podnikateľské prostredie (15 %). Krátku podnikateľskú históriu firmy označilo za limitujúci faktor pri získavaní bankových úverov 13 % a nedostatočnú ochotu bánk poskytovať úvery podnikateľov 12 %.

Len 2 % opýtaných konštatovalo, že možnosti podnikateľov získať externé finančné zdroje z podporných nástrojov verejného sektora sú výborné. Takmer 2 z 10 podnikateľov (17 %) uviedli, že možnosti sú dostatočné. Skoro štvrtina firiem (24 %) považuje možnosti za nedostatočné a viac ako tretina respondentov (37 %) za takmer nedosiahnuteľné.

21 % oslovených podnikateľov uviedlo, že bude v najbližších 2 rokoch určite potrebovať externý zdroj financovania. 3 z 10 (31 %) oslovených ďalej uviedli, že externý zdroj bude potrebovať menej pravdepodobne. Naopak takmer polovica (47 %) respondentov uviedla, že nebude potrebovať externé zdroje financovania vôbec.

❖ Porovnanie hodnotenia financovania podnikania na Slovensku z pohľadu GEM NES v rokoch 2012-2015

Hodnotením stavu a vývoja financovania podnikania na Slovensku sa zaoberá viacero medzinárodných či národných iniciatív. Jednou z iniciatív je aj GEM NES, ktorý je hlavným zdrojom dát pre skúmanie kľúčových rámcových podmienok na podnikanie. Hodnotenie financovania podnikania na Slovensku v rokoch 2012 až 2016 je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 28: **Hodnotenie financovania podnikania na Slovensku z pohľadu GEM NES v rokoch 2012 – 2016** (uplatnená výška skóre 1 – 5)

GEM NES	2012	2013	2014	2015	2016
Hodnotenie SR	2,38	2,16	2,73	2,56	2,91
Pozícia SR spomedzi hodnotených krajín	39/69	58/69	24/73	24/62	13/66

Zdroj: Dáta GEM 2012-2016

GEM NES sa zaoberá problematikou financovania podnikania prostredníctvom komplexného hodnotenia prístupu nových a rastúcich firiem k rôznym formám financovania. Po predchádzajúcom miernom poklese v roku 2015 došlo v roku 2016 k pomerne výraznému zlepšeniu situácie a priblíženie sa k pozitívnej časti hodnotiacej škály (2,91). V roku 2016 sa pozícia SR v rebríčku hodnotených krajín posunula až na pozíciu č. 13, pričom zároveň došlo k rozšíreniu počtu hodnotených krajín.

4.6.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 299/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Predmetom zákona o spotrebiteľských úveroch je legislatívna aplikácia existujúceho Odporúčania Národnej banky Slovenska č. 1/2014 zo 7. októbra 2014 v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov, ktoré už v súčasnosti platí pre banky poskytujúce spotrebiteľské úvery. **Zákon o spotrebiteľských úveroch obsahuje predovšetkým špecifikáciu obozretných zásad pre poskytovanie spotrebiteľských úverov.** Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2017.

4.6.3 Podporné programy, opatrenia a iniciatívy

❖ **Slovak Business Agency**

- **Mikropôžičkový program**

Program prispieva k priamemu napĺňaniu cieľa Slovak Business Agency, ktorým je umožniť rozvoj malých podnikov, zvýšiť mieru prežitia malých podnikov, prispieť k udržaniu zamestnanosti a tvorbe nových pracovných miest v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky, a to sprístupnením úverových zdrojov za výhodnejších podmienok. Program, realizovaný Slovak Business Agency od roku 1997, je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 50 zamestnancov. Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnutel'ného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, ako aj nákup potrebných zásob, surovín či tovaru a iné investičné projekty. Minimálna výška mikropôžičky je 2 500 Eur, maximálna výška je 50 000 Eur. Úver je poskytovaný s úrokovou sadzbou na úrovni referenčnej sadzby v zmysle oznámenia Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb (2008/C 14/02). Výška referenčnej sadzby je určená ako základná sadzba ECB zvýšená o maržu, ktorej výška závisí od ratingu príslušného žiadateľa a od úrovne príslušného zabezpečenia, pričom sa uplatňuje metóda „úverových marží v bázičných bodoch“. Doba splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 4 rokov, je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na dobu 6 mesiacov.

V roku 2013 bol ORMP pripravený a následne Správnou radou SBA schválený na svojom zasadnutí dňa 15.3.2013 návrh nového znenia Manuálu Mikropôžičkového programu.

SBA začala realizovať nový Mikropôžičkový program v priebehu mesiaca apríl 2013, so spolupracujúcimi inštitúciami RPIC Poprad, RPIC Prievidza, RPIC Prešov, RPIC Dunajská Streda, Národný holdingový fond, RPIC Trebišov a RPIC Komárno.

V roku 2016 boli zabezpečené konzultácie a školenia pre podnikateľov v regiónoch Slovenska a v Bratislave. Prezentoval sa Mikropôžičkový program v rámci Seminárov Horizont 2020 a pre Integrovanú sieť regionálnych rozvojových agentúr. Došlo k zapojeniu do projektov AZU – zameraných na podporu podnikateľskej činnosti.

V rámci Medzinárodnej výstavy pre podnikanie a franchising sa zabezpečila prezentácia mikropôžičkového programu a financovanie MSP. Tiež sa zabezpečila prednáška a prezentácia v letnej škole, ktorá bola zameraná na Financovanie a mikropôžičky.

SBA prispievala do časopisov vo forme odborného poradenstva ohľadne financovania a poskytovania mikropôžičiek. Realizovala sa spolupráca pri reportážach s úspešnými podnikateľmi, ktorí čerpajú mikropôžičku. Prostredníctvom Mikropôžičkového programu sa SBA zapojila do iniciatívy Európsky týždeň malého a stredného podnikania „SME Week“, ktorú koordinuje Európska komisia. Pri tejto udalosti bolo umožnené Podnikateľom, ktorí podali žiadosť od 01.10.2016 do 31.11.2016 získať mikropôžičku s 2 % úrokovým zvýhodnením. Počas roku 2016 bolo čerpaných 49 mikropôžičiek v hodnote 1 199 000 Eur. Celkovo od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu bolo poskytnutých 2 048 mikropôžičiek vo výške: 37 748 266 Eur. Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa jednotlivých centier je uvedený v tabuľke.

Tab. č. 29: **Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa centier**

Spolupracujúca inštitúcia	za rok 2016		Kumulatívne k 31.12.2016	
	Počet	Suma v Eur	Počet	Suma v Eur
BIC Prievidza, s.r.o.	6	258 000 €	232	4 923 500 €
Národný holdingový fond, s.r.o.	10	142 000 €	202	4 631 956 €
RPIC Dunajská Streda	0	0 €	89	1 895 859 €
RPIC Komárno	4	92 000 €	148	2 724 433 €
RPIC Poprad	10	298 500 €	68	2 264 307 €
RPIC Prešov	19	408 500 €	285	5 032 380 €
RPIC Trebišov	-	-	98	1 709 295 €
RPIC Košice	-	-	49	1 288 657 €
RPIC Lučenec	-	-	97	1 888 142 €
RPIC Martin	-	-	93	1 733 370 €
RPIC Nitra, v likvidácii	-	-	137	1 610 428 €
RPIC Považská Bystrica, v likvidácii	-	-	193	2 575 019 €
BIC Spišská Nová Ves, s.r.o.	-	-	114	1 576 910 €
RPIC Trenčín	-	-	84	1 815 350 €
RPIC Zvolen, v likvidácii	-	-	159	2 078 660 €
SPOLU	49	1 199 000 €	2048	37 748 266 €

Zdroj: SBA

Oproti roku 2015 poklesla hodnota poskytnutých mikropôžičiek o 31,05 % (540 000 Eur), pričom počet poskytnutých mikropôžičiek poklesol iba o 23,44 % (15 mikropôžičiek). Dôvodom poklesu poskytnutých mikropôžičiek z hľadiska ich hodnoty je predovšetkým medziročné zníženie priemernej výšky mikropôžičiek.

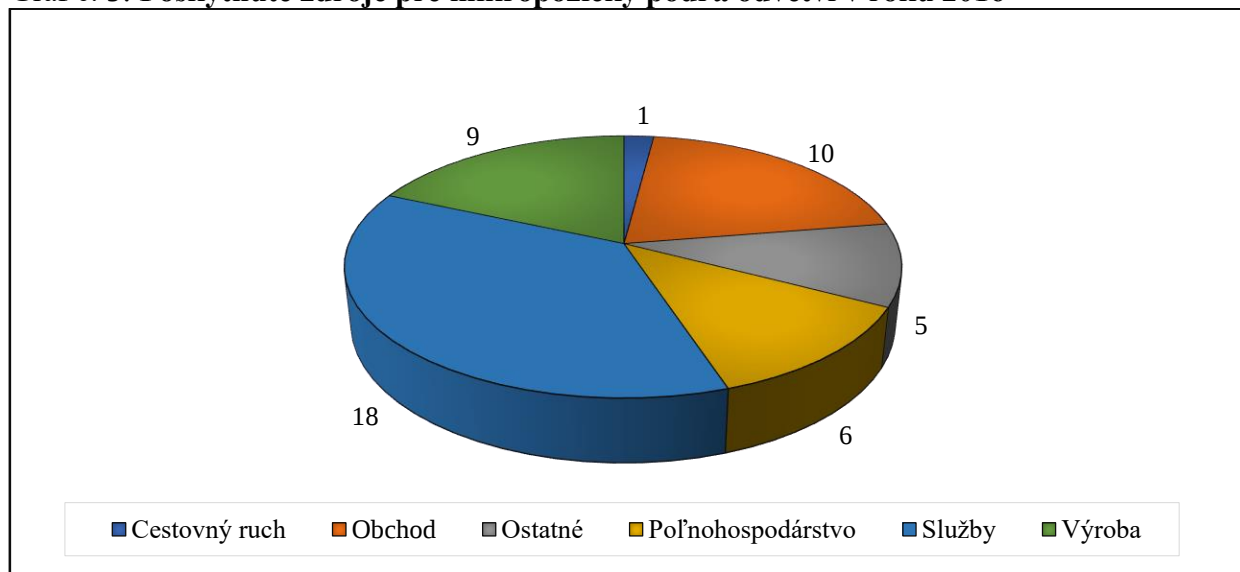
Tab. č. 30: **Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu v r. 2015-2016**

Ukazovatele	Za rok 2015		Za rok 2016		Kumulatívne od začiatku MPP do 31.12.2016	
	počet	Eur	počet	Eur	počet	Eur
Počet spracovaných žiadostí	86	-	54	-	-	-
Počet poskytnutých mikropôžičiek	64	1 739 000	49	1 199 000	2 048	37 748 266
Priemerná výška mikropôžičky	-	27 172	-	24 469	-	18 432
Novovytvorené pracovné miesta	78	-	28	-	3 138	-
Udržané pracovné miesta	194	-	33	-	5 680	-

Zdroj: SBA

Z hľadiska odvetvového zamerania boli prostredníctvom mikropôžičiek podporené predovšetkým podniky pôsobiace v službách a obchode. Bližšie informácie sú uvedené na nasledujúcom grafe.

Graf č. 9: Poskytnuté zdroje pre mikropôžičky podľa odvetví v roku 2016

Zdroj: SBA

• Fondy rizikového kapitálu

Slovak Business Agency realizuje podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti **Národný holdingový fond, s.r.o.** (do 20.03.2014 pod obchodným názvom **Fond fondov, s.r.o.**). Dlhodobým poslaním spoločnosti je usmerňovanie činnosti jednotlivých fondov tak, aby sa stimuloval rozvoj sektora MSP na celom území SR, zhodnocoval sa objem finančných prostriedkov jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky sa používali na realizáciu dlhodobého cieľa podpory malých a stredných podnikov.

V roku 2016 boli prostredníctvom spoločnosti **Národný holdingový fond** spravované nasledovné fondy:

- Fond štartovacieho kapitálu,
- Regionálny fond štartovacieho kapitálu,
- Fond SISME,
- Fond inovácií a technológií, a. s.,
- Fond Seed Capital, k. s.,
- Slovenský Rozvojový Fond, a. s.,
- Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.

Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy je uvedená v Tab. č. 31.

Tab. č. 31: Počet a výška schválených investícií za jednotlivé fondy

Názov fondu	Schválené investície v roku 2015		Schválené investície v roku 2016		Schválené investície od založenia fondov	
	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0	0	0	71	21 465 463
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	0	0	0	0	37	3 715 004
Fond SISME	0	0	0	0	10	1 490 330
Fond inovácii technológií, a.s.	5	1 235 000	8	2 930 000	19	5 750 000
Fond Seed Capital, k.s.	0	0	0	0	34	11 336 408
Slovenský Rozvojový Fond, a.s.	1	29 549	0	0	27	24 225 422
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	3	3 750 000	1	2 000 000	26	55 052 074
SPOLU fondy	9	5 014 549	9	4 930 000	224	123 034 701

Zdroj: SBA

Výška schválených investícií sa v hodnotovom vyjadrení medziročne znížila o 1,69 % (84 549 Eur), z hľadiska počtu schválených investícií nenastala žiadna zmena. Negatívny trend nastal v priemernej výške schválených investícií, kedy medziročne poklesla priemerná hodnota schválených investícií zo 557 172,11 Eur na hodnotu 547 777,78 Eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje pokles o 1,69 % (9 394,33 Eur).

Tab. č. 32: Počet a výška realizovaných investícií za jednotlivé fondy

Názov fondu	Realizované investície v roku 2015		Realizované investície v roku 2016		Realizované investície do cieľových podnikov od založenia fondov	
	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)	Počet	Výška (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0	0	0	52	12 906 271
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	0	0	0	0	33	2 611 963
Fond SISME	0	0	0	0	8	1 204 830
Fond inovácii technológií, a.s.	3	935 000	8	772 925	18	2 707 925
Fond Seed Capital, k.s.	1	400 000	0	0	49	13 289 111
Slovenský Rozvojový Fond, a.s.	0	0	0	0	25	22 750 232
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	1	3 000 000	0	0	15	33 153 144
SPOLU fondy	5	4 335 000	8	772 925	200	88 623 476

Zdroj: SBA

Výška realizovaných investícií sa v hodnotovom vyjadrení medziročne znížila o 82,17 % (3 562 075 Eur), z hľadiska počtu realizovaných investícií sa jedná o 60 % nárast (3 realizované investície). Čo sa týka priemernej výšky realizovaných investícií, tá medziročne poklesla z hodnoty 867 000 Eur na 96 615,63 Eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje pokles o 88,86 % (770 384,37 Eur).

Prostredníctvom fondov rizikového kapitálu boli z hľadiska odvetvovej štruktúry podporené výlučne investičné návrhy z oblasti informačných technológií.

Tab. č. 33: Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov

Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov	2015		2016	
	Počet	Objem (Eur)	Počet	Objem (Eur)
Seed	1	235 000	1	3 300
Start-up	3	1 100 000	7	769 625
Development	1	3 000 000	0	0
SPOLU	5	4 335 000	8	772 925

Zdroj: SBA

Výška čiastkových divestícií dosiahla v roku 2016 hodnotu 285 578 Eur v počte 45. Z nich 33 divestícií bolo realizovaných prostredníctvom Fondu štartovacieho kapitálu a 12 prostredníctvom Regionálneho fondu štartovacieho kapitálu. Okrem čiastkových divestícií boli realizované aj 2 úplne divestície v hodnote 1 361 787 Eur Slovenským rozvojovým fondom. Podrobný prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 34: Prehľad počtu a výšky čiastkových a úplných divestícií v roku 2016

	Počet čiastočných divestícií	Objem čiastočných divestícií (Eur)	Počet úplných divestícií	Objem úplných divestícií (Eur)	Počet divestícií spolu	Objem divestícií spolu (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	33	285 138	0	0	33	285 138
Regionálny fond štart. kapitálu	12	440	0	0	12	440
Fond SISME	0	0	0	0	0	0
Fond inovácií a technológií, a.s.	0	0	0	0	0	0
Fond Seed Capital, k.s.	0	0	0	0	0	0
Slovenský Rozvojový Fond, a.s.	0	0	2	1 361 787	2	1 361 787
Slovenský rastový kapitálový fond, a.s.	0	0	0	0	0	0
SPOLU fondy	45	285 578	2	1 361 787	47	1 647 365

Zdroj: SBA

❖ Združenie mladých podnikateľov Slovenska

Cieľom ZMPS je podporovať začínajúcich podnikateľov a práve preto ZMPS realizuje niekoľko aktivít aj v tejto oblasti. Jednou z nich je sieť anjelských investorov zvaná **Klub podnikateľských anjelov Slovenska**, ktorá funguje už od roku 2011 a v súčasnosti je v nej viac ako 20 investorov. V roku 2016 sa na ZMPS cez túto sieť obrátilo so žiadosťou o financovanie **125 projektov**.

S portálom Podnikajte.sk spolupracovali na projekte **39 rád, ako budovať svetovú firmu s investorom**, s podtitulom **Od inovatívnych nápadov až po vstup na burzu**. V rámci projektu bola vydaná kniha a ebook, v ktorej sa čitateľ dozvie, ako na Slovensku funguje alternatívne financovanie formou private equity alebo venture kapitálu začínajúcich, ale aj etablovaných firiem, a kedy a za akých podmienok sa môžete so svojou firmou o niektoré z týchto alternatívnych financovaní uchádzať. Neoddeliteľnou súčasťou sú tiež príbehy a skúsenosti slovenských podnikateľov a top manažérov firiem, ktoré začali podnikáť s investorom, kde sa tiež dozvieme, akú pridanú hodnotu okrem peňazí investor do firmy prinesie.

Súčasťou projektu je aj online seriál vychádzajúci na portáli Podnikajte.sk, ktorý sa zameriava práve na financovanie formou private equity a venture kapitálu. Okrem toho sa zástupcovia ZMPS zúčastnili Microfinance Workshopu (31.5.2016) organizovaného za podpory Európskej komisie Európskej investičnej banky a eventu Speedinvest Venture Chat (18.10.2016).

❖ **Iniciatíva JEREMIE**

JEREMIE (Spoločné európske zdroje pre veľmi malé až stredné podniky) je spoločná iniciatíva Európskej komisie (DG Regio) a Európskeho investičného fondu (EIF) s cieľom zlepšenia prístupu MSP k financovaniu v rámci štrukturálnych fondov EÚ. Umožňuje členským štátom EÚ a ich regiónom alokovať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, ako aj národných zdrojov do holdingových fondov, ktoré dokážu poskytnúť financovanie MSP flexibilnejšie a inovatívnejšie. Iniciatíva sa snaží o rozvoj a podporu roly podnikania v rámci EÚ s cieľom pomôcť štrukturálnym fondom priniesť na trh viac benefitov.

Správa holdingového fondu JEREMIE (t.j. spoločnosti Slovenský záručný a rozvojový fond, s. r. o. - SZRF) bola k 1. 1. 2016 presunutá z Európskeho investičného fondu (EIF) na SZRB Asset Management, a. s. (SZRB AM). Konečná verzia investičnej stratégie odsúhlasená Investičnou radou spoločnosti SZRF počíta s alokáciou 44,55 mil. Eur z OP KaHR na záručný nástroj (First Loss Portfolio Guarantee – FLPG), 55,36 mil. Eur z OP KaHR na úverový nástroj zdieľaného rizika (Portfolio Risk Sharing Loan – PRSL) a 31 mil. Eur z OP VaV a OP BK na nástroje rizikového kapitálu (Venture Capital – VC). Podľa finálnych údajov implementácie programu JEREMIE bolo ku koncu októbra 2016 vyplatených konečným prijímateľom na úrovni MSP 326,25 mil. Eur (FLPG 235,04 mil. Eur, PRSL 65,59 mil. Eur, VC 25,62 mil. Eur), čo predstavuje 87,61 % celkového alokovaného portfólia za všetky tri nástroje JEREMIE spolu vo výške 372,41 mil. Eur (FLPG 254,59 mil. Eur, PRSL 79,92 mil. Eur, VC 37,90 mil. Eur).⁷

• **Portfóliová záruka prvej straty (FLPG – First Loss Portfolio Guarantee)**

Nástroj FLPG garantuje finančným sprostredkovateľom pokrytie časti ich možných strát na špecifikovanom portfóliu úverov pre MSP. Znížením rizika pre finančných sprostredkovateľov tak nástroj FLPG stimuluje úverovanie pre MSP s nižšími úverovými sadzbami a znižuje potrebu kolaterálu.

V priebehu rokov 2013 až 2016 štyri komerčné banky poskytovali zvýhodnené úvery pre MSP a očakávaný celkový objem úverov v rámci FLPG mal podľa plánu dosiahnuť úroveň 254,59 mil. Eur, z čoho alokácia JEREMIE predstavovala 44,55 mil. Eur. Podľa konečných údajov ku koncu októbra 2016 boli podpísané zmluvy s konečnými prijímateľmi na úrovni MSP vo výške 235,04 mil. Eur (t. j. 92,32 % alokovaného portfólia), z čoho všetky zmluvne viazané prostriedky pre malé a stredné podnikanie (MSP) boli aj zo strany komerčných bánk vyplatené. Alokácia JEREMIE (vo forme vytvorených hotovostných zábezpek) ku koncu októbra 2016 dosiahla hodnotu 41,13 mil. Eur.

• **Úverové portfólio zdieľaného rizika (PRSL – portfolio risk sharing loan)**

Prostredníctvom nástroja PRSL holdingový fond JEREMIE spolufinancoval úverovanie MSP a následne aj zdieľal riziko vytvoreného úverového portfólia. Zdieľanie tohto rizika bolo koncom roka 2015 upravené z pomeru 1:1 (PRSL I) na 7:3 (PRSL II) a tým väčšia časť rizika

⁷ Zdroj: MH SR

plynúca z portfólia úverov poskytnutých MSP prešla pri nových úveroch na holdingový fond JEREMIE. Tento nástroj tak viedol k ďalšiemu stimulovaniu úverovania za zvýhodnených podmienok pre MSP, podobne, ako tomu bolo pri nástroji FLPG. Pri tomto nástroji sa okrem iného začala uplatňovať aj odmena pre finančného sprostredkovateľa za tvorbu portfólia a zároveň si finančný sprostredkovateľ mohol refundovať náklady na reklamnú kampaň na úvery, financované z nástroja PRSL II.

V priebehu rokov 2014 až 2016 poskytovali zvýhodnené úvery v rámci tohto nástroja štyri komerčné banky a očakávaný celkový objem úverov v rámci PRSL mal podľa plánu dosiahnuť úroveň 79,92 mil. Eur, z čoho samotná alokácia JEREMIE bola plánovaná na úrovni 53,36 mil. Eur. Podľa konečného stavu ku koncu októbra 2016 bolo celkovo zmluvne viazaných a vyplatených konečným prijímateľom (alokácia JEREMIE vrátane spolufinancovania zo strany komerčnej banky) na úrovni MSP 65,59 mil. Eur (t.j. 82,07 % plánovaného celkového portfólia), pričom samotná alokácia JEREMIE dosiahla hodnotu 43,37 mil. Eur (zvyšok do hodnoty 65,59 mil. Eur predstavuje spolufinancovanie zo strany komerčných bánk). Nástroj PRSL I bol začiatkom roku 2016 pozastavený a nevyčerpané prostriedky finančných sprostredkovateľov, ktoré v ňom zostali, boli presunuté do nástroja PRSL II s výhodnejším pákovým efektom z hľadiska čerpania prostriedkov.

• Nástroje rizikového kapitálu (VC – venture capital)

V rámci aktivít JEREMIE Slovensko bolo na nástroje rizikového kapitálu vyčlenených 31 mil. Eur, ktoré pochádzajú z OP VaV a OP BK. Nástroje rizikového kapitálu môžu byť kombináciou seed fondu (Slovenský inovačný fond), fondu rizikového kapitálu (Slovenský podnikateľský fond) alebo ko-investičného fondu. Účasť súkromných investorov je potrebná v prípade fondu rizikového kapitálu alebo ko-investičného fondu. Výška investícií rizikového kapitálu v SR v roku 2016 je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 35: Výška realizovaných investícií rizikového kapitálu na Slovensku v roku 2016

Investičné štádium	2015			2016		
	SBA (NHF)	Neulogy	Limerock	SBA (NHF)	Neulogy	Limerock
Seed	235 000	1 451 250	0	3 300	4 448 750	0
Start up	1 100 000	3 787 518	766 000	769 625	7 633 371	459 000
Development	3 000 000	0	50 000	0	250 000	3 516 000
SPOLU	4 335 000	5 238 768	816 000	772 925	12 332 121	3 975 000

Zdroj: spracované na základe podkladov z EIF, SZRB AM a NHF

❖ Ministerstvo financií SR

• Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s. (SZRB) je špecializovanou podpornou bankou zameranou najmä na rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku, podporu miest a obcí a podporu obnovy bytového fondu. Vlastníkom a jediným akcionárom banky je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR. Na plnenie svojho poslania využíva banka okrem svojich úverových produktov aj partnerskú spoluprácu s komerčnými bankami a ostatnými inštitúciami podporujúcimi cieľové segmenty.

SZRB v roku 2016 pokračovala v podpore malého a stredného podnikania prostredníctvom ponuky svojich produktov:

- **poskytovaním úverov** – malým a stredným podnikateľom, mestám a obciam alebo právnickým osobám zriadeným podľa osobitných predpisov (napr. spoločenstvám vlastníkov bytov);
- **poskytovaním bankových záruk na úvery** – podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver;
- **rozšírením služieb pre podnikateľov** – zavedenie elektronického bankovníctva.

Priame úvery

Banka v roku 2016 schválila **529 priamych úverov pre MSP v celkovom objeme 98,35 mil. Eur**, pričom priemerná výška úveru bola 185,9 tis. Eur. V medziročnom porovnaní došlo k poklesu schválených priamych úverov o 4,86 % (27 úverov) aj objemu schválených finančných prostriedkov o 10,1 % (11,05 mil. Eur). Objem poskytnutých (čerpaných) priamych úverov dosiahol výšku 102,12 mil. Eur. Stav portfólia priamych úverov bez vplyvu amortizácie bol ku koncu roka 2016 vo výške **295,41 mil. Eur**.

Celkový počet poskytnutých priamych úverov MSP v roku 2016 bol 6 621, čo predstavuje z celkového počtu aktívnych MSP (557 122) podiel 1,19 %.

Tab. č. 36: **Priame úvery v období rokov 2013 - 2016 (údaje len za MSP)**

Obdobie	2013		2014		2015		2016	
Ukazovateľ	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet
Schválené	142 941	597	103 017	665	109 397	556	98 348	529
Poskytnuté	107 879	592	110 169	767	110 212	636	102 119	621
Portfólio	330 986	1 436	318 414	1 361	318 476	1422	295 407	1469

Zdroj: SZRB

Portfólio úverových programov k 31. 12. 2016:

Priame úvery

- Podpora financovania investičných a prevádzkových potrieb malých a stredných podnikateľov, financovanie rozvoja regiónov, miest a obcí a právnickým osobám zriadených podľa osobitných predpisov.

Úvery pre poľnohospodárov

- POĽNOúver – pomoc podnikateľom, ktorí žiadajú o priame platby na preklenutie prechodného nedostatku finančných prostriedkov.
- Úvery PÔDA a MOJA PÔDA – predstavujú dlhodobé úvery pre poľnohospodárskych prvovýrobcov na odkúpenie poľnohospodárskej pôdy.

Obnova bytového fondu

- Financovanie projektov zameraných na obnovu bytového domu, modernizáciu a rekonštrukciu spoločných častí, zariadení a príslušenstva bytových domov pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov, resp. vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom.

Odvodový úver

- Zameraný na podporu udržania zamestnanosti zamestnávateľovi, ktorý je malým alebo stredným podnikom formou prevádzkového úveru, s možnosťou získania finančnej pomoci Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Úver s podporou Európskej únie (iniciatíva JEREMIE)

- Podpora rozvoja MSP v SR za výhodných podmienok najmä z hľadiska úrokových podmienok a zabezpečenia úverov. Financovanie je zabezpečené v rámci prínosov z podpory z operačného programu, ktorý je spolufinancovaný zo Štrukturálnych fondov Európskej únie v súlade s iniciatívou JEREMIE.

Úvery na prípravu a realizáciu projektov z fondov Európskej únie

- Podpora konkurencieschopnosti malých a stredných podnikateľov prostredníctvom ich rozvoja, inovácie a modernizácie, podpora rozvoja regiónov, miest a obcí a zlepšenia životných podmienok v ich oblastiach. Financovanie pomáha preklenúť časový nesúlad medzi potrebou zdrojov a poskytnutím finančného príspevku z fondov EÚ a iných grantov.

Mikroúvery

- Podpora vzniku nových podnikateľských subjektov s cieľom zvyšovania schopnosti samozamestnávania - podpora rozvoja malých podnikateľov, pomoc ženám – podnikateľkám pri rozvoji ich podnikateľských činností, zjednodušenie prístupu k úverovým zdrojom pre mladých podnikateľov, poskytovanie začiatočného kapitálu vysokoškólakom na rozvoj ich podnikateľskej činnosti počas štúdia alebo po jeho ukončení.

Kontokorentný úver

- Úver je poskytovaný formou povoleného debetného zostatku na bežnom účte klienta vedenom v SZRB. Slúži na preklopenie krátkodobého nedostatku finančných prostriedkov podnikateľov. Ide o efektívny nástroj pružného riadenia cash flow podnikania.

Záručné programy

V roku 2016 banka schválila **224 záruk v celkovom objeme 32,71 mil. Eur**, z čoho viac ako 63,23 % tvorili rýchle záruky za úvery komerčných bánk. V medziročnom porovnaní došlo k poklesu schválených záruk o 11,46 % (29 záruk) aj k poklesu schválených záruk v objemovom vyjadrení o 6,04 % (2,1 mil. Eur). Objem poskytnutých záruk dosiahol výšku 32,71 mil. Eur, pričom priemerná výška poskytnutej záruky bola 146,02 tis. Eur. Medziročne došlo k poklesu objemu poskytnutých bankových záruk o 6,25 % (2,18 mil. Eur). Celková výška portfólia bankových záruk k 31.12.2016 bola **103,56 mil. Eur**.

Portfólio záručných produktov k 31. 12. 2016:

Rýchle bankové záruky

- SZRB poskytuje bankovú záruku za úvery podnikateľov v komerčnej banke až vo výške 55 % z istiny úveru – v prípade záruk za úvery banka spolupracuje s Tatra bankou, Slovenskou sporiteľňou, UniCredit Bank.

Bankové záruky na finančné úvery

- Poskytovanie aj iných typov záručných produktov na úvery pre MSP v komerčných bankách a špeciálnych záruk pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov

a tiež vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom bytového domu a pre mestá a obce pri úveroch na výstavbu nájomných obecných domov.

Bankové záruky za zádržné

- Podpora finančných tokov malých a stredných podnikateľov pôsobiacich v oblasti stavebníctva za účelom vytvárania podmienok pre ich ekonomickú stabilitu a lepšiu konkurencieschopnosť.

Bankové záruky za vykonanie diela

- Podpora malých a stredných podnikateľov formou bankovej záruky za vykonanie diela a zabezpečenie zmluvne dohodnutých záväzkov v zmysle Zmluvy o dielo tak, aby došlo k eliminácii obchodného rizika zmluvných strán pri realizácii a dodaní realizovaného diela.

Bankové záruky na zábezpeku k verejnému obstarávaniu

- Poskytovanie bankových záruk voči beneficiantom – verejným obstarávateľom a obstarávateľom na zábezpeku na zabezpečenie viazanosti ponuky v rámci verejného obstarávania. Bankovú záruku na zábezpeku využíva podnikateľ – uchádzač vo verejnom obstarávaní predovšetkým z toho dôvodu, že nemá viazané finančné prostriedky za zábezpeku do ukončenia verejného obstarávania.

Tab. č. 37: **Bankové záruky v období rokov 2013 - 2016 (údaje len za MSP)**

Obdobie	2013		2014		2015		2016	
Ukazovateľ	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet	Objem v tis. Eur	Počet
Schválené spolu	35 916	400	25 275	273	34 809	253	32 708	224
– z toho:								
rýchle záruky	34 593	387	21 127	262	n/a	n/a	n/a	n/a
ŠFRB	–	–	–	–	–	–	–	–
ostatné	1 324	13	4 148	11	n/a	n/a	n/a	n/a
Poskytnuté spolu	35 946	401	25 275	273	34 889	253	32 708	224
– z toho:								
rýchle záruky	n/a	n/a	n/a	n/a	22 309	242	20 683	217
ŠFRB	–	–	–	–	–	–	–	–
ostatné	n/a	n/a	n/a	n/a	12 580	11	12 025	7
Portfólio	156 990	1 449	112 703	1 045	108 644	899	103 563	792

Zdroj: SZRB

Ostatné aktivity:

Elektronické bankovníctvo

- V záujme rozšírenia portfólia služieb klientom v oblasti vkladových produktov, SZRB, a.s. začala v roku 2016 poskytovať elektronické bankovníctvo tzv. iBanking, ako doplnkovú službu k bežnému účtu, termínovanému vkladu a úverovému účtu. Prostredníctvom elektronického bankovníctva má klient možnosť pracovať s účtami otvorenými v banke.

Na podporu rozvoja MSP prostredníctvom fondov EÚ má SZRB založené tri dcérske spoločnosti:

- SZRF, s.r.o. (spoluvlastník EIF) – spoločnosť je platformou na implementáciu inovatívnych nástrojov financovania v rámci iniciatívy EK Jeremie na rozpočtové obdobie 2007 – 2013.

- SZRB AM, a.s. a SIH, a.s. – obe spoločnosti začali svoju činnosť v roku 2014 a sú určené aj na implementáciu podpory MSP formou inovatívnych nástrojov financovania podporovaných EÚ v rozpočtovom období 2014 – 2020.
- Štvrtá spoločnosť NCDCP, a.s. bola zapísaná do Obchodného registra SR 01.11.2014 a vykonáva činnosť centrálného depozitára cenných papierov.

• EXIMBANKA SR

EXIMBANKA SR ako priamy nástroj štátu na podporu exportu podporuje slovenských exportérov prostredníctvom svojich finančných produktov, ktorými sú najmä úvery, záruky a poistenie. Svoju výkonnosť hodnotí prostredníctvom ukazovateľov výšky angažovanosti z obchodných činností. Bankové činnosti sú vyjadrené **majetkovou angažovanosťou** a poisťné činnosti sú vyjadrené **poisťnou angažovanosťou**.

Bankové úvery

Podiel klientov segmentu **MSP v roku 2016** dosiahol **60 % celkového počtu klientov**, ktorí využili bankové produkty EXIMBANKY SR a udržal sa na úrovni roka 2015. **Podiel úverov** poskytnutých klientom segmentu MSP dosiahol **22,95 % z celkovej úverovej angažovanosti**. V medziročnom porovnaní sa daný podiel znížil o 2,9 % (14,32 mil. Eur).

Celkový **podiel MSP na majetkovej angažovanosti** dosiahol v roku 2016 **25,59 % v hodnote 37,982 mil. Eur**. Medziročne sa jedná o 30,08 % pokles (16,34 mil. Eur).

Tab. č. 38: Vývoj majetkovej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2015 - 2016 (v tis. Eur)

Bankové produkty	31.12.2015	Z toho MSP k 31.12.2015	% podiel MSP	31.12.2016	Z toho MSP k 31.12.2016	% podiel MSP
Vystavené záruky	156 645	3 283	2,10	83 723	1 263	1,51
Priame úvery	197 421	51 041	25,85	159 982	36 719	22,95
Refinančné úvery	18 306					
Majetková angažovanosť	372 372	54 324	14,59	243 705	37 982	15,59

Zdroj: EXIMBANKA SR

Bankové záruky

Podiel vystavených záruk pre segment MSP predstavoval **1,51 % z celkového objemu vystavených záruk**, čo v porovnaní s rokom 2015 reprezentuje pokles o 61,53 % (2,02 mil. Eur). V segmente MSP klientov prevažovali vystavené neplatobné bankové záruky za kontrakty realizované v zahraničí slovenskými exportérmi. Platobné bankové záruky boli k 31. 12. 2016 zastúpené len okrajovo, a to vzhľadom na aktívne využívanú priamu podporu exportérov EXIMBANKOU SR formou poskytovania vývozných úverov do dvoch rokov. **Z celkového objemu vystavených bankových záruk pre segment MSP v roku 2016**, ktorý predstavoval spolu **1 263 tis. Eur**, tvorili až 84,16 % neplatobné bankové záruky. Oproti roku 2015 sa podiel neplatobných bankových záruk na celkovom objeme vystavených bankových záruk znížil o 13,83 %.

Poisťovanie a zaistiťovanie vývozných úverov

Podiel klientov segmentu **MSP v roku 2016** dosiahol **84,07 % celkového počtu klientov**, ktorí využili poisťné produkty EXIMBANKY SR. V **roku 2016** boli pre segment MSP poskytnuté poisťné činnosti v hodnote **299,05 mil. Eur**, čo predstavuje **44,62 %**

z celkovej poistnej angažovanosti. Oproti roku 2015 sa zvýšila hodnota poskytnutých poistných činností o 3,29 % (9,53 mil. Eur).

Vývoj poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2015 – 2016 znázorňuje tabuľka.

Tab. č. 39: Vývoj poistnej angažovanosti EXIMBANKY SR v r. 2015 - 2016 (v tis. Eur)

Poistné produkty	31.12.2015	Z toho MSP k 31.12.2015	% podiel MSP	31.12.2016	Z toho MSP k 31.12.2016	% podiel MSP
Poistenie krátkodobých obchodovateľných rizík	195 220	73 345	37,57	203 156	66 587	32,78
Poistenie krátkodobých neobchodovateľných rizík	26 588	14 392	54,13	19 426	11 666	60,05
Poistenie strednodobých a dlhodobých rizík	328 546	201 780	61,42	447 646	220 792	49,32
Poistná angažovanosť	550 354	289 517	52,61	670 228	299 045	44,62

Zdroj: EXIMBANKA SR

Podiel MSP na poistení krátkodobých obchodovateľných rizík v roku 2016 predstavoval 32,78 % z celkového objemu, podiel poistenia krátkodobých neobchodovateľných rizík 60,05 % z celkového objemu a podiel na poistení strednodobých a dlhodobých rizík predstavoval 49,32 % z celkového objemu. V medzioročnom porovnaní došlo k poklesu poistných činností v rámci poistenia krátkodobých obchodovateľných rizík o 9,21% (6,76 mil. Eur) a neobchodovateľných rizík o 18,94 % (2,73 mil. Eur). Súčasne došlo k nárastu poistenia strednodobých a dlhodobých rizík o 9,42 % (19,01 mil. Eur).

❖ Úvery s podporou Európskeho investičného fondu (EIF)

• Konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)

ČSOB poskytovala v spolupráci s Európskym investičným fondom (EIF) v rámci programu Európskej únie pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) do 15.03.2016 EÚ investičný úver a EÚ Prevádzkový úver podnikateľom a malým firmám s obchodným obrátom do 1,5 mil. Eur. V roku 2016 poskytla ČSOB v rámci vyššie spomínanej spolupráce s EIF v segmente MSP 380 úverov v celkovom objeme viac ako 11,3 mil. Eur.

• Európsky nástroj mikrofinancovania Progress (mikrofinancovanie Progress)

OTP Banka v rámci Európskeho nástroja mikrofinancovania Progress zriadeného Európskou úniou ponúkala od februára 2014, v spolupráci s EIF, úverové produkty pod názvom otp EÚ MIKROúvery. Na obdobie do 30. 09. 2019 získala podporu na poskytovanie úverov so zárukou EIF pre mikropodnikateľov na Slovensku v celkovej sume do 10 mil. Eur. Úver ponúkaný OTP Bankou v rokoch 2014 až 2016 bol určený pre živnostníkov a mikro podnikateľov s ročnými tržbami do 1 mil. Eur a s maximálnych počtom 9 zamestnancov na financovanie prevádzkových a investičných potrieb. Prostredníctvom tejto úverovej linky OTP Banka podporila v roku 2016 celkovo 118 malých a stredných podnikov v objeme viac ako 2,06 mil. Eur.

❖ Úvery z úverovej linky Európskej investičnej banky (EIB)

V roku 2016 EIB sprístupnila finančné zdroje pre slovenské banky a lízingové spoločnosti v objeme 152,5 miliónov Eur. Zdroje od EIB budú využité na financovanie projektov, ktoré sú realizované malými a strednými podnikmi a stredne kapitalizovanými spoločnosťami. Tieto úverové linky prispievajú k plneniu cieľov EIB v oblasti podpory malého

podnikania v Európe a k zlepšeniu ich prístupu k strednodobému a dlhodobému financovaniu za výhodných finančných podmienok.

4.6.4 *Odporúčania*

- zlepšiť poskytovanie informácií o finančnej podpore pre MSP a výraznejšie prezentovať existujúce programy podpory na miestnej, národnej či európskej úrovni;
- vo väčšej miere zabezpečovať podporu pre oblasť podnikania formou návratných foriem pomoci, ktoré majú výrazne nižší deformačný účinok na hospodársku súťaž;
- vo väčšej miere zameriavať pozornosť na financovanie začínajúcich a malých podnikateľov, finančnú pomoc formou grantov resp. úverov dopĺňať poskytovaním vzdelávacích a poradenských služieb a navzájom tieto podpory prepájať;
- posilnením a lepším prepojením existujúcich finančných podporných programov zabezpečiť účinnú podporu pre jednotlivé kategórie MSP. Osobitný dôraz je potrebné smerovať na uľahčenie prístupu k financiám pre začínajúcich podnikateľov a mikropodnikateľov, ktorí predstavujú kategórie podnikateľov najviac postihnuté zlyhaním trhu. Pravidelne prehodnocovať potrebu doplnenia zdrojov do týchto programov;
- pre nastavenie efektívnej podpory MSP z prostriedkov európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 vykonať analýzy trhu, identifikovať trhové medzery a potrebu financovania pre jednotlivé kategórie podnikov. Na základe toho identifikovať a pripraviť finančné nástroje založené na vhodnej kombinácii návratnej a nenávratnej podpory projektov s vysokou pridanou hodnotou s cieľom eliminovať medzery na trhu a vytvoriť podmienky na zlepšenie konkurencieschopnosti MSP s dôrazom na regionálne rozdiely;
- vytvoriť schémy pôžičiek a mikropôžičiek so zapojením súkromných a bankových zdrojov, ktoré by rešpektovali osobitosti rodinného podnikania, tzn. poskytovali by dlhodobé zdroje za prijateľný úrok;
- zavedenie nástrojov na efektívnejšie využitie možností spolupráce verejných a súkromných investorov (využitie tzv. „pákového efektu“);
- vytvárať podmienky pre rozvoj alternatívnych spôsobov financovania typu crowdfunding;
- zlepšiť podporu v oblasti systematického monitorovania efektívnosti poskytovaných finančných podpôr MSP;
- zvýšiť podiel nástrojov návratnej podpory vo forme nízko úročených pôžičiek, bankových záruk a rizikového kapitálu.

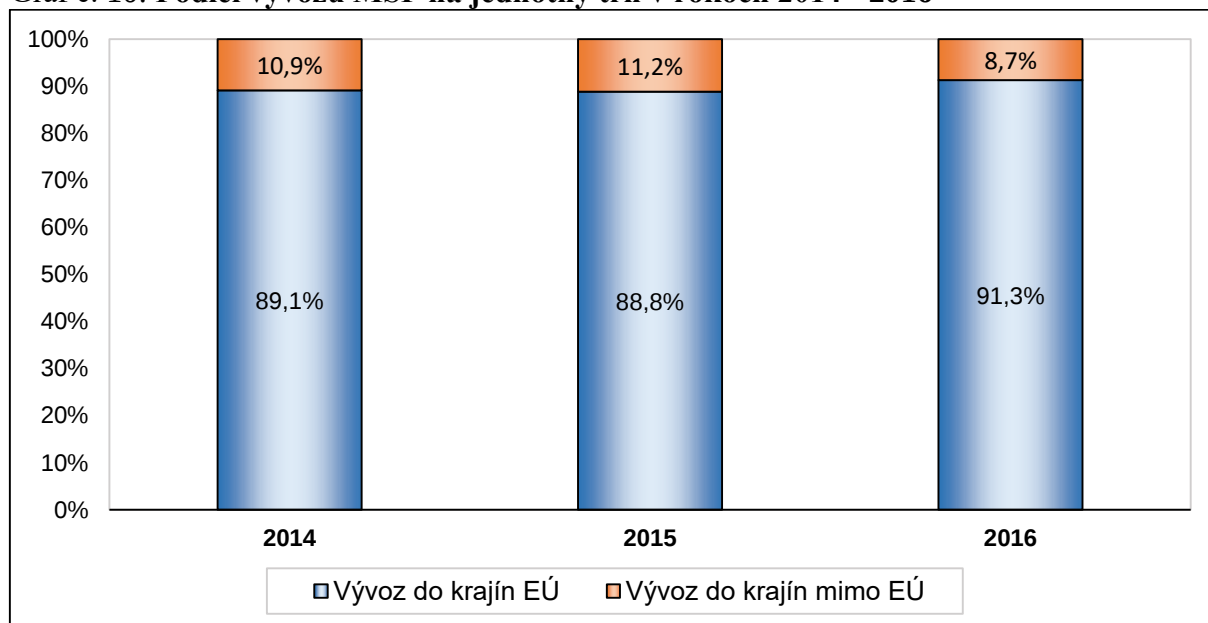
4.7 Princíp 7: Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh

4.7.1 Hodnotenie situácie

❖ Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry vývozu MSP naďalej zostáva rozhodujúcim vývozným teritóriom jednotný trh EÚ. **Podiel vývozu malých a stredných podnikov do krajín EÚ - 28 sa v roku 2016 po predchádzajúcom poklese zvýšil na 91,3 %** (nárast o 0,5 p. b.). Podiel vývozu do krajín mimo EÚ v roku 2016 poklesol na 8,7 %.

Graf č. 10: Podiel vývozu MSP na jednotný trh v rokoch 2014 - 2016

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR.

Poznámka: údaje za rok 2016 predstavujú predbežné dáta.

Podľa definitívnych výsledkov zahraničného obchodu za rok 2015 zostáva Česká republika najvýznamnejším vývozným teritóriom MSP v rámci krajín EÚ. V roku 2015 smerovala do Českej republiky viac ako jedna pätina (21,9 %) z celkového vývozu MSP do krajín EÚ. Do Nemecka smerovalo 20,9 % vývozu, 12,2 % vývozu MSP smerovalo do Poľska, 11,2 % do Maďarska, 7,5 % do Rakúska, 4,5 % do Francúzska a 4,4 % do Talianska. Ostatné krajiny EÚ mali podiel nižší ako 4 %.

Malé a stredné podniky sa v porovnaní s veľkými podnikmi presadzujú výraznejšie na vývoze iba do troch krajín EÚ (podľa údajov za rok 2015), a to do Cypru (87,4 % podiel MSP), Malty (52,4 % podiel MSP) a Maďarska (51,5 % podiel MSP). V ostatných krajinách dosahujú výraznejšie zastúpenie na vývoze veľké podniky. Dominancia veľkých podnikov je najzreteľnejšia na vývoze do Luxemburska (6,3 % podiel MSP), Španielska (12,6 % podiel MSP), Švédska (14,0 %), Írska (14,8 %), Spojeného kráľovstva (15,5 %) a Portugalska (15,6 %).

❖ Podpora pre zahranično-obchodné aktivity firiem

Z výsledkov prieskumu „Exportné aspirácie malých a stredných podnikov“, ktorý zrealizovala SBA v spolupráci s agentúrou AKO, s. r. o. vyplýva, že súčasné podmienky pre zahranično-obchodné aktivity považujú malé a stredné podniky za celkovo viac pozitívne (44,3 %) ako negatívne (26,9 %). V porovnaní s predchádzajúcim obdobím takmer polovica respondentov (49,6 %) z malých a stredných podnikov nepostrehla zmeny v podmienkach pre export - považuje ich za rovnaké, ako boli v minulosti. Zmenu podmienok k lepšiemu v predchádzajúcich 2 rokoch uviedlo len 8,1% respondentov.

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že slovenským malým a stredným podnikateľom v súčasnosti chýba najmä finančná (39,4 %) a informačná (33,2 %) forma podpory ich exportných aktivít. Chýbajúce poradenstvo pri zahranično-obchodných aktivitách eviduje 26,2 % opýtaných. Viac propagačných aktivít v rámci podpory exportu by privítalo 24,6 % respondentov, nedostatok vzdelávacích aktivít o možnostiach exportu si všima 21 %. Bolo zistené, že celkom 67,4 % zo všetkých respondentov, čiže viac ako dve tretiny opýtaných, pociťuje nedostatok informácií o možnostiach využívania podporných programov pre zahranično-obchodné aktivity. Úplnú spokojnosť s množstvom informácií uviedlo len 6,7 % respondentov. Respondenti v rámci prieskumu ďalej uviedli, že pri svojich zahranično-obchodných aktivitách (reálnych alebo plánovaných) verejnú podporu takmer vôbec nevyužívajú. O využití podporných programov pre exportné činnosti MSP vôbec neuvažuje viac ako polovica (54,4 %) respondentov, exportujúcich do zahraničia. Podporu pri exporte svojich výrobkov/služieb reálne využili len 3,4 % subjektov. Zo skutočne využitých / využívaných druhov verejnej podpory prevládajú najmä zvýhodnená účasť na veľtrhoch/výstavách v zahraničí (využilo 38,9 % respondentov, ktorí uviedli, že reálne využili nejakú podporu svojich ZOA aktivít, alebo o ňu usilovali). Rovnakou mierou využívali zvýhodnenú pôžičku, úver (16,7 %), poistenie a poradenstvo pre svoje zahranično-obchodné aktivity.

Z výsledkov prieskumu ďalej vyplynulo, že s možnosťami podporných programov pre export sú malé a stredné podniky skôr nespokojné ako spokojné. Nespokojnosť uviedlo celkom 37,7 % opýtaných, ktorí už nejakú formu podpory exportu využili alebo sa o jej získanie usilovali. Veľmi spokojných s možnosťami podpory exportu je len 3,4 % respondentov. Skôr spokojných je 21,1 %.

4.7.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nový zákon upravuje povinnosti vysielajúceho zamestnávateľa a k nim prináležiacej pôsobnosti Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce (ďalej len „NIPaIP“). **Povinnosti host'ujúceho zamestnávateľa** podľa § 4 ods. 1 až 3 tohto zákona sú trojakého charakteru. Jedná sa o notifikačnú povinnosť host'ujúceho zamestnávateľa voči NIPaIP najneskôr v deň vyslania zamestnanca, ktorá sa týka balíka informácií (vzťahujúcich sa na samotného zamestnávateľa, vysielaných zamestnancov, vyslania ako i nahlásenie kontaktnej osoby, na doručovanie písomností, ktorá sa počas vyslania bude nachádzať na území SR). Host'ujúci zamestnávateľ je povinný viesť evidenciu v mieste výkonu práce vyslaného zamestnanca k balíku údajov či dokladov (napr. uchovávanie dokladu potvrdzujúceho pracovnoprávny vzťah s vyslaným zamestnancom a dokladov o mzde, evidencia pracovného času). Host'ujúci zamestnávateľ je povinný NIPaIP predložiť či doručiť dokumenty podľa bodu 2., prípadne ich preklad do slovenského jazyka, v rámci stanovených lehôt.

Povinnosťou domáceho zamestnávateľa podľa § 4 ods. 4 tohto zákona je vyhovieť žiadosti NIPaIP poskytnúť informácie na účely identifikácie vyslania, kontroly dodržiavania jeho pravidiel ako i ďalšie skutočnosti súvisiace s vyslaním. Tento zákon nadobudol účinnosť 18. júna 2016.

4.7.3 Podporné programy a opatrenia

❖ **Enterprise Europe Network (projekt Business and innovation support services in Slovakia)**

Na podporu rozvoja MSP a urýchlenie ich efektívneho fungovania v podmienkach jednotného európskeho trhu vytvorila Európska komisia veľké množstvo podporných nástrojov. Jedným z nástrojov v oblasti podpory rozvoja internacionalizácie a medzinárodnej kooperácie MSP je i medzinárodná sieť na podporu podnikania - sieť **Enterprise Europe Network (EEN)**, ktorá funguje vo viac ako 60 krajinách sveta. Na Slovensku je reprezentovaná projektom BISS Slovakia 2020 (Business and Innovation Support Services in Slovakia 2020), pričom medzi projektových partnerov patria BIC Bratislava, Slovak Business Agency, Slovenská obchodná a priemyselná komora a Regionálne a poradenské informačné centrum Prešov (RPIC Prešov).

Ciele

Cieľom siete EEN je poskytovať MSP a organizáciám s konkurenčným a inovačným potenciálom komplexné služby a podporu v oblasti medzinárodnej spolupráce, penetrácii na zahraničné trhy, pomáhať pri rozvoji ich inovačného potenciálu a zvyšovaní znalostí o trhu EÚ a politikách Komisie. Táto iniciatíva Európskej Komisie poskytuje podnikateľom kontaktné miesta – „**one stop shop**“, pod strechou ktorých môžu získať informácie, poradenstvo a využívať široký rozsah ľahko dostupných služieb zameraných na podporu podnikania.

Medzi aktivity patria:

1 Poradenské, podporné a informačné aktivity, resp.

- regionálne informačné semináre a školenia na rôzne témy;
- odpovede na otázky podnikateľov (prístup k trhom a podnikanie na zahraničných trhoch, nariadenia a regulácia EÚ, programy EÚ a prístup k financiám, ekoinovácie a zelené podnikanie, inovácie a transfer technológií a know-how, práva duševného vlastníctva);
- návštevy klientov;
- hĺbkové konzultácie;
- podnikateľské a technologické audity.

2 Medzinárodné partnerské aktivity – hľadanie partnerov v zahraničí, resp.

- medzinárodné podnikateľské podujatia, tzv. kooperačné podujatia a podnikateľské misie;
- databáza partnerských príležitostí – obchodné, technologické a VaI profily (spolupráca v programoch EÚ).

3 Spätná väzba od MSP pre EK, resp.

- zber pripomienok MSP k legislatíve a predpisom EÚ v oblasti podnikania;
- informovanie Európskej komisie o problémoch MSP prostredníctvom rôznych nástrojov typu SME Feedback databáza, online konzultácie, panely pre MSP a iné.

4 Inovačná podpora pre Horizont 2020, resp.

- zlepšovanie inovačného manažmentu;
- zdokonaľovanie inovačných procesov, riadenia a implementácie inovácií.

Služby siete EEN sú určené najmä pre MSP a organizácie s konkurenčným a inovačným potenciálom. Ďalej sú určené pre výskum a vedecké inštitúcie, univerzity, klastre a veľké firmy s potenciálom pre medzinárodnú obchodnú, technologickú a výskumnú spoluprácu. Aktivity v rámci siete Enterprise Europe Network sú čiastočne financované z komunitárnych zdrojov, avšak vyžadujú si aj konfinancovanie zo strany partnerov projektu.

Tab. č. 40: Výsledky SBA v rámci projektu BISS Slovakia 2016

	Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Poradenské, podporné a informačné aktivity: - regionálne informačné semináre a školenia na rôzne témy (3) - odpovede na otázky podnikateľov (97) – pr. prístup k trhom a podnikanie na zahraničných trhoch, nariadenia a regulácia EÚ, programy EÚ a prístup k financiám, ekoinovácie a zelené podnikanie, inovácie a transfer technológií a know-how, práva duševného vlastníctva) - návštevy klientov (29) - hlbkové konzultácie (11) – pr. legislatíva a politiky EÚ, programy EÚ, zelené podnikanie, prístup k financiám, inovácie a transfer technológií, prístup k trhom, zdokonaľovanie inovačnej kapacity, práva duševného vlastníctva) - podnikateľské a technologické audity (14)	
	Počet zorganizovaných lokálnych a regionálnych podujatí	4
	Počet účastníkov na lokálnych a regionálnych podujatiach	84
	Počet MSP/klientov, ktorým boli poskytnuté poradenské služby	25
2	Medzinárodné partnerské aktivity – hľadanie partnerov v zahraničí: - medzinárodné podnikateľské podujatia, tzv. kooperačné podujatia a podnikateľské misie (18) - databáza partnerských príležitostí – obchodné, technologické a VaI profily (spolupráca v programoch EÚ) (10)	
	Počet (ko)organizovaných kooperačných podujatí a podnikateľských misií	18
	Počet MSP zúčastnených na kooperačných podujatiach a podnikateľských misiách	181
	Počet nadviazaných kontaktov/stretnutí na kooperačných podujatiach a misiách	499
	Počet profilov slovenských firiem zaregistrovaných do POD ⁸	10
	Poskytnuté kontakty slovenských firiem zahraničným firmám	38
	Poskytnuté kontakty slovenským firmám na zahraničné firmy	109
3	Získavanie spätnej väzby od MSP pre EK (pripomienky MSP k legislatíve a predpisom EÚ v oblasti podnikania) - informovanie Európskej komisie o problémoch MSP prostredníctvom rôznych nástrojov typu SME Feedback databáza, online konzultácie, panely pre MSP a iné.	
	Počet účastníkov zapojených do SME feedback aktivít	6
4	Inovačná podpora pre Horizont 2020: - zlepšovanie inovačného manažmentu - zdokonaľovanie inovačných procesov, riadenia a implementácie inovácií	
	Počet analýz potrieb nových klientov	N/A

Zdroj: SBA

Komplexné informácie o činnosti a službách siete Enterprise Europe Network na Slovensku sú dostupné na webovej stránke - www.enterprise-europe-network.sk.

⁸ Podporiť medzinárodnú spoluprácu sa snažíme aj prostredníctvom asistencie pri hľadaní obchodných, technologických partnerov, ako aj partnerov do výskumno-vývojových projektov a to prostredníctvom Databázy ponuky na partnerstvo, ktorá je napojená na databázy ďalších 64 partnerov siete Enterprise Europe Network.

Dopad

Všetky vyššie uvedené služby (aktivity) týkajúce sa medzinárodnej spolupráce, poradenských a informačných služieb, zisťovania inovačného potenciálu firmy príp. iných služieb smerujú k jednému cieľu - zvýšiť konkurenčný a inovačný potenciál našich malých a stredných podnikov. Na základe poskytnutých služieb zo strany SBA bolo v roku 2016 uzavretých štrnásť zmlúv o medzinárodnej spolupráci medzi slovenskými a zahraničnými MSP (ČR, Nemecko, Veľká Británia, Taliansko, Francúzsko), ako aj dva výstupy poradenských služieb⁹ rezultujúce vo zvýšení konkurencieschopnosti firmy, a tým v oboch prípadoch i k zlepšeniu jej ekonomickej situácie (zvýšený obrat firmy) a v niektorých prípadoch i k posilneniu tvorby pracovných miest.

❖ Ministerstvo financií SR

• EXIMBANKA SR

Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA SR) je špecializovaná finančná inštitúcia, ktorá bola zriadená na účely podpory exportu produkcie a služieb slovenských výrobcov na zahraničné trhy v zmysle zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. EXIMBANKA SR ako priamy nástroj štátu na podporu exportu podporuje slovenských exportérov prostredníctvom svojich finančných produktov, ktorými sú najmä úvery, záruky a poistenie. Špeciálne sa zameriava aj na poradenstvo v oblasti zahraničného obchodu. Tieto komplexné služby sú určené všetkým kategóriám vývozcov, teda malým, stredným aj veľkým podnikom.

Obchodná činnosť EXIMBANKY SR

Od roku 2013 EXIMBANKA SR pristúpila k zrealizovaniu hodnotenia výkonnosti svojich obchodných činností a prioritne sleduje ukazovateľ výšky angažovanosti z obchodných činností. Bankové činnosti sú vyjadrené úverovou angažovanosťou za priame a refinančné úvery a spolu s objemom vystavených záruk poskytujú údaj **majetkovej angažovanosti**. Poistné činnosti sú vyjadrené **poistnou angažovanosťou** ako súčet angažovaností v oblasti poistenia krátkodobých obchodovateľných rizík, poistenia krátkodobých neobchodovateľných rizík a poistenia strednodobých a dlhodobých rizík.

Angažovanosť predstavuje sumu aktuálnej výšky upísaného rizika, ktoré EXIMBANKA SR znáša pri poskytovaní svojich produktov a služieb, a zahŕňa majetkovú angažovanosť z poskytnutých úverov a záruk a poistnú angažovanosť z upísaného rizika pri poistení a zaistení.

V medziročnom porovnaní sa podiel úverov poskytnutých klientom segmentu MSP znížil o 28,06 % (14,32 mil. Eur). Podiel vystavených záruk poklesol o 61,53 % (2,02 mil. Eur).

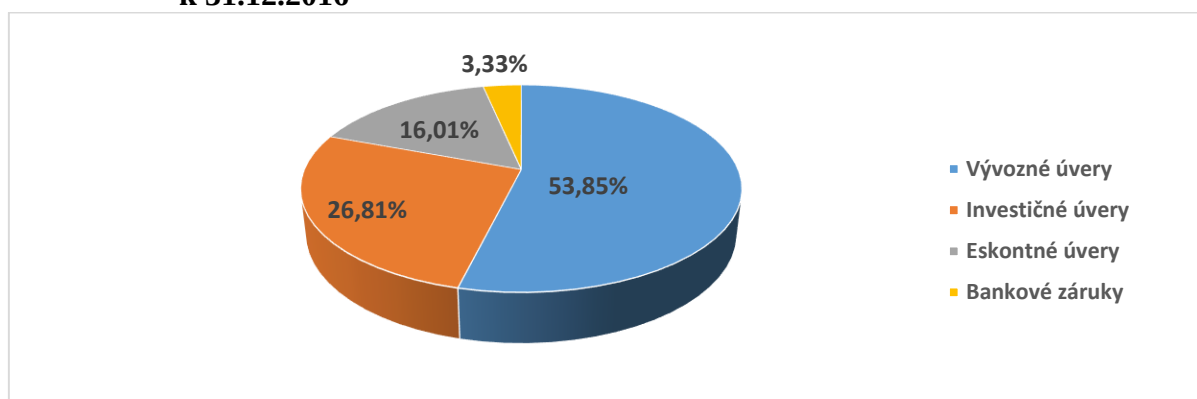
Financovanie exportu a poskytovanie záruk

EXIMBANKA v roku 2016 podporila v rámci majetkovej a poistnej angažovanosti export v celkovej výške 913 933 tis. Eur.

Percentuálny podiel produktov bankovej divízie na financovaní MSP ku koncu roka 2016 znázorňuje graf na nasledujúcej strane:

⁹ Híbkové poradenstvo oblasti cezhraničného poskytovania služieb – napr. v Rakúsku

Graf č. 11: **Percentuálny podiel produktov bankovej divízie na financovaní MSP k 31.12.2016**

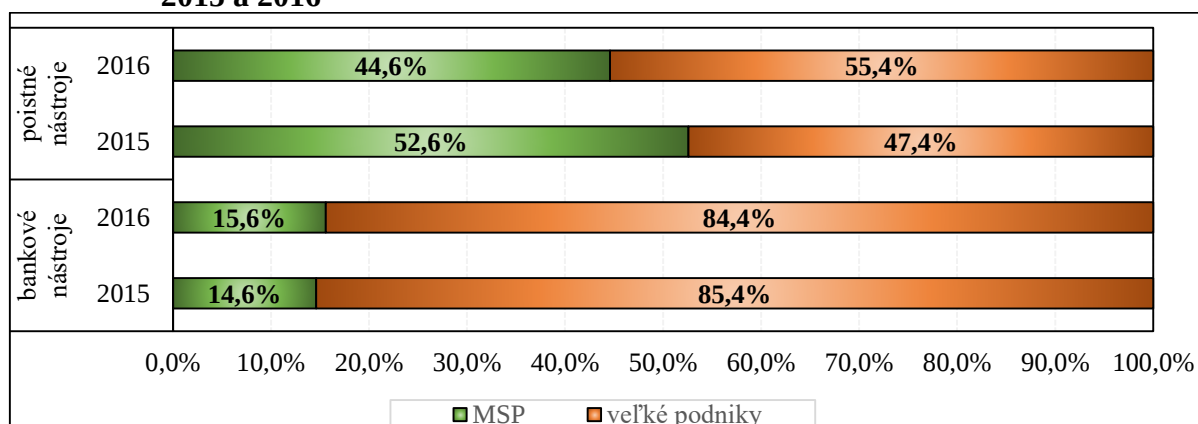

Zdroj: EXIMBANKA

V nadväznosti na stratégiu pre roky 2014 - 2020 sa EXIMBANKA SR aj v roku 2016 zameriavala primárne na poskytovanie priamych úverov a bankových záruk, pričom produktová orientácia na priame úvery a záruky ostáva nezmenená od roku 2012. Cieľom EXIMBANKY SR je podpora realizácie exportných projektov s vyššou pridanou hodnotou pri využívaní priameho financovania investícií alebo vystavovania neplacobných bankových záruk. V roku 2016 klienti MSP čerpali vývozné úvery na podporu exportu do dvoch rokov (20 454 tis. Eur) a naďalej investovali do technologického rozvoja formou investičných úverov 10 184 tis. Eur (31.12.2016) a 16 397 tis. Eur (31.12.2015), čo potvrdzuje ich schopnosť reakcie na nové požiadavky trhov. Podiel klientov segmentu MSP v roku 2016 dosiahol 60 % z celkového počtu klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR. Podiel úverov poskytnutých klientom segmentu MSP dosiahol 22,95 % z celkovej angažovanosti na klientov bankovej divízie EXIMBANKY.

Podiel MSP v rámci podporných nástrojov vývozu EXIMBANKY SR v rokoch 2015 a 2016 znázorňuje nižšie uvedený graf. **V medziročnom porovnaní došlo v roku 2016 k miernemu nárastu podielu v prospech MSP pri poskytovaných bankových nástrojoch o 1 %. Naopak, čo sa týka poisťných produktov, došlo k poklesu podielu MSP o 8 %.**

Graf č. 12: **Podiel MSP na využívaní podporných nástrojov vývozu EXIMBANKY SR v r. 2015 a 2016**

Zdroj: EXIMBANKA SR

Poist'ovanie a zaist'ovanie vývozných úverov

Poistné produkty poskytované EXIMBANKOU SR dávajú exportérom možnosť eliminovať svoje riziká z nezaplatenia obchodných pohľadávok, od krátkodobých pohľadávok z rizikových teritórií cez strednodobé a dlhodobé projekty, znížiť riziko nesplatenia úveru na financovanie výroby určenej na vývoz, poskytujú možnosť poistiť si riziko nesplatenia úveru súvisiaceho s vlastnou investíciou v zahraničí, taktiež možnosť poistiť odberateľský úver poskytnutý komerčnými bankami zahraničným dlžníkom a ďalšie výhody.

Zavedením špeciálneho produktu **eMSP poistenie** určeného pre malých a stredných podnikateľov sa rozšírili možnosti poistenia pre túto cieľovú skupinu slovenských vývozcov. Produkt je využívaný najmä „mikro“ spoločnosťami, ktoré zamestnávajú do desať zamestnancov a dosahujú ročný obrat do dvoch miliónov Eur. Medzi jeho výhody patria zjednodušené podmienky úverového poistenia, kritériá a parametre prispôsobené pre potreby MSP a možnosť predkladať žiadosť o poistnú zmluvu prostredníctvom internetu 24 hodín denne.

Podiel MSP na počte klientov dosiahol v roku 2016 84,07 %, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom len mierny pokles. Pokles podielu MSP bol zaznamenaný aj pri predpise poistného, kedy dosiahol najnižšiu hodnotu za posledných 5 rokov -34,40 %.

Tab. č. 41: Podiel MSP na podpore exportu poisťovacími činnosťami za roky 2012 - 2016¹⁰

Podiel MSP na celkovom	2012	2013	2014	2015	2016
– počte klientov	81,02 %	82,58 %	82,26 %	85,22 %	84,07 %
– predpise poistného	39,10 %	40,91 %	37,53 %	39,74 %	34,40 %

Zdroj: EXIMBANKA

❖ Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

• Podpora exportných aktivít malých a stredných podnikov

Aktivity na podporu internacionalizácie slovenských podnikov, ktoré agentúra realizuje najmä prostredníctvom odboru zahraničného obchodu, majú kvantitatívne aj kvalitatívne rastúci trend. Na podporu nárastu exportu v strategických odvetviach na perspektívne trhy a na podporu exportu investícií bola významným nástrojom organizácia podnikateľských misií. Tento nástroj je z pohľadu podnikateľov hodnotený vysoko pozitívne. V roku 2016 sa slovenskí podnikatelia zúčastnili fór, konferencií, veľtrhov a sprevádzali v zahraničí oficiálne návštevy najvyšších ústavných predstaviteľov SR a členov vlády. Vynikajúce ohlasy mali misie do Iránu, Číny, Vietnamu, Gruzínska, Kazachstanu, Talianska a ďalších európskych krajín, do krajín Afriky a na Kubu - spolu ich bolo 22.

K podpore kooperácie slovenských firiem so zahraničím významne prispelo zorganizovanie najväčšieho kooperačného podujatia svojho druhu v SR - *Slovenskej kooperačnej burzy 2016*, ktorá poskytla priestor pre B2B rokovania 263 slovenským a zahraničným spoločnostiam. Slovenská kooperačná burza je podujatie organizované v rámci projektu **SARIO Business Link**. SARIO Business Link (SBL) je od roku 2014 sériou kooperačných podujatí zameraných na slovenských malých a stredných podnikateľov s cieľom podporiť ich exportné ambície a spoluprácu so zahraničím vo vybraných sektoroch. Projekt SBL zahŕňal v roku 2016 štyri podujatia:

¹⁰ V oblasti poistenia krátkodobých rizík

1. Odborná konferencia **Stavebné a energetické projekty a projekty vodného hospodárstva v zahraničí a sourcing** sa konala 6. apríla 2017 ako odborný sprievodný program veľtrhu CONECO a RACIOENERGIA. Podujatie sa uskutočnilo v priestoroch výstavniska EXPO INCHEBA v Bratislave.
2. Kooperačné podujatie **Medzinárodný strojársky kooperačný deň (MSKD) a sourcing day** sa konalo v máji 2016 v Nitre ako oficiálne sprievodné podujatie v rámci 23. Medzinárodného strojárkeho veľtrhu. **Podujatia sa zúčastnilo 64 spoločností (55 slovenských, 9 zahraničných) zo 6 krajín (Slovensko, Česká republika, Veľká Británia, Belgicko, Španielsko a Rumunsko).** Prebehlo 212 oficiálne registrovaných B2B rokovaní. Program sprevádzala odborná konferencia **Strojárstvo v digitálne prepojenej dobe** zameraná na aktuálne trendy v strojárskom priemysle a na opatrenia na zvýšenie konkurencieschopnosti a exportnej výkonnosti slovenských firiem.
3. **Prezentačné podujatie SARIO na autosalóne AUTOSHOW NITRA** v októbri v Nitre na výstavisku Agrokomplex Nitra.
4. **Slovenská kooperačná burza (SKB)** - je už 10 rokov vlajkovou loďou B2B podujatí na podporu exportnej výkonnosti slovenských firiem a najväčším medzinárodným podujatím na Slovensku, ktoré SARIO organizuje od roku 2007 pod záštitou Ministerstva hospodárstva SR. Počas 10-ročnej histórie priniesla SKB možnosť spojiť obchodný a výrobný potenciál viac ako 1 700 firmám z 38 krajín sveta a zúčastnilo sa jej takmer 4 500 účastníkov, 1 070 slovenských a 749 zahraničných spoločností, prebehlo 5 080 oficiálnych B2B rokovaní. Cieľom SKB 2016 bolo poskytnúť účastníkom unikátnu možnosť rokovať s relevantnými obchodnými partnermi v jeden deň a na jednom mieste, priestor a platformu na prezentáciu subkontrakčných ponúk partnerstva, tendrov, voľných výrobných kapacít, požiadaviek na vytvorenie spoločných podnikov so zahraničnými partnermi a možnosti investícií vo vybraných sektoroch.

Agentúra SARIO aj počas roka 2016 napĺňala informáciami o ponukách pre slovenských exportérov a o novinkách v oblasti podpory exportu **Portál pre exportéra**, ktorý združuje informácie z 12 štátnych inštitúcií na jednom mieste. Zároveň bola dokončená integrácia tohto portálu s webovými stránkami ďalších inštitúcií a bolo zautomatizované získavanie dát. Slovenskými aj zahraničnými spoločnosťami bol využívaný **Portál exportných a kooperačných možností**, na ktorom bolo na konci roka 2016 zaregistrovaných 2 978 domácich a zahraničných spoločností a zverejnených spolu 2 562 ponúk a dopytov. Portál je nástrojom na zabezpečenie operatívnej komunikácie a výmeny informácií o ponukách a dopytoch v priemyselných odvetviach.

❖ Slovenská obchodná a priemyselná komora

Pri organizovaní vlastných aktivít smerujúcich k zlepšovaniu stavu podnikateľského prostredia na Slovensku sa aj Slovenská obchodná a priemyselná komora angažovala v medzinárodných štruktúrach.

• Vnútny trh európskej únie

SOPK v rámci svojej činnosti aktívne podporuje podnikanie slovenských firiem ako partner európskeho projektu EEN, ktorého štvrtá etapa sa realizuje v rokoch 2015 – 2016. Informuje podnikateľov o sieti partnerov, ktorí sú začlenení do projektu, a možnostiach ich využitia pri hľadaní cezhraničnej obchodnej a výrobnéj spolupráce.

Aktivity v rámci Medzinárodnej obchodnej komory v Paríži

V roku 2016 sa predseda Národného výboru Medzinárodnej obchodnej komory v SR (NV MOK SR) a zároveň predseda Svetovej komorovej federácie Medzinárodnej obchodnej komory (ICC WCF) zúčastňoval na zasadaniach **Výkonného výboru a Generálnej rady WCF**, kde boli okrem iného prerokované napríklad otázky súvisiace s činnosťou WCF, akými sú revízia stanov a stratégia WCF na roky 2016 – 2018 a príprava volieb do Generálnej rady WCF, úloha komôr pri mediáciách a rozhodcovských konaniach, spolupráca WCF s Komorou Hodvábnej cesty pre medzinárodný obchod. Dňa 16. mája 2016 sa uskutočnilo zasadnutie **Rady Národného výboru Medzinárodnej obchodnej komory v Slovenskej republike (NV MOK SR)** (23 členov), kde boli schválené správy o činnosti, o hospodárení, plán činnosti a rozpočet na rok 2016. Súčasťou zasadnutia bol aj pracovný obed so štátnym tajomníkom Ministerstva financií SR Radkom Kurucom.

V novembri 2016 sa NV MOK SR a komoroví členovia NV MOK SR zúčastnili na písomných voľbách členov Generálnej rady WCF. Okrem uvedených aktivít sa v roku 2016 pokračovalo vo vypracúvaní štvrtročných prehľadov o očakávanom vývoji vybraných makroekonomických ukazovateľov, vo vypracúvaní stanovísk k navrhovaným materiálom Medzinárodnej obchodnej komory (ICC/MOK), v zasielaní materiálov a v neposlednom rade v informovaní členov NV MOK SR o zasadnutiach a aktivitách Medzinárodnej obchodnej komory v Paríži.

V októbri 2016 sa v spolupráci s Útvaram Európskej únie SOPK a Nadáciou SOPK na podporu vzdelávania a ekológie uskutočnil seminár s názvom „Európska únia – čo nás spája a čo nás rozdeľuje“ k problematike rizikových oblastí európskej integrácie, na ktorom vystúpil predstaviteľ Európskej komisie Georgios Zavvos a viacerí slovenskí poslanci Európskeho parlamentu.

V decembri sa na požiadanie tureckej obchodnej komory konal seminár „Turecko na ceste do Európskej únie“, na ktorom tureckí predstavitelia prezentovali svoje pozície v súvislosti s rokovaniami o vstupe do Európskej únie.

Aktivity v rámci Eurochambers v Bruseli

Slovenská obchodná a priemyselná komora sa aj v roku 2016 aktívne podieľala na činnosti Európskeho združenia obchodných komôr Eurochambers v Bruseli. Prostredníctvom svojho predsedu Petra Mihóka a generálneho tajomníka Martina Hrivíka zastupovala záujmy slovenskej podnikateľskej verejnosti na jej zasadnutiach. Vyjadrovala sa k predloženým materiálom, predkladala návrhy a stanoviská k prerokovávanej problematike. Slovenská obchodná a priemyselná komora každý rok bilancuje svoju aktívnu činnosť počas predchádzajúceho roka prostredníctvom výročnej správy, ktorá poukazuje na efektívnu spoluprácu SOPK ako jedného z členov Eurochambers.

SOPK pripravovala správy k viacerým návrhom a akčným plánom podporujúcim podnikateľské prostredie v Európskej únii. Svoj postoj vyjadrila k súčasnej hospodárskej situácii v Európskej únii, k regulovaniu vysokých cien energií, ku konkurenčnej nevýhode priemyselných odvetví v Európskej únii na globálnom trhu, k znižovaniu administratívnej záťaže, k podpore pracovného trhu a zjednodušeniu pracovnej mobility v Európskej únii a k iným oblastiam. SOPK spolupracovala aj pri aktualizácii rôznych štatistických údajov.

Iniciatíva „Small Business Act“ (SBA) sa osvedčila ako nástroj politiky na podporu malých a stredných podnikov (MSP) na úrovni Európskej únie a na vnútroštátnej úrovni na zlepšenie podnikateľského prostredia a na podporu ich rastu. SOPK na základe konzultačného dokumentu prispela k novým návrhom a opatreniam s cieľom vytvoriť silnú

európsku politiku na podporu malých a stredných podnikov (MSP) a podnikateľov v období rokov 2015 – 2020.

V záujme posilnenia komorového systému v Európskej únii sa každoročne vypracúvajú štatistické údaje, ktoré poskytujú reálny pohľad na vplyv komôr na podnikateľskú sféru vo vzťahu nasledovným oblastiam:

- prístup k financiám,
- zakladanie podnikov,
- výskum, vývoj, inovácie,
- vzdelávanie a odborná príprava,
- energetická účinnosť,
- internacionalizácia.

SOPK zosumarizovala údaje tohto výskumu v jednotlivých oblastiach v rámci Slovenska.

Podnikateľské misie do/zo zahraničia v rámci krajín Európskej únie

V roku 2016 sa na úrovni Úradu komory neuskutočnili misie slovenských podnikateľov do členských krajín Európskej únie.

V rámci krajín Európskej únie SOPK v roku 2016 prijala misie z nasledovných krajín: Česká republika (21.3.2016), Francúzsko (10.6.2016) a Fínsko (9.9.2016).

❖ Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR

V roku 2016 pokračoval ÚNMS SR vo vzťahu k MSP v uplatňovaní princípu vzájomného uznávania a poskytovaní informácií o technických požiadavkách na výrobky v SR a jednotlivých členských krajinách EÚ. V roku 2016 poskytlo **Národné kontaktné miesto pre výrobky**, zriadené na ÚNMS SR, informácie o technických predpisoch a požiadavkách na výroby, vrátane predpisov upravujúcich požiadavky predchádzajúceho schvaľovania **v 56 prípadoch**. Väčšina žiadostí pochádzala od podnikateľov, prevažne od MSP.

ÚNMS SR ako koordinátor **štátnej politiky kvality** aj v roku 2016 ponúkol možnosť malým a stredným podnikom zapojiť sa do súťaží v oblasti kvality a spoločenskej zodpovednosti vyhlasovaných ÚNMS SR. Súťaž **Národná cena SR za kvalitu** umožňuje preveriť manažérstvo organizácie podľa európsky uznávaného modelu výnimčnosti EFQM, preukázať svoje výnimočné výsledky dosahované v oblasti podnikania a posilniť tak svoje postavenie na domácich a zahraničných trhoch. Súťaž **Top manažéri kvality** hodnotí a oceňuje prácu a prínosy manažérov kvality k dosahovaniu lepších výsledkov organizácie. **Národná cena SR za spoločenskú zodpovednosť** hodnotí uplatňovanie princípov spoločenskej zodpovednosti v organizáciách a napomáha rozvoju a uplatňovaniu reportovania v oblasti spoločenskej zodpovednosti.

V oblasti normalizácie sa ÚNMS SR v roku 2016 zamerlal na nasledovné opatrenia:

- **sprístupňovanie informácií prostredníctvom služby STN-online.** Opatrenie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti, uľahčeniu prechodu k technickej a inováčnej gramotnosti v školách, ľahšej orientácii v európsky alebo celosvetovo akceptovanom stave vedy a techniky. Prostredníctvom spolupráce s profesijnými zväzmi a občianskymi združeniami malo prístup k STN-online niekoľko stoviek užívateľov z oblasti MSP;

- **poskytovanie komplexných informácií** širokej technickej verejnosti v záujme zlepšovania prístupu k informáciám o TN pre MSP je zabezpečované prostredníctvom Infocentra a Portálu noriem. Základné informácie o normách, o ich platnosti, spôsobe prevzatia do sústavy STN, ich štruktúry, členenia a abstraktu sú poskytované bezodplatne v rámci webového sídla úradu www.unms.sk v sekcii „Portál noriem“.

❖ Úrad vlády SR

- **Systém na riešenie problémov s výkonom práv jednotného trhu EÚ – SOLVIT**

Sieť SOLVIT, ktorej fungovanie v SR zabezpečuje Sekcia vládnej legislatívy, odbor aproximácie práva, je sieť na neformálne riešenie problémov, ktorým čelia občania alebo podnikatelia pri uplatňovaní svojich práv na vnútornom trhu Európskej únie. Sieť poskytuje rýchle a účinné riešenia, pričom svoje služby poskytuje zadarmo. Sieť vznikla z iniciatívy Európskej komisie v roku 2002.

SOLVIT pomáha vo všetkých oblastiach, ktoré sú regulované právom Európskej únie. Samozrejme, pri splnení ďalších predpokladov na riešenie problému v SOLVITe, a to že ide o problém občana alebo podnikateľa v inom členskom štáte Európskej únie, ako má bydlisko alebo sídlo, a ktorý spôsobuje orgán verejnej správy svojou činnosťou, prípadne nečinnosťou. Najčastejšie ide o prípady súvisiace s využitím jednej (alebo aj viacerých) slobôd na vnútornom trhu Európskej únie: voľného pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu.

Na SOLVIT centrum SR sa v roku 2016 obrátilo takmer 190 klientov. Podnikateľov sa týkalo 5 prípadov, čo tvorilo podiel približne 2,6%. Celková úspešnosť riešenia prípadov sieťou SOLVIT dosiahla v roku 2016 91%.

4.7.4 Odporúčania

- zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o príležitostiach, ktoré ponúka jednotný trh, a naďalej stimulovať MSP k internacionalizácii svojej činnosti;
- rozširovať podporu exportu v komoditnej, ako aj v teritoriálnej štruktúre s dôrazom na trhy s obchodným potenciálom pre expanziu slovenských MSP;
- výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ, zamerané na riešenie technických prekážok obchodu a zvyšovanie úrovne manažmentu exportujúcich MSP. Nedostatočné skúsenosti so zahranično-obchodnými transakciami, nedostatočné znalosti trhu a príslušných predpisov, získania obchodných partnerov, financovania exportu a pod. predstavujú výrazné bariéry pre internacionalizáciu MSP;
- v prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie;
- zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory s cieľom znížiť domácu energetickú a surovinovú náročnosť výroby a zvýšiť pridanú hodnotu produktov a služieb;
- podporiť export exportujúcich firiem efektívnou proexportnou politikou štátu a kapitálovo posilniť Eximbanku a Slovenskú záručnú a rozvojovú banku;

- zjednodušiť prístup k slovenským technickým normám – podpora zriaďovania INFOPOINTov sprostredkujúcich prístup na čítanie plnotextového znenia STN v študovniach univerzít a vysokých škôl alebo prípadne v podnikateľských centrách;
- elektronizácia povoľovacieho a licenčného konania v zahraničnom obchode;
- zjednodušovať administratívu slovenských zamestnávateľov pri vysielaní svojich zamestnancov pri poskytovaní služieb na trhy EÚ.

4.8 Princíp 8: Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

4.8.1 Hodnotenie situácie

Inovačná aktivita MSP

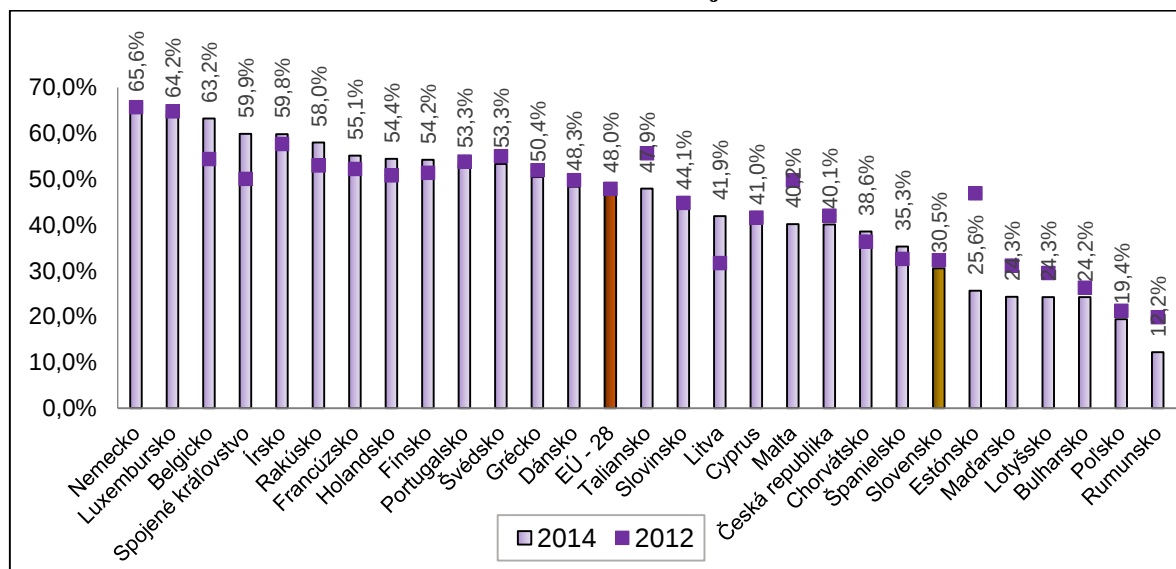
Podľa výsledkov prieskumu „Community Innovation Survey (CIS) 2014“ na Slovensku pokračoval trend poklesu inovačnej aktivity MSP.

Podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2014 podiel malých a stredných podnikov s inovačnou činnosťou 30,5 % (podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 10 do 249). Dosiahnuté zastúpenie inovatívnych MSP v roku 2014 bolo nižšie v porovnaní s rokom 2012 (32,3%), ako aj s rokom 2010 (33,4 %).

Inovačná aktivita slovenských MSP nevykazuje známky zlepšenia ani v rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ. Slovensko sa stále zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou inovačnou aktivitou MSP. Podľa údajov Eurostatu bol v roku 2014 na Slovensku inovatívny takmer každý tretí malý a stredný podnik (30,5 %). V rámci EÚ – 28 však vykazuje vykonávanie inovačných aktivít takmer každý druhý MSP (48,0 %).

Za slovenskými MSP skončili v uvedenom porovnaní MSP z Estónska (25,6 %), Maďarska (25,3 %), Lotyšska (24,3 %), Bulharska (24,2 %), Poľska (19,4 %) a Rumunska (12,2 %). Na druhej strane najviac inovatívne MSP sú z Nemecka (65,6 %), Luxemburska (64,2 %), Belgicka (63,2 %), Írska (59,9 %), Rakúska (59,8 %), Francúzska (58,0 %), Holandska (55,1 %), Fínska (54,4 %), Portugalska (54,2 %), Švédska (53,3 %), Grécka (50,4 %), Dánska (48,3 %), Talianska (48,0 %), Slovenska (44,9 %), Litvy (41,9 %), Cyprus (41,0 %), Malta (40,2 %), Česká republika (40,1 %), Chorvátska (38,6 %), Španielska (35,3 %), Estónska (30,5 %), Maďarska (25,6 %), Lotyšska (24,3 %), Bulharska (24,2 %), Poľska (19,4 %) a Rumunska (12,2 %).

Graf č. 13: Podiel MSP s inovačnou činnosťou v krajinách EÚ v r. 2014 a 2012

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podľa údajov ŠÚ SR sa najvyššou mierou inovačných aktivít vyznačujú MSP (10-249) pôsobiace v odvetví priemyslu a v odvetví služieb. Najnižšiu inovačnú činnosť vykazujú MSP v stavebníctve. V porovnaní s rokom 2012 sa inovačná aktivita MSP mierne zvýšila v odvetví priemyslu (nárast o 0,4 p. b.). Pokles zaznamenala v odvetví služieb (o 4,2 p. b.) a stavebníctva (o 1,3 p. b.).

4.8.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon

Nová právna úprava je komplexnou úpravou autorského práva, práv súvisiacich s autorským právom, práv k databáze a správy práv, ktorá odráža úpravu medzinárodných zmlúv a dohôd a práva Európskej únie v tejto oblasti. Hlavným dôvodom potreby vypracovania a prijatia novej autorskoprávnej zákonnej úpravy je výrazná zmena týkajúca sa používania autorských diel a iných predmetov ochrany na internete, ktorú prinieslo najmä posledné desaťročie a súvisiaci rozvoj digitálneho prostredia.

V novej právnej úprave sú aktualizované a precizované doterajšie zákonné autorskoprávne definície a pojmy tak, aby bola zabezpečená správna aplikácia ustanovení autorského zákona v praxi a právna istota. S cieľom prehľadnosti a efektívnosti sa zavádza nová **štruktúra a triedenie výnimiek a obmedzení**. Samostatná pozornosť sa venuje tzv. **osobitným režimom tvorby** (zamestnanecké dielo, dielo na objednávku, spoločné dielo, školské dielo). Zákon zavádza **nové zmluvné typy**: rozšírenú hromadnú licenčnú zmluvu a multiteritoriálnu licenčnú zmluvu na on-line použitie hudobných diel. Z dôvodu viacerých špecifik sa nový zákon venuje niektorým dielam v osobitnej hlave, a to **audiovizuálnemu dielu a počítačovému programu**. Zákon sa v osobitnej časti venuje právam k databáze a upravuje samostatne **autorské právo k databáze** a osobitné právo k databáze. Samostatná časť **upravuje aj správu práv**. Osobitná pozornosť je venovaná výkonu dohľadu nad výkonom kolektívnej správy práv a udeľovaniu oprávnenia na výkon kolektívnej správy práv. Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2016.

Podporné programy a opatrenia

❖ **Ministerstvo hospodárstva SR**

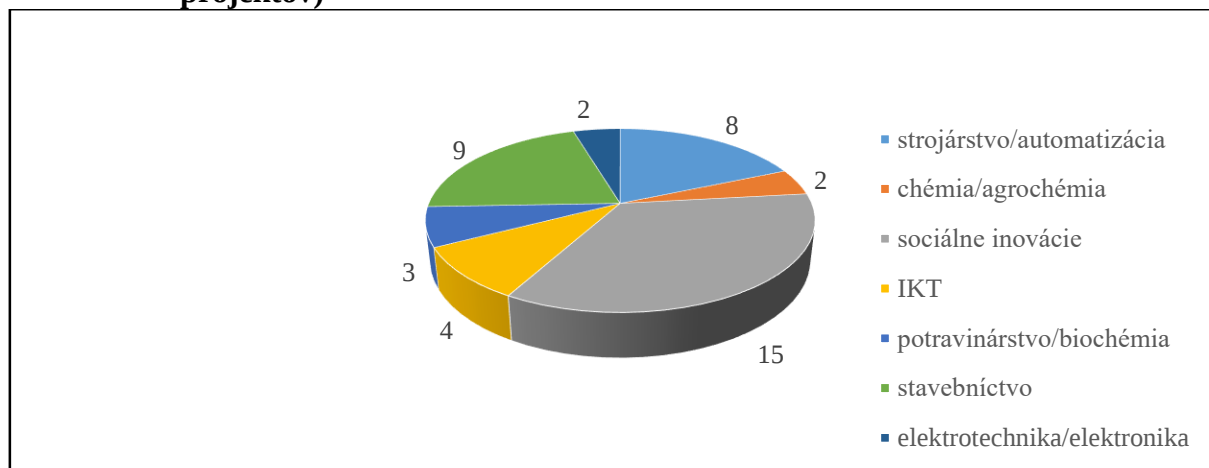
- **Schéma na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk formou Inovačných voucherov (schéma de minimis)**

Predmetom schémy na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk je poskytovanie pomoci de minimis formou dotácie – prostredníctvom Inovačného vouchera z prostriedkov štátneho rozpočtu, zameranej na podporu rozvoja inovačných aktivít podnikateľských subjektov. Inovačné aktivity sú orientované na inovácie produktov, technologických postupov alebo služieb. Cieľom pomoci bolo podporiť podnikateľské subjekty, ktoré majú potenciál zvyšovať svoju konkurencieschopnosť prostredníctvom inovácií vlastných produktov, služieb alebo technológií, pri riešení inovačných projektov riešiteľmi projektu – oprávnenými organizáciami a zabezpečiť prepojenie podnikateľov s univerzitami, vysokými školami a výskumno-vývojovými pracoviskami a dosiahnuť zvýšenie kontaktov medzi týmito dvomi sférami. Oprávnenými projektmi sú projekty prispievajúce k zvyšovaniu konkurencieschopnosti prijímateľa prostredníctvom inovácie produktov, technológií alebo služieb.

Celková nominálna hodnota vouchera pre podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov menej ako 250 je 5 000 Eur (bez DPH), pre podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 250 je celková nominálna hodnota vouchera 10 000 Eur (bez DPH). Výška dotácie pre podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov menej ako 250 je 100 %, pre podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 250 je 45 % celkových oprávnených výdavkov realizovaného projektu podľa tejto schémy. Rozdiel medzi celkovými výdavkami projektu a výškou poskytnutej dotácie je hradený z vlastných zdrojov prijímateľa.

Podľa Schémy na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko – výskumných pracovísk formou Inovačných voucherov v znení Dodatku č. 2, boli z rozpočtovej kapitoly Ministerstva hospodárstva SR poskytnuté dotácie 44 príjemcom pomoci v celkovej výške 220 000 Eur. Realizovaných bolo 43 projektov. Zameranie riešených projektov podľa jednotlivých sektorov znázorňuje nasledujúci graf:

Graf č. 14: Schéma inovačných voucherov - Zameranie riešených projektov podľa jednotlivých sektorov v r. 2016 (pomerné vyjadrenie zo 43 realizovaných projektov)

Zdroj: MH SR

• Schéma pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis)

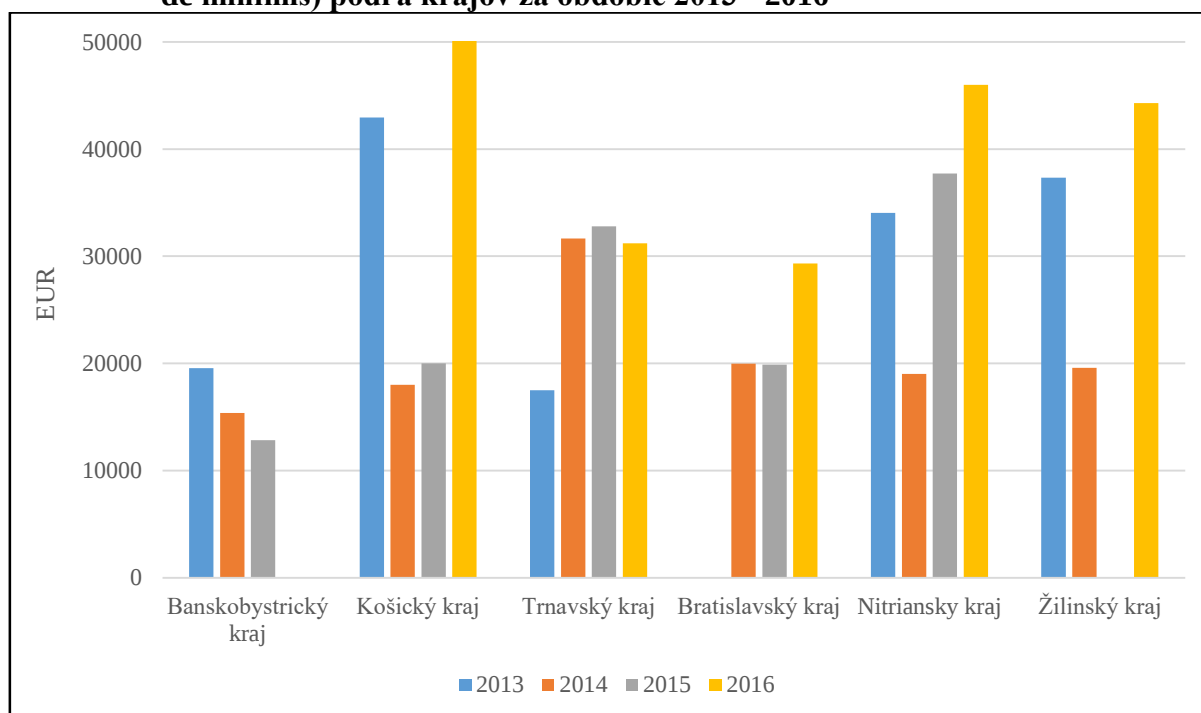
Cieľom tejto schémy je podporiť zvýšenie konkurencieschopnosti členov priemyselných klastrov prostredníctvom zefektívnenia ich vzájomnej spolupráce, ako aj posilnenie priemyselných klastrov v medzinárodnom meradle. Podľa Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov boli z rozpočtovej kapitoly Ministerstva hospodárstva SR poskytnuté dotácie **šiestim klastrovým organizáciám v celkovej výške 221 560 Eur**. Poskytnuté dotácie boli použité na vzdelávacie aktivity členov klastrov (odborné školenia, kurzy, semináre, workshopy, odborné publikácie), prezentácie klastrov a ich členov v zahraničí prostredníctvom účasti na informačných podujatiach a výstavách, tvorbu stratégie klastrových organizácií a účasti v medzinárodných projektoch.

Tab. č. 42: Poskytnutá podpora zo Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis) v roku 2016

P. č.	Žiadateľ	Skutočné čerpanie dotácie
1.	Slovenský plastikársky klaster, Vašinova 6, 949 01 Nitra	46 000,00
2.	Klaster AT+R z p. o., Južná trieda 95, P.O.BOX B45, 040 01 Košice	49 700,00
3.	Národný energetický klaster NEK, Záhradnícka 72, 824 12 Bratislava	29 330,00
4.	Košice IT Valley, z.p.o., Letná 9, 040 01 Košice	21 000,00
5.	Automobilový klaster Slovensko, Hlavná 5, 917 00 Trnava	31 220,00
6.	Slovenské centrum produktivity, Univerzitná 8413/6 010 08 Žilina	44 310,00
	SPOLU	221 560,00

Zdroj: MH SR

Graf č. 15: **Podpora zo Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis) podľa krajov za obdobie 2013 - 2016**

Zdroj: MH SR

- **Inovačný fond, n. f.**

Inovačný fond, neinvestičný fond, je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území SR, ktorú zriadilo Ministerstvo hospodárstva SR v zmysle zákona č. 47/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch. Inovačný fond v súlade so svojím štatútom poskytuje **návratnú finančnú výpomoc** s cieľom podporiť vytvorenie vhodných podmienok na využívanie výsledkov výskumu, vývoja, inovácií, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom spojení s vedeckými, výskumnými a technickými inštitúciami. Účelom poskytnutia návratnej finančnej výpomoci je podpora subjektov riešiacich projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, využitia a ochrany patentov, priemyselných a úžitkových vzorov, pričom výsledkom riešenia majú byť inovatívne výrobky a služby s vyššou pridanou hodnotou a reálnou nádejou uplatnenia sa na domácom a európskom, respektíve svetovom trhu. Návratná finančná výpomoc sa poskytuje na riešenie projektov, ktoré splnili podmienky na poskytnutie výpomoci, a spočíva v uľahčení prístupu k finančným zdrojom za výhodných úrokových podmienok. V roku 2016 bola prostredníctvom Inovačného fondu poskytnutá návratná finančná pomoc 5 podnikateľským subjektom v celkovej výške 640 000 Eur.

- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)**

Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti

Čerpanie zmluvne viazaných finančných prostriedkov v rámci prioritnej osi 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti bolo k 31. 12. 2016 za zdroje EÚ po odpočítaní nezrovnalostí a vratiek v sume 511,5 mil. Eur, čo predstavuje 98,0 % z alokácie na prioritnú os 1.

V programovom období 2007 – 2013 prebiehala táto podpora formou implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len „OP KaHR“). V rámci prioritnej osi 1 OP KaHR bolo podporených formou poskytnutia nenávratného

finančného príspevku (ďalej len „NFP“) 1 030 projektov realizovaných MSP¹¹. Súčasťou transferu inovácií a technológií najmä do súkromného sektora **pri prioritnej podpore MSP bola aj tvorba nových pracovných miest**. Do konca roka 2016 bolo vplyvom realizovaných projektov prioritnej osi 1 OP KaHR vytvorených **6 207 pracovných miest** najmä prostredníctvom transferu inovácií a technológií (z toho 5 575 v rámci kategórie MSP).

Tab. č. 43: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi za OP KaHR k 31.12.2016 v Eur (MSP a veľké podniky s odpočítaním nezrovnalostí a vratiek)

Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti	Závazok 2007 – 2013 za EÚ zdroje	Čerpanie prostriedkov v roku 2016 (EU zdroje)		Čerpanie prostriedkov kumulatívne k 31. 12. 2016 (EU zdroje) ⁶	
		Celkom	% zo záväzku 2007–2013	Celkom	% zo záväzku 2007–2013
Opatrenie 1.1 – Inovácie a technologické transfery	399 963 841	80 781 685	20,2%	395 636 241	98,9%
Opatrenie 1.2 – Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	51 500 273	0	0,0%	50 855 125	98,7%
Opatrenie 1.3 – Podpora inovačných aktivít v podnikoch	70 353 260	14 561 319	20,7%	65 001 743	92,4%
SPOLU	521 817 374	95 343 004	18,3 %	511 493 109	98,0 %

Zdroj: MH SR

Prehľad dopytovo orientovaných výziev vyhlásených v rámci prioritnej osi 1 OP KaHR so zahrnutím podpory MSP:

Tab. č. 44: Prehľad vyplatených NFP v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR, Opatrenie 1.1, v roku 2016*

Kód výzvy	Počet podporených subjektov	Vyplatený NFP v 2016 (€)
Opatrenie 1.1		
Podopatrenie 1.1.1: Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov		
KaHR-111SP-0801	1	37 541,7
KaHR-111SP-0902	0	0,00
KaHR-111SP-1001	0	0,00
KaHR-111SP-1101	15	6 317 155,58
KaHR-111SP-1201	66	63 602 947,78
KaHR-111SP-LSKxP-1101	3	2 046 715,60
KaHR-111DM-0801	0	0,00
KaHR-111DM-0901	0	0,00
KaHR-111DM-1301	162	23 271 044,00
Podopatrenie 1.1.2: Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania		
DOP2008-SIP001	0	0,00
Podopatrenie 1.1.3: podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách		
KaHR-113DM-0801	0	0,00
KaHR-113DM-0901	0	0,00
KaHR-113DM-1201	1	28 873,16

Zdroj: MH SR

*údaj predstavujúci skutočne vyplatené prostriedky prijímateľom až po schválení súhrnných žiadostí o platbu certifikačným orgánom (MSP a veľké podniky, so zahrnutím nezrovnalostí a vratiek)

¹¹ Pokles počtu podporených projektov je v dôsledku mimoriadneho ukončenia projektov.

V roku 2016 bolo v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR – Opatrenie 1.1 podporených celkovo 248 subjektov vo výške 95 270 487,82 Eur.

Tab. č. 45: **Prehľad vyplatených NFP v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR, Opatrenie 1.3, v roku 2016***

Kód výzvy	Počet podporených subjektov	Vyplatený NFP v 2016 (€)
Opatrenie 1.3		
KaHR-13DM-0901	0	0,00
KaHR-13SP-0801	2	455 525,00
KaHR-13SP-1001	11	3 404 450,00
KaHR-13SP-1201	33	13 271 136,68

Zdroj: MH SR

*údaj predstavujúci skutočne vyplatené prostriedky prijímateľom až po schválení súhrnných žiadostí o platbu certifikačným orgánom (MSP a veľké podniky, so zahrnutím nezrovnalostí a vratiek)

V rámci prioritnej osi 1 OP KaHR – Opatrenie 1.3 bolo v roku 2016 podporených celkovo 46 subjektov vo výške 17 131 111,68 Eur.

• Operačný program Výskum a inovácie (OP VaI)

Na aktivity realizované prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v programovom období 2007 - 2013 nadväzuje aj Operačný program Výskum a inovácie, ktorý predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ako riadiaceho orgánu a MH SR ako sprostredkovateľského orgánu pre poskytovanie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020. V rámci OP VaI budú podporené aktivity zamerané na zvyšovanie výskumno – vývojovej a inovačnej schopnosti podnikov s dôrazom na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľského sektora a zároveň predstavujúce súčasť implementácie opatrení a aktivít RIS3 SK ako aj aktivity zamerané na podporu mikro-, malých a stredných podnikov. Podpora uvedených aktivít bude realizovaná prostredníctvom schém pomoci, národných projektov a finančných nástrojov.

Finančné nástroje:

V nadväznosti na podpis a zverejnenie relevantných zmlúv v Centrálnom registri zmlúv; Zmluvy o vykonávaní časti úloh riadiaceho orgánu týkajúcich sa implementácie a finančného riadenia finančných nástrojov v rámci operačného programu Výskum a inovácie sprostredkovateľským orgánom a Zmluvy o financovaní medzi MŠVVaŠ SR, SZRB Asset Management, a.s. a Slovak Investment Holding, a. s. č. 0949/2015, MH SR zaslalo SZRB Asset Management (ďalej len „SZRB AM“) dňa 22. 2. 2016 vyzvanie na predloženie žiadosti o poskytnutie NFP pre finančné nástroje. Na základe predložených a následne schválených žiadostí o poskytnutie NFP v celkovej sume NFP 84,4 mil. € a následných žiadostí o platbu bola 24. 3. 2016 na účet SZRB AM prevedená 1. tranža vo výške 25 % príspevku. Ďalšie kroky, t. j. výber finančných sprostredkovateľov, pripravuje SZRB AM v zmysle Investičnej stratégie, ktorá je súčasťou Zmluvy o financovaní uzatvorenej medzi MŠVVaŠ SR a SZRB AM.

Dopytovo-orientované projekty:

- 2. augusta 2016 bola vyhlásená výzva¹², ktorej cieľom bolo podporiť projekty zamerané na zvyšovanie kvality a efektivity výrobných a technologických procesov prostredníctvom zvyšovania technologickej a inovačnej úrovne v mikro, malých, stredných aj veľkých podnikoch realizované na celom území Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského kraja. Výzva bola uzavretá dňa 16. mája 2017 po uzávierke štvrtého hodnotiaceho kola.

- 22. novembra 2016 bola vyhlásená výzva¹³ s cieľom podporiť projekty zamerané na uvedenie nového alebo inovovaného produktu žiadateľa na trh alebo na inováciu produkčného procesu nových a začínajúcich mikro, malých a stredných podnikov (existencia menej ako 36 mesiacov) realizované na celom území Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského kraja.

- 22. novembra 2016 bola vyhlásená výzva¹⁴ s cieľom podporiť projekty zamerané na uvedenie nového alebo inovovaného produktu žiadateľa na trh alebo na inováciu produkčného procesu existujúcich mikro, malých a stredných podnikov (existencia minimálne 36 mesiacov) realizované na celom území Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského kraja.

Národné projekty:

- 11. novembra 2016 bolo vyhlásené vyzvanie¹⁵ na predĺženie národného projektu s názvom „Zvýšenie inovačnej výkonnosti slovenskej ekonomiky“, predmetom ktorého je podpora zvyšovania inovačnej výkonnosti slovenskej ekonomiky. Pre dosiahnutie komplexného zvýšenia inovačnej výkonnosti slovenskej ekonomiky budú vykonávané aktivity v oblasti poradenstva, podpory tvorby vhodných nástrojov pre podniky, podpory odstraňovania bariér technologického vývoja, zvyšovania inovačného povedomia a prognostiky.

- 22. decembra 2016 boli vyhlásené vyzvania na predloženie národného projektu s názvom:

- „Národný projekt NPC v regiónoch“,¹⁶ predmetom ktorého je vytvoriť sieť 7 podnikateľských centier v regiónoch SR – samosprávnych krajoch, čím bude zabezpečená funkčná štruktúra systematickej horizontálnej podpory malého a stredného podnikania a transfer výskumno-vývojového potenciálu do podnikateľskej sféry na regionálnej úrovni. Pôjde o komplexné centrá typu one-stop-shop, v ktorých záujemca o podnikanie (vrátane znevýhodnených sociálnych skupín), alebo už založený MSP získa informácie, rady, podporu, priestor na vlastný rast, či kooperáciu, možnosť financovania a pod. Služby centier budú rozdelené do niekoľkých základných foriem, napr. služby akceleračného centra, služby inkubátora, služby co-workingu a pod., vrátane existujúcich podporných nástrojov, ktoré v súčasnosti realizuje SBA. Podnikateľské centrá v regiónoch SR budú vytvorené podľa modelu Národného podnikateľského centra v Bratislave;

- „Národný projekt NPC II – BA kraj“,¹⁷ predmetom ktorého je zabezpečiť funkčnú štruktúru systematickej horizontálnej podpory malého a stredného podnikania a transfer výskumno-vývojového potenciálu do podnikateľskej sféry na úrovni Bratislavského samosprávneho kraja. Prostriedkom je koncept Národného podnikateľského centra - ako

¹² OPVaI-MH/DP/2016/1.2.2-02

¹³ OPVaI-MH/DP/2016/3.1.1-03

¹⁴ OPVaI-MH/DP/2016/3.3.1-04

¹⁵ OPVaI-MH/NP/2016/1.2.2/2.2.2-01

¹⁶ OPVaI-MH/NP/2016/3.1.1/3.3.1-02

¹⁷ OPVaI-MH/NP/2016/4.1.1-03

komplexného podporného centra typu one-stop-shop so širokým portfóliom služieb, v ktorom záujemca o podnikanie (vrátane znevýhodnených marginalizovaných skupín obyvateľstva), podnik v počiatočnom štádiu rozvoja a aj existujúci a rozvíjajúci sa MSP získa informácie, podporu, priestor na vlastný rast, na kooperáciu, na financovanie a rozvoj podnikateľského zámeru vo všetkých fázach životného cyklu;

- Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First”,¹⁸ predmetom ktorého je vytváranie priaznivých podmienok pre činnosť MSP v súlade s jednotlivými princípmi Small Business Act za účelom posilnenia ich rastu a inovatívnosti, zabezpečenie komplexných informácií o podnikateľskom prostredí a podkladov k uplatňovaniu princípu „Think Small First“ v podmienkach SR a na základe zistených údajov spracovávať pravidelné správy o prostredí MSP (napr. Správa o stave MSP, Audit uplatňovania princípov SBA, Vyhodnotenie podporných programov pre MSP, atď.).

❖ **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR**

• **Stimuly pre výskum a vývoj**

V rámci uplatnenia zákona č. 185/2009 Z. z. sa v roku 2016 uskutočnila podpora štyroch projektov VaV v rámci stimulov poskytnutých v roku 2013 v celkovej výške dotácie zo ŠR v hodnote 1 871 070 Eur. Objem daňovej úľavy predstavoval 19 534 Eur. Výška spolufinancovania z vlastných prostriedkov prijímateľa stimulov predstavovala 568 737 Eur. Počet podporených projektov VaV oproti roku 2015 zostal nezmenený. Výška dotácie zo ŠR sa znížila o 1 792 385 Eur, objem daňovej úľavy o 4 665 Eur oproti roku 2015. Výška spolufinancovania projektov VaV z vlastných prostriedkov prijímateľa stimulov predstavovala v roku 2015 výšku 1 091 231 Eur.

Dňa 19. marca 2015 bolo zverejnené oznámenie o možnosti poskytnutia stimulov pre výskum a vývoj. Na zverejnené oznámenie reagovalo 9 žiadateľov, z toho 6 z kategórie MSP. Na základe posúdenia podaných žiadostí uchádzačov o stimuly nezávislými expertmi a komisiou vymenovanou ministrom v roku 2015 boli aj v roku 2016 poskytnuté stimuly na výskum a vývoj šiestim uchádzačom z kategórie MSP v celkovej výške dotácie zo ŠR v hodnote 4 002 518 Eur. Daňová úľava nebola poskytnutá. Výška spolufinancovania z vlastných prostriedkov prijímateľa stimulov predstavovala 1 425 496 Eur.

• **Úľava na dani pre prijímateľa stimulov**

Štátna pomoc podľa § 30b zákona o dani z príjmov bola v roku 2016 poskytnutá 1 prijímateľovi v celkovej výške 10 000 Eur.

• **Dotácie na vedecko-technické služby v zmysle zákona č. 172/2005 Z. z.**

Dňa 10. júla 2015 MŠVVaŠ SR v súlade s § 8a ods. 8 zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov na základe podpísaného Memoranda o vzájomnom porozumení o uskutočnení súťaže na poskytnutie subvencií (grantov) v rámci rusko-slovenskej vedecko-technickej spolupráce zo dňa 2. júna 2015 v Moskve zverejnilo oznámenie 2015-15075/33841:1-15E0 na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie. V súlade s oznámením boli vybraté 3 projekty na financovanie na obdobie 3 rokov. Do kategórie MSP spadá iba jedna z nich. Celková výška dotácie na celé obdobie projektu predstavuje 300 000 Eur.

¹⁸ OPVaI-MH/NP/2016/3.3.1/4.1.1-04

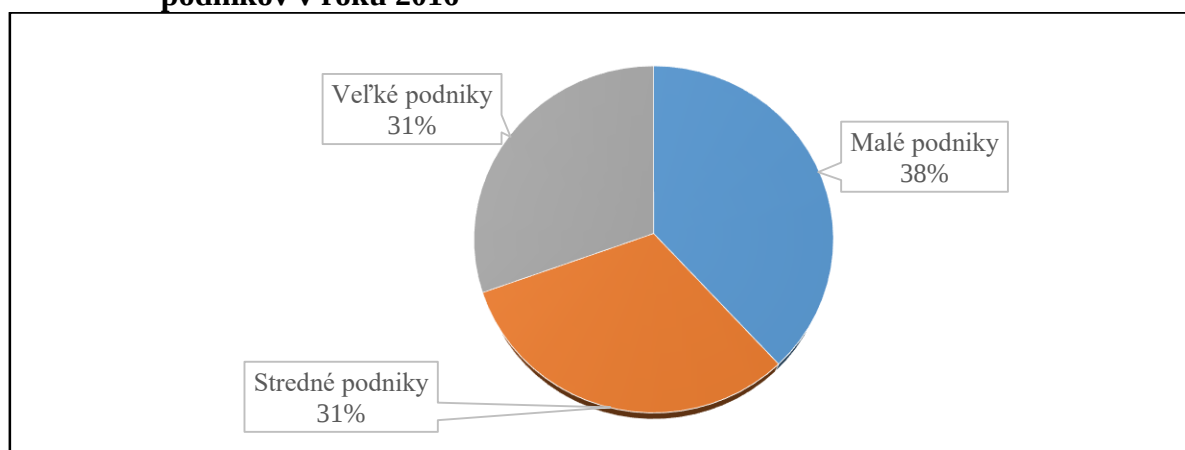
• **Operačný program Výskum a vývoj (OP VaV)**

V roku 2016 MŠVVaŠ, ako aj Výskumná agentúra nevyhlásili žiadnu výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok zameranú na podporu MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj. V rámci schémy štátnej pomoci bola v roku 2016 poskytnutá podpora 83 subjektom v rámci 49 projektov v celkovej hodnote 6 671 244,80 Eur zo zdroja EÚ a 1 177 291,31 Eur zo zdroja ŠR. Z finančného hľadiska bol najviac podporený Bratislavský kraj a to výškou 2 986 704,41 Eur zo zdroja EÚ a 527 073,94 Eur zo zdroja ŠR. Celková podpora NFP pre Bratislavský kraj predstavuje hodnotou 3 513 778,35 Eur, čo je 44,77 % z celkovej pomoci NFP pre MSP.

Tab. č. 46: **Prehľad čerpania NFP v rámci výziev OP VaV v roku 2016**

Kód výzvy	Zameranie	Počet podporených podnikov			Veľkosť podniku – celková poskytnutá podpora NFP v Eur		
		Malé	Stredné	Veľké	Malé	Stredné	Veľké
OPVaV-2009/2.2/03-SORO	Podpora aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií	3	0	1	188 823,47	0,00	22 034,49
OPVaV-2009/4.2/03-SORO		0	0	0	0,00	0,00	0,00
OPVaV-2009/2.2/05-SORO	Podpora budovania výskumno-vývojových centier	5	5	6	500 287,89	309 000,10	357 106,13
OPVaV-2009/4.2/05-SORO		1	0	0	166 159,92	0,00	0,00
OPVaV-2010/2.2/06-SORO	Podpora budovania kompetenčných centier pre OP VaV	5	3	7	449 490,32	95 889,77	254 509,44
OPVaV-2010/4.2/06-SORO		8	3	4	468 222,13	227 565,32	201 504,24
OPVaV-2011/2.2/07-SORO	Podpora výskumno-vývojových centier pre OP VaV	6	3	3	545 099,58	1 143 962,15	116 083,69
OPVaV-2011/4.2/07-SORO		3	1	3	255 948,46	48 513,24	73 531,44
OPVaV-2013/4.1/04-SORO	Podpora centier excelentnosti nadnárodného významu a medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu	6	1	4	419 209,67	285 693,58	1 367 430,35
OPVaV-2012/2.2/08-RO	Vybudovanie univerzitných vedeckých parkov a výskumných centier	0	2	0	0,00	352 470,73	0,00
SPOLU		37	18	28	2 993 241,44	2 463 094,89	2 392 199,78

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Graf č. 16: Prehľad čerpania NFP v rámci výziev OP VaV podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2016**Zdroj:** MŠVVaŠ SR

K 31. 12. 2016 bolo finančne podporených celkovo 68 malých podnikov. V roku 2016 bolo finančne podporených 37 podnikov. Celková kontrahovaná suma pripadajúca malým podnikom bola k 31. 12. 2016 vo výške NFP 54 434 088,22 Eur, z čoho sa celkovo vyčerpalo 46 769 179,78 Eur, t. j. 85,92 %. MŠVVaŠ SR spolu s VA eviduje 44 finančne podporených stredných podnikov, z ktorých v roku 2016 čerpalo finančné prostriedky 18 podnikov. Stredným podnikom pripadá kontrovaná suma v celkovej hodnote NFP 36 969 092,96 Eur, z ktorej sa vyčerpalo celkovo NFP 32 039 709,07 €, t. j. 86,67 %. K 31. 12. 2016 bolo finančne podporených 44 veľkých podnikov, z ktorých bolo v roku 2016 finančne podporených 28 podnikov.

Celková kontrahovaná suma pripadajúca veľkým podnikom bola k 31. 12. 2016 vo výške NFP 33 832 085,96 Eur, z čoho sa celkovo vyčerpalo 25 483 424,91 Eur, t. j. 75,32 %.

Tab. č. 47: Prehľad zmluvného viazania a čerpania prostriedkov MSP v rámci OP VaV

Zdroj	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik	SPOLU
Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v Eurách k 31. 12. 2016				
Zdroj EÚ	46 268 921,27	31 550 822,93	28 757 235,54	106 576 979,74
Zdroj ŠR	8 165 166,95	5 418 270,03	5 074 850,42	18 658 287,40
NFP	54 434 088,22	36 969 092,96	33 832 085,96	125 235 267,14
Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v Eurách k 31. 12. 2016				
Zdroj EÚ	39 753 732,05	27 233 757,15	21 660 854,99	88 648 344,19
Zdroj ŠR	7 015 447,73	4 805 951,92	3 822 569,92	15 643 969,57
NFP	46 769 179,78	32 039 709,07	25 483 424,91	104 292 313,76
Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v Eurách za rok 2016				
Zdroj EÚ	2 544 249,06	2 093 629,43	2 033 366,31	6 671 244,80
Zdroj ŠR	448 992,38	369 465,46	358 833,47	1 177 291,31
NFP	2 993 241,44	2 463 094,89	2 392 199,78	7 848 536,11

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Celkovo k 31.12.2016 bolo podporených 156 subjektov v rámci 112 projektov v celkovej sume 88 648 344,19 Eur zo zdroja EÚ a 15 643 969,57 Eur zo zdroja ŠR. Najviac podporeným krajom k 31.12.2016 bol Bratislavský kraj v počte 45 subjektov v rámci 35 projektov, v celkovej sume 27 767 325,34 Eur zo zdroja EÚ a 4 900 157,52 Eur zo zdroja ŠR.

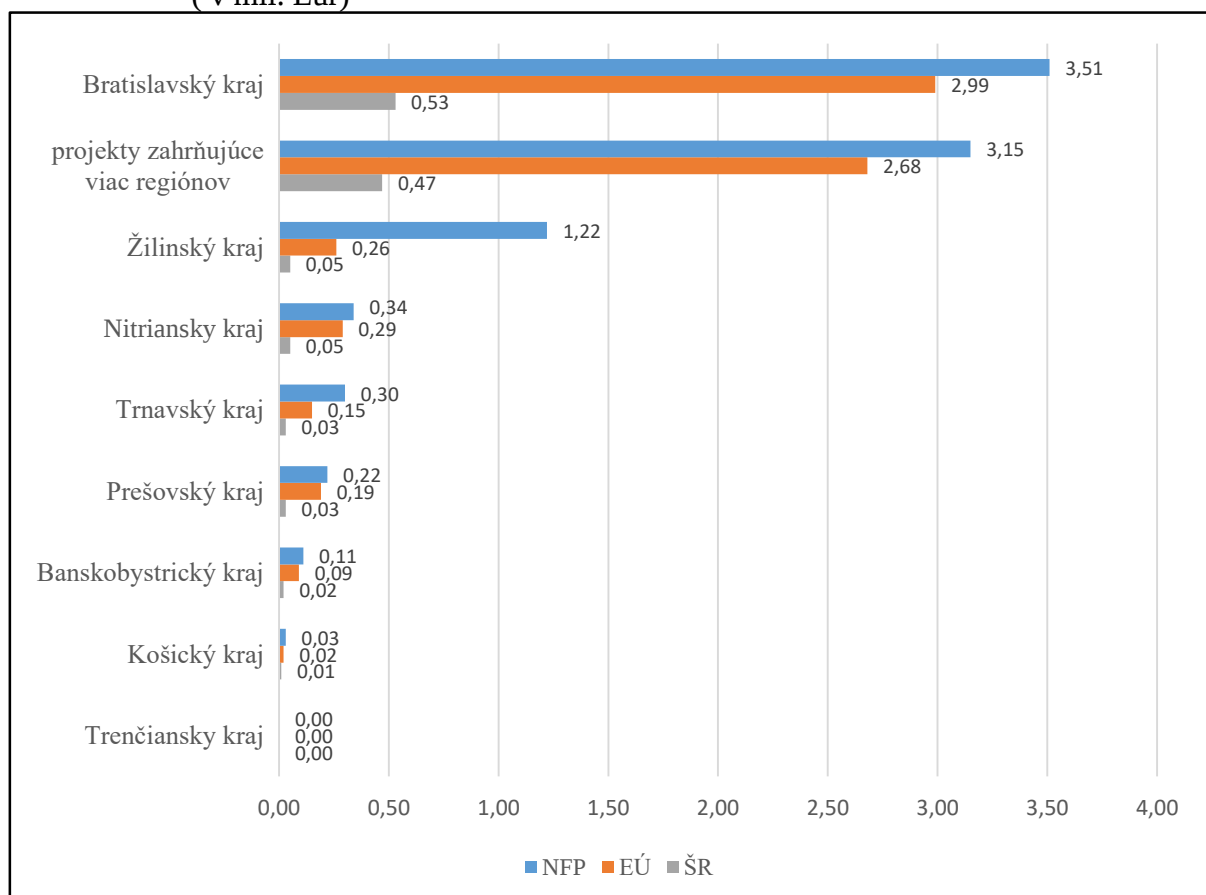
Tab. č. 48: **Prehľad poskytnutej podpory pre MSP v rámci OP VaV (Eur) z hľadiska NUTS III v roku 2016**

NUTS III	Počet	EÚ	ŠR	NFP
PO	2	188 602,16	33 282,98	221 885,14
BA	34	2 986 704,41	527 073,94	3 513 778,35
BB	2	90 901,90	16 041,67	106 943,57
KE	1	23 262,74	4 105,26	27 368,00
NR	2	286 334,66	50 529,69	336 864,35
TN	0	0,00	0,00	0,00
TT	4	152 391,90	26 893,08	309 387,35
ZA	3	262 979,02	46 408,33	1 217 197,21
Projekty zahrňujúce viac regiónov	35	2 680 068,01	472 956,36	3 153 024,37
Celkový súčet	83	6 671 244,80	1 177 291,31	7 848 536,11

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Prehľad o poskytnutej podpore pre MSP v rámci OP VaV podľa krajov v roku 2016 znázorňuje graf.

Graf č. 17: **Poskytnutá podpora pre MSP v rámci OP VaV podľa krajov v roku 2016 (v mil. Eur)**

Zdroj: MŠVVaŠ SR

❖ Ministerstvo financií SR

• Daňové zvýhodnenia pre daňovníkov, ktorí vykonávajú výskum a vývoj

V roku 2016 využilo odpočet výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj od základu dane podľa § 30c zákona o dani z príjmov 66 podnikateľských subjektov v kategórii MSP v celkovej výške 3,19 mil. Eur.

• Operačný program Vzdelávanie (OP V)

Výskumná agentúra v roku 2016 pokračovala v implementácii projektov v rámci výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej „výzva“) s kódmi OPV-2009/2.1/01-SORO, OPV-2010/2.1/02-SORO, OPV-2012/2.1/03-SORO a OPV-2013/2.1/04-SORO. V rámci výzvy OPV-2009/4.2/02-SORO sa implementoval len jediný projekt, ktorý bol však v roku 2013 mimoriadne ukončený. V roku 2016 neboli v rámci operačného programu Vzdelávanie (ďalej „OPV“) vyhlásené žiadne výzvy.

Na všetky projekty, ktoré Výskumná agentúra implementuje v rámci týchto výziev, sa vzťahujú pravidlá schémy pomoci de minimis, tzn. projekty musia spĺňať všetky podmienky a kritériá Schémy na podporu rozvoja moderného vzdelávania pre vedomostnú spoločnosť v znení dodatku č. 1, dodatku č. 2, dodatku č. 3, dodatku č. 4, (schémy pomoci de minimis). Na výzvy s kódom OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2010/2.1/02-SORO sa tiež vzťahujú pravidlá Schémy N222/2009 pre dočasné poskytovanie pomoci de minimis v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy.

Pomoc v rámci schémy pomoci de minimis a schémy štátnej pomoci, v rámci OPV, sa realizuje formou nenávratného finančného príspevku (ďalej „NFP“) na úhradu preukázateľných oprávnených výdavkov súvisiacich s výkonom činností a aktivít pri realizácii oprávneného projektu. Prijímatelia sa musia podieľať na oprávnených výdavkoch projektu vlastnými zdrojmi vo výške minimálne 5 %. Zvyšných maximálnych 95 % oprávnených výdavkov projektu sa hradí 80,75 % z ESF a 14,25 % zo štátneho rozpočtu SR. Uvedené platí pri výzve OPV-2009/2.1/01-SORO, OPV-2010/2.1/02-SORO a OPV-2013/2.1/04-SORO. Pri výzve OPV-2012/2.1/03-SORO sa musia prijímatelia podieľať na oprávnených výdavkoch projektu vlastnými zdrojmi vo výške minimálne 5 % zvyšných maximálnych 95 % oprávnených výdavkov projektu sa hradí 85 % z ESF a 10 % zo štátneho rozpočtu SR. Prijímateľmi v rámci schémy pomoci de minimis môžu byť mikro-, makro- a stredné podniky (ďalej len „MSP“). Určujúcou definíciou MSP je definícia uvedená v prílohe I nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií za zlučiteľné so spoločným trhom podľa čl. 87 a 88 Zmluvy o ES (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách), a veľké podniky, ktoré vykonávajú resp. plánujú vykonávať vzdelávacie aktivity podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na účely výzvy OPV-2012/2.1/03-SORO sa pod podnikmi rozumejú štátne, verejné a súkromné vysoké školy ako zriaďovatelia univerzít tretieho veku a obce na úrovni miestnych administratívnych jednotiek LAU 1.

V rámci Operačného programu Vzdelávanie boli počas programového obdobia 2007 – 2013 Výskumnou agentúrou vyhlásené 4 výzvy zamerané na schému de minimis:

1. Výzva OPV-2009/2.1/01-SORO – Kvalita ľudských zdrojov a efektivita ich riadenia.

V rámci danej výzvy bolo celkovo 8 projektov z toho sa riadne ukončilo 5 projektov a pri 3 projektoch došlo k mimoriadnemu ukončeniu.

2. Výzva OPV-2010/2.1/02-SORO – Podpora ďalšieho vzdelávania v oblasti cestovného

ruchu. V rámci danej výzvy bolo celkovo 9 projektov z toho sa riadne ukončilo 7 projektov a pri 2 projektoch došlo k mimoriadnemu ukončeniu.

- 3. Výzva OPV-2012/2.1/03-SORO – Rozširovanie vedomostí a zručností zvyšujúcich kvalitu života seniorov.** V rámci danej výzvy bolo celkovo 36 projektov, z toho sa riadne ukončilo 35 projektov a pri 1 projekte došlo k mimoriadnemu ukončeniu.
- 4. Výzva OPV-2013/2.1/04-SORO – Podpora ďalšieho vzdelávania v oblasti priemyslu.** V rámci danej výzvy bolo celkovo 15 projektov, z toho sa riadne ukončilo 14 projektov a pri 1 projekte došlo k mimoriadnemu ukončeniu.

Tab. č. 49: Celkový objem poskytnutej pomoci v relevantných výzvach OP V podľa uzatvorených zmlúv o poskytnutí NFP k 31.12.2016 v Eur

Kód výzvy	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	Vlastný zdroj	NFP
OPV-2009/2.1/01-SORO	1 747 449,92	308 373,51	108 201,23	2 055 823,43
OPV-2010/2.1/02-SORO	2 322 666,56	409 882,34	143 818,36	2 732 548,90
OPV-2012/2.1/03-SORO	4 005 193,50	471 199,27	235 599,63	4 476 392,77
OPV-2013/2.1/04-SORO	1 246 192,87	219 916,43	77 163,66	1 466 109,30
SPOLU	9 321 502,85	1 409 371,55	564 782,88	10 730 874,40

Zdroj: MŠVVaŠ SR

V sledovanom období bola pomoc v rámci schémy pomoci de Minimis vyplatená 61 prijímateľom pôsobiacim v oblasti poradenských služieb, v oblasti podnikania a riadenia ako aj v oblasti ostatného vzdelávania.

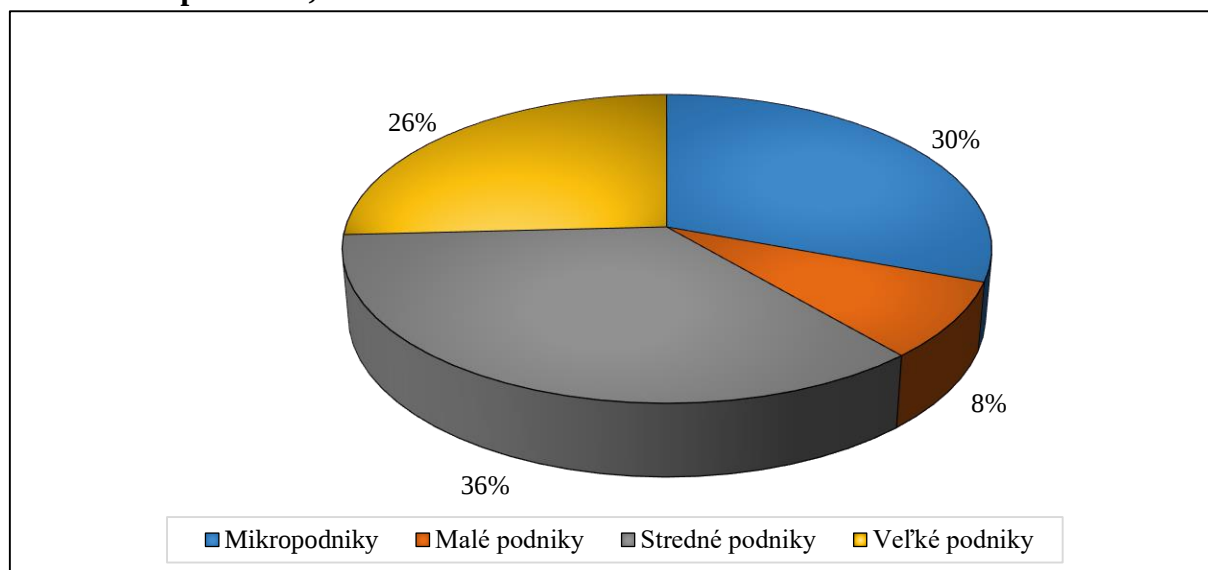
Z regionálneho hľadiska boli celkovo najviac podporené projekty zahrňujúce viac regiónov, a to na úrovni 4 395 219,39 Eur. V rámci regionálnych projektov bol najviac podporený Prešovský kraj, a to celkovo vo výške 1 754 570,17 Eur.

Tab. č. 50: Poskytnutá pomoc podľa uzavretých zmlúv o poskytnutí NFP v rámci OP V k 31.12.2016 podľa krajov (Eur)

Kraje	Poskytnutá pomoc (NFP)	Zdroj		Počet realizovaných projektov
		EÚ	ŠR	
Nitriansky	1 052 574,43	919 468,75	133 105,68	5
Banskobystrický	1 303 370,48	1 153 484,16	149 886,32	10
Prešovský	1 754 570,17	1 552 104,49	202 465,68	15
Žilinský	1 445 377,42	1 256 201,71	189 175,71	9
Trnavský	329 241,53	294 584,53	34 657,00	3
Trenčiansky	254 818,36	227 995,37	26 822,99	2
Košický	195 702,62	175 102,34	20 600,28	2
Projekty zahrňujúce viac regiónov	4 395 219,39	3 742 561,50	652 657,89	15
SPOLU	10 730 874,40	9 321 502,85	1 409 371,55	61

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Graf č. 18: Prehľad prijímateľov pomoci v rámci OPV podľa veľkostných kategórií podnikov, stav k 31.12.2016

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Podiel mikropodnikov z celkového počtu prijímateľov je 29,51 % (18 prijímateľov), podiel malých podnikov 8,20 % (5 prijímateľov), podiel stredných podnikov 36,07 % (22 prijímateľov) a podiel veľkých podnikov 26,23 % (16 prijímateľov).

❖ **Agentúra na podporu výskumu a vývoja**

• **Štátna pomoc poskytovaná APVV**

Agentúra na podporu výskumu a vývoja realizovala v roku 2016 aktivity na podporu malých a stredných podnikov prostredníctvom podpory riešenia projektov formou grantov.

V roku 2016 agentúra podporila 23 rôznych podnikov v kategórii MSP. Podpora v celkovej výške 1 393 110 Eur bola poskytnutá na riešenie 31 projektov výskumu a vývoja a 1 projektu bilaterálnej spolupráce. Štátna pomoc vo výške 1 075 221 Eur bola poskytnutá podľa Schémy podpory výskumu a vývoja Agentúrou na podporu výskumu a vývoja SA.42450 a vo výške 315 889 Eur bola poskytnutá podľa Schémy štátnej pomoci N 702/2007. Jeden bilaterálny mobilitný projekt vo výške 2 000 Eur bol podporený formou ad hoc de minimis.

Výška štátnej pomoci v roku 2016 pre MSP predstavovala 1,39 mil. Eur, čo je 82 % celkovej podpory podnikateľského sektora.

❖ **Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva (UCITT) a Start-up centrum TUKE**

V roku 2016 Technická univerzita v Košiciach pokračovala v nadväzovaní spolupráce s viacerými podnikateľskými subjektmi a vedecko-výskumnými inštitúciami za účelom transferu poznatkov, komercializácie výsledkov výskumu a vývoja vedeckých tímov TUKE, podpory podnikania a takisto zviditeľnenia aktivít/projektov TUKE pre potenciálnych investorov. S tým súviselo aj poskytovanie legislatívnych a právnych služieb celoškolského pracoviska UCITT pre študentov a zamestnancov TUKE. UCITT takisto poskytoval právnu

podporu pri príprave zmlúv o spolupráci s domácimi a zahraničnými partnermi TUKE ako aj podporu pri činnostiach, ktorých výstupom boli inovačné partnerstvá.

Predmetom činnosti UCITT v oblasti poskytovania právnych služieb pre TUKE bolo aj poskytovanie podpory pri tvorbe zmlúv a zabezpečenie právnej podpory pre Startup centrum TUKE, Inkubátor TUKE a ich účastníkov. V štvrtom kole súťaže „Máš nápad? Prezentuj svoj startup!“ TUKE nadviazalo spoluprácu so 6 startup-mi. UCITT sa tiež zúčastňoval aktivít Národného centra transferu technológií, založeného za účelom podpory realizácie transferu technológií (ochrany duševného vlastníctva a jeho komercializácie) vedeckovýskumných inštitúcií Slovenskej republiky.

Aj v roku 2016 pokračovali na Technickej univerzite v Košiciach aktivity v oblasti podpory startupov prostredníctvom Startup centra TUKE a Inkubátora TUKE. Startup centrum TUKE je organizačná štruktúra, ktorá vznikla v rámci Univerzitného centra inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva (UCITT) s regionálnou pôsobnosťou. Cieľom Startup centra TUKE je vytvoriť v regióne Košického a Prešovského kraja motivačné prostredie, ktoré pomôže nielen študentom, ale aj všetkým obyvateľom regiónu s inovatívnym potenciálom rozvíjať sa v rôznych oblastiach pôsobenia. Hlavnou myšlienkou je naštartovať proces, ktorý podporí ľudí pri realizácii ich inovatívnych myšlienok a pomôže premeniť myšlienku do komerčne využiteľného produktu alebo služby.

Startup centrum TUKE vyhľadáva prostredníctvom súťaže „Máš nápad? Prezentuj svoj nápad“ nové – inovatívne projekty. V roku 2016 prebehlo už jej 4. kolo. Od roku 2014 sa do súťaže sa zapojilo viac ako 40 inovatívnych projektov. Celkovo doposiaľ v Startup centre TUKE pôsobilo 25 perspektívnych startupov s veľkým inovačným potenciálom presadiť sa na trhu.

Inkubátor TUKE je jedným z kľúčových komponentov ekosystému akcelerácie podnikania, transferu technológií a inovácií na TUKE, ktorý je budovaný v rámci konceptu Univerzitného vedeckého parku Technicom (UVP Technicom). Jeho cieľom je poskytnúť inkubačné prostredie pre zabezpečenie akceleračného procesu pre vznik a rozvoj malých a stredných hi-tech firiem resp. startup a spin-off firiem najmä na báze relevantných výsledkov výskumu a vývoja realizovaného v rámci výskumných a inovačných aktivít TUKE, ktoré prípadne prešli cez pred-inkubačný proces v Startup centre TUKE.

V oblasti podpory malého a stredného podnikania za rok 2016:

- bolo podporených 9 podnikateľov ;
- z toho počet podporených začínajúcich podnikateľov (do troch rokov od ich vzniku) predstavovalo 6 subjektov, sektorové zameranie podnikateľov bolo v nasledovných oblastiach: IKT, architektúra, projektovanie, bezpečnostné systémy, kybernetika, poľnohospodárstvo, telekomunikácie.

V roku 2016 pripravil UCITT v rámci svojich aktivít a rozsahu činností tieto opatrenia:

- 4. kolo súťaže startupov: Máš nápad? Prezentuj svoj nápad;
- uvedenie do činnosti podnikateľského inkubátora TUKE s umiestnením 3 spoločností do Inkubačného prostredia.

❖ Slovenská aliancia pre internetovú ekonomiku (SAPIE)

Slovenská Aliancia pre Internetovú Ekonomiku (SAPIE) oficiálne vznikla spojením viacerých podnikateľov a právnych subjektov v roku 2014 s cieľom podporiť rozvoj technického a kreatívneho talentu a zároveň posilniť základy slovenského podnikateľského prostredia s globálnymi ambíciami a know-how. Cieľom SAPIE je vytvorenie iniciatív

na súkromnej a vládnej úrovni, ktoré podporia využívanie internetu pri realizácii nových a existujúcich podnikateľských aktivít. Za týmto účelom v roku 2016 zrealizovala prieskum startupov a inovatívneho ekosystému na Slovensku. V roku 2016 sa SAPIE začlenilo do European Startup Network (združenia 19 start-upov a ekosystémov v rámci EÚ). SAPIE v danom roku podpísalo aj Memorandum o porozumení, týkajúce sa vytvorenia regionálnej start-upovej platformy v rámci V4+ zástupcov startupovej scény z Rakúska a Nemecka.

❖ **Slovak Business Agency**

• **Projekt CENTRAL EUROPE Regional Innovation Ecosystems Network (CERIEcon)**

Predstavenie

Projekt CENTRAL EUROPE Regional Innovation Ecosystems Network (akronym „CERIEcon“) financovaný z fondov EÚ, programu Interreg Central Europe, má za cieľ zlepšiť podnikateľské zručnosti záujemcov o podnikanie, mladých podnikateľov, najmä MSP, a ich zamestnancov z oblastí nových technológií, inovatívnych produktov, služieb, procesov a sociálnych inovácií prispievajúcich k napĺňaniu regionálnych RIS3 (ďalej „cieľová skupina“). Tento cieľ bude realizovaný prostredníctvom nových regionálnych inovačných ekosystémov, „Playparkov“, ktoré budú zriadené v každom z partnerských regiónov, vrátane Bratislavy, a vzájomne prepojené v medzinárodnej sieti. V každom z Playparkov bude následne počas pilotnej fázy v troch šesťmesačných cykloch vyškolených minimálne tridsať záujemcov z cieľovej skupiny, ktorí okrem kurzu podnikateľských zručností, poradenstva, priestoru na realizáciu svojich nápadov a návštevy partnerského Playparku dostanú aj možnosť prezentovať svoj podnikateľský nápad pred medzinárodnou porotou. Skúsenosti z pilotov spolu s poznatkami získanými analýzou podnikateľského a inovačného prostredia jednotlivých regiónov budú použité pri sfinalizovaní koncepcie pre zriadenie regionálneho Playparku, ktorá poslúži ako inšpirácia aj pre ostatné regióny v rámci ako i mimo EÚ.

Na trojročnom projekte (jún 2016 – máj 2019) sa podieľa celkovo štrnásť partnerov zo siedmich európskych krajín, medzi nimi predstavitelia vzdelávacích inštitúcií, regionálne samosprávy, obchodné komory, agentúry zastupujúce záujmy MSP.

Ciele

- vypracovanie 2 replikovateľných stratégií pre nové regionálne inovačné ekosystémy, Playparky, a pre medzinárodnú sieť, ktorá ich bude prepájať;
- implementovanie Playparkov v projektových regiónoch a medzinárodnej sieti pre zlepšenie podnikateľských zručností;
- rozvoj podnikateľských zručností v Playparkoch, pilotné vyškolenie 30+ účastníkov z cieľovej skupiny.

Aktivita

- správa o regionálnych/národných RIS3 za partnerské regióny;
- prieskum na zistenie potrieb v oblasti podnikateľského vzdelávania;
- vypracovanie konceptov pre zriadenie Playparkov v regiónoch strednej Európy, zriadenie medzinárodnej siete Playparkov a zapájanie stakeholderov do týchto aktivít;
- vypracovanie stratégie pre Playpark Bratislava (a ostatné partnerské regióny);
- vypracovanie stratégie pre medzinárodnú sieť Playparkov;
- vypracovanie metodológie pre vyškolenie zamestnancov Playparkov;
- 2 spoločné 5 dňové školenia pre zamestnancov Playparkov;
- 3 pilotné tréningové 6 mesačné kohorty pre min. 30 účastníkov s nasledujúcimi aktivitami:

- workshop na vytváranie podnikateľských nápadov („Idea generation lab“);
- 6 mesačný tréning zameraný na rozvoj podnikateľských zručností („Playpark trainings“);
- 5 dňová výmena účastníkov v partnerskom Playparku („Playpark exchange“);
- 2 dňový pitchingový event pre účastníkov kohort pred medzinárodnou porotou („Playpark finals“);
- 5 webových videí pre promovanie CERIEcon konceptu;
- 6 regionálnych workshopov pre stakeholderov;
- záverečná konferencia a 2 propagačné akcie v rámci a mimo EÚ.

Výsledky projektu za rok 2016

V roku 2016, po dokončení administratívnych procedúr, projekt CERIEcon úspešne odštartoval kick-off mítingom, ktorý sa uskutočnil v Bratislave 12.-13.9.2016 a na ktorého realizácii sa úspešne podieľalo mesto Bratislava v spolupráci s SBA.

V súlade s časovým plánom prebiehali počas jesene 2016 práce na viacerých podporných aktivitách, ktoré následne pomôžu nastaviť koncepciu regionálnych Playparkov a ich medzinárodnej siete. Medzi týmito aktivitami bola Správa o regionálnej/národnej RIS3 a podnikateľskom prostredí za regióny poskytujúca prehľad o situácii v jednotlivých partnerských regiónoch a jej porovnanie s ostatnými, ktorá bude potrebná pri správnom nastavení Playparku a jeho aktivít a vytváraní synergií s obdobnými štruktúrami a už prebiehajúcimi projektami v regiónoch. Ďalšou aktivitou zrealizovanou za rovnakým účelom bol prieskum na zistenie potrieb v oblasti vzdelávania záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov.

Hlavnou aktivitou bolo vypracovanie konceptov pre zriadenie Playparkov v regiónoch strednej Európy, pre nastavenie ich medzinárodnej siete a pre zapájanie stakeholderov do projektových aktivít a s tým súvisiace práce na špecifickom nastavení regionálneho Playparku Bratislava. V rámci nich mesto Bratislava v spolupráci s SBA zrealizovalo 28.11.2016 workshop pre zapájanie stakeholderov, zameraný na predstavenie prvej koncepcie Playparku Bratislava a zozbieranie spätnej väzby od predstaviteľov akademickej obce, súkromného sektora, regionálnych expertov a cieľovej skupiny.

Dopad

Do polovice roku 2019 chce CERIEcon zmeniť spôsob akým sú podnikatelia inšpirovaní, školení a podporovaní prostredníctvom vyváženého súboru stratégií, akčných plánov, pilotných akcií, školení a nástrojov pre vytváranie nového typu komplexných regionálnych inovačných ekosystémov („Playparkov“) a nadnárodnej siete týchto ekosystémov vo väčšine členských štátov strednej Európy.

• Projekt SMEs & eLEARNING

Predstavenie

Projekt SMEs & eLEARNING, (www.sme-elearning.net) financovaný z fondov EÚ, programu ERASMUS +, bol vytvorený na otestovanie, prenos a zvýšenie povedomia a prístupu malých a stredných podnikov k e-learningovým metódam, ktoré sú bežné v oblasti formálneho vzdelávania. Na dvojročnom projekte (september 2014 – august 2016) sa podieľa celkovo 8 partnerov z 5 európskych krajín, medzi ktorými sú predstavitelia vzdelávacích inštitúcií a školiteľov a zástupcovia MSP, ktorí úzko spolupracujú so zamestnancami a manažermi MSP a poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy.

E-learning môže byť vhodná voľba pre zabezpečenie odborných zručností potrebných pre rozvoj a udržanie rastu MSP v Európe. Výskum ukázal, že MSP majú obmedzené zdroje na školenie svojich zamestnancov, a to čo skutočne potrebujú, je skôr "neformálna" príprava na riešenie konkrétnych problémov, s ktorými sa stretávajú, ktorú dostanú v čase a na mieste, ktoré im vyhovujú. Vzdelávanie na mieru zvyčajne nie je v ponuke tradičných vzdelávacích inštitúcií, a preto v tomto ohľade ponúka e-learning skvelú príležitosť. Napriek mnohým výhodám sa však stále stretávame s nízkou mierou využívania tejto formy vzdelávania zo strany MSP a ich zamestnancov.

Ciele

- zvýšenie povedomia a nízkej dostupnosti e-learningových iniciatív prostredníctvom vytvorenia "SME e-learningového portálu";
- podpora rozvoja silných ekonomík prostredníctvom identifikovania a využívania inovatívnych vzdelávacích systémov;
- zmena vnímania pracovných školení ako odovzdávania vedomostí v tradične na to určených miestach (učebne, cvičebne);
- predstavenie inovatívnych pedagogických materiálov, predtým ťažko dostupnej cieľovej skupine – zamestnancom – s cieľom poukázať na e-learning ako dobrú voľbu pre riešenie ich praktických problémov prostredníctvom na mieru stavaných školení;
- vyzdvihnutie dostupnosti e-learningu promovaním mnohých spôsobov, ako môže byť e-learning prístupný s využitím najmodernejších technológií.

Aktivity:

- vytvorenie "SME e-learningového portálu";
- vytvorenie „sprievodcu e-learningom“ pre MSP;
- analýza stavu používania e-learningu MSP v partnerských krajinách.

Výsledky projektu za rok 2016

V roku 2016 bol spripomienkovaný a sfinalizovaný sprievodca používaním e-learningu pre MSP a prepracovaný, pilotne otestovaný a dokončený hlavný výstup projektu, SME e - learningový portál (<http://www.sme-elearning.eu/>), ktorý bol následne spustený v auguste 2016. Sprievodca e-learningom ponúka MSP a poskytovateľom a dizajnérom e-learningových kurzov kreatívny a aktuálny pohľad k tejto učebnej metóde a má za úlohu podnietiť jej využívanie a inovovanie.

Úlohou e-learningového portálu je jednak uviesť MSP a širšiu verejnosť do sveta e-learningu resp. zvýšiť povedomie o možnostiach, ktoré e-learning ponúka a tiež dať priestor poskytovateľom e-learningových kurzov promovať ich služby za splnenia určitých podmienok. Portál obsahuje dve sekcie určené pre zamestnancov a zamestnávateľov, v ktorých prostredníctvom základných otázok môžu tieto dve skupiny zhodnotiť, či je e-learning správnu voľbou pre ďalšie vzdelávanie ich / prípadne ich zamestnancov a aké technické, obsahové a ľudské faktory je potrebné zvážiť, aby bol výstup vzdelávania čo najefektívnejší. V tretej sekcii, určenej poskytovateľom e-learningových kurzov, budú títo po vyplnení krátkeho dotazníka a splnení minimálnych štandardov zapísaní do online databázy, na ktorú sú nasmerovaní tiež zamestnanci a zamestnávatelia. Ďalšie užitočné informácie z oblasti e-learningu a výstupy z projektu určené MSP, poskytovateľom e-learningových kurzov ako aj širokej verejnosti sú uvedené v sekcii e-learning resources.

V poslednom rade projektoví partneri viedli diskusie o pokračovaní a udržateľnosti projektu po jeho oficiálnom ukončení. Tieto vyústili do podania nadväzujúcich projektov v roku 2016 a 2017.

Dopad

Prostredníctvom projektu SMEELEARN bude e-learning so všetkými výhodami, ktoré poskytuje, priblížený MSP a ich zamestnancom. Projekt tak prispeje k väčšej informovanosti o inovatívnych možnostiach vzdelávania a o prínose, ktorý e-learning predstavuje pre ekonomickú stabilitu MSP. Projekt tiež reaguje na potrebu vytvorenia platformy zručností s informáciami všeobecnej a technickej povahy, ktorá pomôže dospelým zamestnancom zotrvať v zamestnaní, čím prispeje k udržateľnej zamestnanosti v partnerských krajinách.

- **Projekt Manažérsky tréningový program (MTP) - „Budovanie kapacít pre manažérov z uzbeckých MSP“**

Predstavenie

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít podporuje internacionalizáciu slovenských podnikov ako aj ich medzinárodný rast formou sprostredkovania potenciálnych obchodných, či technologických partnerov v zahraničí. Napomáha im preniknúť na nové trhy a to nielen v rámci Európskej Únie, ale aj na trhy tretích krajín ako sú Rusko, Uzbekistan, Japonsko, či iné. Práve preto sa SBA v roku 2014 rozhodla, v spolupráci s Uzbekou Obchodnou a priemyselnou komorou, zapojiť do nového projektu pod názvom 'Manažérsky tréningový program (MTP) — Budovanie kapacít pre manažérov z uzbeckých MSP'.

Projekt je finančne podporený z prostriedkov Európskej únie. Realizuje sa v období august 2013 - august 2016, prostredníctvom konzorcia, ktoré vedie European Profiles S.A., Grécko. Jeho súčasťou sú aj tieto organizácie: WYG International Limited, Spojené kráľovstvo, CCI Paris Ile-de-France, Francúzsko, Birmingham Chamber of Commerce (BCI), Spojené kráľovstvo, PLANET S.A., Grécko, Anticrisis Management Consulting (AMC), Uzbekistan. Obchodná a priemyselná komora Uzbekistanu je lokálnym partnerom projektu. Projekt, je zameraný na zlepšenie výkonnosti sektora malých a stredných podnikov v Uzbekistane. Realizuje sa na základe medzinárodných výmen vybraných uzbeckých manažérov do európskych podnikov s cieľom osvojiť si lokálne techniky vedenia podniku a ich následnú aplikáciu vo firmách, v ktorých pôsobia. Takáto medzinárodná výmena predstavuje zároveň potenciálnu možnosť spolupráce pre všetkých zúčastnených v oblasti nákupu zariadenia, investícií, obchodu, výroby, či výmeny know-how.

Ciele

Hlavný cieľ projektu je prispieť k zlepšeniu výkonnosti sektora MSP v Uzbekistane, a to i prostredníctvom organizovania praktických výmen vybraných manažérov z popredných súkromných spoločností do podnikov v EÚ. Projekt predstavuje jedinečnú príležitosť pre nadviazanie spolupráce slovenských firiem s predstaviteľmi malých a stredných podnikov z Uzbekistanu, ako aj možnosť odprezentovať a budovať povedomie o slovenských firmách v zahraničí.

Aktivita

- Informačný seminár
- Hostovanie uzbeckých manažérov
- Databáza zahraničnej spolupráce
- Katalóg Slovenských firiem so záujmom podnikat' v Uzbekistane a/alebo v Centrálnej Ázii

Výsledky projektu za rok 2016

Hostovanie uzbeckých manažérov

V roku 2016 sa z dôvodu časovej náročnosti, ktorú predstavuje zrealizovanie 2-4 týždňového pobytu pre zahraničného stážistu pre MSP, nezrealizovala stáž v žiadnom slovenskom podniku.

Dopad

Slovenské firmy mali prostredníctvom zapojenia sa do výmen v rámci programu príležitostí využiť tieto výhody:

- vybudovať a posilniť nové obchodné partnerstvá a vzájomnú dôveru, ktorá je najvýznamnejším aspektom podnikania v Uzbekistane a Strednej Ázii;
- zistiť viac informácií o trhoch Uzbekistanu a SNŠ a rozšíriť vlastné príležitosti podnikania;
- získať prístup k ďalším trhom SNŠ a Strednej Ázie prostredníctvom existujúcich sietí partnerskej spoločnosti (z ktorej pochádza manažér) v Uzbekistane;
- spoločne rokovať s manažérmi alebo podnikateľmi z iných spoločností v Uzbekistane a identifikovať príležitosti na ďalšiu spoluprácu;
- pracovať s energickým a motivovaným manažérom resp. podnikateľom, ktorý poradí a poskytne nestranný pohľad na podnikanie;
- otvoriť nový perspektívny trh pre tovary a/alebo služby;
- vytvoriť obojstranné investičné príležitosti a potenciál spoločnej výroby a subdodávok čo v konečnom dôsledku povedie k zvýšeniu produkcie slovenských firiem a tým aj zamestnanosti v mieste ich pôsobenia.

❖ **Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR**

• **Operačný program Bratislavský kraj (OP BK)**

V roku 2016 nebola v rámci Operačného programu Bratislavský kraj (ďalej „OPBK“) vyhlásená žiadna výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. V rámci OPBK kraj bolo pre malé a stredné podniky od začiatku programového obdobia uzatvorených 328 zmlúv o poskytnutí NFP (vrátane JEREMIE), v celkovej výške 43 450 694,21 Eur (zdroj EFRR+ŠR), z čoho k 31. decembru 2016 bolo riadne ukončených 328 projektov v celkovej výške 42 943 782,20 Eur (zdroj EFRR+ŠR). Riadiaci orgán pre OPBK nevyhlásil v roku 2016 žiadnu výzvu zameranú na podporu MSP, z uvedeného dôvodu neboli zazmluvnené žiadne projekty MSP. V roku 2016 bolo celkovo podporených 5 malých a stredných podnikov, ktorým bol vyplatený finančný príspevok z OPBK v celkovej výške 361 604,44 Eur (zdroj ERDF+ŠR). V rámci opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery boli podporené 3 malé a stredné podniky, ktorým bol vyplatený príspevok z OPBK vo výške 284 051,62 Eur (EFRR+ŠR). V rámci opatrenia 2.2 Informatizácia spoločnosti boli podporené 2 malé a stredné podniky, ktorým bol vyplatený príspevok z OPBK vo výške 77 552,82 Eur (zdroj EFRR+ŠR).

❖ **Úrad priemyselného vlastníctva SR**

ÚPV SR poskytuje MSP od roku 2008 službu s názvom Prediagnostika priemyselných práv. Cieľom prediagnostiky je poskytnúť základné informácie z oblasti priemyselnoprávnej ochrany tak, aby boli firmy schopné vytvoriť si základnú stratégiu aj v tejto oblasti. Ide o bezplatné poradenstvo „šité na mieru“, napr. ochrana technických riešení, dizajnov, ochranných známk, kolízia názvov domén s ochrannými známkami, vyhľadávanie v bezplatných patentových databázach, základy licenčnej politiky a pod. Zúčastnení zástupcovia firmy sa oboznámia s priemyselnoprávnou ochranou doma aj v zahraničí,

jej výhodami a za určitej situácie aj nevýhodami, získajú typy na najvhodnejší spôsob ochrany (aj po finančnej stránke). Navrhnuté odporúčania nie sú záväzné a majú odrážať potreby spoločnosti s ohľadom na výrobné aj obchodné záujmy v jednotlivých krajinách. V roku 2016 bola služba poskytnutá 26 MSP z celého Slovenska.

ÚPV SR sa aj prostredníctvom svojich partnerov – informačno-poradenských miest úradu pre inovácie INNOINFO snaží zorientovať malých a stredných podnikateľov v oblasti priemyselnoprávnej ochrany. Innoinfo sú zriadené v podnikateľských inkubátoroch, regionálnych poradenských a informačných centrách, v regionálnych komorách Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a univerzitách technického zamerania. Partnermi ÚPV SR sú v rámci INNOINFO v súčasnosti štyri regionálne komory SOPK – Bratislavská, Trenčianska, Banskobystrická a Košická. Aktívnu spoluprácu má ÚPV SR aj s ďalšími regionálnymi komorami, ktoré síce do siete nepatria, ale prejavili záujem stať sa jej členmi v budúcnosti. Aktívnu spoluprácu má ÚPV SR aj s ďalšími regionálnymi komorami, ktoré síce do siete nepatria, ale prejavili záujem stať sa jej členmi v budúcnosti. Ide o RK SOPK v Trnave a v Žiline.

❖ Junior Chamber International – Slovakia

V rámci projektov zameraných na podporu MSP JCI-Slovensko v r. 2016 uskutočnilo nasledovné podujatia:

1. Mladý inovatívny podnikateľ 2016

Bolo určené pre mladých podnikateľov, ktorí už začali podnikat'. Dôraz bol kladený na uplatňovanie a zavádzanie inovácií v ich podnikaní. Zúčastnili sa ho mladí podnikatelia z rôznych odvetví od výroby, cez služby, IT. Ocenených bolo 5 finalistov, ktorých vybrala odborná porota zložená so zástupcov spoluvyhlasovateľov projektu ako aj držiteľov titulu Podnikateľ roka v SR na základe osobných prezentácií. Zároveň bol vybraný absolútny víťaz súťaže. Spoluvyhlasovateľmi súťaže bolo Združenie podnikateľov Slovenska a Profit.

2. Študentská podnikateľská cena 2016

Bolo určené pre študentov VŠ, ktorí už reálne začali podnikat' t.j. majú založené firmy aj po právnej stránke. Zúčastnili sa ho študenti z VŠ z celého Slovenska s rôznym zameraním. Cieľom projektu bolo ukázať, že aj na Slovensku sú šikovní študenti, ktorí už popri škole aj podnikajú. Zároveň majú potenciál zamestnať ďalších mladých ľudí vo svojich firmách, čo je ďalšia pridaná hodnota projektu. Ocenených bolo 5 finalistov projektu, ktorých vybrala odborná porota zložená zo zástupcov partnerov projektu ako aj renomovaných podnikateľov na základe osobných prezentácií. Z týchto 5 finalistov bola udelená špeciálna Cena Ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR za najinšpiratívnejší príbeh študenta-podnikateľa. Taktiež bol vybraný absolútny víťaz, ktorý reprezentoval Slovensko na najväčšej globálnej súťaži pre študentov-podnikateľov Global Student Entrepreneur Award vo Frankfurte nad Mohanom.

4.8.3 Odporúčania

- zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o význame inovačných aktivít pre MSP;
- systémovo podporiť regionálne samosprávy a regionálne štruktúry vytvorené v predchádzajúcich obdobiach na podporu inovácií (napr. technologické inkubátory) s cieľom podpory inovatívnych nápadov, šírenia dobrých skúseností a rozvoja celoživotného vzdelávania (ako súčasť budovania znalostnej ekonomiky a spoločnosti);

- uplatniť účinnejšie motivačné nástroje na trvalé zvyšovanie inovačnej aktivity podnikateľského sektora;
- zavádzať do praxe nástroje na podporu užšej kooperácie medzi súkromným sektorom a akademickou sférou/výskumom s využitím najlepších príkladov z EÚ;
- implementovať opatrenia z Koncepcie pre podporu start-upov a rozvoj start-upového ekosystému v Slovenskej republike do praxe a podporovať nové inovatívne typy poradenských služieb pre technologické rýchlorastúce firmy (tzv. start-upy) ako je napr. mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence alebo technologický foresighting;
- podporovať zakladanie klastrových organizácií, čo prinesie zvýšenie inovačnej kapacity firemných členov klastrových organizácií a bude stimulovať rozvoj sektora MSP;
- pomocou inovatívnych finančných nástrojov podporovať expanzívne a inovatívne aktivity firiem s rastovým potenciálom;
- prehodnotiť systém podpory aplikovaného výskumu a vývoja zo zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov a zabezpečiť porovnateľné podmienky pre využívanie týchto zdrojov organizáciami všetkých sektorov vedy a techniky vrátane organizácií podnikajúcich v oblasti vedy a techniky;
- zvyšovanie informovanosti o možnostiach ochrany duševného vlastníctva a transferu technológií najmä v prostredí výskumu a vývoja, sprehľadnenie systému ochrany duševného vlastníctva a podpora zriaďovania a činnosti centier pre technologický transfer;
- vytvoriť nástroje na systematickú podporu účasti slovenských firiem a organizácií v európskych a medzinárodných programoch výskumu a inovácií (Horizont 2020, ERC, ERANET, KIC EIT, ESFRI, CARS 2020, Dunajská stratégia a ďalšie), napr. prostredníctvom rozvoja aktivít Styčnej kancelárie SR pre výskum a vývoj v Bruseli, alebo prostredníctvom vytvorenia Národných podporných štruktúr pre komunitárne programy EÚ;
- podporovať zavádzanie inovácií, ktoré znižujú energetickú, materiálovú a emisnú náročnosť.

4.9 Princíp 9: Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

4.9.1 Hodnotenie situácie

Environmentálne aktivity MSP

Recyklácia odpadov a minimalizácia ich tvorby

Podľa výsledkov prieskumu „European SMEs and the Circular Economy“, ktorý zrealizovala Európska komisia v roku 2016, takmer polovica (48 %) malých a stredných podnikov na Slovensku v období predchádzajúcich troch rokov (8 %) alebo v súčasnosti (40 %) minimalizovala/minimalizuje odpady recykláciou, obmedzovaním ich tvorby alebo predajom ďalším odberateľom.

Každý dvadsiaty malý a stredný podnik na Slovensku (5 %) nevykonáva uvedené aktivity v oblasti recyklácie odpadov a minimalizácie ich tvorby, ale plánuje ich do budúcnosti. 46 % malých a stredných podnikov nevykonáva uvedené aktivity a ani to neplánuje do budúcnosti. Malé a stredné podniky v rámci krajín EÚ - 28 vykonávajú aktivity v oblasti recyklácie odpadov a minimalizácie ich tvorby vo väčšej miere ako na Slovensku. Podľa výsledkov prieskumu vykonávalo uvedené aktivity v EÚ - 28 viac ako polovica malých a stredných podnikov (55 %), čo predstavuje o 7 percentuálnych bodov viac ako na Slovensku.

Využitie obnoviteľných zdrojov energie

Každý desiaty malý a stredný podnik na Slovensku (11 %) podľa výsledkov prieskumu v období predchádzajúcich troch rokov (3 %) alebo v súčasnosti (8 %) využíval/využíva energiu z obnoviteľných zdrojov. 12 % malých a stredných podnikateľov na Slovensku nevyužíva obnoviteľné zdroje energie, ale plánuje ich využívať v budúcnosti. Tri štvrtiny malých a stredných podnikov (75 %) nevyužíva obnoviteľné zdroje energie, ani ich neplánuje využívať v budúcnosti.

V porovnaní s krajinami EÚ-28 (16 %) sa Slovensko vyznačuje nižším zastúpením malých a stredných podnikov (11 %), ktoré využívajú obnoviteľné zdroje energie.

Zmeny vo využívaní energetických zdrojov za účelom minimalizácie spotreby

Podľa výsledkov prieskumu 27 % malých a stredných podnikov na Slovensku v období predchádzajúcich troch rokov (9 %) alebo v súčasnosti (18 %) zaviedlo/zavádza zmeny vo využívaní energetických zdrojov za účelom minimalizácie spotreby. 12 % malých a stredných podnikov zatiaľ nezmenilo využívanie energetických zdrojov za účelom minimalizácie spotreby, ale plánuje tak uskutočniť v budúcnosti. Viac ako polovica (59 %) malých a stredných podnikov nezavádza zmeny vo využívaní energetických zdrojov za účelom minimalizácie spotreby, ani ich neplánuje realizovať v budúcnosti.

V krajinách EÚ-28 malé a stredné podniky zavádzajú zmeny vo využívaní energetických zdrojov za účelom minimalizácie spotreby vo väčšej miere (38 %) ako na Slovensku (27 %).

Redizajn produktov a služieb za účelom minimalizácie materiálových vstupov a vyššieho využitia recyklovaných materiálov

Jedna pätina (21 %) malých a stredných podnikov na Slovensku v období predchádzajúcich troch rokov (7 %) alebo v súčasnosti (14 %) vykonala/vykonáva redizajn produktov a služieb za účelom minimalizácie materiálových vstupov a vyššieho využitia

recyklovaných materiálov. Takmer každý desiaty (9 %) malý a stredný podnik nezrealizoval/ nezrealizuje uvedené aktivity, ale plánuje ich uskutočniť v budúcnosti. Dve tretiny (67 %) malých a stredných podnikov na Slovensku nevykonávajú redizajn produktov a služieb za účelom minimalizácie materiálových vstupov a vyššieho využitia recyklovaných materiálov a ani to neplánujú zrealizovať v budúcnosti.

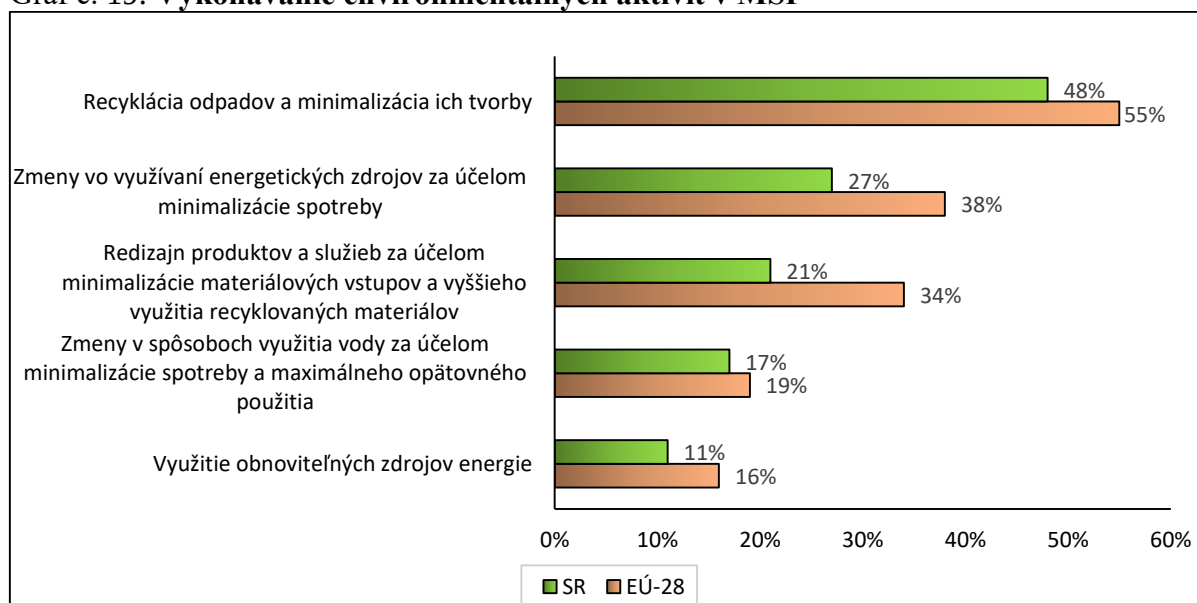
V rámci EÚ-28 vykonáva redizajn produktov a služieb za účelom minimalizácie materiálových vstupov a vyššieho využitia recyklovaných materiálov viac ako jedna tretina (34 %) malých a stredných podnikov, čo predstavuje o 13 p. b. viac ako na Slovensku.

Zmeny v spôsoboch využitia vody za účelom minimalizácie spotreby a maximálneho opätovného použitia

17 % malých a stredných podnikov na Slovensku v období predchádzajúcich troch rokov (5 %) alebo v súčasnosti (12 %) zaviedlo/zavádza zmeny v spôsoboch využitia vody za účelom minimalizácie spotreby a maximálneho opätovného použitia. 8 % malých a stredných podnikov nezavádza zmeny v spôsoboch využitia vody za účelom minimalizácie spotreby a maximálneho opätovného použitia, ale plánuje ich uskutočniť do budúcnosti. Takmer tri štvrtiny (72 %) malých a stredných podnikov na Slovensku neplánujú zavádzať zmeny vo využití vody ani v budúcnosti.

Malé a stredné podniky v rámci EÚ-28 vykonávajú zmeny v oblasti využitia vody za účelom minimalizácie spotreby a maximálneho opätovného použitia vo väčšej miere (19 %) ako na Slovensku (17 %).

Graf č. 19: **Vykonávanie environmentálnych aktivít v MSP**

Zdroj: EK, prieskum *European SMEs and the Circular Economy*, 2016, spracované SBA

4.9.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nový zákon o odpadoch s účinnosťou od **1. januára 2016** nahradil zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako aj zákon č. 119/2010 Z. z. o obaloch v znení neskorších predpisov. Cieľom nového zákona je

najmä zníženie množstva odpadov, ktoré sa zneškodňujú skládkovaním, a predchádzanie vzniku odpadu. Nový zákon obsahuje tri rozhodujúce zmeny oproti súčasnému stavu v oblasti odpadového hospodárstva.

Najväčšou zmenou je **zrušenie Recyklačného fondu** (k 31. decembru 2016) a z toho vyplývajúce zrušenie povinnosti výrobcov a dovozcov platiť relevantný príspevok. Funkcia Recyklačného fondu prejde na výrobcov a na štát. Nový systém zabezpečenia povinností výrobcov a dovozcov bude zabezpečovaný priamym uplatňovaním **princípu rozšírenej zodpovednosti výrobcov a dovozcov** či už individuálne alebo kolektívne (organizácie zodpovednosti výrobcov). Znamená to, že výrobcovia budú zodpovedať za recykláciu a spracovanie vlastných výrobkov. Platí to napríklad pre výrobcov alebo dovozcov elektrozariadení, vozidiel, pneumatík, akumulátorov, ale aj papiera, plastov alebo skla. O vytriedený odpad sa majú postarať novovytvorené Organizácie zodpovednosti výrobcov.

Druhá zmena sa priamo dotýka **vzniku a fungovania organizácií zodpovednosti výrobcov**. Zavádza sa povinnosť autorizácie týchto organizácií, pričom autorizáciu bude udeľovať Ministerstvo životného prostredia SR. Cieľom je najmä sprehľadniť činnosť týchto organizácií. Obdobný druh autorizácie bude Ministerstvo životného prostredia SR udeľovať aj výrobcom, ktorí si plnia svoje povinnosti individuálne.

Treťou zmenou je výrazné **sprísnenie podmienok a kontroly výkupu kovového odpadu** od fyzických osôb – nepodnikateľov a zákazu ukladať na skládky odpadov vytriedené zložky komunálneho odpadu, na ktoré sa uplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov a vytriedený biologicky rozložiteľný odpad. Zberniam pribudne povinnosť uskladniť kovy na sedem dní na tzv. monitorovacom priestore, ktorý je monitorovaný kamerovým systémom. Zároveň sa zavedie povinnosť uhrádzať platbu za výkup kovového odpadu iba formou peňažného poukazu na výplatu alebo formou bezhotovostného platobného styku.

Zákon č. 342/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov

Hlavným cieľom zákona je v oblasti evidencie vozidiel najmä úprava spôsobu výpočtu správneho poplatku za ďalšie prevody držieb vozidiel, pričom suma poplatku za evidenciu vozidla sa mení nielen v závislosti od výkonu motora, ale aj od hodnoty vozidla, ktorá sa s vekom vozidla znižuje. Zákon zároveň zavádza:

1. možnosť individuálneho ohodnotenia vozidla znaleckým posudkom obstaraným poplatníkom vo vlastnej réžii,
2. 50 % zníženie sadzieb poplatku na vozidlá s alternatívnymi palivami a pohonom (vozidlá s pohonom na CNG, LNG, vodík, hybridné motorové vozidlá a hybridné elektrické vozidlá), čím sa cieľ environmentálny aspekt registračného poplatku tak, aby novela podporovala znižovanie tvorby emisií v doprave,
3. 50 % zníženie sadzieb poplatku za prihlásenie vozidla kategórie M1 s min. 6 miestami na sedenie, ktorých držiteľ má min. 4 deti do 19 rokov veku,
4. vyňatie z poplatkovej povinnosti pre tie vozidlá, ktoré sa trvalo vyradia z evidencie, ak sa zlikvidujú podľa zákona o odpadoch.

Nový systém vyberania správnych poplatkov sa priamo dotkne občanov, ktorí budú platiť poplatky na dopravných inšpektorátoch za prihlasovanie vozidiel do evidencie, ako aj za následné prevody držieb vozidiel. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. februára 2017.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 373/2015 Z. z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov

Vyhláška upravuje zápis do Registra výrobcov vyhradeného výrobku a Register výrobcov vyhradeného výrobku. Vyhláška ďalej upravuje správu o činnosti organizácie zodpovednosti výrobcov, jej obsah a zverejňované údaje a správu o funkčnosti systému individuálneho nakladania, jej obsah a zverejňované údaje. Taktiež je tu upravená informačná povinnosť výrobcu vyhradeného výrobku vo vzťahu ku konečným používateľom vyhradeného výrobku. Informačná povinnosť sa plní prostredníctvom návodu na použitie, alebo osobným poskytnutím informácie v mieste predaja a líši sa v závislosti od konkrétneho druhu vyhradeného výrobku. Vyhláška sa venuje aj druhom záruky jej výpočtu a preukazovaniu. Vyhláška nadobudla účinnosť 1. 1. 2016.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 366/2015 Z. z. o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti

Vyhláška špecifikuje podmienky evidenčnej a ohlasovacej povinnosti pre výrobcov a dovozcov. Evidenciu odpadov pre všetky kategórie odpadov vedú držiteľ odpadu, sprostredkovateľ a obchodník podľa druhov alebo poddruhov bez obmedzenia množstva na Evidenčnom liste odpadu, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 1. tejto vyhlášky. Evidencia sa vedie samostatne za každú prevádzkareň. Ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním podáva držiteľ odpadu, sprostredkovateľ a obchodník na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2 tejto vyhlášky, ak nakladá ročne v súhrne s viac ako 50 kg nebezpečných odpadov alebo s viac ako jednou tonou ostatných odpadov. Ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním sa podáva za obdobie kalendárneho roka príslušnému orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva do 28. februára nasledujúceho roka. Vyhláška nadobudla účinnosť 1. 1. 2016.

4.9.3 Podporné programy a opatrenia

❖ Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

• Podpora výstavby a energetickej hospodárnosti budov

V oblasti výstavby MDV SR nepriamo podporuje segment malého a stredného podnikania, a to poskytovaním dotácií na obstaranie nájomných bytov, technickej vybavenosti a odstránenie systémových porúch bytových domov v súlade so zákonom č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov.

Z hľadiska účelovosti boli v roku 2016 poskytnuté kapitálové transfery na:

- obstaranie nájomných bytov vo výške 24 503 140 Eur, čím sa podporilo obstaranie 1 350 bytových jednotiek;
- obstaranie technickej vybavenosti vo výške 1 149 050 Eur, čím sa podporilo obstaranie, resp. užívanie 794 nájomných bytov uvedených v bode a);
- odstránenie systémových porúch bytových domov vo výške 1 836 470 Eur, čím sa podporila obnova 1 794 bytových jednotiek.

V zmysle zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa od 1. januára 2016 poskytuje príspevok na zateplenie rodinného domu (ďalej len „príspevok“) na účely zlepšenia energetickej hospodárnosti rodinného domu. Za podmienok stanovených zákonom zateplenie rodinného domu môže realizovať len zhotoviteľ, ktorý má certifikovaný systém zateplenia, čo v prevažnej miere zahŕňa segment MSP. Informácie o tejto forme podpory a o aktuálnych výzvach sa uvádzajú na internetovej stránke www.zatepluj.sk.

V roku 2016 bol v rámci dvoch výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie príspevku priznaný príspevok pre 95 žiadostí v celkovej výške 582 704,63 Eur. Z uvedenej sumy čiastka 526 500,00 Eur predstavovala rezervovaný príspevok k 81 žiadostiam pred realizáciou zateplenia rodinného domu a čiastka 56 204,63 Eur predstavovala poskytnutý príspevok k 14 žiadostiam po realizácii zateplenia rodinného domu.

❖ Ministerstvo životného prostredia SR

• Podpora z Environmentálneho fondu

Environmentálny fond ako štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie každoročne zverejňuje špecifikáciu činností podpory formou dotácie alebo úveru, na ktoré môžu žiadatelia posielat' svoje žiadosti o podporu. Environmentálny fond sa primárne zameriava na dotačnú podporu environmentálnych projektov obcí a nemá vytvorený program určený vyslovene pre záujemcov z prostredia MSP. **Podnikateľské subjekty (nielen MSP) môžu žiadať fond buď o podporu formou dotácie alebo úveru so zvýhodneným úrokom 1 % p. a. so splatnosťou 5 – 15 rokov bez obmedzenia výšky úveru.**

Podnikateľské subjekty mohli žiadať fond o **podporu formou dotácie** v nasledovných činnostiach:

1. Činnosť E1: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia - V rámci tejto činnosti bola v roku 2016 poskytnutá podpora formou dotácie 1 podnikateľskému subjektu vo výške 30.000,00 Eur.
2. Činnosť F1: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia - V rámci tejto činnosti nebola v roku 2016 poskytnutá podpora formou dotácie žiadnemu podnikateľskému subjektu.

Podnikateľské subjekty mohli žiadať fond o **podporu formou úveru** v nasledovných oblastiach:

- Oblasť A: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy zeme
- Oblasť B: Ochrana a využívanie vôd
- Oblasť C: Rozvoj odpadového hospodárstva
- Oblasť D: Ochrana prírody a krajiny
- Oblasť E: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- Oblasť F: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- Oblasť H: Environmentálne záťaž

V rámci uvedených oblastí nebola v roku 2016 poskytnutá podpora formou úveru.

• Podpora z Recyklačného fondu

Recyklačný fond je neštátny účelový fond zriadený zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v ktorom sa sústreďujú finančné prostriedky na podporu zberu, zhodnocovania a spracovania odpadov v zákonom stanovených komoditách. Cieľom poskytovania týchto prostriedkov je podpora činností naplňajúcich spoločenské požiadavky environmentálne optimálneho nakladania s odpadmi v SR.

Podľa ust. § 132 ods. 1 zák. č. 79/2015 Z. z. bol Recyklačný fond zrušený k 31. 12. 2016. Podľa tohto zákona fond dňom zrušenia zároveň vstúpil do likvidácie bez právneho zástupcu. Úlohy Recyklačného fondu vzťahujúce sa k financovaniu triedeného zberu odpadov budú

nahradené zavedením princípu „rozšírenej zodpovednosti výrobcov“, čo znamená, že výrobcovia a dovozcovia zastúpení Organizáciami zodpovednosti výrobcov budú zodpovední za financovanie triedeného zberu komunálnych odpadov. 80 % disponibilných prostriedkov vedených na účtoch Recyklačného fondu bolo ku dňu 30.6.2016 prevedených do Environmentálneho fondu a ich použitie je viazané na podporu triedeného zberu odpadov. Od 1. júla 2016 je možné prostriedky Recyklačného fondu využiť iba na projekty, ktoré sú ukončené najneskôr dňom vstupu Recyklačného fondu do likvidácie – teda do konca roka 2016. Ministerstvo životného prostredia zároveň vyhlásilo iniciatívu, prostredníctvom ktorej chce použiť prostriedky z Recyklačného fondu na likvidáciu čiernych skládok. V súvislosti s tým MŽP SR pripravuje projekt s pracovným názvom Veľké upratovanie Slovenska. Na odstránenie nelegálnych skládok odpadu bude prostredníctvom grantového programu vyhláseného Environmentálnym fondom vyčlenených približne sedem až osem miliónov Eur.

• Operačný program Kvalita životného prostredia

Operačný program Kvalita životného prostredia (ďalej aj „OP KŽP“) predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva. OP KŽP bol schválený Európskou komisiou dňa 28. októbra 2014. Alokácia OP KŽP zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov predstavuje takmer 3,138 mld. Eur. Riadiacim orgánom pre OP KŽP je MŽP SR. V pozícii sprostredkovateľských orgánov sú do implementačnej štruktúry OP KŽP zapojené Ministerstvo vnútra SR, Slovenská agentúra životného prostredia a Slovenská inovačná a energetická agentúra.

Podpora MSP v rámci OP KŽP

K podpore malého a stredného podnikania v SR prispievajú zdroje Európskych štrukturálnych a investičných fondov a štátneho rozpočtu poskytované prostredníctvom investičných priorít a špecifických cieľov OP KŽP predovšetkým v oblastiach ochrany ovzdušia, odpadového hospodárstva a energetiky. Práve v týchto hospodárskych oblastiach sú subjekty súkromného sektora vrátane MSP jednou z hlavných skupinou prijímateľov a poskytnutá pomoc, hoci jej účelom nie je priamo podpora MSP, im poskytuje na trhu aj ekonomické zvýhodnenie, resp. konkurenčnú výhodu.

K podpore MSP v rámci OP KŽP tak primárne patrí podpora poskytovaná prostredníctvom:

1. špecifického cieľa *1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov;*
2. špecifického cieľa *1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality;*
3. špecifického cieľa *4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe;*
4. špecifického cieľa *4.2.1 Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch;*
5. špecifického cieľa *4.5.1. Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple.*

Žiadatelia zo súkromného sektora sa môžu o pomoc uchádzať aj v rámci ďalších investičných priorít a špecifických cieľov OP KŽP, avšak ide o pomoc, ktorá síce môže smerovať do MSP ako prijímateľa, avšak jej primárnym účelom je plnenie v podstate všeobecne prospešných cieľov, ktoré sú z hľadiska ekonomického zvýhodnenia, alebo získania konkurenčnej výhody pre MSP málo zaujímavé.

Podnikateľské subjekty (vrátane MSP) mohli žiadať o podporu z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v roku 2016 primárne v rámci nasledovných vyhlásených výziev:

Tab. č. 51: Výzvy pre podporu podnikateľských subjektov v rámci OP KŽP v r. 2016

ŠC	Kód výzvy	Alokácia Eur	Alokácia viazaná v konaní Eur	Zazmluvnené Eur	Zazmluvnené pre MSP Eur	Voľná alokácia Eur	Stav výzvy
1.4.1.	OPKZP-PO1-SC141-2015-7	46 000 000,00	0,00	37 184 805,00	0,00	8 815 195,00	otvorená
1.4.1.	OPKZP-PO1-SC141-2016-14	89 250 000,00	0,00	68 179 398,80	0,00	0,00	uzatvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2016-15	40 000 000,00	2 530 036,00	0,00	0,00	37 469 964,00	otvorená
1.1.1.	OPKZP-PO1-SC111-2016-16	100 000 000,00	37 151 861,00	0,00	0,00	62 848 139,00	otvorená
4.5.1.	OPKZP-PO4-SC451-2017-20	130 000 000,00	51 717 533,00	0,00	0,00	78 282 467,00	otvorená

Zdroj: MŽP SR

V rámci vyhlásených výziev nebola doposiaľ poskytnutá pomoc (uzatvorená zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku) žiadnemu podnikateľskému subjektu z kategórie MSP. Uvedené súvisí najmä s tým, že v rámci výziev 7 a 14 boli všetky žiadosti o NFP, ktoré zatiaľ prešli až do fázy zazmluvnenia predložené žiadateľmi, ktorí nespĺňali definíciu MSP, t.j. jednalo sa veľké podniky. Nakoľko je 7. výzva ešte otvorená s disponibilnou alokáciou EU zdroja cca 9 mil. Eur, je možné očakávať, že dôjde aj k zazmluvneniu projektu pre MSP. V prípade 15. a 16. výzvy, ktoré boli vyhlásené v druhej polovici až poslednom štvrtroku roka 2016 nedošlo zatiaľ k schváleniu žiadneho projektu. V rámci predmetných výziev však prebiehajú konania o žiadostiach. Predovšetkým pri 15. a 16. výzve možno očakávať, že značný počet projektov bude zazmluvnených v roku 2017 práve pre podnikateľov z kategórie MSP.

❖ Úrad vlády SR

- **Implementácia Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu**

SK07 Zelené inovácie v priemysle

Výzva (kód GII01) bola vyhlásená 28.3.2013 a uzatvorená 13.9.2013. Cieľovými skupinami v rámci výzvy boli malé a stredné podniky so sídlom na Slovensku. V roku 2013 bolo ukončené hodnotenie žiadostí o projekt v rámci výzvy SK07. V rámci SK07 boli do konca roka 2014 uzatvorené 4 projektové zmluvy. V priebehu roka 2015 boli podpísané 2 projektové zmluvy vrátane preddefinovaného projektu. Spolu bolo na rok 2016 zazmluvnených 6 projektov, z toho sa implementovalo 5 (v rámci jedného projektu rieši ÚV SR odstúpenie od zmluvy). Prehľad implementovaných projektov v rámci programu „Zelené inovácie v priemysle“ je uvedený v tabuľke na ďalšej strane.

Tab. č. 52: Implementované projekty v rámci programu "Zelené inovácie v priemysle"

Program	Názov projektu	Názov prijímateľa	Výška poskytnutého grantu (Eur)	Realizácia do
SK07	SINBIO (Sustainable Innovation in Bioenergy)	Intech Slovakia, s.r.o.	4 940 994,00	30.4.2017
SK07	Biomasové logistické centrum	BIOPEL, a.s.	3 377 927,00	30.4.2017
SK07	Zelené inovácie Kaloša	ECO FILM, s.r.o.	1 749 775,00	30.4.2017
SK07	Výskumné centrum potenciálu biomasy	Národné poľnohospod. a potravné centrum	2 500 000,00	30.4.2017
SK07	Bioplynová stanica a zelené logistické centrum Tvrdosín	VSV Group, s.r.o.	1 289 795,19	30.4.2016

Zdroj: Úrad vlády

Podpora v rámci schémy sa poskytuje prostredníctvom nenávratného finančného príspevku (grantu) – Schéma štátnej pomoci pre zelené inovácie v priemysle a Schéma na podporu zavádzania zelených inovácií v priemysle (schéma de Minimis).

❖ Európska banka pre obnovu a rozvoj

Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD – European Bank for Reconstruction and Development) uskutočňuje na Slovensku úverový program **SLOVSEFF** na podporu rozvoja energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku s konečným prínosom aj pre malé a stredné podniky.

• SLOVSEFF

SLOVSEFF I a SLOVSEFF II

Program SLOVSEFF je zameraný na podporu rozvoja energetickej efektívnosti v priemyselnom sektore, v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a na projekty energetickej efektívnosti v bytovom sektore. **Prvá fáza SLOVSEFF** bola odštartovaná v roku 2007, kedy boli do projektu zapojené štyri banky, a to Dexia banka Slovensko, Slovenská Sporiteľňa, Tatrabanka a VÚB. Objem grantu bol určený na technickú podporu prostredníctvom služieb konzultačných firiem, ďalej na stimuly pre potenciálnych klientov a administratívne poplatky zúčastnených bánk.

Z dôvodu rýchleho vyčerpania prostriedkov prvej fázy SLOVSEFF a jej vysokej úspešnosti sa v roku 2010 EBRD v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva rozhodli uskutočniť **druhú fázu SLOVSEFF** v objeme 90 mil. Eur a grantovým financovaním vo výške 15 mil. Eur z BIDSF¹⁹, pričom do druhej fázy bolo zapojených 5 slovenských bánk, a to: ČSOB, Slovenská Sporiteľňa, Tatrabanka, Unicredit Bank Slovensko a VÚB.

Obe linky SLOVSEFF v celkovej sume 150 mil. Eur spolu s celkovým grantovým financovaním vo výške 30 mil. Eur sú už plne vyčerpané a implementované v 690 projektoch, z čoho väčšina smerovala do bytového sektora (599 projektov, 61 % celkovej úverovej linky spolu za SLOVSEFF I aj SLOVSEFF II). Podlahová plocha objektov zrekonštruovaných v rámci oboch SLOVSEFF bola vyše 2,5 mil. metrov štvorcových, pričom úspora nákladov, vyšší tepelný komfort a zlepšenie hygienických podmienok sa týka viac ako 86 tis. ľudí. Priemerné úspory dosiahli v bytovom sektore 33 %, čo je dvojnásobok v porovnaní s pôvodnými predpokladmi. Celková ročná úspora tepla vďaka programu SLOVSEFF presahuje 580 tis. MWh a celkové ročné zníženie emisií CO₂ je vo výške

¹⁹ Medzinárodný podporný fond na odstavenie jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach

115 tis. ton. Dôležité je spomenúť, že projekty financované z programu SLOVSEFF sú v absolútnej väčšine realizované slovenskými firmami, čím prispievajú k vzniku pracovných miest, predovšetkým v MSP podnikoch.

SLOVSEFF III

V roku 2014 sa EBRD rozhodla nadviazať na úspešné fungovanie programu SLOVSEFF I a SLOVSEFF II a naďalej tak zvyšovať podporu investícií do udržateľnej energie v Slovenskej republike. V rámci SLOVSEFF III poskytla EBRD financovanie v celkovej výške 40 mil. Eur. Slovensko sa podieľalo na spolufinancovaní tohto programu poskytnutím výnosov z transakcie predaja emisných kvót medzi Slovenskou republikou a Španielskom, ktoré boli použité na financovanie investičných stimulov pre projekty energetickej efektívnosti. Prostriedky na technickú podporu programu v objeme 2 mil. Eur pochádzajú z donátorského financovania, ktoré poskytlo Španielsko. Prvotný rámec SLOVSEFF III bol rovnomerne prerozdelený medzi dve banky, Slovenskú sporiteľňu a VUB. EBRD poskytla v júni 2014 Slovenskej sporiteľni úver vo výške 20 mil. Eur. Následne EBRD podpísala úverovú linku vo výške 5 mil. Eur s VUB v decembri 2014 a 15 mil. Eur v septembri 2015.

Prostriedky dostupné v rámci programu SLOVSEFF III boli vzhľadom na vysokú úspešnosť už začiatkom roka 2016 plne vyčerpané. EBRD preto pristúpila k navýšeniu o 60 mil. Eur, čím sa celkový objem prostriedkov programu SLOVSEFF III vyšplhal na úroveň 100 mil. Eur. V roku 2016 pokračoval trend vysokého záujmu slovenských bánk o účasť v programe SLOVSEFF III a časť z navýšených prostriedkov bola prerozdelená medzi tri banky: Slovenská sporiteľňa (7,5 mil. Eur), VUB (5 mil. Eur) a OTP (2 mil. Eur). V prvej polovici roka 2017 bolo podpísané opätovné navýšenie úverovej linky pre OTP Banku v celkovej hodnote 8 mil. Eur. V druhej polovici roka 2017 sú plánované navýšenia úverových liniek pre existujúce partnerské banky v hodnote 10 mil. Eur pre VUB a 7,5 mil. Eur pre Slovenskú sporiteľňu. EBRD sa momentálne nachádza v pokročilom štádiu rokovania o zapojení ďalšej partnerskej banky do programu SLOVSEFF III, s plánovanou výškou pridelených prostriedkov v celkovej hodnote 20 mil. Eur.

❖ **Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku**

ASPEK je mimovládne, nezávislé a neziskové združenie, založené s cieľom prispievať svojimi aktivitami k riešeniu znižovania vplyvov výrobných a ďalších činností na životné prostredie.

ASPEK združuje:

- priemyselné podniky, ktoré majú záujem o znižovanie negatívnych vplyvov svojich činností na životné prostredie,
- výskumné, výrobné, konzultačné, projektové a iné subjekty, vysoké školy a fyzické osoby, ktoré sa zaoberajú riešením environmentálnych vplyvov súvisiacich s priemyselnou výrobou a ďalšími hospodárskymi činnosťami.

Aktivity v roku 2016:

Coneco 2016

ASPEK na veľtrhoch CONECO/ RACIOENERGIA 2016 6. - 9.4. 2016 mal v Konzultačnom a informačnom centre zriadený stánok, v ktorom, okrem propagácie ASPEK, zúčastnené členské subjekty (Národná energetická spoločnosť, a.s., ENEX trade, s.r.o., SES Tlmače, a.s., PROEN, s.r.o., MM Team, s.r.o.) poskytovali informácie a poradenstvo

k nomenklatúrnym témam podujatia (energetická efektívnosť, energetické zhodnocovanie komunálnych odpadov, environmentálne vplyvy energetiky, recyklácia stavebného odpadu).

AQUA 2016

Zriadený stánok, v ktorom sú zúčastnené aj členské subjekty + usporiadanie Seminára „Inovatívne technológie a logistické postupy v nakladaní s odpadmi s prihliadnutím k hlavnej téme výstavy AQUA 2016 – vodné hospodárstvo“. Cieľom seminára bolo oboznámiť odbornú verejnosť s novými progresívnymi technológiami a logistickými postupmi v nakladaní s odpadmi v kontexte zmien legislatívy pre oblasť odpadov. S prihliadnutím na hlavnú tému výstavy – vodné hospodárstvo boli prednostne vyberané témy súvisiace s touto problematikou, ktoré boli doplnené o informácie o neobvyklých nových technológiách, produktoch a postupoch.

Projekt „RecyASPEK – zvýšenie množstva recyklovaného odpadu z priemyselných podnikov“

Cieľom projektu bolo zvýšiť povedomie o recyklácii odpadov v priemyselných podnikoch. Prioritne je zameraný na aktívnych členov ASPEK, ale svojím charakterom a cieľovou skupinou bude vhodný na oslovenie celého spektra priemyselných podnikov na Slovensku i iných subjektov produkujúcich odpad z výroby. Výsledkom projektu má byť zníženie množstva odpadu ukladaného na skládky lepšou organizáciou nakladania s odpadmi vo vnútri prevádzok. V rámci projektu boli uskutočnené 2 semináre a príručka pre priemyselné podniky.

Konferencia Priemyselné emisie 2016

Konferencia PRIEMYSELNÉ EMISIE 2015 sa uskutočnila 27. a 28. septembra 2016 v Austria Trend Hotel Bratislava. Cieľovou skupinou, na ktorú bol program konferencie zameraný, boli najmä vrcholoví manažéri a odborní pracovníci podnikovej sféry. Medzi účastníkmi boli aj zástupcovia štátnej správy a ďalších inštitúcií, ktorí sa témami konferencie pracovne zaoberajú. ASPEK na prípravu programu konferencie zostavil prípravný výbor zo zástupcov Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, významných priemyselných podnikov a ďalších relevantných subjektov. V roku 2016 bola konferencia obohatená o zasadnutie komisie porotcov EBAE – European Business Awards for the Environment. Toto podujatie patrí medzi najvýznamnejšie medzinárodné súťaže pre firmy v rámci EÚ.

4.9.4 Odporúčania

- zlepšiť informačnú podporu podnikateľských subjektov v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho manažmentu;
- zvýšiť povedomie o zelenom podnikaní ako o podnikaní s vysokou pridanou hodnotou vo väzbe na koncept spoločensky zodpovedného podnikania;
- naďalej podporovať zavádzanie zeleného verejného obstarávania (ZVO) v nadväznosti na Oznámenie Európskej komisie KOM(2008)400. ZVO je proces, v ktorom verejné orgány obstarávajú také tovary, služby a práce, ktoré majú znížený dopad na životné prostredie;
- rozvíjať programy vzdelávania na všetkých úrovniach, aj v oblasti celoživotného vzdelávania so zameraním na ekológiu;

- zvýšiť mieru stability a kontinuity environmentálnych stratégií v širšom politickom a spoločenskom kontexte;
- zlepšiť infraštruktúru pre zavádzanie ekoinovácií v podnikateľskom prostredí, osobitne v sektore MSP;
- podporovať zavádzanie environmentálnych manažérskych systémov EMS, EMAS a environmentálneho označovania produktov v malých a stredných podnikoch ako nástroja umožňujúceho znižovať negatívne environmentálne vplyvy;
- výraznejšie propagovať potrebu realizácie energetických úspor a presadzovať zníženie energetickej náročnosti výroby v sektore malých a stredných podnikov;
- zaviesť stimuly na podporu ekologických produktov a čistej produkcie v prostredí MSP;
- zvyšovanie informovanosti podnikateľov o udeľovaní environmentálnych značiek na výrobky, sprehľadnenie a zefektívnenie rozsahu aplikácie environmentálneho označovania produktov, informačná kampaň pre verejnosť, ktorá by mala podnietiť podporovanie dobrovoľného dodržiavania environmentálnych predpisov a noriem.

4.10 Princíp 10: Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

4.10.1 Hodnotenie situácie

❖ Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Podľa predbežných výsledkov zahraničného obchodu za rok 2016 tvoril vývoz do krajín mimo EÚ 8,7 % z celkového vývozu MSP. V medzioročnom porovnaní došlo k poklesu zastúpenia vývozu MSP do krajín mimo EÚ o 2,5 p. b..

Graf č.20: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2016

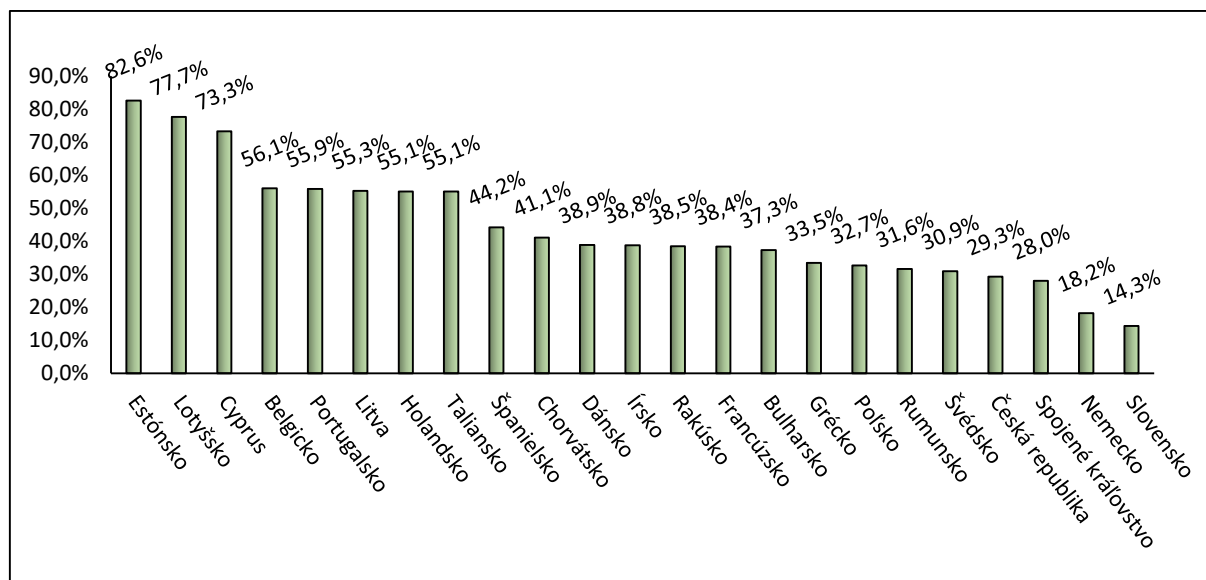
Zdroj: SBA

Z teritoriálneho hľadiska vývozu MSP mimo EÚ tvoria najvýznamnejšie krajiny vývozu (podľa definitívnych výsledkov za rok 2015) Rusko (12,5 %), Švajčiarsko (11,2 %), Spojené štáty (9,2 %), Ukrajina (8,6 %) a Turecko (6,8 %). Súhrnne tieto krajiny dosahujú takmer polovicu (48,3 %) z celkového vývozu MSP mimo krajín EÚ. Podiel ostatných krajín dosahuje menej ako 6 %. Podľa zastúpenia veľkostných kategórií podnikov na vývoze do jednotlivých krajín mimo EÚ majú najvýznamnejšie postavenie malé a stredné podniky na vývoze do Ukrajiny (58,4 %), Saudskej Arábie (34,7 %), Srbska (33,9 %), Spojených arabských emirátov (33,3 %) a Bosny a Hercegoviny (31,7 %). Naopak najnižší podiel zaznamenávajú MSP na vývoze do Austrálie (5,3 %), Alžírka (5,9 %), Izraelu (5,9 %), Kanady (10,1 %), Mexika (10,5 %) a Číny (11,7 %).

Slovensko sa v roku 2014 podľa údajov Eurostatu umiestnilo na poslednom mieste v podiele MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ (14,3 %). Najvyššie úrovne podielu vývozu MSP do tretích krajín dosahuje Estónsko (82,6 %), Lotyšsko (77,7 %) a Cyprus (73,3 %). Výrazne lepšie výsledky v uvedenom porovnaní dosiahli aj susedné krajiny Slovenska, ako Poľsko s podielom 32,7 % a Česká republika s podielom 29,3%.

Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ vo vybraných krajinách EÚ je uvedený v Grafe č.21.

Graf č. 21: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014

Zdroj: Eurostat, spracované SBA.

Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. Porovnanie bolo spracované za vybrané krajiny EÚ, pre ktoré boli v čase spracovania materiálu dostupné údaje podľa veľkostných kategórií podnikov.

4.10.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Novela zákona, ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (zákon č. 360/2015 Z. z.)

Zmena colnej legislatívy EÚ si vyžiadala revíziu ustanovení Colného zákona v SR z hľadiska absencie príslušnej právnej úpravy, ak colné predpisy únie niektoré otázky samé neupravujú, spresnenie na národnej úrovni pripúšťajú, alebo explicitne vyžadujú. Ďalšími ťažiskovými bodmi novely sú **zmena koncepcie oznamovania colného dlhu či nová úprava inštitútu záruky na colný dlh s osobitným dôrazom na záruku formou ručenia**.

Novela rieši aj zmeny vyvolané potrebami aplikačnej praxe, napríklad legislatívne zakotvenie zníženia sadzby pokuty za colný delikt alebo colný priestupok, ak deklarant dobrovoľne oznámi uvedenie nesprávnych alebo neúplných údajov. Novela je účinná od 1. marca 2016.

4.10.3 Podporné programy a opatrenia

❖ **Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR**

Aktivity Podnikateľského centra (POCE)

Podnikateľské centrum MZVaEZ SR v roku 2016 poskytovalo informácie podnikateľskej verejnosti nevyhnutné na presadzovanie ich podnikateľských zámerov a aktivít

v oblasti exportu výrobkov a služieb, vytváranie kooperačných väzieb a zakladanie podnikov v zahraničí. Informácie poskytovalo bezplatne priamo (telefonicky, e-mailom) alebo prostredníctvom **portálu Podnikajme v zahraničí**. Portál umožňuje verejné zdieľanie ekonomických informácií (ekonomické informácie o jednotlivých teritóriách, aktuálne ekonomické správy), zahraničné tendre a výzvy, informácie o podnikateľských misiách a veľtrhoch, vybrané informácie pre podnikateľov z prostredia EÚ, výzvy v rámci implementácie vonkajších nástrojov EÚ.

Tab. č. 53: **Prehľad aktivít POCE**

	2012	2013	2014	2015	2016
Zverejnené správy	421	560	625	554	676
Zodpovedané dopyty	117	235	293	304	293
Publikované týždenné prehľady aktivít	0	44	54	52	53

Zdroj: MZVaEZ

- **Podnikateľské centrum pokračovalo v roku 2016** vo vydávaní elektronického týždenníka aktuálnych obchodných, ekonomických a finančných informácií zo zahraničia, ktorý distribuuje aktuálne 2000 adresátom – podnikateľom, zväzom, komorám a ďalším záujemcom. Od roku 2013 je zriadená pre exportérov aj telefonická hotline služba, ktorá zabezpečuje „prvú pomoc“ pri riešení ich problémov. V roku 2016 podnikateľské centrum prostredníctvom tejto linky a mailovej schránky centra riešilo **293 dopytov podnikateľskej verejnosti**.
- **Podnikateľské centrum** vykonáva tiež funkciu národného **kontaktného bodu pre TWINNING** (implementačný nástroj EÚ na budovanie inštitúcií štátnej a verejnej správy) a **TAIEX** (nástroj technickej asistencie a výmeny informácií EÚ tretím krajinám) a zastupuje SR na pôde EÚ v rámci prístupového nástroja IPAIL a nástroja susedskej politiky ENI.²⁰
- **Podnikateľské centrum** spracovalo v roku 2016 cca **115 twinningových cirkulácií** a **60 TAIEX-ových žiadostí** z Európskej komisie **na vyhľadanie vhodného experta**. Ako národný kontaktný bod pre nástroje vonkajších politik EÚ Twinning a TAIEX (poradenstvo prostredníctvom expertov štátnej a verejnej správy pri zavádzaní európskej legislatívy do národnej legislatívy krajiny prijímajúcej pomoc) zorganizovalo podnikateľské centrum v roku 2016 dva **semináre** s cieľom zvýšenia zapojenia SR do týchto nástrojov.
- **Podnikateľské centrum** vypracovalo **projektovú schému ekonomickej diplomacie** na podporu ekonomickej diplomacie a realizácie podujatí pre podnikateľov s exportnými ambíciami určenú pre zastupiteľské úrady SR. V roku 2016 bolo takto zrealizovaných 18 projektov v 14-tich krajinách za účasti zastupiteľských úradov a partnerov z podnikateľského sektora (podnikateľské misie, kooperačné podujatia, inovačné fóra a pod.).

Podpora a stimulácia MSP pri vstupe na medzinárodné trhy

MZVaEZ SR sa v roku 2016 zameralo na ponuku nových obchodných a investičných príležitostí v zahraničí nasledujúcimi aktivitami:

- **zorganizovanie menších podnikateľských misií** vedených predstaviteľmi MZVaEZ SR. V roku 2016 MZVaEZ SR organizovalo alebo spoluorganizovalo rad odborných teritoriálnych

²⁰ IPAIL predstavuje nástroj predvstupovej pomoci pre krajiny Juhovýchodnej Európy a Islandu

ENI predstavuje nástroj predvstupovej pomoci pre krajiny Východnej Európy a južného Stredomoria

- orientovaných podujatí s ekonomickým a obchodným zameraním, resp. podnikateľských fór so zahraničnými partnermi;
- podujatia podporujúce vstup slovenských podnikateľských subjektov do medzinárodného verejného obstarávania;
 - **podpora vedomostnej ekonomiky a medzinárodnej spolupráce** v oblasti vedy, výskumu a inovácií. Pokračovalo sa v organizovaní inovačných fór v SR i zahraničí;
 - Slovensko aktívne pôsobilo vo formáte V4 a V4+ v oblasti podpory vedy, výskumu, inovácií;
 - **aktivity so zameraním na proinvestičné ciele** – Proinvestičné aktivity v roku 2016 boli realizované formou prezentácie Slovenska ako atraktívnej krajiny otvorenej zahraničným investíciám s preferenciou investovania do sektorov s vyššou pridanou hodnotou;
 - v spolupráci s agentúrou SARIO a regionálnymi obchodnými komorami na Slovensku aj v zahraničí bolo zorganizovaných množstvo seminárov o obchodných a investičných príležitostiach, ako aj inštitucionálnej spolupráce (napr. v oblasti duálneho vzdelávania).

Aktivity zastupiteľských úradov SR v zahraničí

Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky v zahraničí v roku 2016:

- vybavili 2 963 dopytov a ponúk slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov na dovoz/vývoz tovaru a služieb. Dopyty a ponuky boli spracované buď priamo alebo prostredníctvom informačných portálov SARIO, SOPK a odboru podnikateľského centra MZVaEZ SR;
- sprostredkovali informácie o vypísaní 564 verejných obstarávaní v krajinách akreditácie alebo priakreditácie;
- realizovali 353 prezentačných podujatí v krajinách akreditácie a priakreditácie.

❖ Enterprise Europe Network (projekt Business and innovation support services in Slovakia)

Sieť Enterprise Europe Network (EEN)

Sieť Enterprise Europe Network bola založená vo februári 2008 na základe iniciatívy Európskej komisie. Projekt je spolufinancovaný prostredníctvom Rámcového programu na podporu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov (COSME), ktorého aktuálne programové obdobie predstavuje roky 2014 – 2020. Partneri siete EEN spájajú odborné skúsenosti v oblasti cezhraničnej spolupráce so znalosťami z lokálneho prostredia za účelom podpory prieniku inovácií na nové trhy. Pomáhajú tak podnikaniu rýchlejšie rásť, vytvárať nové obchodné partnerstvá a získať prístup k financiám. V rámci služieb Enterprise Europe Network Slovensko poskytuje predovšetkým internacionálnu podnikateľskú expertízu, a to v niekoľkých oblastiach:

Vyhľadávanie partnerstiev

Prostredníctvom prístupu k najväčšej európskej databáze obchodných príležitostí pomáha nadväzovať nové medzinárodné partnerstvá s vynikajúcim rastovým potenciálom. Databáza ponúka vyše 15 tisíc obchodných a technologických profilov.

Vyhľadávanie partnerov

Organizuje tiež rýchle a efektívne bilaterálne stretnutia pre obchodné spoločnosti, výskumné inštitúcie či univerzity ako pridanú hodnotu medzinárodných konferencií a veľtrhov, ktoré ušetria čas a peniaze.

Poskytované služby

- **poradenstvo v oblasti internacionalizácie a podnikateľskej spolupráce** - pomôže identifikovať najlepšie trhové príležitosti pre podnikanie a poradí, ako expandovať v medzinárodnom meradle. Konzultanti EEN Slovensko poskytujú taktiež poradenstvo týkajúce sa politik a legislatívy Európskej únie či ochrany duševného vlastníctva;
- **inovačná podpora** - na základe dlhoročných skúseností dokáže rozpoznať inovačný potenciál a pomôcť MSP premeniť ho na medzinárodný obchodný úspech. Inovačná podpora zahŕňa poradenstvo v oblasti prístupu k financovaniu výskumu a vývoja (európske inovačné programy Horizont 2020, SME Instrument), ako aj služby zamerané na rast a realizáciu inovácií.

❖ **Ministerstvo hospodárstva SR – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)**

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) je štátna agentúra v gescii Ministerstva hospodárstva SR zameraná na priťahovanie zahraničných investícií a podporu exportných aktivít slovenských spoločností.

Agentúra SARIO je **aktívny člen pracovnej skupiny k Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov 2014 – 2020**, ktorá pôsobí ako poradný orgán Rady vlády SR na podporu exportu a investícií. Prílev zahraničných investícií s vyššou pridanou hodnotou využívajúcich najnovšie technológie je v súčasnosti jedným z pozitívnych trendov, ktorý odráža výsledky činnosti agentúry.

Na podporu nárastu exportu v strategických odvetviach na perspektívne trhy a na podporu exportu investícií bola významným nástrojom organizácia podnikateľských misií. V roku 2016 sa slovenskí podnikatelia zúčastnili fór, konferencií, veľtrhov a sprevádzali v zahraničí oficiálne návštevy najvyšších ústavných predstaviteľov SR a členov vlády. Vynikajúce ohlasy mali misie do Iránu, Číny, Vietnamu, Gruzínska, Kazachstanu, Talianska a ďalších európskych krajín, do krajín Afriky a na Kubu; spolu ich bolo 22. Z celkového počtu 22 zahraničných misií bolo 7 zorganizovaných s účasťou predstaviteľov MH SR a 7 s predstaviteľmi MZVaEZ SR. Na podporu exportu služieb je vyvíjaná cieleňá individuálna konzultačná a personalizovaná podporná činnosť.

SARIO Business Link (SBL) je od roku 2014 sériou kooperačných podujatí zameraná na slovenských malých a stredných podnikateľov s cieľom podporiť ich exportné ambície a spoluprácu so zahraničím vo vybraných sektoroch. **Projekt SBL zahŕňal v roku 2016 štyri podujatia:**

1. odborná konferencia **Stavebné a energetické projekty a projekty vodného hospodárstva v zahraničí a sourcing** sa konala 6. apríla 2017 ako odborný sprievodný program veľtrhu CONECO a RACIOENERGIA. Podujatie sa uskutočnilo v priestoroch výstavniska EXPO INCHEBA v Bratislave;
2. kooperačné podujatie **Medzinárodný strojársky kooperačný deň (MSKD) a sourcing day** sa konalo v máji 2016 v Nitre ako oficiálne sprievodné podujatie v rámci 23. Medzinárodného strojárkeho veľtrhu. **Podujatia sa zúčastnilo 64 spoločností (55 slovenských, 9 zahraničných) zo 6 krajín (Slovensko, Česká republika, Veľká Británia, Belgicko, Španielsko a Rumunsko).** Prebehlo 212 oficiálne registrovaných B2B rokovaní. Program sprevádzala odborná konferencia **Strojárstvo v digitálne prepojenej dobe** zameraná na aktuálne trendy v strojárskom priemysle a na opatrenia na zvýšenie konkurencieschopnosti a exportnej výkonnosti slovenských firiem;

3. **prezentačné podujatie SARIO na autosalóne AUTOSHOW NITRA** v októbri v Nitre na výstavisku Agrokomplex Nitra;
4. **Slovenská kooperačná burza (SKB)** - k podpore kooperácie slovenských firiem so zahraničím najvýznamnejšie prispelo zorganizovanie najväčšieho kooperačného podujatia svojho druhu v SR - *Slovenskej kooperačnej burzy 2016*, ktorá poskytla priestor pre B2B rokovania 263 slovenským a zahraničným spoločnostiam.

Agentúra SARIO aj počas roka 2016 napĺňala informáciami o ponukách pre slovenských exportérov a o novinkách v oblasti podpory exportu **Portál pre exportéra**, ktorý združuje informácie z 12 štátnych inštitúcií na jednom mieste.

❖ Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK)

1. Misie do zahraničia – mimo krajín Európskej únie

V roku 2016 sa na úrovni úradu komory neuskutočnili misie slovenských podnikateľov do krajín mimo EÚ.

2. Misie zo zahraničia – z krajín mimo Európskej únie

• Nepál

Dňa 7. septembra 2016 na Slovensko zavítala delegácia Nepálskej obchodnej komory. Predstavitel'ov a členov komory sprevádzal honorárny konzul Slovenskej republiky v Nepále. Na stretnutí sa zúčastnili aj predstavitelia Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a agentúry SARIO. **Na stretnutí bolo podpísané Memorandum o porozumení medzi SOPK a Nepal Chamber of Commerce.** Na základe memoranda budú obe strany rozvíjať, podporovať a sprostredkovať vzájomne výhodnú ekonomickú a obchodnú spoluprácu medzi podnikateľmi a organizáciami oboch krajín. Budú si vymieňať informácie súvisiace so vzájomným obchodom a zaistia ich dostupnosť členom oboch komôr za účelom rozvíjania obchodných kontaktov a aktivizácie spoločných podnikateľských projektov

• Japonsko

Dňa 19. októbra 2016 prijalo v Bratislave najvyššie vedenie SOPK obchodnú delegáciu japonskej podnikateľskej federácie KEIDANREN počas jej obchodnej misie po troch krajinách Európskej únie. Delegácia pozostávala z 30 predstaviteľov popredných japonských nadnárodných a národných firiem, ktorým bola predstavená naša ekonomická situácia, podnikateľské prostredie za účelom rozšírenia bilaterálnych ekonomických vzťahov a potenciálnej priemyselnej spolupráce na tretích trhoch. Delegácia taktiež hľadala porozumenie pre potreby Dohody medzi Európskou úniou a Japonskom o ekonomickom partnerstve / Dohody o voľnom obchode, ktorej základné princípy už boli dohodnuté.

Na úrovni spoločných hospodárskych rád (JBC) bola aktívna najmä Slovensko-čínska podnikateľská rada SOPK (SČPR)

V roku 2016 prijal výbor Slovensko-čínskej podnikateľskej rady delegáciu z partnerskej CCPIT z mesta Dalian. Bola dohodnutá recipročná návšteva v nasledujúcom roku vzhľadom na črtajúcu sa spoluprácu v elektromobilite. Delegácia Slovensko-čínskej podnikateľskej rady SOPK sa zúčastnila na 1. konferencii o spolupráci v inováciách a transfere technológií v Nanjingu v rámci iniciatívy Čína+16 krajín strednej a východnej Európy. Členka delegácie vystúpila s prezentáciou a ponukou spolupráce v oblasti vývoja nových zdrojov energie pre ťažké dopravné prostriedky. V rámci vyššie uvedenej iniciatívy 1+16 sa delegácia SČPR

na čele s jej predsedom zúčastnila na rokovaníach v meste Shenzhen, kde boli podpísané dve memorandá o spolupráci, jedno s miestnou pobočkou CCPIT a jedno s Asociáciou pre ekonomickú a kultúrnu spoluprácu so stredo- a východoeurópskymi štátmi. Predseda SČPR sa zúčastnil na vrcholnom zasadnutí Komory Hodvábnej cesty pre medzinárodný obchod a s tým spojenej konferencii o spolupráci a rozvoji v meste Xi'an.

❖ Americká obchodná komora v Slovenskej republike

Americká obchodná komora v SR (AmCham) zastupuje viac ako 330 členských spoločností z celkovo 27 krajín sveta. **V rámci svojich činností sa okrem iného zameriava aj na podporu malých a stredných podnikov.** Ide predovšetkým o nefinančnú formu podpory realizovanú formou odborných a vzdelávacích podujatí (seminárov, workshopov, atď.) pre svojich členov z kategórie malých a stredných podnikov (MSP). **V roku 2016 boli realizované nasledovné podujatia zamerané predovšetkým, resp. aj na cieľovú skupinu MSP.**

Podujatia realizované v roku 2016

Druh podpory: odborné podujatia – transfer know – how (nefinančná podpora)

Cieľová skupina: členovia AmCham z kategórie MSP

Názvy podujatí:

- Business Breakfast on „Entrepreneurial Environment“ (6.12.2016)
- Workshop: Being Digital (14.12.2016)
- Corporates and Start-ups (25.1.2016)
- Workshop on Global Experience of SMEs – What helps them to grow and export (3.5.2016)
- Employing People with Disabilities (21.10.2016)

Druh podpory: odborné podujatia – transfer know – how (nefinančná podpora)

Cieľová skupina: členovia AmCham aj z kategórie MSP

Názvy podujatí:

- Workshop: Connect and Communicate (25.5.2016)
- Workshop: 2016 SelectUSA (17.2.2016)

Druh podpory: nefinančná podpora – platforma pre nadväzovanie osobných kontaktov

Cieľová skupina: členovia AmCham aj z kategórie MSP

Názov podujatia:

- Speed business meeting (18.2.2016, 2.5.2016, 4.10.2016, 26.10.2016 (Košice), 6.12.2016)

❖ Ministerstvo financií SR

• EXIMBANKA SR

EXIMBANKA SR ako priamy nástroj štátu na podporu exportu podporuje slovenských exportérov prostredníctvom svojich finančných produktov, ktorými sú najmä úvery, záruky a poistenie. Špeciálne sa zameriava aj na poradenstvo v oblasti zahraničného obchodu. Tieto komplexné služby sú určené všetkým kategóriám vývozcov, teda malým, stredným aj veľkým podnikom.

Obchodná činnosť EXIMBANKY SR

EXIMBANKA SR vykazuje svoju výkonnosť prostredníctvom ukazovateľa výšky angažovanosti z obchodných činností.

- **Bankové činnosti** sú vyjadrené úverovou angažovanosťou za priame a refinančné úvery a spolu s objemom vystavených záruk poskytujú údaj majetkovej angažovanosti.
- **Poistné činnosti** sú vyjadrené poisťnou angažovanosťou ako súčet angažovaností v oblasti poistenia krátkodobých obchodovateľných rizík, poistenia krátkodobých neobchodovateľných rizík a poistenia strednodobých a dlhodobých rizík.

Angažovanosť predstavuje sumu aktuálnej výšky upísaného rizika, ktoré EXIMBANKA SR znáša pri poskytovaní svojich produktov a služieb, a zahŕňa majetkovú angažovanosť z poskytnutých úverov a záruk a poisťnú angažovanosť z upísaného rizika pri poistení a zaistení.

Financovanie exportu a poskytovanie záruk

• Úvery

EXIMBANKA SR podporuje export vývozcov všetkých kategórií prostredníctvom priamych aj refinančných úverov, pričom v súlade so svojou stratégiou na najbližšie roky sa zameriava hlavne na poskytovanie priamych úverov exportérom. Klienti segmentu MSP najviac využívali úvery na podporu exportu do dvoch rokov (predexportné financovanie), čo im umožnilo realizovať konkrétne vývozné kontrakty, a to aj v prípadoch ich slabšieho finančného ratingu. Financovanie pracovného kapitálu v súvislosti s realizáciou jednotlivých vývozných kontraktov prostredníctvom predexportného, ako aj prostredníctvom zmenkových úverov na pohľadávky z vývozu, ostávalo pre mnohé podniky zo segmentu MSP jedinou cestou, ako preniknúť na zahraničné trhy a realizovať vývozný kontrakt. V roku 2016 klienti MSP čerpali vývozné úvery na podporu exportu do dvoch rokov (20 454 tis. Eur) a naďalej investovali do technologického rozvoja formou investičných úverov 10 184 tis. Eur (31. 12. 2016) a 16 397 tis. Eur (31. 12. 2015), čo potvrdzuje ich schopnosť reakcie na nové požiadavky trhov. Podiel klientov segmentu MSP v roku 2016 dosiahol 60 % z celkového počtu klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR. Podiel úverov poskytnutých klientom segmentu MSP dosiahol 22,95 % z celkovej angažovanosti na klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR.

• Bankové záruky

U klientov MSP prevažoval podiel neplatobných bankových záruk (84,16 %) za kontrakty realizované v zahraničí slovenskými exportérmi, platobné bankové záruky boli k 31. 12. 2016 zastúpené len okrajovo, vzhľadom na aktívne využívanú priamu podporu exportérov EXIMBANKOU SR formou poskytovania vývozných úverov do dvoch rokov.

Poist'ovanie a zaist'ovanie vývozných úverov

Zavedením špeciálneho produktu **eMSP poistenie** určeného pre malých a stredných podnikateľov sa rozšírili možnosti poistenia pre túto cieľovú skupinu slovenských vývozcov. Tento produkt umožňuje exportérom jednoduchší prístup k zabezpečeniu si svojich pohľadávok. Podnikatelia majú k dispozícii podrobné informácie o eMSP poistení na stránke www.eximbanka.sk a pri každej príležitosti sú rozdávané špeciálne produktové informačné letáky. Medzi výhody eMSP poistenia patria zjednodušené podmienky úverového poistenia, kritériá a parametre prispôbené pre potreby MSP a možnosť predkladať žiadosť o poistnú zmluvu prostredníctvom internetu on-line 24 hodín denne. Táto jedinečná forma poistenia prostredníctvom internetu umožní exportérovi nepretržitý prístup do systému. Po vložení údajov do žiadosti dostane klient elektronicky príslušný návrh poistnej zmluvy, po podpísaní poistnej zmluvy prebieha komunikácia elektronickou formou. Produkt bol aj v roku 2016 predstavovaný a prezentovaný podnikateľskej verejnosti.

Pre podnikateľské subjekty v kategórii MSP došlo v rámci celkovej podpory exportu bankovými produktmi EXIMBANKY SR k zníženiu podpory exportu do krajín mimo EÚ z 11,91 % v roku 2015 na 10,20 % v roku 2016.

Tab. č. 54: **Percentuálne vyjadrenie podpory exportu bankovými produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov**

ROK 2016	MSP	Veľkí klienti
Krajiny EÚ	89,80 %	90,38 %
Ostatné krajiny	10,20 %	9,62 %
SPOLU	100,00 %	100,00 %

Zdroj: EXIMBANKA SR

V rámci celkovej podpory exportu poisťovacími produktmi EXIMBANKY SR došlo taktiež k zníženiu exportu do krajín mimo EÚ zo 17,06 % v roku 2015 na 5,28 % v roku 2016.

Tab. č. 55: **Percentuálne vyjadrenie podpory exportu poisťovacími produktmi do krajín EÚ a ostatných krajín v členení podľa veľkosti klientov**

ROK 2016	MSP	Veľkí klienti
Krajiny EÚ	94,72 %	61,93 %
Ostatné krajiny	5,28 %	38,07 %
SPOLU	100,00 %	100,00 %

Zdroj: EXIMBANKA SR

4.10.4 Odporúčania

- rozširovať podporu exportu v komoditnej, ako aj teritoriálnej štruktúre s dôrazom na trhy s obchodným potenciálom pre expanziu slovenských MSP;
- výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch tretích krajín, zamerané na riešenie technických prekážok obchodu a zvyšovanie úrovne manažmentu exportujúcich MSP;
- v prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav – najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie;

- zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory znižovania domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby a zvyšovanie pridanej hodnoty produktov a služieb;
- vo väčšej miere využiť skúsenosti veľkých podnikov so zahraničnoobchodnými aktivitami na posilnenie internacionalizácie MSP;
- kapitálovo posilniť EXIMBANKU a Slovenskú záručnú a rozvojovú banku za účelom podpory zvýšenia vývozných aktivít MSP.
- elektronizácia povoľovacieho a licenčného konania v zahraničnom obchode.

5 Záver

V kontexte priorít programového vyhlásenia Vlády SR zverejneného 13.4.2016, v ktorom si za jednu zo svojich kľúčových úloh stanovila priaznivé a stabilné podnikateľské prostredie vytvárajúce podmienky pre hospodársky rast, bol v roku 2016 prijatý **zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania**. Upravuje formy a spôsob poskytovania podpory a pôsobnosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v oblasti malého a stredného podnikania. MH SR môže poskytnúť podporu priamou alebo nepriamou formou v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci a minimálnej pomoci žiadateľovi, ktorého možno charakterizovať ako mikropodnikateľa, malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa. V prípade nepriamej formy podpory môže byť podpora poskytnutá aj fyzickej osobe – nepodnikateľovi.

Pravidlá regulácie podnikateľského prostredia sa v roku 2016 zmenili aj v dôsledku prijatia **zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ten upravuje pravidlá legislatívneho procesu, ktorý predchádza prijatiu akýchkoľvek právnych predpisov, a teda aj tých, ktoré priamo ovplyvňujú podnikanie. Vytvára priestor na participáciu podnikateľských subjektov na príprave predpisu prostredníctvom prejavovania záujmu o konzultácie od jeho počiatku.

Z hľadiska poskytovania pomoci vo forme štátnej pomoci a minimálnej pomoci, táto sa v roku 2016 poskytovala z verejných finančných prostriedkov, a to najviac z Európskeho sociálneho fondu a v menšej miere zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Na základe údajov zverejnených v Správe o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike **za rok 2016 dosiahol podiel MSP na celkovej výške štátnej pomoci 63,3 %**, čo v medziročnom porovnaní predstavuje zvýšenie o 2,5 p. b.. **Podľa štatistického vyhodnotenia verejného obstarávania na malé a stredné podniky**, ktoré uspeli v procese verejného obstarávania a uzavreli zmluvy v roku 2016, pripadlo **16,1 % z celkovej hodnoty uzavretých zmlúv**. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov pripadlo na veľké podniky (250 a viac zamestnancov) 61,4 % z hodnoty uzavretých zmlúv a na podnikateľské subjekty so sídlom v zahraničí a iné nezistené subjekty 22,5 %.

V rámci ostatných foriem podpory mali v roku 2016 významný vplyv na formovanie podnikateľského prostredia od 15. decembra 2015 platný **zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V nadväznosti na uvedený zákon bol novelizovaný aj zákon o investičnej pomoci, v ktorom sa podmienky pre poskytnutie investičnej pomoci pre investičné zámery z oblasti priemyselnej výroby v najmenej rozvinutých okresoch zásadne znížili, a to až na min. investíciu 200 tis. eur a min. počet nových pracovných miest 10. Podniky kategórie MSP musia splniť podmienku min. investície 100 tis. eur.

Navyše, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky malo v roku 2016 v rámci Programu zameraného na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí uzatvorených **580 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 242,3 mil. eur, s cieľom vytvorenia celkovo 2 716 nových pracovných miest**, z čoho viac ako 60 % (1 707) pracovných miest bude určených pre mladých nezamestnaných ľudí do 29 rokov. Celkový objem poskytnutej pomoci za Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v roku 2016 bol vo výške **108,86 mil. EUR**, z toho pre malé a stredné podniky ústredie poskytlo pomoc v celkovom objeme **100,51 mil. EUR**, čo predstavuje **92,33 %** z celkovej poskytnutej štátnej pomoci poskytnutej prostredníctvom Ústredia.

Záujem o služby verejnej správy zo strany podnikateľských subjektov mierne vzrástol, keď v medziročnom porovnaní sa celkový počet podnikateľských subjektov, ktoré **využili služby JKM zvýšil o 18,9 %**, pričom počet fyzických osôb - podnikateľov vzrástol o 9,4 % a právnických osôb až o 77,2 %. Počet podnikateľských subjektov, ktoré využili služby JKM v roku 2016 bol najvyšší za posledné tri roky.

Z hľadiska štruktúry foriem finančnej podpory dominovali v roku 2016 **granty EÚ** s vyše 33 % podielom, **úvery zo zdrojov ŠR** s podielom 20,01 % a **opatrenia aktívnej politiky trhu práce** 1(9,58 %). Významný podiel (16,24 %) na finančnej podpore MSP mali v danom období aj **úvery s podporou EÚ**, z ktorých sa prispelo na podporu MSP sumou 114,12 mil. eur. **Záruky** sa podieľali na objeme finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP na úrovni 4,83 %. Podiel finančnej podpory MSP v roku 2016 prostredníctvom **Fondov rizikového kapitálu** predstavoval 2,43 %.

Najvýznamnejšia medziročná zmena v percentuálnom vyjadrení bola v rámci Rizikového kapitálu, kde došlo k nárastu o 64,39 % (6,69 mil. eur). Výrazné medziročné zvýšenie objemu finančných prostriedkov, ktoré využili MSP na financovanie svojich aktivít, nastalo aj pri Opatreniach aktívnej politiky trhu práce, kde došlo k nárastu o 46,62 % (43,76 mil. eur). Z hľadiska negatívneho vývoja nastala významná zmena predovšetkým pri podpore v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá medziročne poklesla až o 84,26 % (51,91 mil. eur), a to z dôvodu, že sa rozbiehalo nové programové obdobie Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Z medziročného porovnania sumárneho objemu finančných prostriedkov čerpaných MSP z verejných finančných nástrojov možno konštatovať **pokles čerpania prostriedkov v roku 2016 o 8,41 % na úroveň 702,8 mil. eur.**

Zodpovednosť za správu holdingového fondu JEREMIE prevzala v roku 2016 SZRB AM. Investičná stratégia alokovala 44,55 mil. Eur z OP KaHR na FLPG, 55,36 mil. Eur z OP KaHR na PRSL a 31 mil. Eur z OP VaV a OP BK na VC. Ku koncu októbra 2016 bolo vyplatených konečným prijímateľom na úrovni MSP 326,25 mil. Eur, čo predstavuje 87,61 % celkového alokovaného portfólia za všetky tri nástroje JEREMIE spolu vo výške 372,41 mil. Eur.

V rámci finančných nástrojov **EXIMBANKY SR podiel úverov** poskytnutých klientom segmentu MSP dosiahol **22,95 % z celkovej úverovej angažovanosti**. V medziročnom porovnaní sa daný podiel znížil o 2,9 % (14,32 mil. eur). Podiel vystavených záruk pre segment MSP predstavoval **1,51 % z celkového objemu vystavených záruk**, čo v porovnaní s rokom 2015 reprezentuje pokles o 61,53 % (2,02 mil. eur).

V rámci podpory internacionalizácie v roku 2016 realizovali partneri siete EEN informačné a asistenčné služby zamerané na rozvoj medzinárodnej spolupráce MSP v oblasti podnikania, inovácií a výskumu. Bolo uzatvorených 34 zmlúv o medzinárodnej spolupráci MSP a realizovaných 17 regionálnych podujatí, v rámci ktorých bolo podporených 418 subjektov. Špecifické hĺbkové internacionalizačné a inovačné služby zamerané na zvyšovanie prístupu MSP k trhom a podnikanie na zahraničných trhoch boli poskytnuté 141 subjektom. Navyše, bolo zorganizovaných 41 medzinárodných kooperačných podujatí, na ktorých nadviazalo kontakt 499 MSP.

Navyše, aj v roku 2016 **poskytovalo informácie** podnikateľskej verejnosti nevyhnutné na presadzovanie ich podnikateľských zámerov a aktivít v oblasti exportu výrobkov a služieb, vytváranie kooperačných väzieb a zakladanie podnikov v zahraničí **Podnikateľské centrum MZVaEZ SR**. Informácie poskytovalo bezplatne priamo (telefonicky, e-mailom) alebo prostredníctvom **portálu Podnikajme v zahraničí**.

Pozitívny vplyv vývoja ekonomickej situácie sa aj v roku 2016 prejavil v trende poklesu počtu vyhlásených konkurzov malých a stredných podnikov, keď v medziročnom porovnaní

sa ich počet **znížil o 22 %** (o 77) na počet 273 (na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s.r.o.). Pokles počtu povolených reštrukturalizácií malých a stredných podnikov pokračoval aj v roku 2016. V medziročnom porovnaní sa počet povolených reštrukturalizácií **znížil o 25,3 %** na 68. Z celkového počtu povolených reštrukturalizácií MSP bolo 69,1 % v kategórii mikropodnikov, 26,5 % v kategórii malých podnikov a 4,4 % v kategórii stredných podnikov.

Na druhej strane, podľa výsledkov prieskumu „**Community Innovation Survey (CIS) 2014**“ na Slovensku pokračoval trend poklesu inovačnej aktivity MSP. Podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2014 podiel malých a stredných podnikov (podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 10 do 249) s inovačnou činnosťou len **30,5 %**. Dosiahnuté zastúpenie inovatívnych MSP v roku 2014 bolo navyše nižšie v porovnaní s rokom 2012 (32,3%), ako aj s rokom 2010 (33,4 %).